

Institutul pentru Studierea Problemelor

Minorităților Naționale

Cluj-Napoca

Nr. Inreg 34 din 31.01.2025

Raport anual de activitate

2024

Cuprins

Cap. I. Profilul instituțional	5
Cap II. Compartimentul de studii, analiză și cercetare.....	6
Proiectele Compartimentului de studii, analiză și cercetare și proiecte individuale.....	6
Cap III. Centrul de documentare	56
1. Proiecte inițiate de către Centrul de documentare	56
2. Fondul de documente al Centrului de documentare	65
3. Editura.....	66
Editare cărți.....	66
Editare Working Paper.....	68
Cap IV. Proiecte internaționale.....	70
Cap V. Participare la evenimente organizate de către alte instituții	94
1. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. naționale.....	94
2. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. internaționale .	117
3. Evenimente în cadrul ISPMN, organizate în afara proiectelor anuale.....	128
Cap VI. Prezențe în mass-media.....	129
Cap VII. Publicații în afara editurii	141
Cap VIII. Recenzii	156
Cap IX. Îndrumare practică în afara proiectelor ISPMN	158
Cap X. Consiliul Științific	159
Cap XI. Serviciul economic, administrativ, contencios	160
1. Activitate economică financiară	160
2. Activitatea privind controlul financiar preventiv.....	163
3. Activitate privind achizițiile publice.....	164
4. Activitatea privind tehnologia informației.....	167
5. Activitatea juridică.....	167
6. Activitatea privind Resursele Umane	168
7. Comunicare și Relații Publice.....	169

8. Transparență și afișare a informațiilor de interes public.....169

Cap XII. Activitatea comisiilor de specialitate și a grupurilor de lucru 171

1. Comisia de monitorizare cu atribuții privind monitorizarea, coordonarea și îndrumarea metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial.....171

2. Grupul de lucru pentru integritate.....171

3. Comisia de etică.....172

Cap XIII. Relații de colaborare. Proiecte. Planificare Strategică 173

1. Colaborări și parteneriate.....173

2. Proiecte cu finanțare externă în implementare.....175

3. Planificare strategică.....178

Cap. I. Profilul instituțional

Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale funcționează la Cluj-Napoca, ca instituție publică, cu personalitate juridică în subordinea Guvernului și în coordonarea Departamentului pentru Relații Interetnice.

Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale s-a înființat prin Ordonanța Guvernului 121/2000, aprobată prin Legea 396/2001 și funcționează conform prevederilor Hotărârii Guvernului 893/2007 și Hotărârii nr. 439 din 21 iunie 2018.

Obiectivele Institutului sunt studierea și cercetarea inter și pluridisciplinară a păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, aspectelor sociologice, istorice, culturale, lingvistice, religioase sau de altă natură ale minorităților naționale și ale altor comunități etnice din România.

Atribuții principale:

- elaborează, coordonează, efectuează și contractează studii, analize și cercetări inter și pluridisciplinare, fundamentale, respectiv aplicate, privind diferitele aspecte ale păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase în rândul minorităților naționale și a altor comunități etnice constituite în urmă unor procese migraționale recente;
- organizează și realizează programe în parteneriat cu instituții și organisme internaționale;
- elaborează, tipărește și difuzează în țară și în străinătate publicații, rapoarte de informare, precum și alte materiale cu caracter științific;
- asigură participarea personalului Institutului la acțiuni cu caracter științific și cultural, la reuniuni, precum și la alte acțiuni având ca scop protejarea drepturilor cetățenilor aparținând minorităților naționale;
- inițiază și organizează seminarii, colocvii, dezbateri, simpozioane, mese rotunde și alte acțiuni pe tema păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase în rândul minorităților naționale;
- organizează vizite de documentare și schimburi de experiență cu persoane din țară și din străinătate în scopul cunoașterii experienței altor sisteme de protecție a drepturilor cetățenești aparținând minorităților naționale.

Cap II. Compartimentul de studii, analiză și cercetare

Proiectele Compartimentului de studii, analiză și cercetare și proiecte individuale

Titlul proiectului: *Cronologia minorităților naționale din România, 2016-2020*

Perioada: 31/12/2024

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: În 2010, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale a lansat proiectul cu titlul *Schimbare de regim în domeniul politicilor față de minorități. Cronologia minorităților naționale din România, 1989-2009*. Bazându-se pe succesul proiectului, în 2016 ISPMN a lansat etapa a doua a cercetării, sub titlul: *Cronologia minorităților naționale din România, 2010-2015*.

În 2024 se lansează cea de-a treia etapă a proiectului cu titlul: *Cronologia minorităților naționale din România, 2016-2020*.

Scopul constă în continuare: realizarea de cronologii ale istoriei minorităților naționale din România. Speranța noastră este că aceste cronologii vor constitui instrumente utile pentru cercetători și pentru publicul larg în a obține informații detaliate despre minoritățile naționale din România. Prin rezultatele acestui proiect, ISPMN și Guvernul României vor avea șansa de a obține informații precise despre istoricul minorităților, având o privire de ansamblu asupra evenimentelor. Totodată, prin metoda de lucru interactivă prin care încurajăm procesul de implicare a reprezentanților minorităților naționale în activitatea științifică a Institutului, sperăm să contribuim la adâncirea relațiilor interetnice și la dezvoltarea unor relații solide de lucru cu reprezentanți din rândul minorităților naționale, interesați de științele sociale. În proiectul de cercetare sunt incluse toate minoritățile naționale cu reprezentare parlamentară, cu excepția maghiarilor. Rezultate până în 2023: cronologii redactate pentru bulgari, romi, armeni, evrei, turci, tătari, sârbi, italieni, germani, slovaci și cehi, greci, ucraineni, albanezi, ruteni, croați, polonezi, ruso-lipoveni și macedoneni.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport trimestrial**
Descriere: În anul 2024 au fost inițiate 3 cronologii ale minorităților naționale din România pe perioada 2016-2020: germani, ucraineni, tătari. Contractele au fost încheiate cu autori, termenele pentru predarea manuscriselor - 15 octombrie 2024
  - **Gheorghe Andrasciuc, Cronologia minorității ucrainene, 2016-2020**
  - **Vasile Ciobanu, Cronologia minorității germane, 2016-2020**
  - **Raport anual**
  - **Descriere:** Rezultate până în 2024: cronologii redactate pentru bulgari, romi, armeni, evrei, turci, tătari, sârbi, italieni, germani, slovaci și cehi, greci, ucraineni, albanezi, ruteni, croați, polonezi, ruso-lipoveni și macedoneni. Activitățile planificate pentru anul 2024 au fost realizate, fiind obținute 3 cronologii perioada 2016-2020. Noile cronologii (germani, turci, tătari) vor fi postate pe siteul ISPMN în 2025.
- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** Corectură texte

Titlul proiectului: *Atelierul (în orașul) de pe malul Peței - minorități naționale în Oradea în secolul XX (Pece parti műhely - nemzeti kisebbségek a 20. századi Váradon)*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Kiss Ágnes, Gidó Attila, Plainer Zsuzsa

Partener: Asociația Culturală Holnap - Holnap Kulturális Egyesület din Oradea (România)

Tema proiectului: În 2023 ISPMN împreună cu Asociația Culturală Holnap - Holnap Kulturális Egyesület din Oradea a lansat o serie de evenimente publice intitulate *Atelierul (în orașul) de pe malul Peței - minorități naționale în Oradea în secolul XX (Pece-parti műhely - nemzeti kisebbségek a 20. századi Váradon)*. Scopul acestor evenimente este de a prezenta unui public mai larg acele cercetări ISPMN, care au ca temă istoria socială, culturală și politică a grupurilor etnice, minoritare, din Oradea în secolul XX. Prelegerile/discuțiile ținute în public despre maghiari, evrei și romi orădeni vor apărea în formă editată în revista culturală și socială *Újvárad* din Oradea în 2024. Prezentările publice ale cercetătorilor ISPMN au avut loc în 2023 și 2024.

Primul eveniment a fost realizat în colaborare cu două instituții. În afară de co-organizatorul seriei, Asociația Culturală Holnap, ISPMN a lucrat și împreună cu Teatrul Szigligeti din Oradea (Nagyvárad Szigligeti Színház).

În 2024 au avut lor ultimele două prelegeri propuse în protocolul de colaborare, respectiv au fost publicate două versiuni editate pentru două prezentări publice în cadrul seriei de evenimente în revista *Újvárad*.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **A befogadás és kirekesztés száz éve A nagyváradai zsidóság a 19 és 20. században (Cei o sută de ani de includere și excludere. Evreii orădeni în secolul 19 și 20).**
    - **Perioada:** 20/03/2024
    - **Locul:** Oradea
    - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
    - **Număr participanți:** 50
    - **Linkuri în presă:** <https://www.erdon.ro>
    - **Coorganizator:** Holnap Kulturális Egyesület (Asociația Culturală Holnap), Oradea.

Descriere: Miercuri, 20 martie 2024, a avut loc la Oradea cea de-a treia ediție a Seriei de prelegeri și discuții intitulate „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (Pece-parti Műhely). Invitatul evenimentului a fost Gidó Attila (cercetător ISPMN) care a susținut prelegerea cu titlul „100 de ani de acceptare și excludere. Evreii orădeni în secolele XIX și XX.” (A befogadás és a kirekesztés száz éve. A nagyváradai zsidók a XIX. és XX. században”). Evenimentul a fost moderat de Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN). „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (Peceparti Műhely) este un proiect ISPMN, derulat împreună cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea.

- **Egy elfelejtett hely. A Cinka Panna romatelep múltja és jelene (Un loc uitat. Trecutul și prezentul coloniei de romi Cinka Panna)**
  - **Perioada:** 28/11/2024
  - **Locul:** Oradea
  - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
  - **Număr participanți:** 30
  - **Linkuri în presă:** <https://tinyurl.com/ywac4tck>
  - **Coorganizator:** Holnap Kulturális Egyesület - Asociația culturală Holnap
  - **Descriere:** În data de 28 noiembrie a avut loc a patra ediție a seriei de evenimente *Pece-parti Műhely - nemzeti kisebbségek a 20. századi Nagyváradon [Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței. Minorități naționale în Oradea, secolul 20]*. Cu această ocazie, cercetătorul ISPMN Plainer Zsuzsa a ținut o prelegere publică cu tema coloniei de romi Cinka Panna din Oradea. Evenimentul organizat de ISPMN în colaborare cu Holnap Kulturális Egyesület (Asociația Culturală Holnap Oradea) a fost moderat de Szűcs László, redactor șef al revistei Újvárad.
- **Alte rezultate:**
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 08/01/2024 - 15/02/2024
  - **Descriere:** În luna februarie 2024, în revista culturală Újvárad a apărut articolul despre discuția purtată la ediția a doua a seriei de evenimente *Pece parti műhely (Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței)* organizată de ISPMN în colaborare cu Asociația Culturală Holnap din Oradea. Textul publicat este o formă redactată a întâlnirii din decembrie 2023, în care Kiss Ágnes (cercetător ISPMN) a prezentat publicului mai larg rezultatele cercetării sale despre revista samizdat maghiară *Ellenpontok (Contrapuncte)*. La eveniment Kiss Ágnes a fost în dialog cu Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN) și Szűcs László (redactor-șef) al revistei Újvárad. Articolul în limba maghiară cu titlul *Ellenpontok negyven év után (Contrapuncte după patruzeci de ani)* poate fi accesat aici: <https://www.ujvarad.ro/tarsadalom/ellenpontok-negyven-ev-utan/>.
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 01/03/2024 - 18/04/2024
  - **Descriere:** În numărul 3 al revistei culturale Újvárad a apărut versiunea editată a primei ediții în cadrul seriei de evenimente *Pece Parti Műhely [Atelier (într-un oraș) de pe malul Peței]*; textul poartă titlul de *Irodalmi titkár a Securitate célkeresztjében (Un secretar literar în vizerul Securității)*. În cadrul evenimentului organizat în noiembrie 2023, Plainer Zsuzsa a prezentat rezultatele cercetării sale referitoare la analiza dosarului de urmărire (1973-1976) al lui Kelemen István, fostul secretar literar la secția maghiară a Teatrului de Stat din Oradea. Începând cu 18 aprilie 2024, discuția publică poate fi accesată online pe site-ul revistei: <https://www.ujvarad.ro/tarsadalom/irodalmi-titkar-a-securitate-celkeresztjeben/>.

Titlul proiectului: *Musulmanii din România în perioada comunistă*

Anul: 2019

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Cercetător extern participant în proiect: Metin Omer

Partener: Facultatea de Istorie a Universității Ovidius (România)

Tema proiectului: Scopul proiectului este realizarea a două volume de documente pe tema: minoritățile turcă și tătară în relațiile româno-turce, în perioada comunistă (1948-1989). În semestrul I/2024 va fi realizat un stagiul de cercetare la Arhivele Naționale ale României (Serviciul Arhive Naționale Istorice Centrale).

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport pentru proiectul, Musulmanii din România în perioada comunistă (1 ianuarie-30 iunie 2024)**
Descriere: În perioada 19-23 februarie 2024, Adriana Cupcea a realizat un stagiul de cercetare la Arhivele Naționale. Stagiul a avut loc în cadrul proiectului ISPMN Musulmanii din România în perioada comunistă, care are ca scop analiza documentară a fondurilor arhivistice referitoare la turcii și tătarii musulmani, în perioada comunistă. Prin acest stagiul de cercetare a avut loc completarea cercetărilor cu privire la musulmanii din România, în Arhivele Naționale ale României (ANR), Fondul Ministerul Artelor și Cultelor și Fondul Comitetul Central al PCR. Rezultatele se vor concretiza într-un volum de documente, ce va fi publicat la Editura ISPMN.
În data de 18 mai, Adriana Cupcea a participat cu prezentarea, *“Religia ca putere soft, în politica Turciei față de comunitățile înrudite. O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România)”*, la conferința *“Identități, Ideologii, și Politici în Orientul Mijlociu și Mediterana”*, organizată de Centrul de Studii asupra Orientului Mijlociu și a Mediteranei (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai) și de Middle East Political and Economic Institute (București).

Titlul proiectului: *Problema minorităților naționale în perioada 1945–1989 reflectată în documentele Securității*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Prin acest proiect, direcția de cercetare „Cercetarea istoriei minorităților naționale” este extinsă către documentarea problemelor minorităților naționale în perioada 1945–1989, așa cum au fost ele reflectate în documentele Securității și arhiva altor instituții de control. Ca și în anii anteriori, în anul 2024 se urmărește: a. identificarea unor teme de cercetare și posibilități de colaborare cu alți cercetători, cu alte instituții din țară și străinătate; b. redactarea unor baze de date; c. redactare manuscrise.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport semestrul I: Problema minorităților naționale în perioada 1945-1989 reflectată în documentele Securității**
Descriere: În cursul primului semestru au fost predate trei manuscrise de studii realizate în cadrul acestui proiect: A „magyar érdek” és

informális érdekképviselő a Ceaușescu-korszak második felében ["Interesul maghiar" și reprezentarea informală în cea de-a doua etapă a epocii Ceaușescu], manuscris predat revistei Korunk (nr. 7, iulie/2024); „Cauza maghiară”. Concepții concurente privind reprezentarea intereselor minoritare în România anilor 1980, manuscris predat Editurii ISPMN pentru volumul conferinței ISPMN din 2023; A „magyar érdek”. Versengő kisebbségi érdekképviselői elképzelések a nyolcvanas évek Romániájában [„Cauza maghiară”. Concepții concurente privind reprezentarea intereselor minoritare în România anilor 1980], manuscris predat Editurii ISPMN pentru volumul conferinței ISPMN de istorie a minorităților organizată în 2023.

În cursul semestrului a fost predat redacției Regio un manuscris de recenzie pe tema literaturii samizdat din Ungaria în perioada 1959-1989.

- **The “Hungarian interest” and informal interest representation in the second half of the Ceaușescu era [“Interesul maghiar” și reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu]**

Descriere: Studiul trece în revistă caracteristicile modelului reprezentării informale a intereselor minoritare dezvoltat de către elita maghiară din România în cursul anilor 1970, mai exact analizează cum a fost construită social, cum au fost concepute „interesul maghiar” și practicile legate de acesta. Sursele principale de cercetare sunt documente din Arhivele CNSAS, respectiv interviuri și memorii publicate după schimbarea regimului politic.

Titlul proiectului: *Programe de formare continuă pentru profesori de istorie*

Perioada: 15/01/2024 - 31/08/2024

Coordonatori proiect: Gidó Attila, Novák Csaba-Zoltán

Instituții partenere: Casa Corpului Didactic “Apáczai Csere János” Pedagógusok Háza din Miercurea Ciuc (România), Universitatea Babeș-Bolyai - Facultatea de Istorie și Filosofie - Departamentul de Istorie în limba maghiară (România)

Tema proiectului: Obiectul proiectului îl constituie stabilirea unei colaborări între cele trei părți în scopul implementării în parteneriat interinstituțional a următoarelor două programe de formare continuă, avizate de Ministerul Educației cu număr 31399/08.11.2023 și inclus în Oferta programelor de formare a CCD Harghita pentru anul școlar 2023-2024:

- Istoria evreilor. Holocaustul – program de formare continuă de 30 ore în sistem blended learning/față-în-față/online propus spre avizarea Ministerului Educației, cu posibilitatea echivalării în credite profesionale transferabile în categoria programelor de dezvoltare personală și abilități funcționale cf. OM 4224/2022.
- Studii maghiare. Istoria maghiarilor din România în secolul XX – program de formare continuă de 30 ore în sistem blended learning/față-în-față/online propus spre avizarea Ministerului Educației, cu posibilitatea echivalării în credite profesionale transferabile în categoria programelor de dezvoltare personală și abilități funcționale cf. OM 4224/2022.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Raport de activitate: Istoria evreilor. Holocaustul – program de formare continuă de 30 ore în sistem blended learning/față-în-față/online**

Descriere: Programul s-a adresat profesorilor de istorie din învățământul gimnazial, liceal și profesional pentru aprofundarea cunoștințelor despre istoria evreilor din România cu accent pe perioada Holocaustului, respectiv pentru familiarizarea utilizării instrumentelor de tehnologia informației și a internetului în procesul de predare – învățare – evaluare. Activitățile au fost astfel concepute ca participanții să dobândească competențe necesare predării acestei materii școlare. În cadrul prezentărilor desfășurate online au fost abordate teme precum istoria evreilor din România înainte de 1940 cu accent pe specificitățile regionale; respectiv istoria Holocaustului. Pentru o contextualizare mai adecvată, programul a pus accent pe prezentarea Holocaustului în celelalte țări ale Europei, respectiv pe prezentarea Holocaustului din Transilvania de Nord (sub controlul statului maghiar între 1940-1944). Cea mai mare parte a programului s-a axat pe discutarea măsurilor antievreiești și a Holocaustului pe teritoriul României între 1940-1944. Principalele activități au fost:

    - Elaborarea conținutului lecțiilor în concordanță cu obiectivele stabilite de Ordinul privind aprobarea programei școlare pentru disciplina de studiu obligatorie Istoria evreilor. Holocaustul, clasa a XI-a/a XII-a, învățământ liceal și profesional (Ordin 5.344/2023 al Ministerului Educației);
    - Crearea temelor, temelor cu chestionar, materialelor și subiectelor în sala de clasă online;
    - Crearea lecțiilor interactive folosind diferite aplicații/mijloace digitale;
    - Evaluarea asistată de aplicații digitale;
    - Creare de prezentări online cu ajutorul unor aplicații digitale
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Istoria evreilor. Holocaustul – program de formare continuă de 30 ore în sistem blended learning/față în față/online**
    - **Perioada:** 03/02/2024 - 09/03/2024
    - **Locul:** Miercurea Ciuc
    - **Responsabil ISPMN:** Gidó Attila
    - **Număr participanți:** 44
    - **Coorganizatori:** CASA CORPULUI DIDACTIC “Apáczai Csere János” PEDAGÓGUSOK HÁZA Miercurea Ciuc, Departamentul de Istorie în limba maghiară al Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul UBB
    - **Descriere:** În cadrul prezentărilor desfășurate online au fost abordate teme precum istoria evreilor din România înainte de 1940 cu accent pe specificitățile regionale; respectiv istoria Holocaustului.

Titlul proiectului: *Maghiarii din Transilvania în secolul XX. Conferință privind istoria minorităților*

Perioada: 21/06/2024 - 22/06/2024

Coordonator proiect: Gidó Attila

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Kiss Ágnes, Bokor Zsuzsa, Novak Csaba-Zoltan

Instituții partenere: MUZEUL HAÁZ REZSŐ (România)

Tema proiectului: Conferința de față, precum și cea organizată la Miercurea Ciuc în 2023, trece în revistă cercetările cele mai recente despre istoria minorității maghiare din România și oferă un cadru pentru dezbaterile profesionale.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Raport final**
    - **Perioada:** 21/06/2024 - 22/06/2024
    - **Locul:** Odorheiu Secuiesc
    - **Responsabil ISPMN:** Gidó Attila
    - **Număr participanți:** 45
    - **Linkuri în presă:** <https://www.udvarhely.ro/esemeny/az-erdelyi-magyarsag-a-xx-szazadban-kisebbsegtorteneti-konferencia/>
    - **Coorganizatori:** Muzeul
    - **Descriere:** În perioada 21–22 iunie 2024, s-a desfășurat conferința „Erdélyi magyarság a XX. században. Kisebbségtörténeti konferencia” [Maghiarii din Transilvania în secolul XX. Conferință privind istoria minorităților] la Odorheiu Secuiesc. Evenimentul a fost co-organizat de către ISPMN; Muzeul „Haáz Rezső” din Odorheiu Secuiesc; Centrul Cultural Județean Harghita; Protopopiatul Bisericii Reformate Odorheiu Secuiesc; Filiala din Cluj a Academiei Maghiare de Științe; Institutul pentru Studierea Minorităților, Budapesta. Temele atinse de conferință au fost: instituțiile culturale în secolul XX; diferite aspecte ale vieții minoritare din perioada interbelică; evenimentele din vara și toamna anului 1944; istoria locală. Din partea ISPMN au participat: Bokor Zsuzsa (cu prezentarea Plășile sanitare model – laboratoarele de sănătate publică în Transilvania în perioada interbelică), Gidó Attila (organizator, moderator panel), Kiss Ágnes („Interesul maghiar” și reprezentarea informală a intereselor minoritare în cea de-a doua etapă a epocii Ceaușescu), Novák Csaba Zoltán (organizator, moderator panel).

Titlul proiectului: *Organizare panel, Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare, la conferința Pontica, Sesiunea internațională a 57-a (Constanța, 25-27 septembrie, 2024).*

Perioada: 25/09/2024 - 27/09/2024

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Iulia-Elena Hossu, Veress Ilka, Kiss Ágnes

Cercetători externi participanți în proiect: Metin Omer, Daniel Citirigă

Partener: Facultatea de Istorie Universitatea Ovidius Constanța (România)

Tema proiectului: Organizare panel, Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare, la conferința Pontica, Sesiunea Internațională a 57-a, (Constanța, 25-27 septembrie, 2024).

Panelul 3 – Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare este organizat în colaborare cu Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN Clu- Napoca) și Institutul pentru Studii la Marea Neagră (UOC). Principalul obiectiv al acestei sub-secțiunii este acela de a analiza relația dintre minoritate și majoritate, atât în perioada democratică a României, cât și în cea dictatorială/totalitară. Ne propunem abordări legate de instituțiile reprezentative ale minorităților, legislația specifică, intelectuali, viața culturală.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport pentru participare la a 57-a ediție a Sesiunii Științifice Internaționale, „Pontica” și co-organizare (Universitatea Ovidius, ISPMN) a panelului, Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare.**

Descriere: În perioada 25-27 septembrie 2024, s-a desfășurat la Constanța conferința internațională, ediția a 57-a, Pontica. În cadrul conferinței, ISPMN a fost co-organizatorul unui panel intitulat Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare. Conferința a fost organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Centru de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius”, Constanța. Miercuri, 25 septembrie, a fost organizată o prezentare a Colecției Minorități apărută începând cu anul 2017 la Editura ISPMN. În cadrul evenimentului au fost prezentate în detaliu de către coeditorii lor, cercetători ISPMN, volumele: Claudia Dărăban - Lucian Nastasă-Kovács - Ilka Veress (editori) Armenii din România Marius Lazăr - Iulia-Elena Hossu (editori) Rușii lipoveni din România: istorie, identitate, comunitate Metin Omer - Adriana Cupcea (coord.): Un destin la Marea Neagră. Tătarii din Dobrogea Adriana Cupcea - Kozák Gyula (coord.) Adriana Cupcea - Kozák Gyula (coord.): Istorie și identitate la turcii din Dobrogea. Joi, 26 septembrie, s-a desfășurat Panelul 3 – Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare ce a fost organizat în colaborare de Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN Cluj-Napoca) și Institutul pentru Studii la Marea Neagră (UOC). Principalul obiectiv al acestei subsecțiunii a fost acela de a analiza relația dintre minoritate și majoritate, atât în perioada democratică a României, cât și în cea dictatorială/totalitară. Au fost propuse abordări legate de instituțiile reprezentative ale minorităților, legislația specifică, intelectuali, viața culturală. Panelul a reunit un număr de 8 cercetători din România și Turcia, care au prezentat și discutat subiecte legate de tema panelului. Din partea ISPMN au participat cu prezentări cercetătorii: Adriana Cupcea - Religia ca putere "soft", în politica Turciei față de comunitățile înrudite. O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România), Iulia-Elena Hossu - Filmul documentar în România: Valea Plângerii (2013) – o privire din

interior, Kiss Agnes - Reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu. Cazul maghiarilor, Ilka Verres - „Era și timpul ca o astfel de memorie lingvistică să fie creată”. Limbă și identitate în rândul armenilor transilvăneni.

Titlul proiectului: *Romii în Transilvania de Nord, 1940 – 1944*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Cunoștințele privind situația juridică și socială a romilor din Transilvania de Nord sunt foarte limitate. Nici istoriografia română nici cea maghiară nu s-au ocupat de această temă. Până la momentul actual, în centrul atenției s-a aflat soarta romilor sub regimul Antonescu, respectiv soarta acelor care au trăit în teritoriile Ungariei după tratatul de la Trianon. Astfel, nu avem deloc informații despre atitudinea autorităților maghiare din Transilvania de Nord față de romi, nici despre victimele violenței statale împotriva lor. Proiectul de față are ca scop cercetarea materialelor arhivistice, respectiv revista presei din perioada 1940-1944.

Obiective pe anul 2024:

1 Cercetări în următoarele arhive de stat: Cluj, Zalău, Satu Mare, Oradea, Târgu Mureș, Miercurea Ciuc.

2 Revista presei: Ellenzék (1940-1944), Keleti Újság (1940-1944), Az Újság (1940-1944).

3 Articol publicat în volum colectiv.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: În cadrul proiectului au fost efectuate cercetări arhivistice la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Române Baia Mare și au fost predate pentru publicare trei manuscrise despre soarta romilor în Transilvania de Nord între 1940-1944: 1 Romaellenes diskurzus és állami erőszak Észak-Erdélyben, 1940–1944 [Discurs anti-roma și violența statală în Transilvania de Nord, 1940-1944]; 2 Romii în Transilvania de Nord, 1940-1944; 3 Hungarian Anti-Roma Discourse and State Violence in Northern Transylvania, 1940–1944 [Discurs maghiar anti-roma și violența statală în Transilvania de Nord, 1940-1944].

Titlul proiectului: *Holocaustul din Transilvania de Nord. Ghettoizare și viața în ghetouri în 1944*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Demersul este continuarea proiectului cu titlul Holocaustul din Transilvania de Nord. Ghettoizare și viața în ghetouri în 1944, inițiat în 2014.

Activități preconizate în 2024: 1. Cercetări arhivistice în Arhivele Naționale Zalău; Arhivele

Naționale Cluj; Arhivele Naționale Bihor; Arhivele Naționale Maramureș; Arhivele Naționale Târgu Mureș; Arhivele Eparhiei Reformate din Transilvania (Cluj-Napoca); Arhiva Districtuală a Bisericii Catolice (Oradea); Arhivele Eparhiei Unitariene din Transilvania (Cluj-Napoca); Arhivele Naționale Satu Mare. 2. Documentare

bibliografică. 3. Revista presei din perioada 1940-1944. 4. Publicarea unui studiu pe temă.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport anual**
  - **Descriere:** În cadrul proiectului au fost efectuate mai multe stagii de cercetare în serviciile județene ale Arhivelor Naționale Române și s-a participat la mai multe conferințe naționale și internaționale. Rezultatele cercetărilor au fost publicate în două studii apărute în reviste internaționale: Yad Vashem Studies („Survivors of the Northern Transylvanian Deportations: Liberation, Repatriation, Reckoning” [Supraviețuitori ai deportărilor din nordul Transilvaniei: Eliberare, repatriere, bilanț]); S: I. M. O. N. SHOAH: INTERVENTION. METHODS. DOCUMENTATION (Ghettos and Collection Camps in Northern Transylvania. An Attempt to Reappraise the Use of Certain Terms [Ghetouri și tabere în Transilvania de Nord]). Totodată, au fost publicate articole pe tema identității evreilor din Transilvania și relațiile evreo-maghiare în timpul Holocaustului.

Titlul proiectului: *Analiza dosarului de urmărire al lui Kelemen István - fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Scopul acestui proiect este analiza dosarului de urmărire al lui Kelemen István, fostul secretar literar al secției maghiare în cadrul Teatrului de Stat Oradea (actualul Teatrul "Szigligeti") în anii 1970. Cercetarea urmărește trei dimensiuni: 1. analiza datelor istorice (adică informațiile din dosar) în contextul biografiei personale. Prin acest demers dorim să investigăm metodele folosite de Securitate și efectele acestora asupra vieții private a lui Kelemen István. 2. analiza datelor istorice (informațiile din dosar) în contextul instituțional. Această dimensiune dorește să descrie un proces de urmărire într-o instituție teatrală. Astfel, ne propunem să identificăm care sunt metodele Securității și cât de eficiente sunt acestea în spațiul instituțional al Teatrului de Stat din Oradea). 3. analiza dosarului în contextul istoriei minorității maghiare din România în timpul comunismului de stat. Această abordare analizează acele aspecte ale câmpului cultural maghiar minoritar în anii 1970, care aduc după sine deschiderea unui dosar de urmărire și care alimentează continuarea procesului de urmărire al unui intelectual maghiar minoritar în sistemul Ceaușescu. Astfel, abordarea de față dorește să dezvăluie semnificațiile unor metafore, des întâlnite în dosarele de urmărire ale elitelor culturale maghiare din România (metafore precum "manifestări naționaliste", "acțiuni iredentiste" etc.).

În 2023 s-a realizat și un raport de cercetare, rezultatele fiind prezentate la diverse evenimente (științifice sau dedicate unui public mai larg).

În 2024 s-au realizat două studii pe această temă. Unul a fost publicat într-o carte colectivă, publicată în Ungaria, celălalt, în limba română, va fi publicat într-un volum de conferință la o editură din Ungaria. Cercetarea despre István Kelemen a fost prezentată la conferința internațională InASEA, ediția 2024 la Pristina. Tot în 2024 o discuție publică despre rezultatele proiectului, respectiv despre relația dintre teatru și Securitate, a fost publicată în revista Újvárad din Oradea.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Meglévő bűnőkhöz bűnösöket keresnek. Kelemen István, a Nagyváradai Állami Színház tagozatvezetőjének karriertörténete a Securitate dokumentumaiban (În căutarea făptașilor pentru crimele deja comise. Cariera lui Kelemen István, fostul secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea în dosarele Securității).**
Descriere: Studiul de față analizează dosarul de urmărire al fostului secretar literar al secției maghiare în cadrul Teatrului de Stat din Oradea. Rezultatele cercetării, care stau la baza lucrării de față au fost prezentate la mai multe conferințe științifice. Studiul a fost pregătit în luna iunie și predat pentru lecturare. Studiul a apărut într-un volum colectiv, tipărit și online, inclus în baza de date Reciti, recunoscută în Ungaria.
  - **În căutarea vinovaților pentru culpe deja existente – Kelemen István, fostul secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea în dosarele Securității**
Descriere: Studiul de față analizează cariera unui intelectual minoritar maghiar, Kelemen István, fostul secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea. Analiza se bazează pe documentele dosarului de urmărire (documentele Securității) al lui Kelemen, între anii 1973-1976. Studiul a fost pregătit în 2024 pentru a fi publicat în volumul de conferință al ISPMN, din anul 2023.
- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 19/09/2024 - 21/09/2024
  - **Descriere:** Rezultatele cercetării au fost prezentate la conferința internațională InASEA (Asociația Internațională a Antropologilor din Europa de Sud-Est) Pristina.

Titlul proiectului: *Analiza instituției cenzurii minoritare și a sferei publice orădene în timpul comunismului de stat*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Scopul acestui proiect este analiza mecanismelor de cenzură minoritară din perioada comunismului de stat la instituțiile culturale din Oradea în anii 1970 și 1980: teatru, filarmonică, cotidiane locale etc., precum și diferitele mecanisme de control ale sferei publice locale. Cadrul teoretic al cercetării folosește conceptul opoziției culturale, cu intenția de a găsi un model comun pentru complexitatea practicilor individuale și a strategiilor formale sau informale de transgresare a doctrinelor statale pentru instituțiile culturale și sfera publică. Cu alte cuvinte: în această cercetare ideea de opoziție nu este doar o simplă reacție la controlul deținut de stat, ea este înțeleasă ca o relație dinamică dintre agenții societății și cei ai puterii.

În 2020 au fost solicitate câteva documente din arhivele CNSAS (Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității) referitoare la activitatea teatrelor/secțiilor de teatre minoritare maghiare din România în anii 1980. Documentele au fost prelucrate într-un studiu.

În 2023 cercetării i s-a adăugat un aspect nou: analiza impactului televiziunii publice maghiare asupra societății locale din Oradea în anii 1970-1980. Astfel, în acest an a fost creată o bază de date din titlurile bibliografiei internaționale relevante.

În 2024 a fost predat pentru publicare un studiu despre opereta maghiară în secția teatrală maghiară din Oradea, anii 1948-1956. Studiul are ca temă metodele prin care a fost transformată opereta, genul tipic al monarhiei, noilor cerințe ale politicilor culturale staliniste.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Az operett mint metafora. A „könnyű” műfajok a nagyváradi színházban (1948–1956). Színházzociológiai kísérlet [Opereta ca metaforă. Genuri "ușoare" la teatrul din Oradea (1948-1956). Încercări pentru o abordare a sociologiei teatrului]**
Descriere: Studiul de față are ca temă analiza repertoriului secției maghiare a Teatrului de Stat din Oradea între anii 1948 - 1956, pentru a arăta cum opereta, un gen tipic al monarhiei, este adaptată la cerințele politicii culturale staliniste. Lucrarea a fost trimisă spre lecturare, versiunea sa finală va apărea în revista Korunk, numărul 8 din 2024.

Titlul proiectului: *Mișcări de tineret sioniste în România (sec. XX)*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul își propune să abordeze istoria minorității evreiești din România din perspectiva organizațiilor de tineret sioniste create la final de secol XIX și care și-au reluat activitatea în cadrele României Mari. Sunt urmărite ideologia, instrumentele și activitățile tinerilor sioniști din organizații cu diverse orientări politice, din Regat, Bucovina și Basarabia, cu accent pe mobilizarea tineretului din învățământul secundar. Cercetarea are în vedere atât activitatea sionistă din perioada interbelică, cât și acțiunile sioniste subversive din anii 40 ale organizațiilor Hashomer Hatzair, Gordonian, Dror, Hanoar Hatzioni.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Seminar de cercetare**
Descriere: Miercuri, 11 decembrie 2024, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare în cadrul Seminarilor de cercetare ale ISPMN cu titlul „Tineretul sionist: Renaștere și migrație în urma Holocaustului”, ce reprezintă ultima secțiune din cadrul unui draft de volum pe tema activismului politic al tineretului evreiesc. Prezentarea a dezbătut principalele forme de reorganizare a tinerilor sioniști în perioada 1944-1948, pe baza documentelor de arhivă, cu accent pe acțiunile de sprijin pentru supraviețuitori și refugiați, înrolarea tineretului în centre de pregătire pentru migrație, migrația ilegală spre Palestina. Pe baza unor mărturii individuale, analiza a vizat și experiențele de migrație și de raportare la sionism ale supraviețuitorilor Holocaustului și membrilor grupărilor sioniste.
  - Raport de activitate**
Descriere: În cursul acestui an, proiectul a beneficiat de o bursă individuală de cercetare acordată de Institutul Fritz Bauer din

Germania (Frankfurt am Main), ce a facilitat documentarea pe temă în bibliotecile și arhivele de profil din străinătate. Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea la conferințele: Religious Groups and Ethnic Minorities in Eastern and South Eastern Europe in the Long 20th Century (Grupuri religioase și minorități etnice în Europa de Est și de Sud-Est în secolul XX) (Viena, 15-16 noiembrie) cu prezentarea "Rebuilding life: Zionist youth movements' revival in post-Holocaust Romania" (Reconstruirea vieții: renașterea mișcărilor de tineret sioniste în România post-Holocaust); The Yad Vashem Biennial International Conference. Jewish Resistance during the Holocaust Revisited (Conferința Internațională Bienală Yad Vashem: Rezistența evreiască în timpul Holocaustului reconsiderată) (Ierusalim, 16-18 decembrie), cu prezentarea: Histories of Jewish Youth Resistance during the Holocaust in Romania: A Case Study on the Gordonia and Dror Zionist Organizations" (Istoriile ale rezistenței tineretului evreiesc în timpul Holocaustului în România: Studiu de caz asupra organizațiilor sioniste Gordonia și Dror).

Ca urmare a activităților de documentare și a burselor care au sprijinit această cercetare, în acest an au fost publicate articolele: "Alternative identities at the periphery of a national state. Hashomer Hatzair and the Zionist youth from Romania" (Identități alternative la periferia unui stat național. Hashomer Hatzair și tineretul sionist din România), în Bergbauer, K., Kissling, N., Lehmann, B., Pilarczyk, U. & Ashkenazi, O. (eds.), Jüdische Jugend im Übergang – Jewish Youth in Transit: Selbstverständnis und Ideen in Zeiten des Wandels (Tineretul evreiesc în tranziție) (De Gruyter, Berlin); "Young and Restless. Political Activism and Resistance among Jewish Youth in Romania" (Tânăr și neliniștit. Activism politic și rezistență în rândul tinerilor evrei din România), în S:I.M.O.N. – SHOAH: INTERVENTION. METHODS. DOCUMENTATION (11(1)); "Fighting Antisemitism: Underground Resistance of the Zionist Youth During the Holocaust in Romania" (Lupta împotriva antisemitismului: Rezistența subterană a tineretului sionist), în Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe (Jurnal de etnopolitică și probleme ale minorităților în Europa) (23(3)).

Titlul proiectului: *Eugenie, minoritate și discurs medical in Transilvania interbelică*

Anul: 2017

Coordonator proiect: Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Proiectul constă în cercetarea istorico-socială a perioadei interbelice transilvane. În cercetările anterioare, coordonatorul proiectului a analizat modul în care dezbaterile asupra corpului sănătos au devenit parte a unui discurs politic național mai larg în sfera medicală românească, ilustrând munca și efortul acelor medici români care și-au ocupat noile funcții în școlile de medicină și în diferitele instituții medicale clujene după Primul Război Mondial. A analizat măsurile adoptate care au fost, mai întâi de toate, instrumente de putere prin care noua societate medicală încerca să se legitimeze.

Cercetarea actuală continuă lucrările începute în anul 2023 și se axează în special pe campaniile sanitare din Transilvania rurală și urbană, organizate de medicii maghiari din regiune, și pe modul în care corpul biologic al națiunii – adică al comunității

etnice care s-a găsit într-o poziție minoritară după 1919 – se construiește în acest discurs medical.

În ceea ce urmează se va face o analiză din perspectivă comparativă a instituțiilor și a discursurilor medicale (igienice, eugenice) din regiune, atât cu cele din Ungaria (specialiștii cu care au avut relațiile cele mai strânse) cât și cu alte țări din Europa.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Proiecte sanitare minoritare în perioada interbelică**
Descriere: Cercetarea se axează pe analiza mai multor texte medicale și legislative. În anul 2024 studierea a constat în
    - cercetarea în arhivele Eparhiei Reformate din Ardeal, Fondul Spitalului Reformat
    - cercetare bibliografică în Biblioteca Universitară Clujeană, online, în baza de date Arcanum
    - cercetarea revistelor: Buletinul Eugenic și Biopolitic, Erdélyi Fiatalok, Hitel, Református Szemle, Református Család, Magyar Népegészségügyi Szemle, Praxis Medici, Revista de Igienă Socială
    - colaborare cu alți cercetători naționali și internaționali care lucrează pe teme similare
    - publicare articole
    - participare la conferințe.

Rezultatele cercetării au fost diseminate la mai multe conferințe cât și în publicații:

A) În luna februarie 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a publicat articolul cu titlul „Separation is Required in Our Special Situation”: Minority Public Health Programs in Interwar Transylvania. Articolul a apărut în numărul special al revistei Hungarian Historical Review, Medical Authority in East Central Europe (anul 12, nr. 3). Studiul prezintă modul în care a fost construit sistemul minoritar maghiar de sănătate publică din Transilvania, în paralel cu structurile de stat din perioada interbelică. În cadrul mai multor politici și proiecte de sănătate publică, tânăra generație medicală din anii 1930 a constituit baza comunității etnice de origine biologică a maghiarilor din Transilvania. Acest proces a fost prezentat de aceștia ca făcând parte din planul de supraviețuire etnică. Lucrarea discută înființarea institutelor de sănătate pentru minorități și, de asemenea, discursurile din jurul formării acestora.

B) În perioada 16-18 mai 2024, a avut loc conferința internațională „Expertise in medicine and the human sciences during the 20th century in Europe and beyond”, la Praga. În cadrul conferinței Anca Filipovici și Zsuzsa Bokor (cercetători ISPMN) au ținut o prezentare cu titlul „Ethnicity and medicine. Minority health policies in interwar Transylvania”. Cercetătorii au analizat narațiunea medicală din România interbelică structurată în jurul a două perspective: 1) au prezentat discursul experților igieniști români, cu privire la modul în care sănătatea națiunii române trebuia să fie prioritară față de alte grupuri etnice; pe de altă parte, modul în care diferitele ierarhii și stereotipuri etnice au fost construite în domeniul eugeniei și al biopoliticii; 2) un studiu de caz privind dezvoltarea unică a unui sistem

alternativ de sănătate publică a minorității maghiare. Conferința a fost organizată de echipa ExpertTurn, „Expertise in authoritarian societies. Human sciences in the socialist countries of East-Central Europe,” finanțată de Czech Science Foundation EXPRO-Excellence in Basic Research.

C) În perioada 6–7 iunie 2024, s-a desfășurat conferința „Erdélyi magyarság a XX. században. Kisebbségtörténeti konferencia” [Maghiarii din Transilvania în secolul XX. Conferință privind istoria minorităților] la Odorheiu Secuiesc. Evenimentul a fost co-organizat de către ISPMN; Muzeul „Haáz Rezső” din Odorheiu Secuiesc; Centrul Cultural Județean Harghita; Protopopiatul Bisericii Reformate Odorheiu Secuiesc; Filiala din Cluj a Academiei Maghiare de Științe; Institutul pentru Studierea Minorităților, Budapesta. Temele atinse de conferință au fost: instituțiile culturale în secolul 20; diferite aspecte ale vieții minoritare din perioada interbelică; evenimentele din vara și toamna anului 1944; istoria locală. Din partea ISPMN au participat: Bokor Zsuzsa (Plășile sanitare model – laboratoarele de sănătate publică în Transilvania în perioada interbelică), Gidó Attila (organizator, moderator panel), Kiss Ágnes („Interesul maghiar” și reprezentarea informală a intereselor minoritare în cea de-a doua etapă a epocii Ceaușescu), Novák Csaba Zoltán (organizator, moderator panel).

D) În toamna anului 2024 Zsuzsa Bokor a finalizat articolul Népegészségügy és etnicitás a két világháború közötti Erdélyben (Sănătate publică și etnicitate în Transilvania interbelică) pentru revista Regio din Ungaria, numărul din decembrie 2024

E) În perioada 5-8 septembrie 2024, Bokor Zsuzsa și Attila Gidó (cercetători ISPMN) au participat la Cea de-a 5-a Tabără de Istorie din Remeteta, jud. Harghita. Tabăra a fost organizată de către Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Muzeul Județean Mureș și Asociația Gyergyói Szemle. În cadrul taberei, Bokor Zsuzsa a susținut prezentarea cu titlul Sănătate publică minoritară și mișcările femeilor din perioada interbelică (Népegészségügy és nőmozgalmak a két világháború közti Erdélyben). Ea a discutat modul în care s-a format - paralel cu organele statale sanitare și de asistență socială - o entitate ocrotitoare minoritară, proces în care asociațiile de femei și asociațiile medicale au avut un rol primordial. În prezentare au fost discutate cele două roluri feminine în acest proces de regenerare etnică interbelică: cel al femeii ca actor principal, activ în construirea comunității etnice, și cel al femeii ca susținător al comunității biologice. Attila Gidó a vorbit despre cele mai importante rezultate recente în domeniul istoriei minorităților. Au fost prezentate studii și cărți apărute în 2023-2024, respectiv proiectele de cercetare în derulare. Tot în cadrul programului, Attila Gidó a participat la o discuție pe marginea piesei de teatru „Az igazság gyertyái” [Lumânările dreptății] (autor Csaba Székely, regizor Aba Sebestyén, Teatrul Național TârguMureș, Compania Tompa Miklós) având ca temă istoria sabatarienilor din Transilvania.

F) În decembrie 2024 a apărut ediția specială a revistei Polis, intitulată Eugenics (Polis, volum XII, nr. 4, 46, septembrie-noiembrie 2024.)

Editorialul revistei este semnat de Zsuzsa Bokor cu titlul: Între bine și rău – recepția ideilor eugenice în cadrul elitei maghiare din perioada interbelică.

G) În 2024 Bokor Zsuzsa a scris articolul „Mame și copii într-o seră protectoare. Politica de sănătate publică minoritară în Transilvania interbelică” pentru volumul: „Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI” / “Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries” editat de Székely István Gergő și Peti Lehel. Volumul este în faza de tehnoredactare și urmează să apară în februarie 2025.

H) Bokor Zsuzsa a pregătit articolul și l-a revizuit după peer-review: Între bine și rău – recepția ideilor eugenice în cadrul elitei maghiare din perioada interbelică.

Titlul proiectului: *Gen și etnicitate în Transilvania după Primul Război Mondial*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Cercetarea explorează modul în care dimensiunile de gen și etnicitate se leagă între ele și influențează viața cotidiană din Transilvania după Primul Război Mondial. Pe scurt: modul în care se formează identitățile de gen într-un nou context istoric. Principalele teme de cercetare sunt: influența puterii politice asupra genului în această perioadă de tranziție, discursul sănătății corpului, istoria pieței forței de muncă și integrarea femeilor, concepția familiei minoritare. Cercetarea din acest an va trece în revistă în primul rând relațiile dintre organizațiile feminine de după Primul Război Mondial. Unul dintre exemple este „parlamentul femeilor” din 1925, eveniment organizat de Alexandrina Cantacuzino și de către Consiliul Național al Femeilor Române cu organizațiile femeilor minoritare din Transilvania, Banat și Bucovina. Se vor discuta diferitele moduri de utilizare a categoriei femeilor minoritare în discursurile acestui congres feminin și rolul acestora în procesul de creare a unei noi identități etnice regionale.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Gen, religiozitate și căutarea identității în Transilvania în perioada interbelică**

Descriere: Cercetarea are la bază studiul activității asociațiilor feminine minoritare din perioada interbelică. În acest sens, această cercetare a constat în

- studiul revistelor de familie și a celor adresate special femeilor: A nap, A nő, Harangszó, A Modern Nő, Asszonyok-lányok, Református Család, da și reviste și ziare pentru marele public, Magyar Nép, Erdélyi Lapok, Erdélyi Iskola etc.

-publicare și conferințe

- discuții și colaborări cu cercetători din domeniu

Rezultatele cercetării au fost diseminate în mai multe publicații și în cadrul mai multor conferințe:

1) În luna iunie 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a publicat articolul cu titlul A székely Nagyasszony testőrei. Vallásosság és identitáskeresés a két világháború közötti Székelyföldön. [Gărzile Madonei secuiești. Religiozitatea și căutarea identității în Ținutul

Secuiesc în perioada interbelică]. Articolul a apărut în volumul Hullóidő. Székely identitásépítés a 19–20. században [Construirea identității secuiești în secolele 19-20], editat de Bárdi Nándor, Editura Kriterion Kiadó – HUN–REN Társadalomtudományi Kutatóközpont. Studiul analizează modul în care religia, etnicitatea și identitatea regională se construiesc în cadrul unui festival etnic, numit „Ziua celor o mie de fete secuience”. Prezentarea a parcurs istoria festivalului și a identificat principalele discursuri pe marginea cărora acest eveniment s-a construit.

2) Duminică, 25 august 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la conferința intitulată Istoria femeilor, eveniment organizat de Institutul de Istorie Maghiară al Universității „Babeș Bolyai”. În prezentarea sa cu titlul Csendes harcosok. Magyar nőszervezetek a két világháború közötti Romániában/Luptătoare tăcute. Organizații feminine maghiare în Transilvania interbelică, cercetătoarea a arătat cum s-a creat categoria feminității transilvănene maghiare în Transilvania interbelică. Prin analiza Secretariatului Central al Femeilor Maghiare din România a discutat, ce fel de spațiu public li s-a oferit activistelor feminine, sub ce fel de presiuni s-au organizat femeile într-un grup și cum se intersectează identitatea etnică cu cea de gen în această istorie.

3) În perioada 5-8 septembrie 2024, Bokor Zsuzsa și Attila Gidó (cercetători ISPMN) au participat la Cea de-a 5-a Tabără de Istorie din Remeteta, jud. Harghita. Tabăra a fost organizată de către Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Muzeul Județean Mureș și Asociația Gyergyói Szemle. În cadrul taberei, Bokor Zsuzsa a susținut prezentarea cu titlul Sănătate publică minoritară și mișcările femeilor din perioada interbelică (Népegészségügy és nőmozgalmak a két világháború közti Erdélyben). Ea a discutat modul în care s-a format - paralel cu organele statale sanitare și de asistență socială - o entitate ocrotitoare minoritară, proces în care asociațiile de femei și asociațiile medicale au avut un rol primordial. În prezentare au fost discutate cele două roluri feminine în acest proces de regenerare etnică interbelică: cel al femeii ca actor principal, activ în construirea comunității etnice, și cel al femeii ca susținător al comunității biologice. Attila Gidó a vorbit despre cele mai importante rezultate recente în domeniul istoriei minorităților. Au fost prezentate studii și cărți apărute în 2023-2024, respectiv proiectele de cercetare în derulare. Tot în cadrul programului, Attila Gidó a participat la o discuție pe marginea piesei de teatru „Az igazság gyertyái” [Lumânările dreptății] (autor Csaba Székely, regizor Aba Sebestyén, Teatrul Național TârguMureș, Compania Tompa Miklós) având ca temă istoria sabatarienilor din Transilvania.

4) În perioada 10-11 octombrie 2024, Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Institutul de Studii Religioase, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie și Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului

României a organizat conferința cu titlul Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities. Conferința și-a propus abordarea subiectului minorităților naționale și a fenomenelor religioase dintr-o perspectivă multi- și interdisciplinară, care să cuprindă atât perspectivele clasice de cercetare, cât și perspective noi, concentrate pe schimbările observate, oferind o oportunitate pentru cercetătorii care lucrează în domeniile științelor umaniste și sociale – istorie și științe politice, antropologie, etnografie, sociologie, lingvistică – de a-și prezenta rezultatele cercetărilor lor recente asupra minorităților și fenomenelor religioase din România și din regiunea Europei de Est și de Sud-Est. Totodată, conferința și-a propus aprofundarea unui dialog profesional între sfera academică și reprezentanții cultelor recunoscute din România. Conferința a avut doi invitați, specialiști recunoscuți ai domeniului, ce au susținut prelegeri în plen. Prima prelegere a fost susținută de Ciprian Vasile Olinici, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, având ca titlu Rolul politicii religioase și confesionale a statului în menținerea diversității etnice din România. A doua prezentare a fost intitulată Being at Odds – Ambiguities, Incompatibilities and the Problem of Religious Minorities – În dezacord - Ambiguități, incompatibilități și problema minorităților religioase și a fost susținută de dr. James A. Kapaló, University College Cork, Irlanda. Aceste prezentări au beneficiat de traducere simultană în limbile engleză și română. Conferința a fost organizată către Róbert Bálint și Dénes Kiss (din partea Institutului de Studii Religioase) și Fosztó László, Peti Lehel, Székely István Gergő (din partea ISPMN). La conferință, din partea ISPMN, următorii cercetători au susținut prezentări: Lehel Peti (Pentecostal Conversion and Migration in Roma Integration: Two Case Studies from Eastern Romania), Bokor Zsuzsa (Virgin Mary and her sisters. Gender, religion and ethnicity in the interwar Transylvania) Plainer Zsuzsa (The Role of Religious Communities in Educational Mobility of Roma in Romania), Fosztó László (Convertire religioasă: Este un model de schimbare socială?). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: Anca Filipovici, Kiss Ágnes, Adriana Cupcea, Kozák Gyula, Gidó Attila, Toma Stefánia , Peti Lehel, Fosztó László, Székely István Gergő.

5) În perioada 5-6 decembrie 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională „Perspective diacronice asupra condiției femeilor din spațiul european: imagine, reprezentare și realitate”, organizată de IFSGen. Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în spațiul românesc, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Direcția Patrimoniu Cultural Universitar (Muzeul de Istorie al Universității Babeș-Bolyai) Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Geografie și Centrul de Cercetare pentru Identități Teritoriale și Dezvoltare, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca. În prezentarea sa intitulată Nouă țară, noi roluri feminine, noi discursuri – Activitatea organizațiilor feminine maghiare

în perioada interbelică, Bokor Zsuzsa a prezentat diverse tipuri de organizații de femei maghiare din perioada interbelică, de la mici asociații filantropice și religioase, până la cea mai mare organizație de acest gen: Secretariatul Central al Femeilor de Minoritate Maghiară din România.

Titlul proiectului: *Dimensiunea etnică a educației moderne în România. Evreii între integrare și marginalizare prin școală*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul urmărește evoluția politicilor educaționale în România anilor 1918-1944 și locul atribuit populației școlare evreiești în cadrul acestora. Se au în vedere reglementările implementate de autoritățile române mai ales la nivelul instrucției secundare și superioare, dar și modul în care evreii se raportează la finalitățile educației moderne și la transformările sociale implicate de acestea. În acest demers, s-au efectuat documentări bibliografice la bibliotecile universitare din Cluj și București, Biblioteca Academiei Române, precum și în arhivele CSIER, ANIC, CNSAS.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**
Descriere: În cadrul acestui proiect s-au efectuat documentări în bibliotecile și arhivele de specialitate din țară (Cluj, București) și străinătate (Viena).
Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea la conferința 2nd International Interdisciplinary Conference on the History and Culture of Bukovina for Early Career Researchers (A 2-a Conferință Internațională Interdisciplinară despre Istoria și Cultura Bucovinei pentru tineri cercetători) (Agusburg, Germania), unde am susținut prezentarea „The Fall from Innocence: Jewish Adolescents and Politics in Interwar Bukovina” (Căderea din inocență: adolescenți evrei și politică în Bucovina interbelică).

Titlul proiectului: *Monografia minorității cehe din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Jakab Albert Zsolt

Cercetător ISPMN participant în proiect: Peti Lehel

Tema proiectului: Obiectiv: Elaborarea unei descrieri monografice a situației minorității cehe din România. Aceasta va cuprinde studii tematice: dinamica demografică, mobilizarea electorală, cronologia minorităților, organizațiile minorităților naționale. Se va avea în vedere și elaborarea unor studii tematice precum: locuri și ritualuri ale memoriei, forme de păstrare a „tradițiilor populare”, sistemul educațional pentru minorități etc.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**
Descriere: În cadrul acestui proiect cercetătorii Jakab Albert Zsolt și Peti Lehel au elaborat un text despre minoritatea ceahă din Banat:

Etnicitate și turism – cehii din Banat. In: Kiss Dénes – Peti Lehel (editori): Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România (Nuanțe ale diversității.) 185-212.

Titlul proiectului: *Monografia minorității germane din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Monografia minorității germane cuprinde un set de publicații și evenimente, precum lansări de carte, participare la conferințe, mese rotunde etc., despre minoritatea germană din România, precum și despre efectele migrației etnicilor germani asupra locurilor și zonelor de origine sau asupra migrației românești în general. Cuprinde un volum intitulat „Un veac frământat. Germanii din România după 1918” care este prima sinteză în limba română despre comunitatea germană din România în secolul 20. Volumul cuprinde o serie de articole care tratează cele mai importante procese sociale și perioade istorice care au jalonat destinul germanilor din România: perioada interbelică, războiul, deportările postbelice, transformările sociale din timpul socialismului și în fine migrația internațională masivă. Volumul se încheie cu o analiză a revirimentului asociativ german. O a doua lucrare este intitulată „Reinventând germanitatea. Mobilitate, etnicizare și împrumut cultural la marginea Europei”, ce cuprinde o serie de articole care analizează procesele de mobilizare etnică și reapropriere a germanității de către populația negermană din vechile zone germane ale României. În 2024 proiectul se va concentra pe traducerea în limba germană a cărții „Un veac frământat. Germanii din România după 1918”, care se va realiza în colaborare cu Forumul German din Transilvania, și pe publicarea unui articol.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 27/06/2024
  - **Descriere:** Joi, 27 iunie 2024, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a participat la Școala de antropologie (Anthropology Field School) de la Criș, județul Brașov. Școala de antropologie a avut tema „moștenirea” și a fost organizată de către Institutul de antropologie socială al universității din Basel. Remus Anghel a susținut prelegerea intitulată „Ethnic Relations in Transforming Societies. Inheriting and Changing Ethnic Hierarchies in Southern Transylvania” [Relații etnice în societăți în transformare. Moștenire și schimbare a ierarhiilor etnice din sudul Transilvaniei]. La prelegere au participat aproximativ 15 persoane.
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 30/11/2024
  - **Descriere:** Miercuri, 27 noiembrie 2024, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea intitulată „Transnationalising Ruralities: migrant returnees, entrepreneurship and the transformation of rural Romania” (Transnaționalizarea ruralității. Migranți reîntorși, antreprenoriat și transformarea ruralului românesc). Prezentarea a fost susținută în cadrul colocviului de cercetare al Facultății de Sociologie a Universității Ruhr din Bochum. Au fost prezente aproximativ 14 persoane.

Titlul proiectului: *MonogROMA - Inventarierea și sinteza studiilor științifice existente pentru fundamentarea unei monografii despre romii din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Fosztó László

Tema proiectului: În seria Colecția Monografia minorităților vom iniția un volum cu tema- Romii din România.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **lista autorilor potențiali**
    - **Descrierea bazei de date:** Baza de date este rezultatul unei cercetări de lungă durată a bibliografiei studiilor despre romi. Lista autorilor conține numele, tematica abordată și lista reprezentativă a publicațiilor fiecărui autor.
    - **Colectarea datelor:** 01/01/2024 - 15/06/2024

Titlul proiectului: *Monografia minorității sârbe din România*

Anul: 2024

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Proiectul se încadrează în direcția de cercetare ISPMN "Monografia minorităților din România" și are ca scop final elaborarea unei monografii a minorității sârbe. Obiective: 1. Crearea unor parteneriate cu actori semnificativi academici și din comunitate implicați fie în acțiunile specifice de politici identitare, fie în reflectarea mediatică sau academică asupra situației minorității. 2. Urmărirea producției științifice legate de această minoritate. 3. Dezvoltarea resurselor bibliografice și arhivistice legate de minoritatea cercetată.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport semestrul I: Monografia minorității sârbe din România**
Descriere: În cursul semestrului I al anului 2024 au fost identificate o serie de persoane-cheie, respectiv a fost realizată documentarea bibliografică pentru monografia sârbilor.
  - **Raport de cercetare Monografia sârbilor din România**
Descriere: În cursul anului s-a efectuat documentarea bibliografică, respectiv au fost identificate persoane-cheie pentru identificarea autorilor și surselor științifice relevante pentru elaborarea monografiei. A fost elaborată o primă variantă a structurii monografiei.

Titlul proiectului: *Analiza calitativă a profilului consumatorului în cadrul spectatorilor Teatrului Szigligeti din Oradea*

Anul: 2024

Perioada: 10/04/2024 - 20/12/2024

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Consumul cultural (minoritar) este o temă puțin cercetată în societatea maghiară minoritară, analizele calitative pe acest subiect sunt și mai rare. Cercetarea de față își dorește realizarea unei astfel de investigații pe tema sus menționată, analizând prin metode calitative, sistemul de valori și practicile de consum cultural, în special frecventarea pieselor de teatru, în cazul spectatorilor sau potențialelor spectatori ai Teatrului Szigligeti din Oradea. Realizată în colaborare cu

instituția sus-menționată, cercetarea își propune valorificarea cunoștințelor academice într-un context din afara mediului academic, astfel, rezultatele cercetării pot fi folosite în planificările strategice ale teatrului. Deoarece un astfel de proiect nu are antecedente, s-a propus un grup-țintă bine conturat: al liceenilor și studenților din Oradea. În luna mai 2024 a fost realizat un interviu colectiv cu studenți, pentru a identifica de ce o parte a acestei generații nu participă la spectacolele teatrului local. În octombrie s-au realizat șase interviuri colective, unul cu studenți, celelalte cinci cu liceeni din două licee orădene, toate cu același scop. Rezultatele preliminare au fost cuprinse într-un raport de cercetare, care a fost predat conducerii teatrului. În 2025 se dorește prelucrarea interviurilor și realizarea unui manuscris pentru publicare.

Rezultatele proiectului:

- Materiale audio/video/digitale:
  - **Interviuri: 2**
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Analiza calitativă a profilului non-consumatorului printre spectatori Teatrului Szigligeti din Oradea. Raport de cercetare cu rezultate preliminare**
Descriere: Raportul prezintă o scurtă descriere a cercetării despre modelele de consum cultural și activitate culturală a orădenilor, cu un focus special pe frecventarea pieselor de teatru în rândul liceenilor și studenților din Oradea.

Titlul proiectului: *Excelență și echitate. Învățământul în limbile minoritare prin prisma datelor PISA în Europa de Est*

Perioada: 01/12/2023 - 30/11/2024

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetător extern participant în proiect: Tibor Toró

Partener: Ministerul Educației Naționale (România)

Tema proiectului: În 2022 un eșantion reprezentativ pe elevi maghiari a fost introdus în PISA. Cu acest prilej planificăm o analiză complexă a datelor într-un cadru comparativ, care include și alte cazuri relevante din Europa de Est (Estonia, Letonia, Bulgaria, Macedonia de Nord, Slovacia etc.)

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Rezultate PISA-2022 din perspectivă minoritară**
  - **Descriere:** Elevii care studiază în limba maghiară au performanțe mai bune decât colegii lor de generație care studiază în limba română. Cu toate acestea, performanța lor rămâne sub media țărilor din cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), iar inegalitățile din sistem sunt extrem de mari, după cum arată analiza rezultatelor testelor PISA 2022, realizată în cadrul Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN). Elevii din România care învață în limba maghiară au fost testați și în trecut, însă 2022 a fost primul an în care s-a introdus un sub-eșantion reprezentativ pentru elevii maghiari. 1 Au fost testați 1.219 de elevi maghiari din totalul de 7.961 de elevi cu vârstă de 15 ani înscriși în învățământul în limba maghiară. Rezultatele obținute de aceștia au fost comparate cu cele ale altor minorități lingvistice istorice din Europa de Est și de Vest.

Titlul proiectului: *Valorile politice ale maghiarilor din România.*

Perioada: 28/09/2023 - 31/08/2024

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetător extern participant în proiect: Lambing Ármin

Tema proiectului: Prelucrarea bazei de date European Value Studies din perspectiva valorilor politice a maghiarilor din România.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Competiție politică multidimensională și valorile politice ale maghiarilor din România (Ib. maghiară)**

Descriere: Cele mai importante lucrări despre comportamentul electoral al maghiarilor transilvăneni s-au concentrat pe politica identitară și clivajul etnic și au încercat să explice motivele votării blocului etnic. Marea majoritate a maghiarilor din Transilvania a susținut un partid etnic dominant în toate alegerile parlamentare, locale, parlamentare și chiar prezidențiale din ultimele trei decenii și jumătate. Motivațiile alegătorilor sunt complexe, dar este evident că votul în bloc etnic se datorează polarizării și vizibilității politice a alternativelor de politică identitară. Cu toate acestea, nici competiția politică pentru voturile maghiarilor transilvăneni nu este unidimensională. În analiză, ne bazăm pe noile evoluții din literatura de specialitate, conform cărora competiția politică este (poate fi) multidimensională chiar și în sistemele de partide dominate de clivaje etnice. Partidele etnice pot folosi mai multe strategii în ceea ce privește dimensiunile secundare ale competiției politice. Prima dintre acestea este strategia estompării, care este adesea folosită de partidele minoritare în cazurile în care se confruntă cu faptul că agenda politică este dominată de unele subiecte divizionare social, în timp ce ele însele ar trebui să țină împreună întreaga circumscripție minoritară. Pozițiile lor problematice nu sunt strălucitoare, folosesc un discurs ambivalent și pot fi înțeleși „oricum”. A doua strategie este cea a încadrării, când partidul etnic reîncadrează dimensiunea secundară și o face parte din dimensiunea primară. În sfârșit, este posibil să se dezvolte efectiv o strategie multidimensională, atunci când partidul etnic își dezvoltă o poziție puternică și pe dimensiunile secundare, fără însă a defini clar dimensiunea secundară ca interes al grupului etnic. În cazul strategiilor urmate de UDMR, este interesant că este forțat să se raporteze la ambele clivaje din România și Ungaria simultan. În analiza noastră, punem în contrast strategiile urmate de UDMR cu atitudinea-poziții politice ale maghiarilor transilvăneni, iar pe acestea din urmă le punem în cartografia pe axele redistribuirii economice și recunoașterii culturale, bazându-ne pe Studiul Valorilor Europene realizat pentru prima dată în rândul maghiarilor ardeleni.

Titlul proiectului: *Evoluția demografică și socială a populației maghiare din România în perioada 2011-2021*

Perioada: 28/09/2023 - 31/08/2024

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetători externi participanți în proiect: Geambașu Réka, Kapitány Balázs, Toró Tibor, Csata István

Partener: Institutul Național de Statistică (România)

Tema proiectului: Vor fi analizate bazele de date AMIGO, Ancheta Bugetului Familiar și de recensământ pentru a descrie procesele afectând populația maghiară din România.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Sistemul de stratificare etnică. Pozițiile maghiarilor din România**
Descriere: În studiu sunt descrise procesele care au afectat populația maghiară din România.

Titlul proiectului: *Reprezentarea cartografică a distribuției teritoriale a confesiunilor din România prin prisma rezultatelor recensământului din anul 2021*

Perioada: 01/03/2024 - 30/09/2024

Coordonator proiect: Veress Ilka

Partener: Institutul de Studii Religioase (România)

Tema proiectului: Scopul colaborării în general este de a oferi analiză statistico-spațială asupra schimbărilor etnodemografice privind minoritățile religioase din România pe baza recensămintelor din 2011-2021. Rezultatul proiectului este o serie de hărți în format fizic și digital, care vizualizează distribuția teritorială și schimbările numerice ale grupurilor religioase din România cum ar fi: romano catolici, greco-catolici, reformați, unitarieni, luterani, pentecostali, adventiști, bapțiști, musulmani, martorii lui Iehova, israeliți, creștini de rit vechi și creștini după evanghelie.

Din hărțile elaborate de către ISPMN se va organiza o expoziție la sediul Institutului de Studii Religioase pe perioada Zilelor Maghiare din Cluj-Napoca (18-25.08.2024).

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **2021recensamant_confesiuni**
    - **Formatul bazei de date:** .xls
    - **Descrierea bazei de date:** Baza de date în format excel conține datele recensământului din 2021 privind apartenența confesională a populației României pe nivel de unitate administrativă și servește ca bază pentru hărțile editate în cadrul proiectului.
    - **Colectarea datelor:** 01/06/2024
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Culte din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021**
    - **Perioada:** 21/08/2024 - 25/08/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca
    - **Responsabil ISPMN:** Veress Ilka
    - **Număr participanți:** 500
    - **Coorganizatori:** Institutul de Studii Religioase (Cluj-Napoca)
    - **Descriere:** Joi, 21 august 2024, Ilka Veress (cercetător ISPMN) a participat la vernisajul expoziției de hărți denumită „Culte din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021”, expoziție organizată de ISPMN și Institutul pentru Studii Religioase din Cluj-Napoca, eveniment derulat în cadrul Zilelor

Culturale Maghiare. Ilka Veress este cea care a elaborat hărțile expuse și a susținut prezentarea intitulată „Provocările cartografierii cultelor din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021“. Expoziția organizată prezintă diversitatea religioasă din România prin intermediul hărților și a diagramelor. Materialele trilingve expuse (maghiară, română, engleză) oferă vizitatorilor o perspectivă asupra localizării geografice a cultelor religioase din România, a evoluției numărului de enoriași de-a lungul timpului, a distribuției cultelor religioase în funcție de tipul de așezare, a componenței etnice a membrilor acestora și a structurii lor de vârstă.

Titlul proiectului: *Evoluția atitudinilor față de drepturile minorităților prin prisma compasurilor electorale din România*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Székely István

Cercetător ISPMN participant în proiect: Kiss Tamás

Cercetător extern participant în proiect: Jiglău George

Partener: UBB FSPAC (România)

Tema proiectului: Compasurile electorale (Voting Advice Applications, VAA) sunt instrumente online care oferă alegătorilor informații despre poziția candidaților și partidelor și calculează proximitatea sau distanța respondentului față de aceștia, pe baza unor întrebări ce se referă la atitudini și valori politice. Aceste instrumente au devenit foarte populare în ultimul deceniu, și au fost lansate și în România mai multe platforme de acest gen înaintea alegerilor.

În acest proiect dorim să prelucrăm datele culese prin compasul "Votul Meu", platformă ce a fost operațională în fiecare campanie electorală de anvergură națională începând din 2012, fiind gestionată de Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai.

Deși datele culese prin compasuri electorale nu pot fi considerate eșantioane reprezentative, numărul mare de respondenți permite totuși analizarea atitudinilor și valorilor anumitor segmente ale electoratului, iar faptul că dispunem de date de la șapte alegeri dintr-o perioadă de opt ani (2012-2020) oferă posibilitatea unei analize longitudinale. Faptul că în majoritatea edițiilor platforma a putut fi completată și în limba maghiară permite identificarea unui subeșantion de alegători minoritari maghiari, însă din păcate, numărul acestora nu este suficient de ridicat în toate edițiile compasului, ceea ce limitează posibilitățile unei analize axate pe atitudinile maghiarilor. Există însă câțiva itemi referitori la drepturile minorităților, ceea ce permite analizarea atitudinilor electoratului român privind aceste chestiuni.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport pe sem. 1 proiect "Evoluția atitudinilor față de drepturile minorităților prin prisma compasurilor electorale din România"**
Descriere: În cursul semestrului unu Székely István oferit asistență Centrului pentru Studiul Democrației din cadrul UBB Cluj pentru traducerea în lb. maghiară a chestionarului în lb. maghiară pentru VAA-ul de la europarlamentarele din 2024 (accesibil aici: <https://votulmeu.eu/>). Datele culese în 2024 vor putea fi prelucrate în viitor.

Titlul proiectului: *A-Tee-Lier*

Perioada: 01/11/2024

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Tema proiectului: A-Tee-Lier se dorește a fi o serie de întâlniri dinamice și interactive pentru a încuraja discuțiile deschise, spontane și colaborative între colegi. Inițiativa își propune să creeze un spațiu relaxat și primitiv în care ideile pot circula liber, iar creativitatea poate lega diferite domenii.

A-tee-Lier este mai mult decât un simplu atelier sau seminar. Este conceput ca o întâlnire unde se nasc idei noi, și sunt transformate în planuri realizabile. Întâlnirile încurajează experimentarea și colaborarea, permițând participanților să co-creeze cunoștințe și să exploreze soluții inovatoare într-un mediu relaxat și prietenos. Abordarea de bază este respect reciproc, curiozitate, deschidere și spirit de colaborare. Participanții sunt încurajați să împărtășească - pe lângă gustări, ceai sau cafea - cunoștințe, experiențe și perspective. Lucrând împreună, putem explora idei noi, identifica provocări și oportunități și discuta dileme. Vom face brainstorming de idei noi, vom prezenta lucrările în curs și vom împărtăși lecțiile învățate atât din eșecuri, cât și din succese. Astfel, orice idee ciudată și reflecție sinceră este binevenită.

Scopul final este de a construi o echipă implicată unde ne inspirăm reciproc să gândim diferit și să acționăm în mod colaborativ.

Pentru a atinge acest obiectiv, întâlnirile iau forma unor întâlniri de tip „brown-bag”. Toată lumea este liberă să propună subiecte specifice de discuție care nu trebuie să fie neapărat academice. Planul este de a găzdui două sesiuni A-Tee-Lier pe lună. Acestea vor fi întâlniri foarte scurte, undeva între 20 și 59 de minute. Dar singura regulă este de fapt menținerea unei atmosfere relaxate și plăcute, lipsită de formalități stricte.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **A-Tee-Lier 1/2024 Raport Audit 2024**
    - **Perioada:** 11/12/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca, România
    - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia, Kállay Péter
    - **Număr participanți:** 13
    - **Descriere:** Miercuri, 11 decembrie 2024, a fost lansat proiectul A-Tee-Lier care este o serie de întâlniri dinamice, informale și interactive pentru a încuraja discuțiile deschise, spontane și colaborative între colegi. Inițiativa își propune să creeze un spațiu relaxat și primitiv în care ideile pot circula liber, iar creativitatea poate lega diferite domenii. Tema primei întâlniri a fost propusă de Kállay Péter, Șef Serviciu Economic, acesta fiind prezentarea raportului de audit pentru anul 2024 și discutarea modului în care putem îmbunătăți activitățile din cadrul ISPMN.

Titlul proiectului: *Cercetarea rețelelor sociale și culturale ale muzicanților romi din Transilvania*

Anul: 2008

Coordonator proiect: Köncezi Csongor

Tema proiectului: Cercetarea rețelei sociale și culturale a muzicienilor romi din Transilvania din mai multe perspective este o sarcină importantă și interesantă în domeniul socioumanului. Până în prezent abordările care vizau activitățile

muzicienilor profesioniști din sate s-au concentrat fie pe aspectele muzicale ale acestei problematice, fie pe aspectele ce priveau relațiile sociale și economice existente între comunitate, satul și muzicantul ca servitor. Totodată, din etnomuzicologie, respectiv cercetare etnografică lipsește acea concepție care ar asigura o privire mai amplă și complexă asupra acestei tematici. De exemplu: activitatea profesională și viața cotidiană a muzicanților romi din zonele rurale sunt marcate și într-un fel limitate de o rețea. Descrierea acestei rețele ar cuprinde în totalitate modul de viață a comunității. De aceea punctul forte al unei astfel de cercetări ar fi viziunea complexă, cuprinzătoare, globală. Scopul proiectului: Scopul descrierii rețelei sociale și culturale a muzicienilor romi din Transilvania este de a certifica faptul că muzicienii tradiționali profesioniști nu sunt izolați unii de alții, ci activitatea lor este marcată de reguli nescrise. Acest sistem de reguli poate fi interpretat ca un sistem complex multicolor, unde fiecare parte din sistem este într-o anumite relație sau contact cu celelalte părți. Importanța cercetării se reflectă și prin prisma descrierii unei entități profesionale cu o mare mobilitate între diferite identități și grupuri etnice, regionale și culturale. Muzicanții romi din Transilvania recunosc diferențele culturale constituite pe plan etnic și folosesc într-un mod conștient rezultatele specifice ale acestora. Cu ajutorul profesiei de muzicant re trăiesc complexitatea și schimburile din cultură, unde granițele, trecerile devin mai plauzibile. Astfel sunt mai ușor transgresabile. De aici derivă faptul că trăsăturile care stau la baza identității etnice și care în contextul fluxului cultural au o anumită discontinuitate sunt pre-definite ca simboluri ale identității etnice, deși pentru muzicanții romi nu constituie un aspect primordial. În anumite situații, aceste trăsături sunt considerate ca sursă de venit. Prin această cercetare am dorit crearea unui model de cercetare. Este posibil, ca aceste constatări să fie relevante și pentru alte rețele de muzicanți din alte regiuni, susținând astfel necesitatea cercetărilor similare. Colectarea datelor referitoare la muzicanții din Transilvania, respectiv procesarea acestora necesită și o perspectivă istorică: faptul că aceste comunități examinate între timp s-au destrămat și s-au dezintegrat aproape în totalitate justifică utilizarea în cercetare a metodologiei de antropologie istorică. Prin aceasta putem obține informații noi, care pe parcurs pot fi analizate și interpretate în cadrul modelului creat. Antecedentele proiectului: 1. În 2008 am susținut disertația de doctorat cu titlul Rețelele sociale și culturale ale muzicanților romi din zona etnografică Călatea la Universitatea Eötvös Lóránd, Facultatea de Litere din Budapesta, Ungaria. În 2011 această disertație a fost editată și publicată în limba maghiară de către Asociația Etnografică Kriza János în seria Kriza Könyvek. Tot în 2011, în cadrul ISPMN lucrarea a fost tradusă și editată în limba engleză, iar în decembrie 2012 a fost publicat volumul cu titlul On the Social and Cultural Network of the Gypsy Musicians of Kalotaszeg. Volumul a fost prezentat la Institutul Etnografic al Universității Eötvös Lóránd din Budapesta în data de 11 decembrie 2013. 2. În vara anului 2008 am început – folosind infrastructura Institutului – studiul muzicanților romi pe teren în Câmpia Transilvaniei. Am început cu o familie de muzicanți din Pălatca, familia Codoba, rezultatul fiind studiul de atelier publicat cu titlul: Hogyan lett a Kodobákból Codoba? Másodlagos identitásváltások egy mezőségi cigánymuzsikus családnál / De la Kodoba la Codoba. Despre schimbarea identității etnice secundare într-o familie de muzicanți romi dintr-un sat din Câmpia Transilvaniei. În paralel cu publicarea acestui studiu, rezultatele au fost prezentate în mai multe prelegeri științifice la diferite evenimente, conferințe în ultimii ani. (În anul 2014 am republicat studiul într-un volum de studii antropologice editat de către Institutul Etnografic al Universității Eötvös Lóránd din Budapesta.) În ultimii ani am extins cercetarea și în alte comune

din Câmpia Transilvaniei. 3. În 2010 am început stagii de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj despre muzicanții romi orășeni în presa secolelor 19–20 din Transilvania. Obiectivele proiectului: Continuarea diseminării rezultatelor acestor cercetări în cadrul unor prelegeri științifice la diferite evenimente și conferințe, rezultatul fiind un studiu de atelier publicat în primăvara anului 2023 cu titlul A kolozsvári Csikay György prímás portréja a korabeli magyar sajtóban (Portretul lăutarului clujean György Csikay în presa maghiară interbelică).

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **A lehúzás utáni csendről. Ki váltja a mezőségi hangszeres zene 20. századi szolgáltatóit? [Despre liniștea de după muzică. Cine îi va înlocui pe muzicanții din secolul 20 din Câmpia Transilvaniei?]**
Descriere: Sâmbătă, 13 aprilie 2024, Csongor Könczei (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere cu titlul A lehúzás utáni csendről. Ki váltja a mezőségi hangszeres zene 20. századi szolgáltatóit? [Despre liniștea de după muzică. Cine îi va înlocui pe muzicanții din secolul XX, din Câmpia Transilvaniei?] în cadrul conferinței „Mezőség ma” [Câmpia Transilvaniei astăzi] organizată de către Fundația Téka Alapítvány din Gherla. Prin această prelegere Csongor Könczei a prezentat motivele, procesul și circumstanțele dispariției muzicanților tradiționali și implicit a muzicii de dans tradițional din zona etnografică a Câmpiei Transilvane. Vezi:
https://www.facebook.com/photo/?fbid=436924572339421&set=pcb.435233049175240&locale=hu_HU
https://www.facebook.com/photo/?fbid=441319435233268&set=pcb.441323131899565&locale=hu_HU
  - **Magyarszovát hagyományos zene- és tánckultúrájáról [Despre muzica și cultura de dans tradițional din Suatu]**
Descriere: Luni, 12 august 2024, Csongor Könczei (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere în cadrul 3 Taberei Internaționale de Folclor din Răscruți, ediția a XXXII-a, organizată de Fundația „Kallós Zoltán” cu titlul Magyarszovát hagyományos zene- és tánckultúrájáról [Despre muzica și cultura de dans tradițional din Suatu]. Tema principală a prelegerii susținute – după a scurtă prezentare a comunei Suatu – a fost prezentarea cu suportul unor culegeri folclorice din anii 1950-1960 a muzicii și dansului tradițional din Câmpia Transilvaniei, o zonă etnografică unde se intersectează culturile diferitelor comunități etnice conlocuitoare (români, maghiari și romi).

Titlul proiectului: *Succesul academic în rândul romilor din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Mobilitatea educațională a romilor reprezintă o problemă socială importantă pentru Europa de astăzi. Totuși, majoritatea lucrărilor pe acest subiect focusează asupra factorilor ce îngreunează accesul acestui grup etnic la educație de bună calitate. Cercetarea de față își propune schimbarea demersului de mai sus. Aplicând teoriile abundenței culturale (cultural wealth theory) semnate de Tara Yosso și colegii ei, proiectul se concentrează asupra acelor, care "au reușit". În acest sens, grupul nostru țintă reprezintă persoane care se declară romi și au un nivel de educație mai ridicat în comparație cu mediul calculat pentru România (școală profesională

terminată, bacalaureat, diplome de licențe, studii postuniversitare etc.). Astfel, în decursul cercetării ne propunem identificarea și analiza factorilor care facilitează mobilitatea educațională a romilor din România.

În 2022 au apărut primele publicații din rezultatele proiectului; unul dintre aceste studii a apărut într-o revistă cotate ISI, cu recunoaștere internațională. În 2023 a avut loc continuarea muncii de teren, s-au realizat interviuri noi. În 2024 au fost prelucrate aceste interviuri, s-a realizat un manuscris, pentru a fi prezentat la conferința internațională *Challenging the Reproduction of Inequality Through Higher Education: Critical Approaches in Romani Studies and Beyond (Provocări în analiza reproducerii inegalităților prin educația terțiară. Abordări critice în studiile despre romi)*. Evenimentul a fost organizat de CEU.

În octombrie, o dimensiune a cercetării a fost prezentată la conferința ISPMN ediția 2024. Tot în luna octombrie a avut loc o prezentare a rezultatelor legate de locurile universitare destinate romilor în cadrul seminariilor de cercetare ISPMN.

În iunie 2024 s-a început o nouă etapă a cercetării, în colaborare cu un Colegiu tehnic din Oradea, pentru a identifica condițiile instituționale ale mobilității educaționale ale tinerilor romi, respectiv acele persoane rome, care au terminat o școală profesională. În această etapă a cercetării s-au realizat patru interviuri cu cadre didactice și un interviu de grup cu elevii. În noiembrie 2024 s-a continuat munca de teren. În cadrul acestuia s-au realizat șase interviuri cu elevi și unul cu o profesoară.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **Interviuri cadre didactice liceul tehnic Oradea**
    - **Formatul bazei de date:** interviuri neînregistrate și înregistrate
    - **Descrierea bazei de date:** Baza de date conține șase interviuri înregistrate. Cinci dintre acestea sunt realizate cu directori (adjuncți) și cadre didactice dintr-un liceu tehnic din Oradea, unde aproximativ 50% a elevilor sunt de etnie romă. Un interviu de grup a fost realizat cu trei elevi de clasă terminală, unul dintre ei fiind de etnie romă.
    - **Colectarea datelor:** 12/06/2024 - 19/06/2024
- Materiale audio/video/digitale:
  - **Interviuri:** 11
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **University places for Roma and Romany language teacher - training program in Romania. Acquisition of credentials or sources of educational and social mobility? (Locuri universitare pentru romi și specializarea de Limbă și cultură romani în România. Achiziționare de diplome sau sursă de mobilitate educațională și socială?)**

Descriere: Raportul de cercetare prelucrează rezultatele muncii de teren din 2023, precum și alte interviuri realizate în cadrul proiectului. De data aceasta proiectul se focusează asupra analizei locurilor speciale pentru romi la universități și specializarea de Limbă și cultură romani în România. Manuscrisul a fost prezentat la conferința intitulată *Challenging the Reproduction of Inequality Through Higher Education: Critical Approaches in Romani Studies and Beyond. Celebrating 20 Years of Roma Access Programs at Central European University (Provocări în analiza fenomenului de inegalitate din*

perspectiva educației universitare. Abordări critice în studiile de romi. Sărbătorirea a 20 de ani de existență a Programului Roma Access la CEU.

- **Raport de cercetare - mobilitatea educațională a romilor într-o școală vocațională**
Descriere: Raportul de cercetare conține descrierea muncii de teren din lunile iunie și noiembrie într-un colegiu tehnic din Oradea.
- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 23/10/2024
  - **Descriere:** Prezentare la seria de seminarii ISPMN cu titlul: "Mobilitatea educațională a romilor"
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 10/10/2024 - 11/10/2024
  - **Descriere:** Participare la conferința ISPMN, Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale, cu prezentarea "The Role of Religious Communities in Educational Mobility of Roma in Romania" (Rolul comunităților religioase în mobilitatea educațională a romilor din România)

Titlul proiectului: *Migrație și Inegalitate Socială*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Proiectul migrație și inegalitate socială cuprinde studii și publicații realizate pe diverse teme: migrație și efectele acesteia asupra comunităților etnice, procese de migrație de întoarcere, rolul migrației asupra relațiilor etnice, de status și de clasă. În 2024 proiectul se va concentra pe procesele de migrație în agricultură și presiunile asupra schimbărilor în utilizarea pământului.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de teren Făgăraș**
Descriere: Raport de teren
În perioada 1-25 august 2024 Remus Anghel a efectuat o cercetare de teren în zona Făgăraș. Tema cercetării se referă la multiplele efecte pe care mobilitatea internațională le produce în zonă. Loc al unora dintre cele mai vechi migrații internaționale de pe actualul teritoriu al României, Făgărașul a fost locul de unde au plecat către America poate printre primii migranți români din Imperiul Austro-Ungar. După perioade de relativă acalmie din punctul de vedere al dinamicilor migratorii, migrația s-a redinamizat în timpul și după cel de-al Doilea Război Mondial. În urma tratatelor româno-germane etnicii germani din România ajung să servească în armata germană. Din zona Făgărașului, ca de altfel din toate teritoriile locuite de către germani, mulți nu se mai întorc. În plus, din 1945 germanii sunt deportați în masă în Uniunea Sovietică, perioadă din care de asemenea mulți nu se mai întorc. Migrarea către Germania federală din timpul și imediat după război face ca mulți etnici germani din România să aibă rude în Germania de Vest – lucru care va face ca în anii și deceniile următoare migrația către Germania în special a etnicilor germani, mai apoi a

membrilor lor de familie negermani (români sau maghiari în special) să continue. După 1990 când exodul către Germania se oprește, migrația din zonă urmează a se reorienta de data asta către Italia. Mai ales din oraș, unde vechea industrie locală aproape că dispare, va avea loc o migrație susținută către Roma care va monopoliza migrația din zonă. În fine, după 2007 fluxurile migratorii încep să se diversifice (erau oricum destul de diversificate după 1990) și apar destinații precum Statele Unite, Marea Britanie etc., iar toate păturile sociale participă la migrație. Mai mult decât atât, apar fluxuri și de întoarcere, atât a etnicilor români, romi, cât și a unora dintre germani. Sunt de asemenea cazuri ale unor străini care se stabilesc din diverse motive în zonă, unii legați de proiecte de anvergură mai mică sau mai mare. Motivațiile de întoarcere diferă – unele sunt cazuri ale unor cetățeni români care încearcă să dezvolte proiecte de antreprenariat, alte proiecte de întoarcere sunt legate de fapt de mobilitatea permanentă a cetățenilor români în state ale Uniunii Europene.

În acest peisaj complex există o serie de schimbări sociale care apar în regiune legat pe de o parte de antreprenoriatul migranților și pe de altă parte de efectele structurale pe care migrația le produce. Pentru analiza acestor relații am realizat un număr de interviuri, observație participativă cu ONG-uri și persoane din zona Făgăraș și discuții cu experți locali. În primul rând, antreprenoriatul migranților, chiar dacă redus ca dimensiuni, explorează noi nișe economice – turism, mică producție manufacturieră de produse locale, agricultură ecologică și ferme de fructe de pădure. Pe de altă parte, din aceleași domenii migrația produce limitări structurale semnificative. Din cauza migrației sezoniere în agricultura germană, este din ce în ce mai greu pentru fermierii români să găsească mână de lucru ieftină, care exista din abundență la nivel local. Sezonierii revendică mai multe lucruri – în afară de sumele de plată care sunt superioare în Germania, aceștia consideră că în general sunt mai bine tratați de către fermierii germani. Munca în agricultura germană este sezonieră la fel ca în România și perioadele de munci agricole se suprapun adesea. Aceasta face ca fermierii români să aibă din ce în ce mai multe dificultăți în a găsi muncitori iar pentru mare parte din proprietarii de terenuri din zonă devine aproape imposibilă munca pământului așa cum era mai demult. Astfel, migrația în agricultură creează o serie de oportunități punctuale dar dincolo de acestea creează constrângeri majore regionale. Cum o mare parte din muncitorii sezonieri sunt romi, aceste elemente structurale se adaugă situațiilor de rasism sau discriminare la care sunt încă supuși o parte semnificativă dintre comunitățile zonale de romi.

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 16/01/2024
  - **Descriere:** Marți, 16 ianuarie 2024, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a participat la evenimentul intitulat „Ultimul stinge lumina. România migratoare” în dialog cu Sorin Antohi în cadrul seriei IANUARIE-FEBRUARIE 2024 1 „Idei în Agora” la Casa Filipescu-Cesianu a Muzeului Municipiului București. Discuția s-a axat pe migrația din România și pe efectele acesteia în societatea românească –

a sintetizat unele dintre rezultatele cercetărilor care s-au realizat despre această migrație discutând modificările de perspectivă asupra migrației în legătură cu schimbările structurale din societatea românească. La prelegere au participat aproximativ 60 de persoane.

- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
- **Perioada:** 06/06/2024
Descriere: Joi, 6 iunie 2024, Anghel Remus Gabriel (cercetător ISPMN) a participat la workshopul proiectului Sezonierii. Atelier de cercetare a formelor de (auto)reprezentare a muncii și a vieții cotidiene sezoniere în agricultură. Atelierul a avut loc la București, la Muzeul Țăranului Român. Remus Anghel a susținut o prezentare metodologică intitulată „Sezonierii. Cum cercetăm fenomene în mișcare și munca precară?”. La atelier au participat aproximativ 20 de persoane.
- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
- **Perioada:** 31/10/2024
- **Descriere:** Vineri, 4 octombrie 2024, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a participat la întâlnirea de comitet a proiectului PANDEUM – restricted free movement in times of the COVID-19 pandemic (Libertate de mișcare restricționată în timpul pandemiei de covid), proiect care este coordonat de către Universitatea din Viena. În calitate de membru al comitetului științific al proiectului, Remus Anghel a analizat și discutat rezultatele prezentate de către echipa proiectului. Întâlnirea a avut loc la Viena și online.
- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
- **Perioada:** 31/07/2024
- **Descriere:** Vineri, 12 iulie 2024, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a susținut prelegerea intitulată „Ethnic Relations in Transforming Societies. Inheriting and Changing Ethnic Hierarchies in Southern Transylvania” (Relații etnice în societăți în transformare. Moștenire și schimbare a ierarhiilor etnice din sudul Transilvaniei). Prelegerea a avut loc în cadrul școlii de vară internaționale „The Sustainable Development Goals and Local Economic Development (SDG LED)” (Dezvoltare sustenabilă și dezvoltare economică locală) organizată de către Universitatea din Quebec A Trois Rivieres împreună cu Institutul de Cercetare Făgăraș. La prelegere au participat aproximativ 20 de persoane.

Titlul proiectului: *Inventarierea, organizarea și utilizarea colecției de materiale / documente provenite din donație (inclusiv materiale provenite din donații în anul 2023).*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Lăcătuș Crăciun Ioan

Cercetători ISPMN participant în proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Scopul proiectului este continuarea inventarierii materialelor din colecția provenită din donație (inclusiv materiale provenite din donații în anul 2023), organizarea materialelor/documentelor, pe categorii, în conținut tematic despre limba, istoria și cultura romă, respectiv utilizarea/ valorizarea materialelor spre instituții de cercetare, educaționale și instituții publice.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Colaborare cu utilizatori externi
  - **Perioada:** 04/06/2024 - 05/06/2024
  - **Descriere:** În data de 5 iunie 2024 Lăcătuș Crăciun-Ioan a susținut prelegerea cu titlul "Omul providențial în educația și spiritualitatea romilor după 1990: Gheorghe Sarău (părintele limbii romani literare/standardizate în sistemul de învățământ românesc)", în cadrul simpozionului internațional "Liturghie, Filantropie, Dăruire." organizat de Școala Doctorală de Teologie "Isidor Todoran" a Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai. În concluziile simpozionului internațional a fost menționată și problematica romă, fapt care evidențiază creșterea interesului pentru cercetarea tematicilor despre romi în rândul instituțiilor de învățământ teologic din România.

Titlul proiectului: *Revista presei, inventar articole despre romi*

Perioada: 17/10/2024

Coordonator proiect: Lăcătuș Crăciun Ioan

Tema proiectului: Scopul proiectului este continuarea inventarului de articole despre romi, cu reprezentări ale romilor în presa scrisă, în perioada anilor 1990-1995, perioadă marcată de profunde schimbări în societate, în contextul schimbării de regim, de la un regim autoritar la o democrație fragilă.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Arhivare
  - **Perioada:** 10/01/2024 - 28/06/2024
  - **Descriere:** În perioada ianuarie 2024-iunie 2024 Lăcătuș Crăciun-Ioan a arhivat în cadrul proiectului "Revista presei, inventar articole despre romi" un număr de 1467 de numere de ziare cu publicare la nivel local, în intervalul anilor 1990-1995. Documentele sunt disponibile în formă de arhivă https://drive.google.com/drive/folders/1ja2CTcCv7S1w9VR_j0aRyKI_K1NJ_8Cnz și vor fi folosite în următoarele etape ale proiectului.

Titlul proiectului: *Adopția copiilor romi: Realități și perspective. Curs preadopție*

Anul: 2024

Coordonator proiect: Kormos Katalin

Partener: DGASPC Cluj-Napoca (România)

Tema proiectului: Scopul proiectului este de a promova egalitatea de șanse în procesul de adopție pentru copiii romi eligibili pentru adopție, cât și pentru cei plasați deja în familii adoptive. Este important să se combată orice formă de discriminare sau prejudecăți în procesul de adopție și să se asigure că toți copiii, indiferent de etnie, au șanse egale de a fi plasați în familii iubitoare și dedicate.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Curs preadopție. Adopția copiilor romi**

Descriere: Acest curs este conceput în parteneriat cu DGASPC Cluj-Napoca și se află în etapa finală a implementării administrative. Cursul este destinat celor care doresc să adopte copii în România și se concentrează pe adopția copiilor romi și aspectele asociate acestui proces.

Temele principale includ: definirea termenilor și clarificarea conceptelor, relevanța cursului pentru cei interesați de adopție, contextul adopției în societatea română, efectele traumei abandonului, capcanele gândirii stereotipe precum și alte aspecte ale adopției interrasiale/interetnice.

Cursul, prin abordare generală (context legal, condiții, proceduri, responsabilități, provocări, modalități de suport) vizează pregătirea celor care sunt interesați să adopte copii în România, iar prin abordare specifică (aspecte culturale, sociale, stereotipuri și prejudecăți, stigmat etc.) vizează pregătirea celor care sunt interesați să adopte copii de etnie romă.

Se clarifică conceptele fundamentale, cum ar fi adopția interrasială, interetnică, rase, etnii, discriminare, Legea adopției, reglementările legale privind adopția copiilor romi și importanța combaterii discriminării în acest context. Se analizează atitudinile societății române față de minoritatea romă, precum și stereotipurile și prejudecățile existente. Se discută despre numărul copiilor de etnie romă din sistemul de adopție, preferințele părinților adoptivi. Se analizează interacțiunea dintre genetică și mediu în dezvoltarea personalității copilului, ajutându-ne să evităm capcanele gândirii stereotipe. De asemenea, se oferă suport pentru înțelegerea problemelor particulare cu care se confruntă copiii romi adoptați și identificarea soluțiilor/strategiilor pentru îmbunătățirea și consolidarea relației cu copilul adoptat. Se abordează aspectele legate de adoptarea unui copil cu rasă/etnie diferită de cea a părinților adoptivi, inclusiv consecințele și provocările implicate: dreptul persoanei adoptate de a-și cunoaște originile, necesitatea cunoașterii de către copil a originii și propriei istorii, acceptarea identității și istoriei copilului, rolul părinților adoptivi în formarea identității copilului adoptat, modele de comunicare.

Titlul proiectului: *Importanța colectării informațiilor etnice în sistemul de adopție din România*

Anul: 2024

Coordonator proiect: Kormos Katalin

Partener: Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului

Tema proiectului: Datele etnice despre copii în sistemul de adopție sunt importante din mai multe motive.

Înțelegerea background-ului etnic al copiilor poate ajuta familiile adoptive și agențiile să ofere îngrijire sensibilă la cultură, asigurându-se că identitatea culturală a copilului este respectată și îngrijită. Datele etnice pot ajuta la o potrivire mai eficientă între copii și părinții adoptivi care pot relaționa cu background-ul lor cultural, ceea ce poate duce la rezultate mai bune în ceea ce privește atașamentul și adaptarea. De asemenea, colectarea și analiza datelor etnice pot informa politicile și practicile din cadrul

sistemului de adopție, ajutând la identificarea disparităților și îmbunătățirea serviciilor pentru copiii din medii diverse.

În general, deținerea de date etnice ajută la asigurarea faptului că procesul de adopție este echitabil și răspunde nevoilor tuturor copiilor.

Din păcate, legile care reglementează adopția în România cuprind ambiguități și contradicții în ceea ce privește aspectul etnic. Există legi care interzic sau, în unele interpretări, doar îngreunează luarea în evidență a copiilor din sistem pe baza etniei, în timp ce altele subliniază importanța etniei în procesul de formare și educație a copilului.

În conformitate cu GDPR, datele referitoare la apartenența etnică sunt considerate date sensibile și trebuie tratate cu o atenție deosebită pentru a proteja confidențialitatea și intimitatea copiilor. Sub pretextul acestei directive apartenența etnică a copiilor din sistem a devenit un aspect neglijabil/invizibil. Iar ignorarea apartenenței etnice a dus la lipsa unui sistem standardizat de colectare a datelor. În realitate însă, respectarea prevederilor GDPR nu înseamnă interzicerea colectării datelor. Mai degrabă, GDPR ar avea rolul de a asigura că informațiile referitoare la apartenența etnică a copiilor sunt colectate, stocate și utilizate într-un mod corespunzător, iar deciziile privind protecția și îngrijirea copiilor sunt fundamentate pe nevoile și interesele acestora, fără a discrimina pe criterii de apartenență etnică sau alte caracteristici protejate de lege.

Cert este însă că nu știm câți copii adoptabili sunt de etnie romă în sistemul de protecție, nu cunoaștem preferințele etnice ale părinților care au adoptat în România, etnia părinților adoptatori etc. Aceste date, care ar putea servi drept bază pentru crearea unor politici mai eficiente și pentru îmbunătățirea procesului de adopție și integrare a copiilor romi în familiile adoptive și în comunitate, nu ne stau la dispoziție.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Bibliografie - colectare date etnice în sistemul de adopție**
Descriere: În prezent, proiectul de cercetare se află într-o etapă incipientă, concentrându-se în principal pe revizuirea literaturii de specialitate, analiza contextului legal și a bunelor practici, precum și pe întocmirea bibliografiei.

Titlul proiectului: *Identitate și apartenență: rolul etniei în procesul de adopție*

Anul: 2024

Perioada: 21/11/2024

Coordonator proiect: Kormos Katalin

Partener: ANPDCA (România)

Tema proiectului: Prin această temă se urmărește înțelegerea complexității identității și a sentimentului de apartenență, evidențiind nevoia de sensibilitate culturală în procesul de adopție.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Bibliografie- rolul etniei în adopție**
Descriere: În prezent, proiectul de cercetare se află într-o etapă inițială, concentrându-se în principal pe revizuirea literaturii de specialitate, analiza contextului legal și întocmirea bibliografiei.

Titlul proiectului: *Publicarea volumului de conferință cu titlul „Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI” / “Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries”*

Perioada: 30/08/2024

Coordonator proiect: Peti Lehel

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Székely István, Kiss Ágnes

Tema proiectului: Publicarea volumului de conferință cu titlul „Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI” / “Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries”, eveniment organizat de ISPMN în perioada 5-6 octombrie.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de cercetare**
Descriere: Editarea volumului este în faza finală. Corectarea volumului tehnoredactat este în desfășurare, materialul va putea fi trimis curând la tipar.
  - **Identități, reprezentări și politici: relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, representations and policies: state-minority relations in the 20th and 21st centuries**
Descriere: volum conferință, tehnoredactat, în stadiu de corectură finală

Titlul proiectului: *„Petrecere descrisă...” Cercetarea istoriei ideilor în mișcarea de tip revival a Caselor de Dansuri populare din Transilvania (‘Táncház’)*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Köncei Csongor

Tema proiectului: Mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular (‘Táncház’) din mediul urban poate fi considerată una din cele mai importante mișcări din ultimele decenii, care în 2017 a împlinit patruzeci de ani de la înființare. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit. În ultimii ani au apărut mai multe scrieri, volume, în mare parte retrospective, care au tratat parțial sau din punct de vedere local această tematică. Dar din perspectiva etnocoreologiei și etnografiei această cercetare va fi o nișă, în sens mai larg al literaturii științelor sociale, care printr-o evaluare sistematică și critică, printr-o analiză a științelor sociale a acestor patruzeci de ani ar trata istoria ideilor, funcționarea, impactul socio-cultural al acestei fenomen, numit ‘Táncház’. Antecedentele proiectului: 1. Proiectul individual multianual cu numărul 6-1-2014 – Coregrafia și etnocoreologia maghiară din Transilvania în mileniul trei. 2. În 2016 am început stagii de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular (‘Táncház’) din mediul urban. În paralel cu aceste stagii de documentare, rezultatele cercetării au fost prezentate în mai multe prelegeri științifice la diferite evenimente, conferințe în ultimii ani. 3. Vineri, 24 februarie 2017 a avut loc la Casa Tranzit din Cluj lansarea volumului A 40 éves kolozsvári táncház sajtókronológiája I. (1977–1990) [Cronologia presei referitoare la cei 40 de ani ai casei dansului popular din Cluj I. (1977–1990)], volum editat de către Csongor Köncei și apărut la Editura Asociației Etnografică

Kriza János din Cluj. 4. Vineri, 26 aprilie 2018 a avut loc la Casa Tranzit din Cluj lansarea volumului A 40 éves kolozsvári táncház sajtókronológiája II. (1990–2017) [Cronologia presei referitoare la cei 40 de ani ai casei dansului popular din Cluj II. (1990–2017)], volum editat de către Csongor Könczei și apărut la Editura Asociației Etnografică Kriza János din Cluj. Obiectivele proiectului: revizuirea și prelucrarea scrierilor, articolelor și a știrilor, respectiv a materialelor de arhivă (inclusiv documentele de la CNSAS) apărute în presa maghiară din România din 1977 și care au tangență cu mișcarea de tip revival a Caselor de dansuri populare din mediul urban, scrierea și editarea mai multor studii și volume în limba maghiară în anii următori.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale**
Descriere: Miercuri, 10 aprilie 2024, Csongor Könczei (cercetător ISPMN) a susținut în cadrul Seriei de Seminarii ISPMN prezentarea cu titlul A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale. Mișcarea de tip revival a Caselor de dansuri populare ('Táncház') din mediul urban poate fi considerată una din cele mai importante mișcări sociale din ultimele decenii, care în 2022 a împlinit patruzeci și cinci de ani de la înființare. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit de mare. În ultimii ani, au apărut mai multe scrieri, volume, în mare parte retrospective, care au tratat parțial sau din punct de vedere local această tematică. Cercetarea de față a încercat să cartografieze și să interpreteze procesele descrise și 4 documentate, evidențiind nașterea și dezvoltarea ideii caselor de dansuri populare urbane, modificările în timp ale ideii originale, efectele diferitelor ideologii, disputele apărute în legătură cu păstrarea tradițiilor, intersecțiile cu mișcarea dansului popular scenic, influențele mass-media etc. În cadrul acestui seminar de cercetare, Csongor Könczei a încercat să răspundă la următoarele întrebări: cum a fost posibil ca în timpul comunismului să fie creată această mișcare civilă inițiată de jos, cum a prins rădăcini în gândirea publică maghiară din Transilvania, cum s-a răspândit această idee a mișcării Táncház în ultimele decenii și cum a încercat (și încearcă și în zilele noastre) politica culturală să clasifice toate acestea într-un model controlat de sus.

Titlul proiectului: *Comunitatea armeană din România. Procese identitare și lingvistice.*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Veress Ilka

Tema proiectului: Scopul general al acestei cercetări este surprinderea și descrierea diferiților factori istorici și socio-demografici din secolului XX care joacă un rol decisiv în procesele identitare și lingvistice ale minorității armenesti din România.

Armenii din România constituie o populație eterogenă, atât din punct de vedere istoric, cât și cultural. În funcție de momentul stabilirii, putem distinge între comunitățile care trăiesc în Moldova din secolul al XIV-lea, descendenții armenilor care au fugit de aici în Transilvania în secolul al XVII-lea și un număr semnificativ de

armeni care au emigrat în România în urma genocidului și s-au stabilit în Țara Românească și în Dobrogea. Din acest context rezultă că limba armeană îndeplinește funcții diferite în identitatea fiecărui subgrup, astfel analiza se împarte în mai multe subunități, bazate pe instrumente metodologice distincte. În cazul celor mai vechi comunități din Moldova și Transilvania, care nu mai vorbesc armeană, cercetarea încearcă să contureze etapele importante ale procesului de schimbare a limbii și să răspundă la întrebarea cum a evoluat o comunitate de vorbitori într-o comunitate care își amintește limba.

În cazul armenilor stabiliți în urma genocidului, un grup etnic și lingvistic, trăind în mediul urban în proporții sub 0,1%, utilizarea și reproducerea limbii materne este delimitată în sfera privată a indivizilor, iar acest fenomen accelerează procese lingvistice nefavorabile din punctul de vedere al comunității. Deci, obiectivul nostru este surprinderea stării actuale a practicilor lingvistice și inventarierea instituțiilor formale și cele informale care joacă un rol decisiv în menținerea limbii materne în cazul armenilor, bazându-ne pe conceptul domeniilor lingvistice al lui Fishman și pe modelul teoretic al vitalității etnolingvistice al lui Giles. Conform acestuia, din punct de vedere tematic, cercetarea plănuită este divizată în mai multe subdomenii, cum ar fi: statutul (legal, economic) limbii respective, atitudini și ideologii lingvistice în rândul vorbitorilor, factori și tendințe demografice, care determină dimensiunea comunităților de vorbitori, și suportul instituțional în transmiterea limbii armenice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Rolul limbilor în viața comunităților armenesti din Transilvania după Revoluția din 1989**
Descriere: Manuscris în stadiu de publicare care descrie stagiile schimbării de limbă a armenilor din Transilvania și schițează noile direcții de redefinire identitară a comunităților armenice din ultimul deceniu precum și efectele acestora privind relația cu țara-mamă.
  - **Raport de cercetare pentru proiectul "Comunitatea armeană din România. Procese identitare și lingvistice."**

Titlul proiectului: *Religiozitate și procese de modernizare în comunități tradiționale rurale*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Peti Lehel

Tema proiectului: Prelucrarea materialului etnografic care provine din cercetări de teren efectuate în diferite comunități tradiționale, rurale (de exemplu romi, ceangăi, minorități religioase etc.), completarea cercetărilor, elaborarea unor articole și prezentarea rezultatelor la conferințe științifice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de cercetare**
Descriere: Raport de cercetare
În cadrul proiectului în 2024 Peti Lehel a publicat trei articole (la un articol este co-autor), o introducere de volum (co-autor Dénes Kiss), a fost coeditorul unui volum (co-editor: Dénes Kiss) și a publicat o recenzie:
    - Cuvânt-înainte. In: Dénes Kiss–Lehel Peti (ed.): Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România. Institutul pentru

studierea Problemelor Minorităților Naționale. Cluj-Napoca, 2024. 7–16. (co-autor: Dénes Kiss)

- Identitate etnică într-o localitate de ceangăi din Moldova – contexte lingvistice. In: Dénes Kiss–Lehel Peti (ed.): Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România. Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale. Cluj-Napoca, 2024. 67–89.

- Etnicitate și migrație – cazul ceangăilor din Moldova. In: Dénes Kiss–Lehel Peti (ed.): Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România. Institutul pentru studiarea Problemelor Minorităților Naționale. Cluj-Napoca, 2024. 90–110.

- Etnicitate și turism – cehii din Banat. In: Dénes Kiss–Lehel Peti (ed.): Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România. Institutul pentru studiarea Problemelor Minorităților Naționale. Cluj-Napoca, 2024. 185–212. (co-autor Albert Zsolt Jakab)

- Co-editare volum: Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România. Institutul pentru studiarea Problemelor Minorităților Naționale. Cluj-Napoca, 2024. (co-editor Dénes Kiss)

- Recenzie: Mit jelent ma református lelkésznek lenni Erdélyben? A lelkész szerepkörei és közösségi elvárások egy erdélyi egyházmegyében (Ce înseamnă să fii preot reformat în Transilvania astăzi? Rolurile preotului și așteptările comunității într-un protopopiat din Transilvania). Erdélyi Múzeum, vol., LXXXVI., nr. 2. 190–193. 2024. (Máté István: Mit jelent ma református lelkésznek lenni Erdélyben? A lelkész szerepkörei és közösségi elvárások egy erdélyi egyházmegyében [Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata]. Dissertationes Ethnographicæ Transsylvanicæ. Asociația Etnografică Kriza János, Cluj-Napoca, 2023.) A apărut totodată: Református Szemle 117.2 (2024), 211–215.

În cadrul proiectului Peti Lehel a ținut patru prelegeri și o prezentare de carte:

- În perioada 23-24 mai 2024, Peti Lehel (cercetător ISPMN) a participat la o întâlnire de lucru organizată și finanțată de Muzeul în Aer Liber din Szentendre. În cadrul întâlnirii Peti Lehel a ținut două prelegeri: Megélhetési stratégiák és vallási integráció moldvai pünkösdisták roma közösségeiben [Strategii de trai și integrare religioasă în comunitățile de romi penticostali din Moldova], Etnicitás és migráció a moldvai csángó falvakban [Etnicitate și migrație – cazul ceangăilor din Moldova]. Pe lângă prelegeri, a oferit și o opinie de expert cu privire la planificarea expozițiilor unor case tradiționale

- Vineri, 28 iunie 2024, în cadrul Târgului de Carte de la Cluj-Napoca, a avut loc o prezentare de carte și o discuție cu autorii la Casa Libertății Religioase. Lehel Peti a prezentat cartea lui Gagyi József intitulată Villanyos és közössége. Villamosítás, modernizáció: történet a Nyárad mentén (1945–1989). (Erdélyi Múzeum Egyesület – Kriterion Könyvkiadó, Cluj-Napoca) (Cititorul și comunitatea sa. Electrification, modernization: a history from the Valea Nirajului (1945–1989)). De asemenea, Nándor Bárdi a prezentat cartea scrisă de către Antal Róbert István cu titlul A nemzetét szerető szocialista. Jordáky Lajos

(1913-1974) [Lajos Jordáky (1913-1974), un socialist care și-a iubit națiunea] și a discutat despre carte cu autorul acestuia.

- În perioada 19-22 septembrie 2024, s-a desfășurat cea de-a 11-a Conferință internațională InASEA (International Association for Southeast European Anthropology / Asociația Internațională a Antropologilor din Europa de Sud-Est) cu titlul “In, out and in between”. “In, out and in between”. Transnational and internal migration in Southeast Europe (Migrația transnațională și internă în Europa de Sud-Est), organizată de Departamentul de Antropologie al Universității din Pristina. În cadrul conferinței, Peti Lehel a susținut o prezentare cu titlul Transnational Migration and Integration Strategies: a Study of two Pentecostal Roma Communities from Eastern Romania (Migrația transnațională și strategiile de integrare: un studiu asupra a două comunități pentecostale de romi din estul României). Prezentarea a comparat două comunități de romi pentecostali, încercând să dezvăluie impactul pentecostalismului asupra mentalității și organizării comunităților, precum și legătura dintre religie și migrație.

- În perioada 10-11 octombrie 2024, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Institutul de Studii Religioase, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie și Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României a organizat conferința cu titlul Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities. : Lehel Peti a susținut o prelegere cu titlul: Pentecostal Conversion and Migration in Roma Integration: Two Case Studies from Eastern Romania. (Convertirea pentecostală și migrația în integrarea romilor: Două studii de caz din estul României).

Titlul proiectului: *Strategii și politici lingvistice ale bisericilor minorităților naționale din România*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Peti Lehel

Cercetător ISPMN participant în proiect: Veress Ilka

Cercetător extern participant în proiect: Kiss Dénes

Tema proiectului: Cercetarea are ca obiectiv examinarea practicilor lingvistice/strategiile de politici lingvistice ale acelor biserici la care (în raport cu numărul lor) sunt afiliați un număr mai mare de membri ai minorităților naționale din România. În ce măsură bisericile, printre ai căror membri sunt prezenți în număr mai mare cetățeni care aparțin unei comunități etnice minoritare, participă la utilizarea și păstrarea limbii materne a grupurilor din care fac parte? Ce impact au strategiile lingvistice bisericesti asupra etnicității minorităților naționale?

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: Proiectul a stat la baza inițierii conferinței intitulată „Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților

etnoculturale/Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities” (parteneri: Institutul de Studii Religioase, Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filozofie, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filozofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Guvernul României – Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI)), data 10-11 octombrie 2024.

Titlul proiectului: *Pălinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Toma Stefánia, Veress Ilka

Tema proiectului: V. Mihăilescu scria în 2018: „Din acest moment, este interesant de urmărit terminologia țării, cu proveniența geografică și etimologiile lor. Toate acestea configurează un soi de hartă a influențelor culturale care au înconjurat România, dar și procesul ulterior de construcție națională și naționalizare a țuicii ca produs tradițional.” Cercetarea pălincii, dintr-o perspectivă antropologică, își propune identificarea acelor momente ale vieții cotidiene și ritualice unde această băutură este prezentă și consumată. Mai mult, ne propunem un demers care să se desfășoare concomitent atât în zone cu populație maghiară cât și în zone cu populație românească. Cercetarea se va desfășura în unul dintre județele renumite pentru calitatea acestei băuturi, Sălaj. Componenta etnică a județului Sălaj este, de asemenea, un factor determinant în alegerea locației cercetării (60% români și mai bine de 26% maghiari). Prin acest proiect vom identifica și analiza modul în care pălinca a devenit un brand național cu renume mondial revendicat în egală măsură de către români și maghiari. Cercetarea noastră va încerca să surprindă complexitatea acestui brand național disputat de cele două comunități.

Pe parcursul anului 2024 va continua activitatea de dezvoltare a bazei de date cu privire la articolele de presă pe tematică și vom elabora un prim draft cu interpretarea materialelor colectate ce va fi prezentat în cadrul unui seminar de cercetare. În cadrul proiectului va continua practica studenților de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB), începută din 2023. Totodată, vom continua munca de cercetare de teren și colectarea de date de tip etnografic.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Coordonare practică profesională**
Descriere: La începutul lunii februarie a luat sfârșit practica profesională din cadrul ISPMN a studenților de la programul de masterat de Cercetare Sociologică Avansată din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeş-Bolyai. Masteranzii au avut ocazia de a-și dezvolta abilitățile de cercetare în cadrul proiectelor Pălinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări și Monitorizare presa centrală și locală cu privire la reprezentările despre romii din România sub îndrumarea cercetătorilor Iulia Hossu, Toma Stefánia și Fosztó László.
  - **Raport anual de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2024 a continuat procesul de documentare a tematicii, inventarierea bibliografiei de specialitate. S-

au desfășurat 3 seminarii interne ISPMN DICE-ROMA în care s-au discutat chestiuni metodologice legate de implementarea cercetării, dezvoltarea de aplicații la conferințe de profil și prelucrarea materialelor colectate.

În perioada 22 mai - 12 iunie 2024, Stefánia Toma a efectuat un stagiul de cercetare antropologică exploratorie în zonele rurale din Țara Bârsei, în special în localitatea Apața, județul Brașov, în cadrul proiectului instituțional Pălinca/Pálinka - (De)construcția unei naționalizări. Această cercetare și-a propus cercetarea unui produs - pălinca - dintr-o perspectivă antropologică care are un rol important în viața populației cercetate, fie ea o practică cotidiană sau ritualică. În cadrul proiectului cercetătorii ISPMN au participat la 2 conferințe de profil.

La începutul lunii februarie a luat sfârșit practica profesională din cadrul ISPMN a studenților de la programul de masterat de Cercetare Sociologică Avansată din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai, practică coordonată de Iulia-Elena Hossu și Stefánia Toma.

- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** În perioada 22 mai - 12 iunie 2024, Stefánia Toma a efectuat un stagiul de cercetare antropologică exploratorie în zonele rurale din Țara Bârsei în cadrul proiectului instituțional Pălinca/Pálinka - (De)construcția unei naționalizări. Această cercetare și-a propus cercetarea unui produs - pălinca - dintr-o perspectivă antropologică care are un rol important în viața populației cercetate, fie ea o practică cotidiană sau ritualică. Tema propusă are dimensiuni multiple: de la achiziția ingredientelor, până la modul de producere a băuturii, și la efectul consumului acesteia în familie sau în comunitatea mai largă, sau reprezentarea alcoolului în diferite ipostaze, prezența pălincii în cotidian merită urmărită. Mai mult, ne interesează dacă apartenența și identitatea etnică apar în reprezentările legate de această băutură, de aceea selectăm localități unde putem realiza interviuri cu membri diferitelor grupuri etnice. În cadrul acestei cercetări de teren, localitatea este Apața, din județul Brașov, o localitate multietnică, cu o majoritate de romi, și o minoritate de maghiari și români. Am explorat zona mai largă, pentru a găsi o localitate care ar putea fi selectată pentru o cercetare mai îndelungată cu o populație preponderent de etnie maghiară, iar acesta ar fi Filia, județul Covasna. Astfel, aceste localități ar putea fi comparate cu localități asemănătoare din județul Sălaj și Maramureș (împreună cu coordonatorul proiectului Iulia Hossu).
  - **Descriere:** În perioada 15-18 octombrie 2024, a avut loc la Cluj-Napoca și Roșia Montană conferința internațională The Unquiet Earth: the natural resource extraction and cultural appropriation in mountain communities. Conferința a fost organizată de Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere, Universitatea Kentucky de Nord și Centrul pentru Studierea Modernității. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea cu titlul „Rural Drift: Peri-Urbanisation and Social Inequalities in Transylvania. The case of the Roma”.

Titlul proiectului: *Locuri și spații ale identității naționale în cadrul minorităților naționale din Transilvania*

Anul: 2012

Coordonator proiect: Jakab Albert Zsolt

Cercetător extern participant în proiect: Vajda András

Tema proiectului: Scopul proiectului: 1. întocmirea și completarea unei baze de date pe următoarele categorii: copac comemorativ, plăci comemorative, statui și busturi, monumente publice (comemorative), obeliscuri, cenotafuri, cimitire de onoare; 2. publicarea datelor pe internet pe un site special; 3. cercetarea și analiza practicilor de comemorare legate de aceste locuri și spații. Antecedentele proiectului: În anul 2012 s-a luat legătura cu instituții de specialitate, s-au publicat două cărți în limba maghiară pe tema ridicării monumentelor și practica comemorării în Cluj-Napoca, s-a participat la conferințe naționale și internaționale pe tema respectivă. În anul 2013-2014 s-a întocmit baza de date a monumentelor din Partium și Banat; în 2016 s-a completat și s-a continuat colectarea datelor din Transilvania. Rezultatul cercetării efectuate în 2016 a fost descrierea a peste 500 de obiecte de comemorare trecute în baza de date a locurilor comemorative din Transilvania și Banat. Prin urmare, baza de date conține un număr de 1500 de obiecte comemorative. Această bază de date funcționează în format electronic și ulterior va fi încărcată în baza de date online a paginii web a ISPMN. Proiectul este unul deschis, care se poate extinde și pe alte județe, creând o bază de date complexă, care poate fi utilă cercetătorilor minorităților naționale, dar și publicului larg interesat de istoria și situația minorităților naționale din România.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de activitate**

Descriere: În cadrul acestui proiect, în anul 2024, Jakab Albert a lucrat pe manuscrisele volumelor pe tema memoriei culturale, a continuat și a finalizat două volume:

1. [Piatra aceasta a fost așezată... Locurile memoriei din Cluj (1440–2022). Bază de date] *Ez a kő tehetett... Az emlékezet helyei Kolozsváron (1440–2023)*. Adattár. Ediția a doua, revizuită și semnificativ adăugită. 816 p. Kriza János Néprajzi Társaság–Editura ISPMN, Cluj-Napoca, 2024.;

2. [Constituirea memoriei și practici comemorative. Reprezentări ale memoriei culturale la Cluj] *Emlékállítás és emlékezőst gyakorlat. A kulturális emlékezet reprezentációs Kolozsváron*. Ediția a doua, revizuită și semnificativ adăugită. Kriza János Néprajzi Társaság–Editura ISPMN, Cluj-Napoca, 2024. 336 p.

În anul 2024 Jakab Albert Zsolt a editat 5 volume, din care 2 cu co-editor:

1. Gagy József: [Propriul teren. Căi și lecții de metodologie] *Sajátterep. Utak, módszertani tanulságok*. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicae.) Kriza János Néprajzi Társaság, Cluj-Napoca, 2024.

2. Kőrösi Viktor Dávid: [Identitatea națională în Transilvania de Sud. Structura de identitate contemporană a comunității maghiare din Teiuș (jud. Alba)] *Nemzeti identitás Dél-Erdélyben. Tövis magyar közösségének jelenkori identitásstruktúrája*. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicae.) Kriza János Néprajzi Társaság, Cluj-Napoca, 2024.

3. Szilágyi Levente: [Șvabi în situație de frontieră. Transformarea relațiilor dintre Urziceni și Vállaj după stabilirea graniței româno-maghiare în urma Primului Război Mondial până în prezent] Svábok határhelyzetben. Csanálos és Vállaj kapcsolatainak változása a trianoni magyar–román határ meghúzásától napjainkig. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Kriza János Néprajzi Társaság, Cluj-Napoca, 2024.

4. Kolumbán Mózes: [Din viața mea. Autobiografie] Életemből. Önéletírás. (Kriza Könyvtár.) Ediție îngrijită de Jakab Albert Zsolt și Vajda András. Prefața și notele au fost scrise și anexele au fost întocmite de Jakab Albert Zsolt. Studiul însoțitor a fost scris de Vajda András. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024.

5. [Patrimoniul muzeal și comunicarea muzeală] Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció. (Kriza Könyvek, 51.) Kriza János Néprajzi Társaság, Cluj-Napoca, 2024. (co-editor Vajda András)

Rezultatele cercetării au fost diseminate în mai multe publicații și în cadrul mai multor conferințe:

1. Marți, 9 aprilie 2024, Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a participat la lansarea seriei de volume Emberek és kontextusok. Evenimentul a fost organizat de Societatea Muzeului Ardelean. Cercetătorul a prezentat cartea lui Áron Bakos, intitulată Aranyosszéki katonatörténetek. Néprajzi antropológiai elemzés (Povestiri de cătănie din Zona Arieșului. Studiu etnograficoantropologic).

2. Miercuri, 17 aprilie 2024, a avut loc un seminar de cercetare ISPMN, eveniment desfășurat în cadrul seriei de Seminarii ISPMN. Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea intitulată Structura culturii memoriei locale în secolele XIX-XX. Scopul cercetării culturii memoriale clujene din secolele XIX-XX este de a sistematiza 5 patrimoniul comemorativ local dispersat din perioada respectivă. Analiza trece în revistă ocaziile, spațiile și tipurile de evenimente ale culturii memoriale, motivele și elementele de conținut care au caracterizat festivitățile comemorative, spațiile fizice ocupate sau expropriate de către experiența comunitară, strategiile retorice și narrative ale acțiunilor memoriale și festivitățile comemorative. Pe lângă instituții au fost prezentate și acele persoane care au jucat un rol important în formarea culturii memoriale locale, acestea fiind actorii care au organizat și au supravegheat festivitățile comemorative.

3. În perioada 24-25 mai 2024 Jakab Albert Zsolt a participat la conferința intitulată Vidéki örökség, turizmus és falufejlesztés (Patrimoniul rural, turismul și dezvoltarea satelor) organizată de Asociația Etnografică Kriza János, Asociația Leader Parteneriat Mureșean. Etnologul a avut o prelegere intitulată Az örökségesítés szerepe a vidékfejlesztésben (Rolul patrimonizării în dezvoltarea rurală)..

4. În data de 25 octombrie 2024 Jakab Albert Zsolt a participat la conferința intitulată Örökség – tudás – termelés – a KJNT vándorkonferenciája (Patrimoniul – cunoaștere – producție. Conferința itinerantă a AEKJ) organizată de Asociația Etnografică Kriza János, Universitatea Sapientia Facultatea din Târgu Mureș Departamentul de Științe Sociale Aplicate și Fundația Kallós Zoltánin Răscruci.

Etnologul a avut o prelegere intitulată Népi tudás – intézményi tudás – kutatói gyakorlat. Helyzetkép az erdélyi magyar néprajzi örökség mai helyzetéről (Cunoaștere populară – cunoaștere instituțională – practică de cercetare. Starea actuală a patrimoniului etnografic maghiar din Transilvania).

5. [Viețile lui Mózes Kolumbán] Kolumbán Mózes életei. In: Kolumbán Mózes: Életemből. Önéletírás. (Kriza Könyvtár.) Ediție îngrijită de Jakab Albert Zsolt și Vajda András. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024, 7–15.

6. [Straturi muzeale și de comunicare. Interpretări.] Múzeum- és kommunikáció rétegek. Értelmezések. In: Jakab Albert Zsolt – Vajda András (ed.): Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció. (Kriza Könyvek, 51.) Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024, 7-25. (co-autor: Vajda András)

Titlul proiectului: *Considerații de etică în cercetarea socială*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Tema proiectului: Etica profesională și buna conduită în cercetare sunt un element esențial al cercetării sociale. Proiectul răspunde nevoii de clarificare a unor termeni de etică profesională, precum și unor cerințe administrative impuse oricărei instituții de cercetare. Astfel, proiectul pornește la inventarierea eticii profesionale (deontologie) așa cum este propusă de cele mai cunoscute asociații în cercetarea socială, asociații care au autoritatea recunoscută în fixarea reperelor nu doar în ceea ce privește etica cercetării, dar și în privința standardelor profesionale în practica cercetării sociale. Alături de o prezentare, poate critică din perspectiva relațiilor etnice, a acestor coduri etice, proiectul urmărește și descrierea și prezentarea unor cazuri din sociologie și antropologie, unele arhicunoscute, altele mai puțin cunoscute, care pun problema eticii într-un mod cât se poate de direct. Rezultatul va fi descrierea standardelor etice ale cercetării cu exemplificări, descrieri adunate într-o publicație utilă pentru promovarea deontologiei profesionale. Exemplificările au un scop cu precădere practic (prezentarea unor cazuri și implicațiile lor), și vor fi adunate în ceea ce am putea numi dosar de cazuistică, adică a unor cazuri diverse publicate în varii culegeri de texte, volume de metodologie și tratate de etică a cercetării.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Dezvoltare bază de date
  - **Perioada:** 01/07/2024 - 31/12/2024
  - **Descriere:** Documentare bibliografică pentru identificarea și interpretarea problemelor etice ce pot apărea în cercetarea socială.

Titlul proiectului: *Dinamica discursului instigator la ură etnică în România postsocialistă*

Perioada: 04/03/2024 - 31/12/2024

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Tema proiectului: Proiectul Dinamica discursului instigator la ură (DIU) etnică în România postsocialistă își propune descrierea modului în care apare și se manifestă discursul instigator la ură etnică. O privire sumară asupra ultimelor trei decenii sugerează că DIU se intensifică (ca frecvență și gradul de violență a limbajului) în condiții de criză și se estompează, chiar dacă nu dispăre cu totul, în condiții de

relativă stabilitate. Obiectivul principal al proiectului este descrierea condițiilor sociale în care apare și se răspândește DIU. Pentru asta voi urmări reprezentarea romilor în media ultimilor treizeci de ani, pe de o parte și fenomenele sociale prin care a trecut România în aceste trei decenii, cum ar fi de exemplu restructurarea economică, migrația sau epidemia de Covid-19. Pentru analiza textelor apărute în media scrisă voi recurge la metodele analizei de discurs, iar pentru contextul social-economic voi consulta literatura de specialitate pe post-socialism. Rezultatele anticipate ale proiectului: bază de date cu textele identificate, bibliografie adnotată a lucrărilor dedicate fenomenului și un manuscris care va interpreta relația dintre DIU și contextul social care le produce.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **Articole presă romi**
    - **Formatul bazei de date:** Fișier Excel
    - **Descrierea bazei de date:** Fișierul conține articole apărute în cotidianul Adevărul între anii 2010-2024
    - **Colectarea datelor:** 01/03/2024 - 01/07/2024
    - **Numărul cazurilor:** 325
    - **Numărul variabilelor:** 4
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Discursul urii anti-rome. Bibliografie adnotată**

Descriere: Scopul bibliografiei adnotate este să ofere descrieri sintetice despre literatura recentă în tema discursului anti-rom. Conține un prim inventar de studii, capitole de cărți și rapoarte întocmit din rezultatele afișate de căutări în baze de date (biblioteci/cataloge) online la cuvintele cheie: hate speech, anti-roma, anti-gypsyism, anti-țigănist.

Titlul proiectului: *Antisemitism și relații interetnice în România secolului 20*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul vizează explorarea unor aspecte legate de istoria minorității evreiești din România interbelică, din perspectiva dinamicii relaționale minoritate-majoritate. Sunt vizate procesele de construcție identitară etnică și națională și plasarea acestora în contextul consolidării statului național de după 1918. Un loc central în cadrul acestei cercetări îl deține problema antisemitismului și a reprezentării Holocaustului, cu accent pe valorile violenței în structura identitară. Documentarea bibliografică se bazează pe surse de la bibliotecile universitare din Cluj-Napoca și București, precum și materiale arhivistice din fondurile ANIC, CSIER și CNSAS. Rezultatele cercetărilor sunt diseminate prin participarea la conferințe și publicarea unor studii în publicații de specialitate, susținerea unor prelegeri și efectuarea unor stagii de documentare și specializare la instituții externe.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**

Descriere: În cadrul acestui proiect s-au efectuat documentări în bibliotecile și arhivele de specialitate din țară (Cluj, București) și străinătate (Viena). Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea online la conferința Debate on integrating diversity and

multilingvism in drafting local/regional strategies [Integrarea diversității și multilingvismului în elaborarea strategiilor locale/regionale], organizată la București, de către Departamentul pentru Relații Interetnice, cu susținerea prezentării "Enriching local and regional development through diversity and multilingualism" [Dezvoltarea locală și regională prin diversitate culturală și multilingvism].

Această prezentare a stat la baza transmiterii către DRI, la solicitarea acestuia, a unui material despre multiculturalism în societățile contemporane, ca propunere de politici publice pentru integrarea diversității în strategiile autorităților locale.

În cadrul acestui proiect a fost publicat în acest an și articolul „Health Care at the Periphery of the Nation: Ethnic Minorities and Social Diseases in Romania before the Second World War” (Asistența medicală la periferia națiunii: minorități etnice și boli sociale în România înainte de al Doilea Război Mondial), în *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* (Anuarul de istorie a Europei de Est) (71(3)).

Titlul proiectului: *Etnicități și afectivități prin filmul de ficțiune contemporan*

Anul: 2017

Coordonator proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Proiectul dezvoltă o perspectivă fenomenologică și sistemică asupra producției și recepției unor filme de ficțiune din Europa de Est.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Hungarian films in Romanian film festival context (Filme maghiare la festivalurile de film din România).**
Descriere: Am elaborat o analiză primară în limba engleză despre filmele maghiare în contextul Festivalului de Film TIFF.

Titlul proiectului: *Cartografierea evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România pe baza datelor recensământului din 2021*

Anul: 2019

Coordonatori proiect: Veress Ilka, Székely István

Tema proiectului: realizarea unor analize teritorial-statistice bazate pe datele Recensământului din 2021 privind evoluția demografică a populației minoritare din România, scopul principal fiind facilitarea interpretării ale acestor date în relație cu realitatea geografică. Iar pe lângă aceasta hărțile realizate pot servi ca o bază importantă și un punct de plecare pentru efectuarea altor analize mai complexe statistic-teritoriale, cum ar fi, de exemplu, densitatea sistemului instituțional minoritar, preferințele electorale ale populației minoritare sau situația etnolingvistică a vorbitorilor limbilor minoritare din România.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **Hartă interactivă compoziția UAT-urilor după etnie și limbă maternă RPL 2021.**
    - **Descrierea bazei de date:** Hartă interactivă compoziția UAT-urilor după etnie și limbă maternă RPL 2021. Sunt vizualizați 3 indicatori pentru 21 de etnii recunoscute oficial în România: ponderea după etnie, ponderea după limbă maternă, respectiv

gradul de suprapunere limbă/etnie. Harta a fost realizată în cadrul unei burse post-doc, platforma folosită este Leaflet javascript library.

- **Colectarea datelor:** 01/08/2024 - 29/11/2024
- **URL:** <https://ispmn.gov.ro/maps2022>
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Hartă interactivă - evoluția etnodemografică a minorităților naționale din România pe baza datelor recensământului din 2021**
Descriere: Apelul de bursă pentru finalizarea hărții va fi lansat în iulie 2024.
Vezi harta în stadiul actual (rezultat al bursei din 2023) aici:
<https://ispmn.gov.ro/maps2022>

Titlul proiectului: *Noile minorități etnice din Cluj Napoca*

Perioada: 01/01/2024

Coordonatori proiect: Adriana Cupcea, Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Clujul găzduiește comunități de străini dintre cele mai variate. În ultimii 10 ani peisajul socio-cultural al orașului este conturat și de noile comunități etnice ce încep să își facă simțită prezența: italieni, chinezi, turci, sirieni, palestinieni, pakistanezi, iar mai recent, din februarie 2022, în urma invaziei Ucrainei de către Rusia, ucraineni. Aceste grupuri de migranți își construiesc spații sociale și își exprimă identitățile (etnice, religioase) în peisajul urban al Clujului, din ce în ce mai vizibil în ultimii ani. Cu toate acestea, prezența lor până în acest moment este documentată doar parțial din punct de vedere statistic, administrativ sau socio-cultural. În acest context proiectul își propune un inventar și o radiografie a noilor minorități etnice din Cluj (1990-2022), cu scopul de a înțelege acest fenomen care începe să configureze viața socio-culturală, economică și cotidiană a Clujului.

Folosind ca metode documentarea, observația participativă, interviurile semi-structurate și cele de tip povestea vieții vom realiza descrieri ale comunităților selectate, focusându-ne pe câteva direcții principale: istoria formării acestor comunități, organizații/instituții, relații de familie în contextul migrației, ocupații, forme de socializare, cultura culinară, interacțiunile lor cu comunitatea locală, relațiile cu comunitățile din alte orașe, relațiile cu statele mamă.

Proiectul se va derula pe parcursul mai multor ani, el încadrându-se în misiunea institutului ce își propune prin Strategia de dezvoltare instituțională (2021-2025), pe lângă cercetarea minorităților naționale, studierea altor comunități etnice din România.

[<https://ispmn.gov.ro/storage/app/media/uploaded-files/plandezvinstitutionala-2021-2025-1.pdf>]

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport pentru proiectul Noile minorități etnice din Cluj Napoca**
Descriere: În perioada 1 ianuarie-30 iunie 2024 a fost elaborat raportul pe România, pentru volumul 9 al Raportului European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR), care cuprinde evoluțiile anului 2023. Volumul este editat de Enes Bayraklı și Farid Hafez și va fi publicat în a doua parte a anului 2024. EIR întrunește specialiști din lumea academică și din societatea civilă care contribuie la realizarea rapoartelor pentru 27 de țări europene. Raportul evidențiază evoluțiile islamofobiei în domenii cheie ca: ocuparea forței

de muncă, educația, mass-media, mediul online, sistemul juridic și politic. Autorii rapoartelor de țară oferă propriile recomandări specifice țării lor, pentru a contracara acest fenomen, alături de o cronologie detaliată a evenimentelor. EIR oferă factorilor de decizie, cercetătorilor, liderilor comunităților și cititorilor obișnuiți, o colecție unică de analize la nivel european despre rasismul anti-musulman. Proiectul se materializează cu sprijinul: Islamophobia Studies and Research Association (IISRA) cu sediul în Berkeley, California; Institutul Othering & Belonging de la Universitatea California, Berkeley; Centrul pentru Securitate, Rasă și Drepturi, de la Universitatea Rutgers; Centrul de Studii a Islamofobiei, Berkeley; Proiectul pentru Cercetarea și Documentarea Islamofobiei (IRDP) al Centrului pentru Rasă și Gen (CRG), de la Universitatea California, Berkeley; Programul de studii privind etniile și diasporele arabe și musulmane (AMED), de la Universitatea de Stat din San Francisco; Institutul Leopold Weiss din Viena și Centrul pentru Studii Multidisciplinare a Rasismului (CEMFOR), de la Universitatea Uppsala (Suedia).

- **Raportul pe România, pentru volumul 9 al Raportului European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR).**

Descriere: În ultima săptămână din luna decembrie 2024 va fi publicat raportul pe România, pentru volumul 9 al Raportului European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR), care cuprinde evoluțiile anului 2023.

Titlul proiectului: *Noile Minorități din România*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Proiectul „Noile minorități din România” cuprinde studii și publicații realizate pe diverse teme care se referă la imigrația către România: migrație și efectele acesteia asupra comunităților etnice locale, procese de imigrație, rolul instituțiilor în integrarea imigranților, relații de clasă și relații etnice, apariția și dezvoltarea antreprenoriatului etnic etc.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 26/04/2024
  - **Descriere:** Vineri, 26 aprilie 2024 Remus Anghel a participat la conferința intitulată „Alegeri europene 2024 – Inevitabila dezbatere: migrația și azilul” care a avut loc la SNSPA – București. Remus Anghel a avut o luare de cuvânt despre noul pact privind migrația la nivel european în legătură cu resemantizarea migrației post 2010 și efectele sociale și politice ale acestei resemantizări. La conferință au participat aproximativ 40 de persoane.

Titlul proiectului: *Familie și migrație*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Prezentul proiect se încadrează în linia de formare urmată pe parcursul doctoratului de către cercetătoare. Aceasta și-a susținut teza de doctorat ce a

avut ca temă familia, practicile și dinamicile acesteia în cadrul Universității Babeș-Bolyai, în anul 2010. Cartea publicată în anul 2018, cu titlul Relațiile de înrudire. Căsătoria, atitudini, practici și dinamici (Editura MEGA) reprezintă materializarea muncii de cercetare pe tematică a autoarei. Începând din anul 2015, cercetătoarea a lucrat în mai multe proiecte pe tematica migrației și a familiei. A participat la o serie de conferințe în domeniu, publicând mai multe articole pe subiectul familiei și migrației în reviste de specialitate și volume. Prezentul proiect îmbină activitatea de cercetare în domeniul familiei cu experiența pe cercetarea migrației. Din anul 2021 cercetătoarea s-a alăturat echipei proiectului internațional Children Left Behind by Labour Migration: Supporting Moldovan and Ukrainian Transnational Families in the EU [CASTLE - Copiii lăsați în urmă de migrația forței de muncă: sprijinirea familiilor transnaționale moldovenești și ucrainene în UE - ICMPD/2021/MPF-357-004] ce a fost finanțat de Comisia Europeană și contractat de ICMPD (International Centre for Migration Policy Development). Coordonatorul proiectului este Universitatea „Babeș-Bolyai”, cobeneficiari fiind Terre des hommes Elveția, Terre des hommes Moldova, Terre des hommes Ucraina, Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko și Academia de Studii Economice a Republicii Moldova. Un obiectiv important al acestui proiect a constat în înființarea Centrului pentru Studiul Familiilor Transnaționale (funcțional deja din toamna anului 2021) care funcționează în cadrul Universității „Babeș-Bolyai” (centrul CASTLE), primul de asemenea tip din România, și chiar la nivel internațional. Cercetătoarea este membru cofondator al acestui centru.

Pe parcursul anului 2024 va continua activitatea de cercetare a tematicii. Va fi publicat un articol pe tematică într-o revistă științifică internațională. Rezultatele cercetării vor fi diseminate și printr-o prezentare susținută la o conferință de profil.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport semestrial de activitate**
Descriere: Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2024 a continuat munca de documentare, realizare de interviuri semi-structurate, analiză și prelucrare de date pe tematica proiectului. Au fost pregătite aplicații pentru o conferință internațională cu autor unic și 2 conferințe internaționale cu prezentări în co-autorat. Au fost elaborate 2 manuscrise în co-autorat, ambele fiind depuse în vederea evaluării la reviste de specialitate. Aceste manuscrise au la bază materialele adunate pe parcursul anilor de cercetare pe tematică.
  - **Raport anual de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2024 a continuat munca de documentare, realizare de interviuri semi-structurate, analiză și prelucrare de date pe tematica proiectului. A fost prezentată o lucrare în co-autorat în cadrul unei conferințe internaționale de profil și a fost pregătită o aplicație cu autor unic pentru o conferință internațională. Au fost elaborate 2 manuscrise în co-autorat, ambele fiind depuse în vederea evaluării la reviste de specialitate. Un articol de autor a fost elaborat, depus și acceptat spre publicare în Contemporary Perspectives in Family Research. Aceste manuscrise au la bază materialele adunate pe parcursul anilor de cercetare pe tematică.

Cap III. Centrul de documentare

1. Proiecte inițiate de către Centrul de documentare

Titlul proiectului: *Documentarea vizuală a minorităților naționale din România*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Iulia-Elena Hossu, Virginás Péter

Tema proiectului: Documentarea vizuală a istoriei și identității minorităților se va constitui ca o direcție de cercetare distinctă în cadrul activităților ISPMN. Prin acest proiect, urmărim: 1) crearea unui fond documentar de fotografie care va putea fi prelucrat ulterior sub forma unor produse media care să pună în valoare diferite aspecte ale istoriei și culturii minorităților. Fotografiiile vor fi preluate din colecțiile de arhivă foto ale A.N.I.C. București, colecții muzeale, colecții ale bibliotecilor universitare București și Cluj-Napoca, precum și ale Bibliotecii Academiei Române, colecții foto online (de ex.: colecția Willy Pragher din cadrul Landesarchiv Baden-Württemberg), presa ilustrată a perioadei 1918-1940; 2) analiza reprezentărilor minorităților etnice în diferitele materiale difuzate în mass-media; 3) Proiectul se va extinde cu o perspectivă de analiză asupra industriei cinematografice din România, în special pe festivalurile de film. Având în vedere atât rolul semnificativ al acestor evenimente în ceea ce privește articularea și formarea discursurilor despre canonul filmelor, cât și politica lor axată de cele mai multe ori pe incluziune, se va avea în vedere o trecere în revistă a reprezentării și prezenței minorităților etnice în ultimii 20 de ani.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de activitate**

Descriere: În acest an a continuat documentarea pe tema reprezentării vizuale a minorităților.

În cadrul conferinței PONTICA'57: „ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE ÎN SPAȚIUL VEST-PONTIC”, a fost organizat panelul cu titlul „Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare”, unde Iulia Hossu a susținut prezentarea „Valea Plângerii (2013) – o privire din interior”. Prezentarea și-a propus o radiografie a situației antropologiei vizuale în România, a poziționării antropologilor în procesul de realizare a unui film documentar, precum și a modului în care documentarul contribuie la formarea reprezentărilor la nivel social.

Vineri, 29 noiembrie 2024, la Universitatea Sapiientia din Cluj-Napoca, a avut loc proiecția documentarului Valea Plângerii (2013, producător ISPMN și TRIBA Film), în cadrul unui curs dedicat temei Holocaustului din România și a deportării romilor în Transnistria de către regimul Antonescu. Cursul și prezentarea documentarului au fost susținute de Anca Filipovici pentru studenții în an terminal de la specializarea Relații Internaționale și Studii Europene.

Titlul proiectului: *Dezbateri publice ISPMN*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Cercetător ISPMN participant în proiect: Kiss Tamás

Tema proiectului: Scopul proiectului este de a organiza mese rotunde și dezbateri publice pe teme publice importante și de actualitate.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **A PISA-mérésről kisebbségi szemmel [Testele PISA din perspectivă minoritară]**

- **Perioada:** 15/02/2024
- **Locul:** Cluj-Napoca
- **Responsabil ISPMN:** Kiss Ágnes, Kiss Tamás
- **Număr participanți:** 40
- **Linkuri în presă:** Transtelex:

https://transtelex.ro/kozelet/2024/02/16/erdelyi-magyar-kozoktatas-pisa-felmeres-eredmenyei-beszelgetes?fbclid=IwAR0-47yN_r_vdmQLyvetxrIqvh9lrVsv0eeK_p0sufxl8e94FaB2C9eWBc

Szabadság: <https://szabadsag.ro/article/pisa-felmeres-jobbak-romaniai-magyar-diakok-eredmenyei>

Erdélyi Figyelő (TVR):

<https://www.facebook.com/100050001168484/videos/799582381995491>

Descriere: Joi, 15 februarie 2024, la Cluj, a avut loc masa rotundă intitulată A PISA-mérésről kisebbségi szemmel (Testele PISA din perspectivă minoritară). Invitații acestui eveniment organizat de ISPMN au fost Kallós Zoltán, Secretar de stat responsabil de învățământul minorităților (Ministerul Educației Naționale), Molnár Zsolt, adjunct al Avocatului Poporului, și Toró Tibor, politolog (Universitatea Sapientia). Din partea ISPMN a participat Kiss Tamás și Novák Csaba Zoltán (președinte ISPMN). Subiectul este de actualitate datorită faptului că testele PISA 2022 au inclus pentru prima dată un subșantion reprezentativ al elevilor maghiari din România. Acest fapt constituie o oportunitate atât pentru studiul educației minorităților, cât și pentru proiectarea politicilor publice legate de aceasta. În prima parte a evenimentului Kiss Tamás a prezentat principalele rezultate ale testelor, iar în a doua parte a evenimentului a fost purtată o discuție între sociologii care au semnalat necesitatea unui subșantion pe populația de elevi maghiari și reprezentării instituțiilor implicate în această inițiativă. Discuția a fost înregistrată și difuzată pe pagina Facebook a ISPMN, unde ea poate fi și revăzută

<https://www.facebook.com/centrul.ispmn/videos/342787635413350>

Titlul proiectului: *Seminariile de cercetare ISPMN*

Anul: 2021

Coordonatori proiect: Peti Lehel, Kiss Ágnes, Kiss Tamás, Jakab Albert Zsolt, Virginás Péter

Tema proiectului: Organizare periodică, de către Consiliul științific, a seminariilor ISPMN, în cadrul cărora cercetătorii vor prezenta proiecte în desfășurare și rezultate ale cercetărilor științifice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport pe anul 2024: Seminarii de cercetare ISPMN**

Descriere: În cursul anului 2024 au fost susținute următoarele prezentări în prezența cercetătorilor ISPMN: Péter Virginás a prezentat "Filme maghiare și cultura cinematografică românească în mediul festivalurilor de film" (25 martie 2024); Könczei Csongor a prezentat "A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale" (10 aprilie 2024); Jakab Albert Zsolt a prezentat "Structura culturii memoriei locale în secolele XIX-XXI"; Ilka Veress și Adriana Cupcea au prezentat concepția de bază și structura materialului informativ și educațional care va face parte din proiectul "Explorează Diversitatea" (22 mai 2024); Plainer Zsuzsa a prezentat "Mobilitatea educațională a romilor din România" (23 octombrie 2024); Anca Filipovici a prezentat "Zionist Youth: Revival and Migration in the Aftermath of the Holocaust [Tineretul sionist: Renaștere și migrație în urma Holocaustului]" (11 decembrie 2024); Kiss Ágnes a prezentat "The "Hungarian interest" and informal interest representation in the second half of the Ceaușescu era ["Interesul maghiar" și reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu]" (18 decembrie 2024).

Titlul proiectului: *Proces de autoevaluare preliminară în anticiparea procesului pentru evaluarea performanței pentru integrarea activității organizațiilor de cercetare*

Anul: 2024

Perioada: 04/12/2024

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Anca Filipovici, Anghel Remus, Kiss Ágnes, Bokor Zsuzsa, Székely István, Kormos Katalin

Tema proiectului: Proiectul implică realizarea unui proces de autoevaluare preliminară în anticiparea procesului pentru evaluarea performanței pentru integrarea activității organizațiilor de cercetare prevăzut de art. 19 din Legea nr. 25/2023, având ca termen de finalizare lunile februarie-martie 2025.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**

Descriere: În cadrul acestui demers inițiat în luna decembrie 2024, comisia a pregătit documentele necesare pentru organizarea activității de autoevaluare preliminară și a asigurat consultanța și îndrumarea cercetătorilor prin ședințe organizate periodic.

Titlul proiectului: *RE/SEARCH - Documentarea cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România*

Anul: 2012

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Prin acest proiect se dorește colectarea și sistematizarea publicațiilor, proiectelor, bazelor de date, filmelor documentare și evenimentelor științifice care abordează minoritățile naționale din România, respectiv publicarea acestei baze de date pe pagina web ISPMN (<https://ispmn.gov.ro/researches>).

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **RE/SEARCH**
    - **Formatul bazei de date:** motor de căutare online
    - **Descrierea bazei de date:** Baza de date conține datele bibliografice ale lucrărilor care abordează minoritățile naționale din România
    - **Colectarea datelor:** 01/01/2024 - 31/12/2024
    - **URL:** RE/SEARCH2024
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport semestrul I: RE/SEARCH**

Descriere: În cursul semestrului, documentarea cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România a fost realizată prin colectarea datelor bibliografice ale publicațiilor noi apărute (fiind publicate și în buletinul informativ "Noutăți"), urmând să fie încărcate în baza de date RE/SEARCH
  - **RE/SEARCH - Documentarea cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România**

Descriere: În cursul anului au fost adăugate bazei de date online 35 de titluri noi care abordează diferite minorități naționale din România (evrei, maghiari, romi, croați, germani, greci, slovaci, ucraineni, rusolipoveni, sârbi, turci și tătari).

Titlul proiectului: *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România*

Anul: 2010

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Cercetător ISPMN participant în proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Proiectul contribuie la creșterea vizibilității lucrărilor științifice din domeniul vizat și la intensificarea fluxului de informații între instituțiile interesate, respectiv autorii lucrărilor. În cadrul acestui proiect, între lucrările științifice promovate vor fi incluse publicațiile apărute în România și în străinătate, precum și sursele prime create de diferite instituții. Informațiile referitoare la evenimente importante vor conține știri și anunțuri despre simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshop-uri și expoziții organizate în țară și în străinătate pe tema minorităților naționale din România. Tematica vizată: lucrări științifice (articole, cărți, rapoarte de cercetare, albume) și proiecte de alt gen (baze de date, documentare, colecții de documente etc.) despre minoritățile naționale din România și relațiile interetnice din România, drepturile omului și problema minorităților naționale din România și în general.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Raport semestrul I: Buletinul informativ "Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România"**
Descriere: În semestrul 1 al anului 2024 au fost editate și difuzate 3 numere ale buletinului informativ bilunar "Noutăți în cercetarea minorităților naționale", după cum urmează: Numărul 1 (decembrie 2023 - ianuarie 2024), Numărul 2 (februarie-martie 2024), Numărul 3 (aprilie-mai 2024). Numerele au fost încărcate pe pagina web ISPMN: <https://ispmn.gov.ro/node/cercetarea-minoritilor-naionale>
  - **Raport semestrul II: Buletinul informativ "Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România"**
Descriere: În semestrul 2 al anului 2024 au fost editate și difuzate 3 numere ale buletinului informativ bilunar "Noutăți în cercetarea minorităților naționale", după cum urmează: Numărul 4 (iunie - iulie 2024), Numărul 5 (august-septembrie 2024), Numărul 6 (octombrie-noiembrie 2024). Numerele au fost încărcate pe pagina web ISPMN: <https://ispmn.gov.ro/node/cercetarea-minoritilor-naionale>

Titlul proiectului: *Pagina Web ISPMN*

Anul: 2008

Coordonatori proiect: Kiss Ágnes, Kormos Katalin

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Virginás Péter, Iulia-Elena Hossu, Anca Filipovici, Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Cei care accesează pagina noastră de web pot afla date legate de profilul Institutului, principalele cercetări și proiecte efectuate de către cercetătorii ISPMN și pot accesa rapoartele acestora; au accesul la catalogul online al bibliotecii ISPMN, pot afla informații despre viitoare manifestări, conferințe organizate de către ISPMN, pot descărca versiunea online a unora dintre cărțile institutului, newsletter-urilor, textelor Studiilor de atelier. Conținutul paginii este permanent dezvoltat astfel încât să ofere o imagine cât mai completă despre activitățile Institutului precum și despre alte tipuri de informații care ar putea fi utile celor interesați de problematica minorităților naționale, atât la nivel național, cât și internațional. Pagina web: www.ispmn.gov.ro Suprafața de administrare: www.ispmn.gov.ro/admin Pentru anul 2024 pe lângă update-ul continuu al paginii web, se are în vedere dezvoltarea structurii și conținutului paginii web (în special bazele de date RE/SEARCH și hărțile etnice).

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **Pagina web ISPMN**
    - **Formatul bazei de date:** web
    - **Descrierea bazei de date:** În cursul anului pagina web a fost continuu actualizată cu conținuturi noi (buletine informative, știri, Editura ISPMN, conferința ISPMN 2024, informații de interes public etc.
    - **Colectarea datelor:** 31/12/2024
    - **URL:** <http://ispmn.gov.ro>

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport semestrul I: Pagina web ISPMN**
Descriere: În cursul primului semestru a fost realizată analiza accesibilității paginii web ISPMN, respectiv a fost adăugată pe site declarația de accesibilitate. Pagina web a fost continuu actualizată cu conținuturi noi (buletine informative, știri, Editura ISPMN, conferința ISPMN 2024, informații de interes public etc.).

Titlul proiectului: *NL ISPMN*

Anul: 2010

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Cercetător ISPMN participant în proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Centrul de documentare a lansat în luna octombrie 2010 Newsletter-ul ISPMN. Scopul său este de a oferi publicului avizat informații despre principalele activități organizate sub egida institutului sau de către cercetătorii care activează în cadrul acestuia. Paleta de evenimente la care se va face referire va fi destul de largă, putând să cuprindă informații despre: ultimele apariții editoriale ale ISPMN, conferințe, ateliere, mese rotunde organizate de către institut, parteneriate de cercetare etc. Începând cu anul 2021 apariția sa este o dată la două luni, fiind difuzate 6 numere pe an. Pentru a respecta Regulamentul general privind protecția datelor (Regulamentului UE 2016/679), din mai 2018 folosim un sistem de abonare de tip double opt-in (cu doi pași de confirmare a abonării), iar trimiterea buletinului informativ se realizează prin serviciul MailChimp, care la rândul său respectă Regulamentul general privind protecția datelor.

Pe parcursul anului 2024 va continua activitatea de editare și redactare a ISPMN NL. Cele 6 numere anuale vor fi diseminate către mediul academic și publicul larg.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **ISPMN NL - ianuarie-februarie 2024**
  - **ISPMN NL - martie-aprilie 2024**
  - **ISPMN NL - mai-iunie 2024**
  - **ISPMN NL - iulie-august 2024**
  - **ISPMN NL - septembrie-octombrie 2024**
  - **ISPMN NL - noiembrie-decembrie 2024**
  - **Raport anual de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2024 a continuat activitatea de scriere și editare a NL ISPMN. Au fost redactate 6 numere ce valorifică activitățile pe care cercetătorii ISPMN le-au efectuat pe parcursul acestui an: proiecte de cercetare, conferințe, editare de volume, scriere de articole etc. Numerele pot fi consultate pe pagina web ISPMN. ISPMN NL - ianuarie-februarie 2024; ISPMN NL - martie-aprilie 2024; ISPMN NL - mai-iunie 2024; ISPMN NL - iulie-august 2024; ISPMN NL septembrie-octombrie 2024; ISPMN NL - noiembrie-decembrie 2024. Toate numerele sunt accesibile pe pagina web a proiectului:
<https://ispmn.gov.ro/node/ispmn-newsletters>.

Titlul proiectului: *Platformă activități ISPMN*

Anul: 2014

Coordonatori proiect: Kormos Katalin, Kiss Ágnes

Cercetător ISPMN participant în proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Suprafață web și suprafață administrativă pentru înregistrarea și arhivarea cercetărilor, proiectelor ISPMN: elaborarea Planului de activitate ISPMN, elaborarea Raportului de activitate ISPMN, arhivarea ISPMN, evidență buget pe activități. Scopul proiectului: colectarea, sistematizarea și păstrarea materialelor aferente proiectelor derulate în Suprafață web și suprafață administrativă pentru înregistrarea și arhivarea cercetărilor, proiectelor ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **Platforma activități**
    - **Formatul bazei de date:** web
    - **Descrierea bazei de date:** În cursul anului au fost încărcate planurile și rapoartele de cercetare, respectiv cele financiare, a fost realizată îndrumarea și verificarea completării online a proiectelor de către cercetătorii ISPMN.
    - **Colectarea datelor:** 31/12/2024
    - **URL:** <http://ispmn.gov.ro/activity/ro>
  - **Rapoarte / manuscrise / publicații:**
    - **Raport semestrul I: Platformă activități ISPMN**
Descriere: În cursul semestrului I au fost încărcate planurile și rapoartele de delegație, respectiv au fost actualizate CV-urile cercetătorilor.

Titlul proiectului: *Arhivarea materialelor de cercetare în Centrul de Documentare*

Anul: 2024

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Arhivarea materialelor în Centrul de Documentare al ISPMN asigură îndeplinirea obiectivelor ISPMN privind studierea și cercetarea inter și pluridisciplinară a păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice. Conform procedurii operaționale elaborate în 2022, toți cercetătorii ISPMN și persoanele cu atribuții de cercetare încarcă în Platforma de activități materialele/rezultatele de cercetare din cadrul proiectelor ISPMN pe care le coordonează/ în care sunt participanți sau predau către CD acele materiale de cercetare care se regăsesc doar în format fizic.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**
Descriere: În acest an s-a asigurat mentenanța secțiunii Arhivă din Platforma de activități a institutului, prin gestionarea rezultatelor cercetărilor și a materialelor aferente încărcate de către cercetători.

Titlul proiectului: *Filmoteca ISPMN - Seminarii de film*

Anul: 2011

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Plainer Zsuzsa, Virginás Péter

Partener: Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai (România)

Tema proiectului: Centrul de documentare din cadrul ISPMN a creat de-a lungul timpului o bibliotecă de specialitate în domeniul studierii minorităților etnice. Constituit în mare parte din cărți, publicații periodice, rapoarte etc. fondul dispune în prezent și de o mică colecție de filme. Această colecție de filme constituie baza „Filmotecii ISPMN” ca parte a colecției multimedia a Centrului de documentare și își propune să servească nevoile cercetătorilor angajați ai ISPMN, respectiv ale utilizatorilor Centrului de documentare. Pe parcursul timpului această colecție s-a dezvoltat prin achiziționarea de filme documentare, filme artistice sau de ficțiune și spoturi care au relevanță pentru studierea minorităților etnice și a relațiilor interetnice prin: -colaborări cu arhive de filme sau instituții de profil (pentru a obține copii ale unor filme păstrate în arhive), -achiziționare de filme care se comercializează; -deplasări în limita posibilităților pentru documentarea în cadrul festivalurilor de profil și identificarea de noi titluri în domeniu. Scopul acestui proiect este de a crea un cadru de documentare și analiză a problematicii minorităților etnice și din perspectiva materialelor vizuale, în special a filmelor documentare dar și de ficțiune.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:

- **Raport anual de activitate**

Descriere: Pe parcursul anului 2024 a continuat administrarea, inventarierea, indexarea și dezvoltarea, în limita posibilităților financiare, a colecției de materiale vizuale din fondul Bibliotecii ISPMN; au fost organizate 2 seminarii de film documentar cu scop educativ, în colaborare cu Secția de Jurnalism, FSPAC, UBB. A fost organizată în cadrul seriei DICE-ROMA o proiecție publică a scurtmetrajului „Bilet de iertare”, 2020, regia Alina Șerban (Producători: Mobra Films, Asociația Untold Stories, Dinadins) cu ocazia Zilei Dezrobirii Romilor. Aniversarea dezrobirii romilor în această zi a fost stabilită de Parlamentul României prin Legea 28 din 11 martie 2011. Estera Hetea (vice-președinte ISPMN) a deschis evenimentul cu o scurtă intervenție despre contextul evenimentului și importanța cunoașterii și a discuțiilor despre această perioadă. Proiecția a fost urmată de dezbateri și discuții conduse de Iulia Hossu și Foszto László (cercetători ISPMN). Evenimentul a avut loc în cadrul seriei de seminarii DICE-ROMA, proiect coordonat de Stefánia Toma. Totodată, a continuat munca de elaborare a unui articol pe tematica proiectului ce urmează a fi trimis spre publicare la o revistă internațională de specialitate.

Coordonatoarea proiectului a devenit membră a unei echipe internaționale de producție, în calitate de cercetător expert, într-un documentar ale cărui filmări au demarat pe parcursul anului 2024 și care urmează a fi finalizat în 2025.

A fost publicată o cronică de film documentar pe portalul cultural LiterNet, accesibilă aici: <https://agenda.liternet.ro/articol/29424/Iulia-Hossu/Pledoarie-impotriva-nationalismului-extrem-Bei-Uns-Heisst-Sie-Hanka-We-Call-Her-Hanka-Noi-ii-spunem-Hanka-la-Astra-2024-online.html>.

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Filmoteca ISPMN. Proiecția filmului "Granny Project" (Proiectul Bunica).**
    - **Perioada:** 19/04/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca
    - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
    - **Număr participanți:** 8
    - **Coorganizatori:** UBB, Facultatea de Studii Politice Administrative și ale Comunicării
    - **Descriere:** În data de 19 martie a avut loc o nouă ediție a Filmotecii ISPMN. În cadrul evenimentului a fost proiectat filmul documentar "Granny Project" (Proiectul Bunica), (2017, regizor: Révész Bálint). Filmul este realizat de trei nepoți despre bunicile lor, este un exemplu de dialog intergenerațional, intercultural și interetnic; documentarul a fost proiectat pentru studenții la Secția de Jurnalism, UBB, Facultatea de Studii Politice Administrative și ale Comunicării. Evenimentul a fost organizat de ISPMN în colaborare cu Secția de Jurnalism, FSPAC, UBB.
  - **Filmoteca ISPMN. Proiecția filmului realizat după piesa de teatru "Éljen sokáig Regina!" (La mulți ani, Regina!)**
    - **Perioada:** 21/10/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca, UBB Secția de Jurnalism
    - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
    - **Număr participanți:** 20
    - **Coorganizatori:** Secția de Jurnalism - FSPAC - UBB.
    - **Descriere:** În data de 21 octombrie a avut loc o nouă ediție a Filmotecii ISPMN. În cadrul evenimentului a fost proiectat filmul realizat după piesa "Éljen sokáig Regina!" (La mulți ani, Regina!); spectacolul realizat de trupa Szívhang este o performanță de teatru social, în care au participat antropologi, pedagogi ai artei dramatice și femei rome dintr-un sat din Ungaria; piesa este despre experiențele acestei minorități legate de sistemele de sănătate. Filmul a fost proiectat pentru studenții la Secția de Jurnalism, UBB, Facultatea de Studii Politice Administrative și ale Comunicării; evenimentul a fost organizat de ISPMN în colaborare cu Secția de Jurnalism, FSPAC, UBB.

2. Fondul de documente al Centrului de documentare

Titlul proiectului: *Dezvoltarea bibliotecii*

Anul: 2008

Coordonator proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Dezvoltarea bibliotecii constă în îmbogățirea colecțiilor existente și valorificarea acestora prin serviciul cu publicul vizat.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Dezvoltarea bibliotecii**
Descriere: Activitățile pentru dezvoltarea bibliotecii au constat în coordonarea procesului de actualizare a programului de soft utilizat pentru catalogul bibliotecii, respectiv în actualizarea catalogului online cu noi titluri.
- Alte rezultate:
  - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
  - **Perioada:** 01/01/2024 - 26/06/2024
  - **Descriere:** Biblioteca a asigurat serviciul de împrumut documente; au fost luate în evidență donații de cărți și reviste de specialitate.

Titlul proiectului: *Afilieră la Asociația Anelis Plus*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Virginás Péter

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Afilieră Anelis Plus**
Descriere: S-a achitat taxa anuală de membru în Asociația Anelisplus.

3. Editura

Editare cărți

Titlul cărții: *Ez a kö tétetett... Az emlékezet helyei Kolozsváron (1440–2023). (Piatra aceasta a fost așezată... Locurile memoriei din Cluj (1440-2023) Ediția a doua, revizuită și semnificativ adăugită*

Nr. Pagini: 816

Redactor responsabil ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Autor: Jakab Albert Zsolt

ISBN: 978-606-9015-40-7, 978-606-8377-75-9

Abstract: Registrul conține inscripțiile, plăcile memoriale, statuile și monumentele clujene din perioada cuprinsă între anii 1440 și 2023, realizate în scop de datare și comemorare, respectiv datele referitoare la acestea. Corpusul întocmit cu pretenția exhaustivității cuprinde inclusiv materialul istoric inexistent în orașul actual, identificat pe baza unor lucrări-sursă de factură istorică, de istorie locală, de istoria artei și turistice. O parte importantă a Registrului alcătuit din 1142 de texte reprezintă material inedit. (Analiza textelor, respectiv cercetarea istorică a comemorărilor și-a găsit loc într-un volum separat.) Acest corpus a fost redactat prin identificarea și utilizarea mai multor puncte de vedere cu privire la reprezentările textuale ale actelor de constituire a memoriei din spațiile publice și semipublice clujene. În elaborarea formularului care îmi validează sistematizarea, am urmărit regulile și demersurile specifice ale folcloristicii și epigraficii.

Titlul cărții: *Emlékállítás és emlékezési gyakorlat. A kulturális emlékezet reprezentációi Kolozsváron. (Construirea memoriei și practici comemorative. Reprezentări ale memoriei culturale la Cluj) Ediția a doua, revizuită și semnificativ adăugită.*

Nr. Pagini: 336

Redactor responsabil ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Autor: Jakab Albert Zsolt

ISBN: 978-606-9015-41-4, 978-606-8377-76-6

Abstract: Volumul de față analizează procesul de producere a memoriei culturale, strategiile de producere a memoriei și utilizarea socială a memoriei. Analiza se concentrează asupra organizării, funcționării și a efectelor proceselor de constituire a memoriei și ale proceselor comemorative ale unui singur oraș. Cercetarea de teren a avut loc la Cluj-Napoca, scopul acesteia constând în elaborarea unei imagini mai organice despre manipularea timpului, folosirea trecutului, a memoriei și a caracterului local (a localității/localité). Analiza producerii, a expunerii și a utilizării memoriei se bazează pe trecerea în revistă și pe cercetarea ridicării plăcilor comemorative și a statuilor, respectiv a ritualurilor și a festivităților comemorative. Analiza actelor comemorative și a praxisului comemorativ trebuie abordată, în mod necesar, din mai multe puncte de vedere, respectiv se structurează pe două arii tematice majore. Pe de o parte, cercetarea se concentrează pe constituirea memoriei concepută ca proces, analizând demersurile de expunere a trecutului (creat) în spațiul public și istoricitatea actelor comemorative. Scopul acestei părți a analizei constă în organizarea într-un sistem a formelor locale ale comemorării, iar pe de altă parte, în formularea unui răspuns, (inclusiv) pe această bază, la întrebarea cu privire la modul în care narativizarea timpului, respectiv producerea memoriei (datarea, păstrarea

memoriei, ridicarea de plăci comemorative și de statui) organizează și (re)construiește spațiul, precum și la întrebarea referitoare la evenimentele evidențiate și transformate în acest fel. În accepțiunea de luare în stăpânire simbolică sau de utilizare ritualică a trecutului, praxisul comemorativ deschide o altă perspectivă cercetării. Îndreptându-mi atenția asupra menținerii și a utilizării memoriei (comemorări, festivități), scopul autorului constă în prezentarea acelor mecanisme simbolice din prezent ce reactualizează evenimentele trecutului. Pentru comunitatea memorială care poate fi conturată prin trecutul comun, clujenii care au trăit trecutul respectiv, reamintirea reprezintă și un mecanism producător de identitate, care formează și transformă inclusiv mentalitatea societății locale (și regionale). De aceea, cercetarea acelor discursuri pe marginea cărora se organizează realizarea de monumente și actele comemorative, discursurile pe care acestea le produc, memoria pe care o construiesc, relația culturală pe care o întrețin cu trecutul și modelele de identitate pe care le oferă pentru membrii societății se impun ca o sarcină relevantă și necesară.

Titlul cărții: *Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România*

Colectia ISPMN: Nuanțe ale diversității

Nr. Pagini: 244

Coordonatori colecție: Bokor Zsuzsa, Iulia-Elena Hossu, Novak Csaba-Zoltan

Redactor responsabil ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Autori: Kiss Dénes, Veress Ilka, Peti Lehel, Kiss Tamás, Jakab Albert Zsolt

Editori: Kiss Dénes–Peti Lehel

ISBN: 978-606-8377-77-3

Abstract: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale consideră studiul problemelor legate de identitatea minorităților naționale din România unul dintre principalele sale obiective. Proiectul de cercetare Afirmarea etnicității în comunitățile minoritare din România este unul dintre programele prin intermediul cărora își atinge acest scop. Cercetarea desfășurată în cadrul acestui proiect a urmărit să examineze modul în care identitatea etnică minoritară se manifestă în situațiile de rutină din viața de zi cu zi. Programul a inclus o componentă de cercetare de teren în șase comunități minoritare din România. Munca de teren s-a bazat în principal pe interviuri semi-structurate ce au fost completate de observarea evenimentelor comunitare, cartografierea peisajului lingvistic și, în trei dintre aceste comunități, cu aplicarea de chestionare. În timpul cercetărilor de teren, cercetătorii au urmat o metodologie comună, bazată pe teoria etnicității dezvoltată de Richard Jenkins. Pornind de la modelul lui Jenkins, cercetătorii ISPMN au analizat manifestările etnicității asociate identității minoritare în utilizarea limbii, în contextele lingvistice, în ceea ce privește comportamentul marital și cel relațional (relațiile de rudenie), în relațiile informale (în grupurile de prieteni, „asociații”), în viața economică (relațiile de piață și de la locul de muncă), în viața religioasă, în domeniul instituțiilor publice și administrative (școli, administrație publică, sănătate etc.) și în viața politică. Studiile din acest volum analizează rezultatul acestor cercetări în diferitele comunități minoritare.

Titlul cărții: *„Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI” / “Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries”*

Colectia ISPMN: Documenta et studia minoritatum

Redactor responsabil ISPMN: Bokor Zsuzsa

Editori: István Gergő Székely, Peti Lehel, Ágnes Kiss

Descriere: În anul 2024 s-au colectat textele, s-a efectuat lecturarea lingvistică, editarea și tehnoredactarea volumului.

Titlul cărții: *Varietatea nogai dobrogeană: fonetică, morfologie, sintaxă*

Colectia ISPMN: Colecția Minorități

Nr. Pagini: 300

Redactor responsabil ISPMN: Bokor Zsuzsa

Autor: Leyla Cheamil

Abstract: Lucrarea de față reprezintă o descriere a varietății limbii tătare (nogai dobrogeană) din punct de vedere fonetic, morfologic și sintactic, având ca punct de plecare propriile observații efectuate pe teren și menționând, în același timp, achizițiile realizate anterior de cercetătorii din domeniu. Concepută astfel, lucrarea constituie unul dintre instrumentele ce pot fi folosite, din perspectivă sincronică, pentru viitoare cercetări având ca subiect limbile turcice dobrogene. De altfel, dialectologia turcică beneficiază de o lungă tradiție.

Titlul cărții: *Practici de politică minoritară în Transilvania de Nord în perioada 1940-1944. Situația minorității române*

Colectia ISPMN: Documenta et studia minoritatum

Nr. Pagini: 300

Redactor responsabil ISPMN: Bokor Zsuzsa

Autor: Sárándi Tamás

Abstract: Scopul acestui volum este de a examina politica de naționalitate a guvernelor maghiare din Transilvania de Nord între 1940 și 1944 prin exemplul populației românești.

Cartea urmărește politica naționalității în Ungaria de la a doua decizie de la Viena din 30 august 1940 până la ocupația germană din 19 martie 1944. În anul 2024 a avut loc traducerea și lecturarea științifică a volumului.

Editare Working Paper

Titlul cărții: *Bárdi Nándor: O încercare de integrare. Apariția societății minoritare maghiare din România, 1920-1940*

Nr. Pagini: 44

Coordonatori colecție: Iulia-Elena Hossu, Novak Csaba-Zoltan

Redactor responsabil ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Autor: Bárdi Nándor

Abstract: Studiul își propune să descrie reorganizarea minorității maghiare care a trăit în fostele teritorii maghiare care au devenit parte a României după 1918. Pe baza literaturii academice maghiare din ultimele decenii, analiza explorează modul în care acești maghiari și-au restructurat instituțiile pe măsură ce au trecut de la statutul de majoritate la statutul lor de minoritate națională.

În prima parte este prezentat și definit cadrul conceptual. Textul oferă o scurtă prezentare generală a politicilor interbelice ale României și Ungariei față de maghiari. Autorul utilizează indicatori-cheie pentru a evidenția schimbările în condițiile sociale ale maghiarilor din Transilvania între 1910 și 1941. Cele mai importante părți ale studiului acoperă integrarea în sistemul politic al României Mari și crearea de instituții ale societății minoritare.

Titlul cărții: *Reprezentări ale minorităților etnice în filmul românesc de ficțiune de după 1990 - Daniel Iftene*

Nr. Pagini: 20

Coordonatori colecție: Iulia-Elena Hossu, Novak Csaba-Zoltan

Redactor responsabil ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Autor: Daniel Iftene

Abstract: După căderea regimului ceaușist, cinematografia românească s-a relansat, distanțându-se de discursurile și cerințele ideologice ale ultimelor decenii, iar una dintre zonele în care aceste schimbări s-au făcut simțite a fost și cea a reprezentării minorităților etnice, puternic schematizate sau deseori ocultate de filmul din perioada comunistă. Structurii aproape monolitice etnic a societății comuniste românești – construită prin filmul de actualitate – i se va contrapune, după 1990, una puternic mozaicată și specifică tranziției, care însă reflectă deseori și stereotipiile folosite în reprezentarea comunităților minoritare în trecut. Cu toate acestea, câțiva regizori (Lucian Pintilie, Radu Mihăileanu, Radu Jude etc.) deschid calea interogării și dinamitării acestor locuri comune, atacând xenofobia și rasismul care au destabilizat relațiile etnicilor români cu romii, evreii, maghiarii sau nemții de-a lungul istoriei.

Studiul de față propune o panoramare critică a reprezentării minorităților etnice în filmul românesc contemporan, cu scopul de a evidenția strategiile folosite de diferiți cineaști locali. În plus, propune și câteva piste pentru înțelegerea absenței anumitor comunități etnice din filmul românesc de ficțiune, reprezentarea fiind polarizată în jurul romilor, evreilor și maghiarilor, și, prin intervențiile specifice ale anumitor autori, în jurul germanilor și aromânilor.

Cap IV. Proiecte internaționale

Titlul proiectului: *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani, din Dobrogea*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Tema proiectului: Scopul principal al proiectului este de a contribui la cunoașterea trecutului romilor musulmani, vorbitori de limbă turcă din Dobrogea, prin scrierea unor micro-istorii ale comunităților compacte de romi musulmani turci din această zonă. Cercetarea de teren va fi axată pe 7 centre urbane: Constanța, Medgidia, Mangalia, Tulcea, Babadag, Hârșova, Călărași.

Două direcții adiacente sunt: Imaginea de sine și imaginea alterității; „A fi musulman”. Definirea religiozității musulmane în comunitățile urbane de romi turci musulmani. În semestrul I/2024 vor fi realizate cercetările de teren pentru Mangalia și Călărași și va avea loc o conferință științifică de prezentare a rezultatelor preliminare ale proiectului."

În data de 14 decembrie a avut loc prezentarea proiectului, O minoritate invizibilă, Romii musulmani din Dobrogea, în cadrul conferinței, „Romii – Cunoaștere, Conștientizare, Conviețuire/O Roma- Prinjandipen, Xataripen, Khetanipen”. Ediția a II-a a Conferinței Doctoranzilor și Cercetătorilor Romi (Cluj, 14 decembrie 2024).

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Raport pentru proiectul O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea (1 ianuarie 2024-30 iunie 2024)**

Descriere: În perioada 17 - 25 aprilie 2024, Adriana Cupcea a realizat în cadrul proiectului O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea, susținut de Fundația Gerda Henkel, un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Călărași, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de romi de religie islamică din Călărași. Stagiul de documentare arhivistică a fost urmat de o cercetare de teren în cartierul Oborul Nou și a constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum/monografie, care va fi publicat la o editură internațională, după încheiere acesta proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

Miercuri, 19 iunie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea publică intitulată Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz. Obiectivul cercetării a fost acela de a explora religiozitatea în cadrul unei comunități urbane „millet”, din Dobrogea (România). Abordarea se bazează pe definiția religiozității dată de Elbasany și Roy (2019) în contextul revitalizării islamului în Balcani după 1990, ca fiind modul în care fiecare

individ/credincios își trăiește relația cu propria religie/credință. Întrebările de cercetare au fost: Cine este comunitatea „millet”? Ce înțeleg membrii „milletului” prin faptul că sunt musulmani? Ce importanță are islamul în viața lor (post-1990) și cum îl practică? Subiectul a fost abordat prin prisma afirmației antropologului Gabriele Marranci, conform căruia islamul este în esență o categorie emoțională, sugerând că ar trebui să înțelegem islamul ca pe o hartă a discursurilor despre „cum este să te simți musulman”. Din punct de vedere metodologic, studiul se bazează pe cercetări de teren (interviuri semi-structurate, istorii de viață și observație participativă), realizate în iulie și octombrie 2015 și în mai 2023, în orașul Medgidia (Mecidiye), din regiunea Dobrogea.

Evenimentul face parte din seria de seminarii DICE-Roma organizată de Stefănia Toma și a avut loc în cadrul expoziției Arta Observației pe care ISPMN a găzduit-o în perioada 18-30 iunie 2024 la Turnul Croitorilor.

Luni, 3 iunie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a participat cu prezentarea intitulată Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea; studiu de caz, la conferința „Identitate de grup și simbioză comunitară: Minoritățile etnice și religioase”. Evenimentul a fost organizat de Institutul de Cercetare privind Calitatea Vieții (ICCV) în parteneriat cu Departamentul de Relații Interetnice (DRI), Institutul pentru Studiul și Documentarea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN) și Centrul de Studii și Documentare. Conferința a explorat dinamica interacțiunilor interetnice și interreligioase, punând accent pe integrarea socială și identitară a minorităților etnice și religioase din Dobrogea.

○ **Raport pentru proiectul O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea (30 iunie 2024-31 decembrie 2024)**

Descriere: În perioada 30 iunie-12 iulie, Adriana Cupcea a realizat o cercetare de teren în comunitățile de romi musulmani din Mangalia și Tulcea, în cadrul proiectului *O minoritate invizibilă. Romii musulmani*, din Dobrogea, finanțat de Fundația Gerda Henkel). Cercetările de teren în cele două localități au constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Cercetările de teren au fost urmate de un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Tulcea, în cadrul căreia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de romi de religie islamică din Tulcea. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum/monografie, care va fi publicat la o editură internațională, după încheiere acestui proiect desfășurat în perioada 2023-2025. În data de 14 decembrie; Adriana Cupcea a prezentat rezultatele preliminare ale proiectului, O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea, în cadrul conferinței „Romii – Cunoaștere, Conștientizare, Conviețuire/O Roma-Prinjdipen, Xataripen, Khetanipen”. Ediția a II-a a Conferinței Doctoranzilor și Cercetătorilor Romi (Cluj, 14 decembrie 2024).

Titlul proiectului: *Infrastructura digitală memorială a cunoașterii - Holocaustul din Ungaria - 80 de ani mai târziu [Digital Memorial Knowledge Infrastructure - the Holocaust in Hungary 80 years later]*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul programului CERV-2022. Proiect ID: 101091210 — HUNGMEM

Fiecare a zecea victimă a Holocaustului a fost maghiară. Între 500.000 și 600.000 de evrei și romi maghiari au fost uciși de naștii maghiari și germani. Cele mai multe dintre numele lor sunt încă necunoscute. În 2024 se împlinesc 80 de ani de la deportările din Ungaria. Obiectivul principal al acestui proiect este de a explora, recupera și onora soarta victimelor maghiare (evrei și romi) prin colectarea unui număr cât mai mare de nume și povești ale acestora. De asemenea, își propune să cerceteze și să discute experiențele victimelor și supraviețuitorilor, precum și să disemineze rezultatele către un public cât mai larg posibil, sub forma unor conținuturi online accesibile gratuit și a unor evenimente publice care vor avea loc în patru țări. Proiectul este implementat în cooperare cu patru organizații academice, de patrimoniu și ale comunității evreiești. Principalele rezultate ale proiectelor includ: a) cercetări aprofundate privind soarta evreilor maghiari din patru regiuni: Ungaria Centrală, Transilvania de Nord, Slovacia de Sud și Germania de Nord, b) pe baza rezultatelor cercetării, va fi creată o infrastructură digitală de cunoaștere memorială (Digital Memorial Knowledge Infrastructure - DMKI). DMKI va fi o platformă online multilingvă care va include baze de date cu victime, materiale educaționale privind Holocaustul, instrumente de cercetare cu vizualizare de date, mărturii etc., c) opt evenimente în patru țări (conferințe, prelegeri, ateliere de lucru, evenimente comemorative) care implică sute de participanți direcți, în cadrul cărora partenerii diseminează rezultatul muncii lor. Proiectul speră să diminueze deficitul semnificativ de cunoștințe existent în societățile central și est-europene cu privire la faptele Holocaustului și, astfel, să combată negarea și denaturarea Holocaustului.

ISPMN, ca partener al proiectului, va fi responsabil pentru cercetările referitoare la evreii din Transilvania de Nord, respectiv de organizarea unei manifestări științifice în 2024.

Instituții partenere: Institut für die Geschichte der Deutschen Juden, Hamburg (Germania), Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet, Budapesta (Ungaria), Zidovska Nabozenska Obec V Komarne, Komarne (Slovacia)

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: În cadrul proiectului au fost efectuate cercetări în unele servicii județene ale Arhivelor Naționale Române, respectiv în arhiva Comunității Evreiești din Cluj și Târgu Mureș. S-a continuat elaborarea bazei de date referitoare la victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord. În cadrul proiectului, Attila Gidó a participat la conferința „Hazatérök és otthonkeresők: a náci táborok északerdélyi túlélői” [Repatriați și doritori de cămin: supraviețuitorii originari din Transilvania de Nord ai taberelor naziste] și a organizat o conferință în 29 mai 2024 la Cluj-Napoca (În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord).

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Organizare conferință:** „În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”
    - **Perioada:** 29/05/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca
    - **Responsabil ISPMN:** Gidó Attila
    - **Număr participanți:** 54
    - **Linkuri în presă:**
      - <https://www.radiocluj.ro/2024/05/28/conferinta-despre-holocaust-la-centrul-cultural-evreiesc-din-cluj/>
    - **Coorganizatori:** Comunitatea Evreilor din Cluj
    - **Descriere:** Miercuri, 29 mai 2024, ISPMN în colaborare cu Comunitatea Evreilor din Cluj a organizat a conferința cu titlul „În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul proiectului internațional „Digital Memorial Knowledge Infrastructure – the Holocaust in Hungary 80 Years Later” finanțat de către Uniunea Europeană. ISPMN este partener în acest proiect alături de Institut für die Geschichte der Deutschen Juden, Hamburg (Germania); Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet, Budapesta (Ungaria); Zidovska Nabozenska Obec V Komarne, Komarne (Slovacia) (Descrierea proiectului: <https://ispmn.gov.ro/proiect/1/5657>). La 3 conferința care a avut loc la Centrul Cultural Evreiesc din Cluj-Napoca, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”.

Titlul proiectului: *Raportul pe România/2023 pentru Yearbook of Muslims în Europe (YME)*

Perioada: 01/01/2024 - 31/12/2024

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Tema proiectului: Scopul este realizarea raportului pentru anul 2023 pentru Yearbook of Muslims în Europe, Editura Brill. YME este o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din patruzeci și șase de țări europene, rapoartele oferă cunoștințe cumulative despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai actuale informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu, anuală, asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbateră publică, schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.

YME oferă un cadru relevant pentru cercetări originale și constituie în același timp o sursă de referință valoroasă pentru oficiali guvernamentali, ONG-uri, jurnaliști, decidenți politici și instituții de cercetare conexe.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
  - **Yearbook of Muslims în Europe. (YME)/2023**

Descriere: În perioada 1 ianuarie - 30 iunie 2024 a fost elaborat raportul pentru anul 2023 pentru Yearbook of Muslims în Europe (YME), care va fi publicat la Editura Brill în a doua parte a anului 2024. YME este o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din patruzeci și șase de țări europene, rapoartele oferă cunoștințe cumulative despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai actuale informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu, anuală, asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbateri publice, schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.

YME oferă un cadru relevant pentru cercetări originale și constituie în același timp o sursă de referință valoroasă pentru oficiali guvernamentali, ONG-uri, jurnaliști, decidenți politici și instituții de cercetare conexe.
  - **Raportul pe România, "Yearbook of Muslims in Europe", vol. 16, editat de Ahmet Alibašić, Dominique Bauer, Stephanie Müssig, Egdūnas Račius (eds.), Brill, 2024.**

Descriere: În data de 9 decembrie a apărut "Yearbook of Muslims in Europe", vol. 16, editat de Ahmet Alibašić, Dominique Bauer, Stephanie Müssig, Egdūnas Račius (eds.), Brill, 2024.

Raportul pentru România a fost elaborat de către Adriana Cupcea.

Volumul reprezintă o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din 44 de țări europene, rapoartele oferă date cumulate despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai recente informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbateri publice, a schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.

Vezi link:
https://brill.com/display/serial/YME?fbclid=IwY2xjawIIKWxleHRuA2FlbQIxMAABHc0eEnDhUhlZlOG508Jb4bE_18VKMEMy5tvD_ntSaT7R3QaQg3q5IOx2Mw_aem_pjanktXEN9PTmT2fKiavKw

Titlul proiectului: *Grupul pentru dezbateri și cercetări antropologice - The Group for Anthropological Research and Debates (GARD)*

Perioada: 05/01/2024 - 20/12/2024

Coordonator proiect: Fosztó László

Partener: Fundația Colegiul Noua Europa (NEC) București (România)

Tema proiectului: Colaborare cu NEC pentru popularizarea abordării antropologice și diversității din România.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Economie Etno-Erotica: Sexualitate, bani, și apartenență în perspectivă comparată (Ethno-Erotic Economies: Sexuality, Money, and Belonging in a Comparative Perspective)**
    - **Perioada:** 13/06/2024
    - **Locul:** București
    - **Responsabil ISPMN:** Fosztó László
    - **Număr participanți:** 25
    - **Descriere:** Invitatul a fost George Paul Meiu, profesor de antropologie și director al Institute of Social Anthropology, University of Basel, Switzerland.
În prezentarea sa, a reanalizat cartea sa publicată în 2017 despre Economia Etno-Erotică din Kenya. A discutat despre dezvoltarea cercetării în perioada recentă, care a inclus și turiștii din România, și a deschis o discuție despre un studiu comparativ despre modul în care România este implicată în procesul global. Un rezumat al prezentării și biografia profesorului sunt accesibile aici: nec.ro/events/ethno-erotic-economies/
  - **De la criza socio-ecologică la justiție socială de mediu. Ce ascunde liniuța? ("From Socio-ecological Crisis to Socio-environmental Justice: What's in a Hyphen?") de Natalia Buiier**
    - **Perioada:** 24/05/2024
    - **Locul:** București
    - **Responsabil ISPMN:** Fosztó László
    - **Număr participanți:** 23
    - **Coorganizatori:** New Europe College - NEC
    - **Descriere:** Natalia Buiier este un antropolog care cercetează în prezent conflictele legate de apă în sudul Spaniei. După ce și-a obținut doctoratul la Departamentul de Sociologie și Antropologie Socială al Universității Central Europene (Budapesta, HU), ea și-a continuat cercetarea interdisciplinară la Institutul Max Planck de Antropologie Socială și la Universitatea din Barcelona. Proiectul său actual este o etnografie istorică a epuizării apelor subterane, axată pe unitatea proceselor de extracție și exploatare. Cercetările sale anterioare s-au axat pe economia politică a dezvoltării infrastructurii, luptele sindicale și memoria istorică.
Prin intermediul unei analize istorico-etnografice, această prezentare analizează conflictul apelor subterane din Doñana pentru a explora mai multe întrebări conexe: Care sunt categoriile dominante prin care este perceput conflictul dintre agricultură și conservare? Cum maschează aceste categorii unitatea extracției și exploatării? Ce tipuri de cunoștințe și critici imanente apar din diferite poziții în procesul de muncă? Și cum contribuie analiza practicilor situate istoric și geografic la integrarea justiției sociale și de mediu?
<https://nec.ro/events/donana-national-park/>

- **Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică [Turning Rites into Rights: the Remaking of Global Orthodoxy through Law and Politics], prezentare de Dr. Vlad Naumescu.**
  - **Perioada:** 23/04/2024
  - **Locul:** București
  - **Responsabil ISPMN:** Fosztó László
  - **Număr participanți:** 25
  - **Linkuri în presă:** <https://nec.ro/programs/the-group-for-anthropological-research-and-debates/>
  - **Descriere:** Marți, 23 aprilie 2024, la sediul Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă din București, a avut loc seminarul GARD [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie] intitulat: Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică [Turning Rites into Rights: the Remaking of Global Orthodoxy through Law and Politics], prezentare de dr. Vlad Naumescu (Universitatea Central Europeană, Viena). Discuțiile au fost moderate de László Fosztó (cercetător ISPMN). Seria seminariilor GARD este coordonată de László Fosztó, Giuseppe Tateo și Cătălina Tesăr și este găzduită de Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă.

Titlul proiectului: *Seria de Seminarii DICE-ROMA*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Fosztó László, Adriana Cupcea, Iulia-Elena Hossu

Cercetători externi participanți în proiect: Marion Lievre, Dumitrita Horodincea, Alina Chiriac, Institutul Francez - Cluj-Napoca

Instituții partenere: Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai (România), Antropedia (România), Centrul de Cultură Urbană (România), Digiteca Arcanum (România), TIFF (România)

Tema proiectului: DICE-ROMA este un spațiu de întâlnire multidisciplinar pentru cercetători din cadrul ISPMN, dar și de la alte centre de cercetare, respectiv universități din România, unde cei interesați își pot prezenta rezultatele de cercetare, proiectele, publicațiile sau ideile în fața unei audiențe interesate de tematica propusă. Astfel, se poate crea un nod comunicațional pentru cercetători din domeniul științelor sociale interesați de tematica cercetării în domeniul Romani Studies, și nu numai, creând un spațiu de schimburi academice creative, gândire inovativă și critică, care contribuie la îmbunătățirea producției științifice în acest domeniu și la lărgirea colaborărilor la nivel național și chiar internațional.

Astfel, în cadrul proiectului se vor organiza seminarii, ateliere, lansări de carte, întâlniri interne sau cu prezentări invitate din afara Institutului.

Proiectul Seria de Seminarii DICE-ROMA a fost lansat în anul 2016. Pe parcursul anului 2016, au fost prezentate cinci articole în lucru, fiecare fiind publicat în anul 2017. În 2017 au fost organizate o serie de seminarii, inclusiv cu participare internațională. Articolele în lucru prezentate și discutate în cadrul acestor seminarii au fost publicate în 2017 și 2018. Pe parcursul anului 2018, s-a organizat o lansare de carte, o prezentare a evoluției cercetărilor despre romi în cadrul ISPMN, România și

pe plan internațional, în cadrul unui atelier ISPMN, și o serie de întâlniri de lucru în vederea elaborării unor studii despre minoritatea romă în limba engleză (pentru revistele *Intersections* și *Review of Sociology*, respectiv un capitol pentru *Palgrave Handbook of Ethnicity*). Un articol a fost publicat în 2018, iar celelalte în 2019. Pentru 2020 au fost planificate mai multe tipuri de evenimente și activități pentru a lărgi canalele de diseminare a rezultatelor cercetărilor, respectiv de a iniția colaborări cu centre universitare și de cercetare din România și din străinătate. Primele două workshopuri ”clasice” (face-to-face) au fost urmate de discuții, întâlniri și participări la workshopuri virtuale în contextul pandemiei. Astfel a avut loc o întâlnire cu cercetători din Portugalia de la Universitatea Nova și CIES-ISCTE cu scopul de a elabora planul unei secțiuni în colaborare cu ISPMN, în cadrul congresului ESA (Asociația de Sociologie Europeană), în 2021. Pe parcursul anului au fost publicate mai multe texte care au fost prezentate în cadrul acestor seminarii, în anii anteriori. De exemplu, articolul prezentat de Kiss Ágnes, intitulat *Towards a descriptive typology of informal institutions and practices* [O tipologie descriptivă a instituțiilor și practicilor informale], sau capitolul scris de Plainer Zsuzsa, care a apărut în volumul intitulat *Social and Economic Vulnerability of Roma People. Key Factors for the Success and Continuity of Schooling Levels* [Vulnerabilitatea socială și economică a romilor. Factori cheie în succesul educațional] lansat pe pagina editurii Springer și care a apărut în 2021. În 2021 seriile de întâlniri au rămas mai degrabă în mediul online. Astfel, au fost organizate mai multe tipuri de întâlniri de lucru, unele în colaborare cu alte instituții. Au fost prezentate și discutate mai multe manuscrise în pregătire, majoritatea deja acceptate spre publicare. A fost lansat volumul co-editat de Stefania Toma, împreună cu Maria Manuela Mendes și Olga Magano, *Vulnerability of Roma People. Key factors for the Success and Continuity of Schooling Levels* [Vulnerabilitatea socială și economică a romilor. Factori-cheie în succesul și continuitatea educațională], la editura Springer. Evenimentul a fost găzduit de CIES-Iscte (Lisabona, Portugalia). Volumul a fost prezentat de profesorul Juan F. Gamella de la Departamentul de Antropologie Socială al Universității din Granada, Spania. Un alt atelier de lucru s-a centrat pe tema practicilor de construcție a caselor sau a căminelor în cazul migranților din România. Totodată, o altă prezentare, tot pe tema migrației romilor, s-a făcut în colaborare cu Universitatea din Trento, în cadrul unui proiect ERC. Prezentarea lui Gido Attila despre soarta romilor din nordul Transilvaniei din perioada 1940-1944 a marcat totodată și Ziua Internațională a romilor din 2021. La începutul anului 2022, Stefania Toma a susținut prima prezentare, în cadrul căreia s-a discutat un articol care a fost în curs de apariție. S-a organizat un workshop de dezvoltare a unui proiect instituțional de cercetare. Juan F. Gamella, profesor de antropologie socială la Universitatea din Granada, a susținut o prelegere publică cu titlul *Kris in the Digital Era. Transnational Conflict Resolution in a Romanian Roma Diaspora* [Kris în era digitală. Rezolvarea transnațională a conflictelor în diaspora Roma din România], în colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai. În 2022, profesorul Gamella a fost visiting professor și cercetător în cadrul ISPMN, efectuând cercetare de teren în mai multe comunități de romi din zona Clujului. Ziua Minorităților Naționale din 2022 a fost marcată de un atelier internațional, în data de 19 decembrie, pe tema situației familiilor de romi pe perioada pandemiei COVID-19. În 2023, am dezvoltat metodele de lucru în organizarea seminariilor DICE-ROMA prin asigurarea unei infrastructuri care să permită organizarea întâlnirilor online. Astfel, vom avea posibilitatea de a extinde colaborările internaționale prin invitarea unor cercetători din rețeaua profesională. Totodată, o să asigurăm o mai mare vizibilitate pentru activitățile și rezultatele noastre prin

diversificarea activităților pe care le organizăm. O să dezvoltăm o serie nouă de publicații destinate publicului larg ZAT - Reflecții ale socialului, care vor fi scurte definiții, descrieri și explicații ale unor procese și fenomene sociale scrise într-un limbaj simplu și accesibil de cercetători din diferite domenii. De asemenea, vom continua și atelierelor de lucru cu prezență fizică pentru publicul clujean. Unele dintre acestea vor avea loc în cadrul unui eveniment special în colaborare cu Antropedia, în contextul expoziției „Arta Observației”, pe care ISPMN o va găzdui timp de 5 săptămâni.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
  - **lista**
    - **Formatul bazei de date:** word
    - **Descrierea bazei de date:** nota
    - **Colectarea datelor:** 03/05/2024
- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate**

Descriere: Pe lângă organizarea evenimentelor, a fost prelungit abonamentul ARCANUM, iar alte două referate au fost depuse pentru prelungirea abonamentelor ZOOM, respectiv pentru achiziționarea unui abonament Paperpal. Au fost dezvoltate două noi tipuri de activități (Spotlight și A-tee-lier), activități care vor fi lansate anul viitor.
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Seminar DICE-ROMA 2/2024**
    - **Perioada:** 13/02/2024
    - **Locul:** online
    - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
    - **Număr participanți:** 30
    - **Coorganizatori:** Intersections
    - **Descriere:** Marți, 13 februarie 2024, a avut loc lansarea numărului special (vol. 9, nr. 3) al revistei Intersections. East European Journal of Society and Politics, intitulat "Beyond Weber: Social Change between disenchantment and rationalization processes in plural communities", co-editat de Stefánia Toma, Manuela Mendes (Iscte-IUL, Lisabona), Pedro Caetano (CICS.NOVA, Lisabona) și Thomas Kemple (Universitatea British Columbia). Volumul aduce împreună mai multe articole ale căror abordări au pornit de la teoriile lui Max Weber. Acestea reflectă asupra raționalităților etice alternative, înglobând aspecte ecologice, cosmopolitane, religioase etc. Moderatorul evenimentului a fost Attila Bartha (Editor Intersections). Invitatul special a fost Arthur Bueno (Universitatea Frankfurt) care, după ce a prezentat numărul special și articolele, a adus perspective critice și a lansat întrebări editorilor, autorilor și participanților la lansare. Evenimentul a avut loc în cadrul seriei de seminarii DICE-ROMA. Numărul special este Open Access și poate fi descărcat de pe pagina următoare:
<https://intersections.tk.hu/index.php/intersections/issue/view/36>

- **Seminar DICE-ROMA 3/2024**
  - **Perioada:** 20/02/2024
  - **Locul:** Centrul pentru Tineret, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
  - **Număr participanți:** 25
  - **Descriere:** Miercuri, 20 februarie 2024, a avut loc proiecția filmului scurtmetrajului „Bilet de iertare”, 2020, regia Alina Șerban (Producători: Mobra Films, Asociația Untold Stories, Dinadins) cu ocazia Zilei Dezrobirii Romilor. Aniversarea dezrobirii romilor în această zi a fost stabilită de Parlamentul României prin Legea 28 din 11 martie 2011. Estera Hetea (vice-președinte ISPMN) a deschis evenimentul cu o scurtă intervenție despre contextul evenimentului și importanța cunoașterii și a discuțiilor despre această perioadă. Proiecția a fost urmată de dezbateri și discuții conduse de Iulia Hossu și Fosztó László (cercetători ISPMN). Evenimentul a avut loc în cadrul seriei de seminarii DICE-ROMA, proiect coordonat de Stefánia Toma.
- **Seminar DICE-ROMA 1/2024**
  - **Perioada:** 08/01/2024
  - **Locul:** ISPMN, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
  - **Număr participanți:** 15
  - **Descriere:** Atelier de lucru
- **Seminar DICE-ROMA 9/2024**
  - **Perioada:** 26/06/2024
  - **Locul:** Turnul Croitorilor, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia, Fosztó László
  - **Număr participanți:** 14
  - **Coorganizatori:** Institut français de Roumanie à Cluj - Institutul Francez Cluj-Napoca
  - **Descriere:** Miercuri, 26 iunie 2024, a avut loc seminarul DICE-ROMA 9/2024, unde Marion Lièvre (lector de antropologie la Universitatea Bordeaux Montaigne, cercetător la UMR Passages și unul dintre editorii volumului) a prezentat volumul „L'Etat et la pauvreté étrangère en Europe occidentale. Trajectoires de migrants "roms" roumains en Espagne, France et Italie” editat de Olivier Legros, Céline Bergeon, Marion Lièvre și Tommaso Vitale (PUR, 2024). Prezentarea a fost urmată de o dezbatere publică despre migrația romilor din România cu participarea Stefániei Toma și a lui László Fosztó (cercetători ISPMN). Volumul „L'Etat et la pauvreté étrangère en Europe occidentale” ridică câteva întrebări cruciale: Acțiunea publică constituie o plasă de siguranță sau un factor de excludere pentru populațiile vulnerabile? Care sunt efectele acțiunii publice în viața persoanelor aflate în situații precare, mai ales atunci când politicile oscilează între respingere și integrare, cum este cazul celor care vizează sărăcia străinilor? Este posibil, prin examinarea parcursului de viață al migranților cu resurse financiare reduse, să se identifice condițiile și

procesele care fac posibilă, în contextul actual, ieșirea din precaritate? Pe baza unor anchete etnografice pe termen lung, 22 de cercetători din domeniul științelor sociale au lucrat împreună timp de mai mulți ani pentru a analiza interferența acțiunii publice cu practicile cotidiene ale cetățenilor români aflați în situații precare, denumiți pe drept sau pe nedrept „romi”, în orașe din Spania, Franța și Italia. În această carte, care prezintă rezultatele cercetării, au fost incluse o serie de portrete, cu scopul de a evidenția singularitatea ireductibilă a traseelor de viață ale oamenilor și de a oferi o perspectivă asupra vieții la marginea societăților urbane vest-europene de astăzi. Marion Lièvre este lector de antropologie la Universitatea Bordeaux Montaigne și cercetător la UMR Passages. Cercetările sale se desfășoară în cadrul diferitelor programe de cercetare (MargIn, EVASCOL, Connexion) și instituții (CITERES, SENS, laboratoarele MSH SUD), în România (reprezentanți ai romilor și diverse grupuri de romi) și în Franța (migranți romi români care trăiesc în locuințe precare, persoane fără adăpost și actori voluntari și instituționali). Evenimentul a făcut parte din seria de evenimente asociate expoziției „Arta Observației” pe care ISPMN a găzduit-o și care prezintă 115 ilustrații editoriale care aduc la viață narațiuni complexe și subtilități culturale inspirate din cercetările antropologice a 81 de cercetători și cercetătoare, realizate de 55 de artiste și artiști. Evenimentele sunt realizate în parteneriat cu Antropedia (București), Institut Français de Roumanie à Cluj - Institutul Francez Cluj-Napoca, Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană Cluj-Napoca, TIFF și Sociologie & Asistență Socială UBB Cluj-Napoca.

○ **Seminar DICE-ROMA 8/2024**

- **Perioada:** 19/06/2024
- **Locul:** Turnul Croitorilor, Cluj-Napoca
- **Responsabil ISPMN:** Toma Stefănia, Adriana Cupcea
- **Număr participanți:** 14
- **Descriere:** Miercuri, 19 iunie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea publică intitulată Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz. Obiectivul cercetării a fost acela de a explora religiozitatea în cadrul unei comunități urbane „millet”, din Dobrogea (România). Abordarea se bazează pe definiția religiozității dată de Elbasany și Roy (2019) în contextul revitalizării islamului în Balcani după 1990, ca fiind modul în care fiecare individ/credincios își trăiește relația cu propria religie/credință. Întrebările de cercetare au fost: Cine este comunitatea „millet”? Ce înțeleg membrii „milletului” prin faptul că sunt musulmani? Ce importanță are islamul în viața lor (post-1990) și cum îl practică? Subiectul a fost abordat prin prisma afirmației antropologului Gabriele Marranci, conform căruia islamul este în esență o categorie emoțională, sugerând că ar trebui să înțelegem islamul ca pe o hartă a discursurilor despre „cum este

să te simți musulman”. Din punct de vedere metodologic, studiul se bazează pe cercetări de teren (interviuri semi-structurate, istorii de viață și observație participativă), realizate în iulie și octombrie 2015 și în mai 2023, în orașul Medgidia (Mecidiye), din regiunea Dobrogea. Evenimentul a făcut parte din seria de Seminarii DICE-Roma organizată de Stefánia Toma, (cercetător ISPMN) și a avut loc în cadrul expoziției Arta Observației pe care ISPMN a găzduit-o în perioada 18-30 iunie 2024 la Turnul Croitorilor.

- Evenimentele au fost realizate în parteneriat cu Antropedia (București), Institut français de Roumanie à Cluj - Institutul Francez Cluj-Napoca, Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană Cluj-Napoca, TIFF și Sociologie & Asistență Socială UBB Cluj-Napoca.
- **Seminar DICE-ROMA 6/2024**
  - **Perioada:** 12/06/2024
  - **Locul:** ISPMN, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
  - **Număr participanți:** 7
  - **Descriere:** Miercuri, 12 iunie 2024, de la ora 09.00, a avut loc un atelier de lucru pentru a discuta activitățile și evenimentele din cadrul expoziției pe care ISPMN o găzduiește în perioada 17-30 iunie 2024.
- **Seminar DICE-ROMA 5/2024**
  - **Perioada:** 09/05/2024
  - **Locul:** ISPMN, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
  - **Număr participanți:** 2
  - **Descriere:** Joi, 9 mai 2024, a avut loc un atelier de lucru în cadrul proiectului Pálinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări, în cadrul căruia am dezvoltat metodologia specifică etnografiei utilizate în proiect (în cadrul cercetărilor de teren), totodată - ca tutori - am discutat despre activitățile și rezultatele studenților și masteranzilor de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB) care au ales acest proiect ca practică profesională.

Titlul proiectului: *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*

Anul: 2017

Coordonatori proiect: Toma Stefánia, Fosztó László

Tema proiectului: Proiectul Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale abordează modul în care mobilitatea spațială și socială se intersectează, respectiv modul în care migrația și mobilitatea pot fi încadrate în contextele economice, sociale și politice mai largi, care definesc viața socială a unor comunități. În ultimele două decenii condițiile și contextul migrației au fost favorabile, în sensul că a devenit din ce în ce mai accesibilă pentru o populație cât mai numeroasă.

Rezultatele cercetărilor noastre anterioare (MIGROM) ne arată că migrația romilor nu poate fi abordată independent de fenomenul migrației populației majoritare din

comunitățile respective, dar modul în care afectează viața și relațiile sociale locale poate fi diferit.

În cadrul acestui proiect, analizăm procesele de schimbare socială în localitățile de origine a migranților concentrându-ne pe modul în care migrația transnațională implică și contribuie la mobilitatea socială, respectiv la schimbarea socială locală în comunitățile de origine.

Antecedentele proiectului: MIGROM (2013-2017) Scopul acestui proiect a fost de a continua proiectul internațional FP7 MIGROM în vederea aprofundării analizei de date. Astfel, o serie de activități au fost realizate în perioada 2018-2023. Au fost efectuate cercetări de teren, am continuat analiza datelor statistice, am elaborat și publicat mai multe articole în volume și reviste de specialitate, am participat la schimburi de experiență, și am avut diverse activități de diseminare a rezultatelor în cadrul unor conferințe internaționale, universități de vară, seminarii DICE-ROMA, etc. Din cauza pandemiei Covid-19 unele dintre activitățile menționate au fost regândite sau amânate. În 2021 am continuat culegerea de date utilizând metodologii specifice digitalizării terenului etnografic, în cazul în care nu au fost posibile deplasările pe teren, iar în 2022 am reluat cercetările de teren, totodată am dezvoltat și cadrul teoretic și empiric al demersului de cercetare, dat fiind rolul și importanța schimbărilor sociale cauzate de pandemia COVID-19. De asemenea, am încercat să transmitem și să prezentăm publicului larg, în afara sferei academice rezultatele cercetărilor. Am avut ocazia de a colabora cu organizația Antropedia din București care a realizat o expoziție multidisciplinară și multimodală din materialele realizate de cercetători, artiști vizuali și actori. Din partea ISPMN am participat 3 cercetători în prima rundă.

Luând în considerare că au trecut zece ani de la ultimele anchete sociologice realizate în comunitățile cu care colaborăm, dar și schimbările sociale majore care au intervenit în această perioadă, pentru anul viitor am planificat reluarea anchetelor sociologice (recensăminte locale) în unele dintre localități, cu scopul de a putea oferi o imagine comparată a situației acestor comunități: nu doar temporal (o reluare a datelor după 10 ani de la prima anchetă), dar și din punct de vedere a diferențelor în direcția de dezvoltare locală. Ca și în cazul primelor anchete realizate în aceste localități, administrațiile locale vor beneficia de expertiza cercetătorilor ISPMN prin realizarea unor rapoarte științifice care pot fi utilizate ulterior pentru includerea în planurile locale de dezvoltare, sau pentru a susține empiric proiectele depuse de către UAL. Totodată, aceste rapoarte au o importanță din perspectiva politicilor publice mai largi (educație, sănătate, mediu, drepturile minorităților și ale omului etc.), deoarece pot accentua practicile pozitive, dar și lacunele acestora.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate semestrul I.**
Descriere: În prima parte a anului am elaborat un articol cu titlul "Getting Home", care va fi publicat în a doua parte a anului, în limba engleză, într-un volum. Am participat la elaborarea a două propuneri de proiect Horizon.
- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** Cercetare de teren în zona județului Brașov, sat Apața

Titlul proiectului: *MIGROMDEVPOL - Migration of Roma and indicators for local development policies [Migrația romilor și indicatori pentru politici de dezvoltare locală]*

Anul: 2019

Coordonator proiect: Toma Stefănia

Cercetător ISPMN participant în proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Proiectul se focusează pe îmbunătățirea și dezvoltarea unor instrumente și metode de cercetare (din domeniul antropologiei și sociologiei) cu scopul de a contribui la înțelegerea mai aprofundată a situației grupurilor vulnerabile și a politicilor publice conexe. Unul dintre scopurile specifice ale acestui proiect este de a investiga prin metode mixte de cercetare efectul local al migrației populației de romi și de a identifica indicatori relevanți, care ulterior pot fi utilizați în dezvoltarea unor politici de dezvoltare locală și/sau strategii de incluziune socială. O altă direcție de analiză se concentrează pe politicile publice, sociale și de incluziune ale comunităților de romi marginalizate, de exemplu analiza programului de medieri sanitari romi și a mediatorilor școlari și profesori de limba romani. Astfel, proiectul este în concordanță cu cele mai recente priorități formulate de către Comisia Europeană privind importanța întăririi capacităților locale în vederea dezvoltării, implementării și monitorizării strategiilor locale care iau în considerare diversitatea contextelor locale. Mai mult, se recomandă îmbunătățirea metodelor de colectare a datelor dezagregate și utilizarea metodelor mixte de cercetare în vederea unei mai bune contextualizări a indicatorilor cantitativi. Primul schimb de experiență s-a desfășurat într-unul dintre cele 19 centre de cercetare, membre al unui consorțiu mare în cadrul unui proiect HORIZON2020 coordonat de HIVA - Research Institute for Work and Society. În luna august 2019, Stefănia Toma (coordonator proiect) a fost numită membru supleant în Comitetul de management (MC Substitute) din România al rețelei COST CA16111 ETHMIGSURVEYDATA International Ethnic and Immigrant Minorities' Survey Data Network. Rețeaua are membri din 35 de țări, iar scopul ei este de a funcționa ca un centru (hub) de cercetări despre integrarea economică, socială și politică a minorităților etnice și a migranților. Scopul proiectului a fost de a integra, armoniza și optimiza instrumente și metode de cercetare pentru o mai bună înțelegere a incluziunii grupurilor vulnerabile din Europa, astfel această colaborare internațională contribuie la îmbunătățirea culegerii și analiza datelor, respectiv la dezvoltarea unor indicatori comuni la nivel European, dar, mai ales, la realizarea unor schimburi de experiență cu experți din domeniu. La începutul lunii iulie 2022, proiectul EthMigSurveydata - EMM Survey registry a primit un premiu din partea Ministerului Învățământului Superior și Științei din Franța. Proiectul a produs, ca unul dintre principalele sale rezultate, Registrul anchetelor asupra minorităților etnice și migrante (<https://ethmigsurveydatahub.eu/emmregistry/>), care este un instrument open access în regim FAIR. EMM Survey Registry a primit premiul „Open Science in Research Data” al Ministerului Francez al Învățământului Superior și Cercetării, în prima sa ediție, în cadrul categoriei „Crearea condițiilor pentru reutilizarea datelor”. Proiectul s-a încheiat anul acesta. Mai multe informații: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/prix-science-ouverte-des-donnees-de-la-recherche-86179>

În luna octombrie 2022, Stefania Toma și Iulia-Elena Hossu au devenit membri în programul COST Action 21143 Transnational Family Dynamics in Europe (TraFaDay). Domeniul de interes al Stefaniei Toma vine în continuarea programului COST Action la care a contribuit (EthMigSurveyData) în anii anterior. În acest proiect nou, vom continua identificarea bazelor de date și a cercetărilor calitative care s-au realizat în diferite comunități de romi sau în rândul populației vulnerabile,

respectiv în rândul familiilor transnaționale. De asemenea, vor fi analizate datele la care avem acces. Importanța acestui demers stă în faptul că există tendința ca din abordările cercetărilor să lipsească perspectiva intersecțională, care ar ajuta la înțelegerea mai bună a barierelor în accesul la diferite servicii de sănătate a persoanelor vulnerabile. Aplicând o analiză multidimensională, intersecțională asupra datelor deja existente, putem contribui la identificarea unor lipsuri în politicile publice și/sau sociale privind accesul la servicii de sănătate, respectiv la efectul inegalităților de mediu asupra sănătății populației vulnerabile. În toamna anului 2023, Stefania Toma a fost invitată de a participa într-o altă rețea Cost Action CA22135 Data Matters: Sociotechnical Challenges of European Migration and Border Control [Chestiuni de date: provocări sociotehnice ale migrației europene și controlul granițelor]. Proiectul DATAMIG are ca scop realizarea unei rețele multi- și interdisciplinare pentru o conectare mai bună a diferitelor domenii care se ocupă de fenomenul migrației.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Participare workshop**
Descriere: Marți, 11 iunie 2024, a avut loc online workshopul intitulat „Participation of Roma – good practices of European countries and the European Union” (Participarea romilor – bune practici în Europa și Uniunea Europeană), eveniment organizat de Centrul de Cercetare pentru Drept Public din cadrul Universității „Károli Gáspár” din Ungaria. Scopul acestei întâlniri a fost de a discuta exemple de bune practici în participarea romilor, în sensul cel mai larg. Pe lângă cercetători din Ungaria, Marea Britanie, Slovacia și România, au luat cuvântul și reprezentanți din sfera civilă. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a vorbit despre programul de mediere sanitară și mediatorii sanitari, evidențiind exemplele de bune practici pe baza unor cercetări – cantitative și calitative – ce au fost realizate în ultimii ani.
DATAMIG – workshops
Descriere: În perioada martie – iunie, Stefania Toma a participat la o serie de workshopuri online din cadrul proiectului COST-Action CA22135 - Data Matters: Sociotechnical Challenges of European Migration and Border Control (DATAMIG). Proiectul are ca scop cercetarea interdisciplinară a modului în care tehnologia contribuie la dataficarea migrației și a controlului granițelor, care la rândul lui reproduce excluziunea socială. În acest proiect, Stefania este interesată de modul în care datele etnice sunt utilizate atât în cercetare, cât și în policy. Mai multe informații legate de proiect puteți găsi pe pagina: <https://www.cost.eu/actions/CA22135/>
  - **Institutional Ethnography as a Sociology for People. A conference on the work and legacy of Dorothy Smith (Etnografia instituțională ca sociologie pentru oameni. O conferință despre moștenirea lui Dorothy Smith)**
Descriere: În perioada 18-19 aprilie 2024, Toma Stefania a participat la conferința și atelierul Institutional Ethnography as a Sociology for People. A conference on the work and legacy of Dorothy Smith (Etnografia instituțională ca sociologie pentru oameni. O conferință despre moștenirea lui Dorothy Smith) organizată de Facultatea de

Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai. Conferința a explorat contribuția și moștenirea lui Dorothy Smith, care a stabilit etnografia instituțională ca o abordare sociologică critică - atât teoretică, cât și metodologică - și care include experiența de zi cu zi a oamenilor.

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Pitt in Romania - vizita studenților de la Universitatea Pittsburgh**
    - **Perioada:** 07/06/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca, România
    - **Responsabil ISPMN:** Novak Csaba-Zoltan
    - **Număr participanți:** 30
    - **Descriere:** Vineri, 7 iunie 2024, ISPMN a primit vizita unui grup de studenți de la Pittsburgh University, aflați în România în cadrul unui program universitar denumit Pitt in Romania. Identity and Global Politics, coordonat de Centrul de Studii Ruse și Est-europene din cadrul Universității, însoțiți de profesorul de științe politice Horia Michael Dijmărescu. Programul de vizită pentru studenți durează 5 săptămâni, pe parcursul cărora studenții vizitează mai multe orașe și au întâlniri cu reprezentanții diverselor instituții, universități și societatea civilă, cu scopul de a se familiariza cu procesele socio-politice din România și din Uniunea Europeană. Cu prilejul vizitei, cercetătorii ISPMN au susținut o serie de scurte prezentări despre regimul de protecție, situația și principalele obiective ale minorităților din România. Stefania Toma a ținut o prezentare intitulată The polymaths of the Romanian Roma Communities. The Roma Health Mediators - their needs and the institutional framework.
- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** La începutul lunii februarie, Stefania Toma a participat la o serie de întâlniri de lansare a unui proiect COST-Action CA22135. Data Matters: Sociotechnical Challenges of European Migration and Border Control (DATAMIG) (2, 7 și 9 februarie). Proiectul are ca scop cercetarea interdisciplinară a modului în care tehnologia contribuie la dataficarea migrației și a controlului granițelor, care la rândul lui reproduce excluziunea socială. În acest proiect, Stefania este interesată de modul în care datele etnice sunt utilizate atât în cercetare, cât și în policy. Mai multe informații legate de proiect puteți găsi pe pagina: <https://www.cost.eu/actions/CA22135/>
  - **Descriere:** Luni, 20 mai 2024, Toma Stefania (cercetător ISPMN) a participat la workshopul online INDEED Evidence-Based Evaluation organizat de PATRIR Cluj. ISPMN participă în cadrul acestui proiect ca membru în rețeaua Smart HUB. În cadrul acestui atelier a fost prezentat instrumentul digital INDEED pentru evaluarea bazată pe date a inițiativelor PVE/CVE și de deradicalizare, respectiv pachetul general de evaluare realizat în cadrul INDEED. Acest instrument a fost dezvoltat cu scopul de a-i ajuta pe cei interesați în munca de evaluare a intervențiilor în diferite domenii.

Titlul proiectului: *Arta Observației*

Perioada: 08/01/2024 - 13/10/2024

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Adriana Cupcea, Fosztó László, Iulia-Elena Hossu, Virginás Péter, Gidó Attila, Kormos Katalin, Kiss Ágnes

Cercetători externi participanți în proiect: Dumitrita Horodinca, Marion Lievre, Alina Chiriac

Instituții partenere: Antropedia (România), Institutul Francez Cluj-Napoca (România), TIFF.23 (România), Turnul Croitorilor (România), Centrul de Cultură Urbană (România), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială UBB Cluj (România)

Tema proiectului: Expoziția Arta Observației realizată în cadrul proiectului AnthroArt va fi găzduită de ISPMN în anul 2024. Proiectul a fost lansat de Asociația Antropedia din București. Cele 115 ilustrații expuse sunt rezultatele unor cercetări de antropologie socială, și au fost realizate de către 55 artiști interesați de tema incluziunii sociale. Scopul expoziției este de a crea o punte între mediul academic și artă, respectiv de a ușura transmiterea cunoașterii științifice către o audiență mai largă. Tema centrală a lucrărilor este incluziunea socială, diferitele forme ale inegalităților prezente în societatea noastră. Scopul acestei inițiative este de a deconstrui stereotipurile și barierele, de a promova toleranța, solidaritatea și incluziunea socială, respectul demnității și diversității umane, egalitatea și drepturile umane. Din cele 26 de lucrări publicate și în limba engleză (sunt mai multe în limba română, care încă nu fost traduse), 4 discută concret situația romilor din România, iar altele ating teme și probleme cu care se confruntă grupurile vulnerabile din România: evacuările, șomajul, munca precară sau accesul la serviciile de sănătate, printre multe altele. Cercetători din cadrul ISPMN au participat la realizarea acestui material ca autori. AnthroArt este un proiect derulat de Antropedia în parteneriat cu Namla (Olanda) și Ambigrama (Portugalia), cofinanțat de Uniunea Europeană prin programul Creative Europe.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate în cadrul proiectului Expoziția Arta Observației**
Descriere: Raport de activitate în cadrul proiectului Expoziția Arta Observației
    - activități de organizare evenimente, ședințe
    - coordonare activități
    - fundraising
    - networking
    - invitații, realizare materiale promoționale
    - realizare acorduri între diferite instituții și ISPMN
    - instalare și împachetare expoziție
    - participare la dezbateri
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Expoziția Arta Observației**
    - **Perioada:** 17/06/2024 - 30/06/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca, Turnul Croitorilor
    - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia

- **Coorganizatori:** Turnul Croitorilor, Centrul de Cultură Urbană, TIFF, Institutul Francez Cluj-Napoca, Antropedia București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, UBB
- **Descriere:** Expoziție
- **Vernisaj expoziție Arta Observației**
  - **Perioada:** 18/06/2024
  - **Locul:** Turnul Croitorilor, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
  - **Număr participanți:** 60
  - **Coorganizatori:** Turnul Croitorilor, Centrul de Cultură Urbană, TIFF, Institutul Francez Cluj-Napoca, Antropedia București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, UBB
  - **Descriere:** Marți, 18 iunie 2024, a avut loc vernisajul expoziției Arta Observației la Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană, Cluj. La deschiderea expoziției au luat cuvântul Maria Rădan-Papasima și Răzvan Papasima (Antropedia, curatori), Novák Csaba-Zoltán și Stefánia Toma (ISPMN) și artiștii care au realizat imaginile editoriale.
Evenimentele sunt realizate în parteneriat cu Antropedia (București), Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană Cluj-Napoca, Institutul Francez Cluj-Napoca, TIFF.23 și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.
- **Prezentare publică: Adriana Cupcea – „Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz”**
  - **Perioada:** 19/06/2024
  - **Locul:** Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia, Adriana Cupcea
  - **Număr participanți:** 14
  - **Descriere:** Miercuri, 19 iunie 2024, a avut loc seminarul DICE-ROMA 8/2024, în cadrul căreia Adriana Cupcea a susținut o prezentare publică intitulată ”Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz”. Obiectivul cercetării a fost acela de a explora religiozitatea în cadrul unei comunități urbane „millet”, din Dobrogea (România). Din punct de vedere metodologic, studiul se bazează pe cercetări de teren (interviuri semi-structurate, istorii de viață și observație participativă), realizate în iulie și octombrie 2015 și în mai 2023, în orașul Medgidia (Mecidiye), din regiunea Dobrogei.
- **Prezentare de carte și dezbateri publice**
  - **Perioada:** 26/06/2024
  - **Locul:** Turnul Croitorilor, Cluj-Napoca
  - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia, Fosztó László
  - **Număr participanți:** 14
  - **Coorganizatori:** Turnul Croitorilor - Centrul de Cultură Urbană, Institutul Francez - Cluj-Napoca, Antropedia - București, TIFF.23, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, UBB

- **Descriere:** Miercuri, 26 iunie 2024 la ora 16.00, a avut loc seminarul DICE-ROMA 9/2024, unde Marion Lièvre, lector de antropologie la Universitatea Bordeaux Montaigne, cercetător la UMR Passages și unul dintre editori, a vorbit despre volumul "L'Etat et la pauvreté étrangère en Europe occidentale. Trajectoires de migrants "roms" roumains en Espagne, France et Italie" editat de Olivier Legros, Céline Bergeon, Marion Lièvre și Tommaso Vitale (PUR, 2024). Prezentarea a fost urmată de o dezbateră publică despre migrația romilor din România cu participarea Stefaniei Toma și László Fosztó.

Titlul proiectului: *Fond Special Nicolae Gheorghe - Sam Beck*

Perioada: 30/12/2024

Coordonator proiect: Fosztó László

Cercetător ISPMN participant în proiect: Toma Stefánia

Tema proiectului: Prelucrarea documentelor din arhiva lui Sam Beck.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport tehnic și bibliografie anotată cu publicațiile relevante de autori (Gheorghe Beck).**
Descriere: Raportul are ca scop fundamentarea studiului comparativ care cuprinde traiectoriile cercetătorilor din România, Ungaria și Cuba. În cele trei cazuri sunt multe paralelisme care pot fi interpretate prin prisma relațiilor între regimurile socialiste și cercetători care se ocupă de grupuri sociale și etnice care trăiesc în condiții precare sau suferă de discriminare sistemică.

Titlul proiectului: *Conversations - Conversații*

Perioada: 05/08/2024 - 31/12/2024

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetător ISPMN participant în proiect: Fosztó László

Cercetători externi participanți în proiect: Florence Fröhlig, Ramona Raț

Partener: Universitatea Södertörn (Suedia)

Tema proiectului: Colaborare: organizare masă rotundă, publicații în co-autorat, dezvoltare proiecte de cercetare

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Workshop online Conversații**
    - **Perioada:** 22/10/2024
    - **Locul:** online
    - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
    - **Număr participanți:** 4
    - **Coorganizatori:** CBEES, Universitatea Södertörn
    - **Descriere:** Marți, 22 octombrie 2024, Toma Stefánia și Fosztó László au participat la un workshop online în vederea organizării unor evenimente (masă rotundă și schimb de experiență) în colaborare cu CBEES, Universitatea Södertörn. Tema primei mese rotunde, care va fi organizată în primul

trimestru al anului viitor, este practicile educaționale și resurse pentru incluziunea minorităților în educație, respectiv cercetările pe tema Holocaustului.

Titlul proiectului: *Making Alternative Ethical and Ethnical Rationalities Knowable. Deservingness and Social Closure [Dezvăluirea raționalităților etice și etnice alternative. Merituoșitate și închidere socială]*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetători externi participanți în proiect: Thomas Kemple, Manuela Mendes, Pedro Caetano

Tema proiectului: În acest proiect eforturile vor fi canalizate pentru a înțelege cum anumite culturi pot genera cunoaștere și astfel sunt capabile să reconstruiască și/ sau să redefină lumea socială din propria perspectivă etică și etnică. Abordările vor porni de la teoriile lui Max Weber, aducând laolaltă puncte de vedere teoretice și date empirice din diferite regiuni și societăți, reflectând asupra raționalităților etice alternative, care pot să înglobeze relevanța ecologică, cosmopolitană etc. Dintr-o altă perspectivă, o temă abordată va fi conceptul de deservingness și închidere socială în context multietnic.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Număr special "Beyond Weber" - INTERSECTIONS. EEJSP 9(3)**
<https://doi.org/10.17356/ieejsp.v9i3.1287>
Descriere: Marți, 9 ianuarie 2024, a apărut un nou număr special (vol. 9, nr. 3) al revistei Intersections. East European Journal of Society and Politics intitulat "Beyond Weber" co-editat de Stefánia Toma, Manuela Mendes (Iscte-IUL, Lisabona), Pedro Caetano (CICS.NOVA, Lisabona) și Thomas Kemple (Universitatea British Columbia). Volumul aduce împreună mai multe articole ale căror abordări au pornit de la teoriile lui Max Weber. Acestea reflectă asupra raționalităților etice alternative, înglobând aspecte ecologice, cosmopolitane, religioase etc. Numărul special este Open Access și poate fi descărcat de pe pagina următoare:
<https://intersections.tk.hu/index.php/intersections/issue/view/36>
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Lansare număr special "Beyond Weber: Social Change between disenchantment and rationalization processes in plural communities"**
    - **Perioada:** 13/02/2024
    - **Locul:** online
    - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
    - **Număr participanți:** 30
    - **Coorganizatori:** Intersections, CICS.NOVA, CIES-ISCTE, Universitatea din British Columbia
    - **Descriere:** Marți, 13 februarie 2024, a avut loc lansarea numărului special (vol. 9, nr. 3) al revistei Intersections. East European Journal of Society and Politics intitulat "Beyond Weber: Social Change between disenchantment and

rationalization processes in plural communities”, co-editat de Stefánia Toma, Manuela Mendes (Iscte-IUL, Lisabona), Pedro Caetano (CICS.NOVA, Lisabona) și Thomas Kemple (Universitatea British Columbia). Volumul aduce împreună mai multe articole ale căror abordări au pornit de la teoriile lui Max Weber. Acestea reflectă asupra raționalităților etice alternative, înglobând aspecte ecologice, cosmopolitane, religioase, etc. Moderatorul evenimentului a fost Attila Bartha (Editor Intersections).

Invitatul special a fost Arthur Bueno (Universitatea Frankfurt) care, după ce a prezentat numărul special și articolele, a adus perspective critice și a lansat întrebări editorilor, autorilor și participanților la lansare. Evenimentul a avut loc în cadrul seriei de seminarii DICE-ROMA.

Numărul special este Open Access și poate fi descărcat de pe pagina următoare:

<https://intersections.tk.hu/index.php/intersections/issue/view/36>

Titlul proiectului: *Critical Perspectives on the Impacts of (post) Covid-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra efectelor pandemiei COVID-19 în comunitățile de romi]*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetător extern participant în proiect: Maria Manuela Mendes (CIES-IUL)

Tema proiectului: Pandemia COVID-19 a avut și încă mai are efecte sociale, politice și economice la nivel global. Pandemia și efectele ei au înrăutățit și mai mult situația celor marginali și săraci, printre care refugiați, migranți, sau chiar membrii ai unor minorități etnice, ca romii. Unul dintre efectele vizibile chiar din primele relatări a fost că segregarea și discriminarea, excluziunea au crescut, inegalitățile sociale s-au accentuat. Proiectul are ca scop să ofere o perspectivă critică și o privire mai complexă asupra efectelor pandemiei în viața comunităților de romi marginalizate. Vom investiga posibilitățile de acces la diferite servicii sociale și de sănătate, modurile în care drepturile civile și umane au fost respectate sau nu, accesul la instrumente digitale pentru a avea acces nelimitat la educație, și alte teme.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport de activitate semestrul I.**
Descriere: În prima parte a anului am efectuat activități editoriale, de recenzare a articolelor care au fost incluse în numărul special. Am elaborat un articol și un capitol de introducere împreună cu coeditoarea numărului special.

Titlul proiectului: *Conferință internațională: Culte și minorități. Rolul religiei în (re)producerea identității etnoculturale / Churches and Minorities. The role of religion in the (re)production of ethnocultural identities*

Perioada: 10/10/2023 - 11/10/2024

Coordonator proiect: Peti Lehel

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Székely István, Fosztó László

Tema proiectului: Dată fiind preferința noastră pentru aspectele practice și sociale ale religiei, așteptăm contribuții care se concentrează mai degrabă pe implicațiile lumești și consecințele sociale, politice și economice ale organizării cotidiene a cultului, misiunii, vieții rituale, pelerinajului, ori pe aspectele care implică materialitatea religiei, și mai puțin pe discuții abstracte și/sau filozofice privind credința, dogma religioasă sau nuanțe și subtilități ale dezbaterilor teologice.

Obiectivele noastre sunt circumscrise de trei domenii majore de interes:

1. Interesul reînnoit pentru aspectele morale și etice pozitive: Acesta evidențiază o schimbare în direcția examinării aspectelor benefice ale religiei, cum ar fi rolul acesteia în promovarea valorilor morale și a comportamentului etic.
2. Accentul pus pe religiozitatea practică: prin prioritizarea studiului aspectelor practice ale religiei, conferința noastră își propune să exploreze modul în care credințele și practicile religioase se manifestă în viața de zi cu zi, în ritualuri și în interacțiuni sociale.
3. Abordarea unor contexte istorice concrete: încurajăm contribuții care angajează analiza istorică, care conferă profunzime explorării religiozității prin examinarea evoluției sale de-a lungul timpului și a relevanței sale pentru dinamica societală contemporană și viitoare.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: În perioada 10-11 octombrie 2024, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Institutul de Studii Religioase, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie și Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României a organizat conferința cu titlul Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities. Conferința și-a propus abordarea subiectului minorităților naționale și a fenomenelor religioase dintr-o perspectivă multi- și interdisciplinară, care să cuprindă atât perspectivele clasice de cercetare, cât și perspective noi, concentrate pe schimbările observate, oferind o oportunitate pentru cercetătorii care lucrează în domeniile științelor umaniste și sociale – istorie și științe politice, antropologie, etnografie, sociologie, lingvistică – de a-și prezenta rezultatele cercetărilor lor recente asupra minorităților și fenomenelor religioase din România și din regiunea Europei de Est și de Sud-Est. Totodată, conferința și-a propus aprofundarea unui dialog profesional între sfera academică și reprezentanții cultelor recunoscute din România. Conferința a avut doi invitați, specialiști recunoscuți ai domeniului, ce au susținut prelegeri în plen. Prima prelegere a fost susținută de Ciprian Vasile Olinici, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, având ca titlu Rolul politicii religioase și confesionale a statului în menținerea diversității etnice din România. A doua prezentare a fost intitulată Being at Odds – Ambiguities, Incompatibilities and the Problem of Religious Minorities – În dezacord - Ambiguități,

incompatibilități și problema minorităților religioase și a fost susținută de dr. James A. Kapaló, University College Cork, Irlanda. Aceste prezentări au beneficiat de traducere simultană în limbile engleză și română. Conferința a fost organizată către Róbert Bálint și Dénes Kiss (din partea Institutului de Studii Religioase) și Fosztó László, Peti Lehel, Székely István Gergő (din partea ISPMN). La conferință, din partea ISPMN, următorii cercetători au susținut prezentări: Lehel Peti (Pentecostal Conversion and Migration in Roma Integration: Two Case Studies from Eastern Romania), Bokor Zsuzsa (Virgin Mary and her sisters. Gender, religion and ethnicity in the interwar Transylvania) Plainer Zsuzsa (The Role of Religious Communities in Educational Mobility of Roma in Romania), Fosztó László (Convertire religioasă: Este un model de schimbare socială?). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: Anca Filipovici, Kiss Ágnes, Adriana Cupcea, Kozák Gyula, Gidó Attila, Toma Stefánia, Peti Lehel, Fosztó László, Székely István Gergő.

Titlul proiectului: *Co-organizare conferința internațională a Society for Romanian Studies, cu titlul: Voices and Silences: 50 years of the Society for Romanian Studies*

Anul: 2024

Coordonator proiect: Peti Lehel

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Anca Filipovici, Adriana Cupcea, Fosztó László, Bokor Zsuzsa, Plainer Zsuzsa, Kiss Ágnes, Gidó Attila, Novak Csaba-Zoltan, Toma Stefánia, Iulia-Elena Hossu, Anghel Remus

Tema proiectului: În 29-31 mai 2025, va avea loc în Cluj-Napoca, la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Studii Europene, conferința internațională a Society for Romanian Studies, intitulată Studies Voices and Silences: 50 years of the Society for Romanian Studies. Unul dintre obiectivele centrale ale conferinței este regândirea discursurilor științifice legate de minorități și prezentarea situațiilor comunitare subreprezentate în direcțiile de cercetare dominante. Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale va participa în calitate de co-organizator alături de alte institute și centre de cercetare (Muzeul Ororilor Comunismului în România, resurse.net, Phantasma). În acest cadru, pe lângă prezentările cercetătorilor institutului în diferite paneluri, vor fi organizate evenimente conexe independente: proiecții de filme, lansări de carte, mese rotunde, expoziții.

Rezultatele proiectului:

- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** S-a finalizat planificarea programelor ISPMN care vor avea loc în cadrul conferinței și centralizarea prezentărilor individuale.

Titlul proiectului: *A support tool model for decision making to reduce the health risk associated with the uncontrolled water and food sources in rural Roma communities in Transylvania (Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania)*

Perioada: 01/01/2024 - 29/02/2024

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Instituții partenere: Institutul de Chimie UBB (România), UMF Cluj (România), INSP Cluj (România), Norwegian University of Life Sciences (Norway)

Tema proiectului: Obiectivul general al proiectului este crearea unui model de suport care poate fi utilizat de autoritățile locale și instituțiile publice pentru întărirea capacității acestora în evaluarea și managementul riscului în sensul reducerii riscurilor de sănătate asociate cu sursele de apă și alimente necontrolate în comunitățile de romi din mediul rural din Transilvania. Modelul poate fi aplicat și în alte comunități rurale și în concordanță cu Strategia Națională de Integrare a Romilor. Proiectul este unul interdisciplinar, care include specialiști în chimie analitică, biologie, sănătate publică, gastroenterologie, epidemiologie, informatică, statistică, rezultatele așteptate fiind un pas înainte important pentru reducerea inegalităților privind sănătatea între comunitățile de romi și non-romi, oferind totodată autorităților publice un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat dietei în comunitățile rome rurale, instrument care poate fi inclus și în strategia națională de integrare a romilor.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Accesul la apă și alimente controlate și la asistență medicală în comunitățile de romi din România. Datele anchetei sociologice**
Descriere: Capitol de carte redactat pentru volumul proiectului. Scopul articolului de față este să prezinte succint cele mai importante date obținute din ancheta sociologică desfășurată în cele 25 de comunități vulnerabile de romi din Transilvania rurală cuprinse în proiect. Intenția care stă la baza proiectării și derulării anchetei de față a fost descrierea comunităților vizate pentru a oferi date care să ne ajute să înțelegem relația dintre consumul de apă și alimente necontrolate pe de o parte și riscul de sănătate la care sunt expuse persoanele din comunitate și comunitatea ca întreg din cauza consumului de apă și alimente necontrolate, pe de altă parte.
  - **Accesul la apă și alimente controlate și la asistență medicală în comunitățile de romi din România. Datele anchetei sociologice**
Descriere: Capitol de carte în volumul Beldean-Galea, Simion și Virginia-Maria Coman (editori), 2024, Apa și alimentele necontrolate ca factori de risc pentru sănătate în comunitățile rome rurale din Transilvania, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, ISBN 978-60617-2321-8
- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** În perioada 15-16 februarie 2024, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la diseminarea rezultatelor cercetării Roma Health Risk în localitățile Saschiz, Șaeș, județul Mureș, Bodoc și Boroșneu Mare, județul Covasna. Activitatea are ca scop prezentarea Ghidului de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă în clasele IV-VIII de la școala din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală”. ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia în implementarea acestui proiect.

Cap V. Participare la evenimente organizate de către alte instituții

1. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. naționale

Titlul: *Stagiu de documentare la Serviciului Arhive Naționale Istorice Centrale, în cadrul proiectului Musulmanii din România în perioada comunistă*

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 19/02/2024 - 23/02/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 19-23 februarie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a realizat un stagiu de cercetare la Arhivele Naționale ale României în cadrul proiectului Musulmanii din România în perioada comunistă. Prin acest stagiu de cercetare a avut loc completarea cercetărilor cu privire la musulmanii din România, în Arhivele Naționale ale României (ANR), Fondul Ministerului Artelor și Cultelor și Fondul Comitetul Central al PCR. Rezultatele se vor concretiza într-un volum de documente ce va fi publicat la Editura ISPMN.

Titlul: *Workshop UNHCR*

Titlul prezentării: Participare workshop

Organizatori: FSPAC, UBB

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca, România

Data: 22/02/2024

Participant: Toma Stefánia

Descriere: Joi, 22 februarie 2024, Stefánia Toma (cercetător ISPMN) a participat la o întâlnire cu reprezentanții UNHCR România, workshop organizat de Universitatea Babeș-Bolyai în Cluj-Napoca, pentru a discuta posibilități de colaborare în vederea cercetării situației refugiaților și a migrației în general.

Titlul: *„Interrogating the “Never again”. The Holocaust and mass atrocities: comparing to single out” [Întrebări despre „Niciodată din nou”. Holocaustul și atrocitățile în masă: comparând pentru a evidenția]*

Organizatori: UBB, Muzeul „Mémorial de la Shoah” din Paris

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 04/03/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Luni, 4 martie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Holocaust in Romania and Hungary” [Holocaustul în România și în Ungaria] în cadrul seminarului „Interrogating the “Never again”. The Holocaust and mass atrocities: comparing to single out” [Întrebări despre „Niciodată din nou”. Holocaustul și atrocitățile în masă: comparând pentru a evidenția]. Evenimentul

dedicat studenților Universității „Babeș-Bolyai” și ai Universității din Seghedin a fost organizat de către cele două universități, în colaborare cu Muzeul „Mémorial de la Shoah” din Paris.

Titlul: *Cercetare în Arhivele Naționale Române Serviciul Județean Mureș*

Țara: România

Localitatea: Târgu Mureș

Data: 11/03/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 11 martie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat cercetări arhivistice în Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale Române. A consultat următoarele inventare arhivistice: inventarele 312, 314, 320, 350 din fondul Prefecturii Județului Mureș; respectiv inventarele 107, 118, 119, 122, 381, 1445, 1451 din fondul Primăriei Târgu Mureș.

Titlul: *International conference of the PARI Project: The Role of Religion in Roma Social Inclusion: past and present*

Organizatori: Universitatea Lucian Blaga

Țara: România

Localitatea: Sibiu

Perioada: 13/03/2024-15/03/2024

Participanți: Crăciun Ioan Lăcătuș, László Fosztó și Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 13-15 martie 2024, Crăciun Ioan Lăcătuș, László Fosztó și Adriana Cupcea (cercetători ISPMN) au participat la conferința științifică organizată de echipa proiectului PARI, la Sibiu, despre rolul religiei și al altor actori religioși în problema incluziunii sociale a romilor. Prezentările colegilor noștri au abordat următoarele teme: László Fosztó: Worship at home in Roma communities and online communication (Închinare la domiciliu în comunitățile romi și comunicarea online); Crăciun Ioan Lăcătuș (împreună cu Camelia Badea, Dorin Buda): Our daily bread: between solidarity and community development projects of religious actors for and with the Roma people (Pâinea noastră de zi cu zi: între solidaritate și proiecte de dezvoltare comunitară a actorilor religioși pentru și împreună cu romii); Adriana Cupcea: Practicing Islam among a double minority. A case study on Turkish Muslim Roma in Dobruja (Romania) (Practicarea islamului în rândul unei minorități duble. Un studiu de caz asupra romilor turci din Dobrogea (România). Conferința a fost găzduită de „Universitatea Lucian Blaga” din Sibiu și a avut ca scop oferirea un cadru pentru discuții și reflecții critice între cercetători internaționali, cadre universitare, reprezentanții societății civile și ai guvernului pe această temă.

Titlul: *Întâlnirea de Advocacy organizată de Mária Koreck președintele asociației Divers sub egida National Democratic Institute.*

Titlul prezentării: Cercetare și advocacy in studii despre romi

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 18/03/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Luni, 18 martie 2024, ISPMN a găzduit a întâlnire organizată de Mária Koreck, președintele asociației Divers, sub egida National Democratic Institute. La întâlnire a participat un grup de tineri, iar pe agenda întâlnirii a figurat promovarea dialogului dintre sfera academică și comunitatea implicată în acțiunile de tip

advocacy. Au fost invitați cu prezentare George Zamfir (cercetător Universitatea Babeș-Bolyai și membru în grupul Căși sociale acum!) și László Foszto (cercetător ISPMN). Link: <https://www.ndi.org/central-and-eastern-europe/romania>

Titlul: *Cercetare în Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române*

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 19/03/2024 - 20/03/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 19-20 martie 2024 Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat cercetări referitoare la Holocaustul evreilor din Transilvania de Nord în Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române. A cercetat următoarele fonduri arhivistice: fond nr. 1037 (Comitetul Democratic Evreiesc); fond nr. 1039 (Organizația Apărarea Patriotică).

Titlul: *Pece-parti Műhely [Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței]*

Organizatori: Asociația Culturală „Holnap”, ISPMN

Țara: România

Localitatea: Oradea

Data: 20/03/2024

Participanți: Gidó Attila, Plainer Zsuzsa

Descriere: Miercuri, 20 martie 2024, a avut loc la Oradea cea de-a treia ediție a Seriei de prelegeri și discuții intitulate „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (Pece-parti Műhely). Invitatul evenimentului a fost Gidó Attila (cercetător ISPMN) care a susținut prelegerea cu titlul „100 de ani de acceptare și excludere. Evreii orădeni în secolele XIX și XX.” (A befogadás és a kirekesztés száz éve. A nagyváradi zsidók a XIX. és XX. században). Evenimentul a fost moderat de Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN). „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței” (Peceparti Műhely) este un proiect ISPMN, derulat împreună cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea.

Titlul: *Debate on integrating diversity and multilingualism in drafting local/regional strategies [Integrarea diversității și multilingvistului în elaborarea strategiilor locale/regionale]*

Titlul prezentării: Enriching local and regional development through diversity and multilingualism (on-line) [Dezvoltarea locală și regională prin diversitate culturală și multilingvist]

Organizator: Departamentul pentru Relații Interetnice

Țara: România

Localitatea: București

Data: 20/03/2024

Participant: Anca Filipovici

Descriere: Miercuri, 20 martie 2024, a avut loc la București dezbateră „Integrarea diversității și Miercuri, 20 martie 2024, a avut loc la București dezbateră „Integrarea diversității și multilingvistului în elaborarea strategiilor locale/regionale/ Debate on integrating diversity and multilingualism in drafting local/regional strategies”, organizată de Departamentul pentru Relații Interetnice în cadrul proiectului „PA3_CLOSE – Recovery through Culture, Tourism and people-to-people contacts in the Danube Region”, ce urmărește să sporească potențialul lingvistic și cultural al regiunii Dunării. La acest eveniment cu o largă participare din partea instituțiilor

europene și naționale interesate, ISPMN a fost reprezentat de Anca Filipovici (cercetător ISPMN), cu o intervenție on-line cu titlul „Enriching local and regional development through diversity and multilingualism”, și Andrea Bogdán (jurist ISPMN), cu o prezentare on-line intitulată 2 „Multilingualism. Local Multilingual Inscriptions”.

Titlul: *Cercetare în Arhivele Naționale Române Serviciul Județean Mureș*

Țara: România

Localitatea: Târgu Mureș

Data: 25/03/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 25 martie 2024 Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat la un stagiul de cercetare la Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale Române. A cercetat documente referitoare la Holocaustul evreilor din Transilvania de Nord (Fondul Primăriei Orașului Târgu Mureș, Seria „Varia”, dosarele 502/1941; 505/1941; 511/1942; 515/1944; 636/1944; 637/1944; 638/1944, 799-804/1944; 807/1944; 842/1944).

Titlul: *Evenimentele publice organizate cu ocazia Zilei de 8 Aprilie – Ziua Internațională a Romilor*

Titlul prezentării: Istoria și etnografia romilor

Organizator: Consiliul Județean Cluj

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 08/04/2024

Participant: Fosztó László, Crăciun Ioan Lăcătuș

Descriere: Luni, 8 aprilie 2024, László Fosztó și Crăciun Ioan Lăcătuș (cercetători ISPMN) au participat la evenimentele publice organizate cu ocazia Zilei de 8 Aprilie – Ziua Internațională a Romilor. Instituțiile organizatoare au fost: Consiliul Județean Cluj în colaborare cu Biblioteca Județeană Octavian Goga, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, instituții de cultură de sub autoritatea Consiliului Județean Cluj, respectiv Inspectoratul Școlar Județean Cluj, Asociația Doctorilor și Doctoranzilor Romi și Asociația Ortodoxă Social Misionar Culturală pentru Romi - Sf. Moise Arapul. Evenimentele derulate: vernisajul expoziției despre romi în incinta Bibliotecii Județene Octavian Goga, prezentări publice urmate de dezbateri, găzduite de Inspectoratul Școlar Județean Cluj, și un moment festiv de muzică și dans.

Link: <https://cluj24.ro/8-aprilie-ziua-internationala-a-romilor-cum-este-sarbatorita-in-judetul-cluj-206577.html>

Video: http://cluj.tvr.ro/8-aprilie-ziua-interna-ionala-a-romilor-video_45220.html

Linkuri reacții presă: <https://cluj24.ro/8-aprilie-ziua-internationala-a-romilor-cum-este-sarbatorita-in-judetul-cluj-206577.html>

Titlul: *„Mezőség ma” [Câmpia Transilvaniei astăzi]*

Titlul prezentării: A lehúzás utáni csendről. Ki váltja a mezőségi hangszeres zene 20. századi szolgáltatóit? [Despre liniștea de după muzică. Cine îi va înlocui pe muzicanții din secolul 20. de pe Câmpia Transilvaniei?]

Organizator: Fundația Téka Alapítvány din Gherla

Țara: România

Localitatea: Gherla

Data: 13/04/2024

Participant: Köncei Csongor

Descriere: Sâmbătă, 13 aprilie 2024, Csongor Köncei (cercetător ISPMN) a susținut o pregere cu titlul A lehúzás utáni csendről. Ki váltja a mezőségi hangszeres zene 20. századi szolgáltatóit? [Despre liniștea de după muzică. Cine îi va înlocui pe muzicanții din secolul XX, din Câmpia Transilvaniei?] în cadrul conferinței „Mezőség ma” [Câmpia Transilvaniei astăzi] organizată de către Fundația Téka Alapítvány din Gherla. Prin această prelegere Csongor Köncei a prezentat motivele, procesul și circumstanțele dispariției muzicanților tradiționali și implicit a muzicii de dans tradițional din zona etnografică a Câmpiei Transilvane.

Linkuri reacții presă: <https://www.youtube.com/watch?v=w0hfiyf--XY>
<https://szabadsag.ro/article/mezoseg-ma-folklorisztikai-ismeretterjeszto-es-oktatasmodszeres-szakmai-forum-es-kepzes>
<https://kozlony.ro/mezoseg-ma-folklor-forum-es-kepzes-a-teka-alapitvany-szervezeseben/>
<https://szabadsag.ro/article/folklor-es-mezoseg-irant-erdeklodoknek-szerveztek-szakmai-forumot-tekanal>

Titlul: *Stagiul de cercetare în comunitatea de romi turci din Călărași (proiect O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani, din Dobrogea, finanțat de Fundația GERDA HENKEL).*

Țara: România

Localitatea: Călărași

Perioada: 17/04/2024 - 25/04/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 17 aprilie-25 aprilie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a realizat în cadrul proiectului O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea, susținut de Fundația Gerda Henkel, un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Călărași, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de romi de religie islamică din Călărași. Stagiul de documentare arhivistică a fost urmat de o cercetare de teren în cartierul Oborul Nou și a constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum tip monografie, care va fi publicat la o editură internațională, după încheiere acestuia proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

Titlul: *Conferința anuală a studenților de la Școala Doctorală de Hungarologie*

Organizatori: UBB, Școala Doctorală de Studii de Hungarologie

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 19/04/2024

Participant: Veress Ilka

Descriere: Vineri, 19 aprilie 2024, s-a desfășurat la Cluj-Napoca conferința anuală a studenților Școlii Doctorale de Hungarologie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. Ilka Veress (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea intitulată „Era și timpul ca o astfel de memorie lingvistică să fie creată”. Rolul limbilor în viața comunităților

armenești din Transilvania după Revoluția din 1989. În prezentare a rezumat stagiile schimbării de limbă a armenilor din Transilvania și a schițat noile direcții de redefinire identitară a comunităților armene din ultimul deceniu precum și efectele acestora privind relația cu țara-mamă.

Pentru detalii vezi: <https://lett.ubbcluj.ro/conferinta-anuala-a-doctoranzilor-de-la-scoala-doctorala-de-hungarologie/>

Titlul: *Seminarul GARD [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie]: Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică*

Titlul prezentării: Seminarul GARD [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie] intitulat: Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică

Organizatori: Colegiul Noua Europa

Țara: România

Localitatea: București

Data: 23/04/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Marți, 23 aprilie 2024, la sediul Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă din București, a avut loc seminarul GARD [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie] 6 intitulat: Transformând riturile în drepturi: refacerea ortodoxiei globale prin lege și politică [Turning Rites into Rights: the Remaking of Global Orthodoxy through Law and Politics], prezentare de dr. Vlad Naumescu (Universitatea Central Europeană, Viena). Discuțiile au fost moderate de László Fosztó (cercetător ISPMN). Seria seminariilor GARD este coordonată de László Fosztó, Giuseppe Tateo și Cătălina Tesăr, și este găzduită de Institutul de Studii Avansate, Colegiului Noua Europă.

Link: <https://nec.ro/programs/the-group-for-anthropological-research-and-debates/>

Facebook:

<https://www.facebook.com/NewEuropeCollege/posts/pfbid02mxxMkXdBuuupZuQH HXQEAR3BkZXPjbCJQTUivUGk4Tc9ubgzBguhbbhYDCkt5ToTI>

Titlul: *Seria de prelegeri din luna mai 2024 a Comisiei de Știința Teatrului al Filialei din Cluj a Academiei Maghiare de Științe*

Titlul prezentării: A româniei magyar néptáncmozgalom története [Istoria mișcării dansului popular maghiar din România]

Organizator: Comisia de Știința Teatrului al Filialei din Cluj a Academiei Maghiare de Științe

Țara: România

Localitatea: Târgu Mureș

Data: 14/05/2024

Participant: Könczei Csongor

Descriere: Marți, 14 mai 2024, Csongor Könczei (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere științifică cu titlul A româniei magyar néptáncmozgalom története [Istoria mișcării dansului popular maghiar MAI-IUNIE 2024 1 din România] la Universitatea de Artă din Târgu-Mureș. Evenimentul a fost organizat de Comisia de Știința Teatrului a Filialei din Cluj a Academiei Maghiare de Științe.

Linkuri reacții presă: <https://kab.ro/hirek/hir/a-romaniai-magyar-neptancmozgalom-tortenete-beszalgetes-a-konyvrol-az-mme-n-1658>

<https://www.e-nepujzag.ro/articles/hirek-rendezvenyek-414>

Titlul: *Conferința națională, “Identități, Ideologii, și Politici în Orientul Mijlociu și a Mediteranei.*

Titlul prezentării: O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România)

Organizatori: Centrul de Studii asupra Orientului Mijlociu și a Mediteranei (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai) și de Middle East Political and Economic Institute (București).

Țara: România

Localitatea: Cluj Napoca

Data: 18/05/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: Sâmbătă, 18 mai, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a participat cu prezentarea, “Religia ca putere soft, în politica Turciei față de comunitățile înrudite. O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România)”, la conferința “Identități, Ideologii, și Politici în Orientul Mijlociu și a Mediteranei”, organizată de Centrul de Studii asupra Orientului Mijlociu și a Mediteranei” (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai) și de Middle East Political and Economic Institute (București). Prezentarea a analizat politica de stat înrudit a Turciei, în sfera religiei islamice, în cadrul comunității musulmane din Dobrogea.

Titlul: *Workshop INDEED Knowledge Series - The INDEED Evidence-Based Evaluation Package*

Titlul prezentării: Participare la workshopul The INDEED Evidence-Based Evaluation Package

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 20/05/2024

Participant: Toma Stefánia

Descriere: Luni, 20 mai 2024, Toma Stefania (cercetător ISPMN) a participat la workshopul online INDEED Evidence-Based Evaluation organizat de PATRIR Cluj. ISPMN participă în cadrul acestui proiect ca membru în rețeaua Smart HUB. În cadrul acestui atelier a fost prezentat instrumentul digital INDEED pentru evaluarea bazată pe date a inițiativelor PVE/CVE și de deradicalizare, respectiv pachetul general de evaluare realizat în cadrul INDEED. Acest instrument a fost dezvoltat cu scopul de a-i ajuta pe cei interesați în munca de evaluare a intervențiilor în diferite domenii.

Titlul: *Cercetare de teren în Țara Bârsei (Apața)*

Titlul prezentării: Cercetare de teren în cadrul proiectului Pălinca/Palinka. (De)construcția unei naționalizări

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Apața

Perioada: 22/05/2024 - 02/06/2024

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 22 mai - 12 iunie 2024, Stefánia Toma (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare antropologică exploratorie în zonele rurale din Țara Bârsei, în special în localitatea Apața, județul Brașov, în cadrul proiectului instituțional Pălinca/Palinka - (De)construcția unei naționalizări.

Această cercetare și-a propus cercetarea unui produs - pălînca - dintr-o perspectivă antropologică care are un rol important în viața populației cercetate, fie ea o practică cotidiană sau ritualică. Tema propusă are dimensiuni multiple: de la achiziția ingredientelor, până la modul de producere a băuturii, și la efectul consumului acesteia în familie sau în comunitatea mai largă, sau reprezentarea alcoolului în diferite ipostaze, prezența pălincii în cotidian merită urmărită. Mai mult, ne interesează dacă apartenența și identitatea etnică apare în reprezentările legate de această băutură, de aceea selectăm localități unde putem realiza interviuri cu membri diferitelor grupuri etnice. În cadrul acestei cercetări de teren, localitatea este Apața, din județul Brașov, care este o localitate multiethnică, cu o majoritate de romi, și o minoritate de maghiari și români. Am explorat zona mai largă, pentru a găsi o localitate care ar putea fi selectată pentru o cercetare mai îndelungată cu o populație preponderent de etnie maghiară, iar acesta ar fi Filia, județul Covasna. Astfel, aceste localități ar putea fi comparate cu localități asemănătoare din județul Sălaj și Maramureș (împreună cu coordonatorul proiectului Iulia Hossu).

Titlul: *The Holocaust in Northern Transylvania – 80 Years Later. 20 years since the adoption of the Wiesel Commission Report [Holocaustul în Transilvania de Nord - cu 80 de ani mai târziu. 20 de ani de la adoptarea Raportului Comisiei „Elie Wiesel”]*

Organizatori: Universitatea „Babeș-Bolyai”, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România Elie Wiesel, Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul FSPAC UBBB

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 23/05/2024 - 24/05/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Vineri, 24 mai 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare în cadrul conferinței internaționale „The Holocaust in Northern Transylvania – 80 Years Later. 20 years since the adoption of the Wiesel Commission Report” [Holocaustul în Transilvania de Nord - după 80 de ani. 20 de ani de la adoptarea Raportului Comisiei „Elie Wiesel”] organizată de către Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul FSPAC UBBB și Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, în perioada 23–24 mai la Cluj-Napoca. În prezentarea sa cu titlul “No door handle!” The Hungarian Churches of Northern Transylvania and the Holocaust [„Pe aici nu se intră!” Bisericile maghiare din Transilvania de Nord și Holocaustul], Attila Gidó a vorbit despre politica față de evrei a bisericilor maghiare din Transilvania de Nord (Romano-catolică, Calvinistă, Unitariană).

Linkuri reacții presă: <https://www.radiocluj.ro/2024/05/23/holocaustul-in-transilvania-dupa-80-de-ani-foto/>

Titlul: *[Patrimoniul rural, turismul și dezvoltarea satelor] Vidéki örökség, turizmus és falufejlesztés.*

Titlul prezentării: [Rolul patrimonizării în dezvoltarea rurală] Az örökségesítés szerepe a vidékfejlesztésben

Organizatori: Asociația Leader Parteneriat Mureșean, Asociația Etnografică Kriza János

Țara: România

Localitatea: Ernei

Perioada: 24/05/2024 - 25/05/2024

Participant: Jakab Albert Zsolt

Descriere: În perioada 24-25 mai 2024, Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a participat la conferința intitulată Vidéki örökség, turizmus és falufejlesztés (Patrimoniul rural, turismul și dezvoltarea satelor) organizată de Asociația Etnografică Kriza János, Asociația Leader Parteneriat Mureșean. Etnologul a avut o prelegere intitulată Az örökségesítés szerepe a vidékfejlesztésben (Rolul patrimonizării în dezvoltarea rurală). Jakab Albert Zsolt a prezentat reglementările internaționale, precum și reglementări specifice fiecărei națiuni pentru conservarea, transmiterea și utilizarea patrimoniului și rolul activităților de patrimonizare în schimbarea imaginii ruralului.

Titlul: *În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord*

Organizatori: ISPMN, Comunitatea Evreilor din Cluj

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 29/05/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Miercuri, 29 mai 2024, ISPMN în colaborare cu Comunitatea Evreilor din Cluj a organizat a conferința cu titlul „În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul proiectului internațional „Digital Memorial Knowledge Infrastructure – the Holocaust in Hungary 80 Years Later” finanțat de către Uniunea Europeană. ISPMN este partener în acest proiect alături de Institut für die Geschichte der Deutschen Juden, Hamburg (Germania); Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet, Budapesta (Ungaria); Zidovska Naboženska Obec V Komarne, Komarne (Slovacia) (Descrierea proiectului). La 3 conferința care a avut loc la Centrul Cultural Evreiesc din Cluj-Napoca, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”.

Linkuri reacții presă: <https://www.radiocluj.ro/2024/05/28/conferinta-despre-holocaust-la-centrul-cultural-evreiesc-din-cluj/>

Titlul: *80 de ani de la Holocaustul evreilor din Transilvania de Nord*

Organizator: Universitatea „Babeș-Bolyai”

Țara: România

Localitatea: Șimleul Silvaniei

Perioada: 31/05/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 30–31 mai 2024, s-a desfășurat la Cluj-Napoca și Șimleul Silvaniei conferința cu titlul „80 de ani de la Holocaustul evreilor din Transilvania de Nord-Vest. Istorie și memorie”. La evenimentul organizat de către Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat cu o prelegere despre „Victime și supraviețuitori. Liste de nume, registre referitoare la evreii din Transilvania de Nord, 1944- 1946”.

Linkuri reacții presă: <https://www.radiocluj.ro/2024/05/30/conferinta-pe-tema-holocaustului-din-transilvania-de-nord/> , <https://ziarulfacia.ro/diferenta-dintre-romania-si-ungaria-in-gestionarea-memoriei-scrise-a-holocaustului/>

Titlul: *Conferința națională, Identitate de grup și simbioză comunitară (ICCV, ISPMN).*

Organizatori: Institutul de Cercetare a Calității Vieții, ISPMN

Țara: România

Localitatea: București

Data: 03/06/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: Luni, 3 iunie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a participat cu prezentarea intitulată Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea; studiu de caz, la conferința „Identitate de grup și simbioză comunitară: Minoritățile etnice și religioase”. Evenimentul a fost organizat de Institutul de Cercetare privind Calitatea Vieții (ICCV) în parteneriat cu Departamentul de Relații Interetnice (DRI), Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN) și Centrul de Studii și Documentare. Conferința a explorat dinamica interacțiunilor interetnice și interreligioase, punând accent pe integrarea socială și identitară a minorităților etnice și religioase din Dobrogea.

Titlul: *Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz – prezentare publică susținută de cercetător dr. Adriana Cupcea (Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale), la Seminarul DICE-Roma organizat de Stefánia Toma, cercetător ISPMN, în cadrul expoziției Arta Observației, găzduită de ISPMN, 18-30 iunie 2024, Turnul Croitorilor, Cluj Napoca.*

Titlul prezentării: Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz – prezentare publică susținută de cercetător dr. Adriana Cupcea (Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale)

Organizatori: Antropedia, ISPMN.

Țara: România

Data: 19/06/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: Miercuri, 19 iunie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea publică intitulată Practicarea islamului la „milletul” din Dobrogea. Un studiu de caz. Obiectivul cercetării a fost acela de a explora religiozitatea în cadrul unei comunități urbane „millet”, din Dobrogea (România). Abordarea se bazează pe definiția religiozității dată de Elbasany și Roy (2019) în contextul revitalizării islamului în Balcani după 1990, ca fiind modul în care fiecare individ/credincios își trăiește relația cu propria religie/credință. Întrebările de cercetare au fost: Cine este comunitatea „millet”? Ce înțeleg membrii „milletului” prin faptul că sunt musulmani? Ce importanță are islamul în viața lor (post-1990) și cum îl practică? Subiectul a fost abordat prin prisma afirmației antropologului Gabriele Marranci, conform căruia islamul este în esență o categorie emoțională, sugerând că ar trebui să înțelegem islamul ca pe o hartă a discursurilor despre „cum este să te simți musulman”. Din punct de vedere metodologic, studiul se bazează pe cercetări de teren (interviuri semi-structurate, istorii de viață și observație participativă), realizate în iulie și octombrie 2015 și în mai 2023, în orașul Medgidia (Mecidiye), din regiunea Dobrogea. Evenimentul a făcut parte din seria de Seminarii DICE-Roma organizată de Stefánia Toma, (cercetător ISPMN) și a avut loc în cadrul expoziției Arta Observației pe care ISPMN a găzduit-o în perioada 18-30 iunie 2024 la Turnul Croitorilor.

Titlul: *Maghiarii din Transilvania în secolul XX. Conferință privind istoria minorităților*

Organizatori: ISPMN, Muzeul Haáz Rezső

Țara: România

Localitatea: Odorheiu Secuiesc

Perioada: 21/06/2024 - 22/06/2024

Participant: Gidó Attila, Bokor Zsuzsa, Kiss Ágnes, Novák Csaba Zoltán

Descriere: În perioada 21–22 iunie 2024, s-a desfășurat conferința „Erdélyi magyarság a XX. században. Kisebbségtörténeti konferencia” [Maghiarii din Transilvania în secolul XX. Conferință privind istoria minorităților] la Odorheiu Secuiesc. Evenimentul a fost co-organizat de către ISPMN; Muzeul „Haáz Rezső” din Odorheiu Secuiesc; Centrul Cultural Județean Harghita; Protopopiatul Bisericii Reformate Odorheiu Secuiesc; Filiala din Cluj a Academiei Maghiare de Științe; Institutul pentru Studiarea Minorităților, Budapesta. Temele atinse de conferință au fost: instituțiile culturale în secolul XX; diferite aspecte ale vieții minoritare din perioada interbelică; evenimentele din vara și toamna anului 1944; istoria locală. Din partea ISPMN au participat: Bokor Zsuzsa (cu prezentarea Plășile sanitare model – laboratoarele de sănătate publică în Transilvania în perioada interbelică), Gidó Attila (organizator, moderator panel), Kiss Ágnes („Interesul maghiar” și reprezentarea informală a intereselor minoritare în cea de-a doua etapă a epocii Ceaușescu), Novák Csaba Zoltán (organizator, moderator panel).

Linkuri reacții presă: <https://szekelyhon.ro/aktualis/kisebbsegtorteneti-konferencia-szekelyudvarhelyen>

Titlul: *Cercetare arhivistică, Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Române Maramureș, Baia Mare*

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Baia Mare

Data: 27/06/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Joi, 27 iunie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat cercetări în Serviciul Județean Maramureș al Arhivelor Naționale Române. Au fost studiate dosare din fondul Primăriei Orașului Sighetu Marmației și Primăria Orașului Baia Mare (anii 1942-1945).

Titlul: *Stagiu de cercetare în comunitățile de romi turci din Mangalia și Tulcea (proiect O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani, din Dobrogea, finanțat de Fundatia GERDA HENKEL).*

Titlul prezentării: Stagiu de cercetare în comunitățile de romi turci din Mangalia și Tulcea (proiect O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani, din Dobrogea, finanțat de Fundatia GERDA HENKEL).

Țara: România

Localitatea: Mangalia

Perioada: 30/06/2024 - 12/07/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 30 iunie-12 iulie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a realizat o cercetare de teren în comunitățile de romi turci din Mangalia și Tulcea, în cadrul proiectului O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea,

proiect finanțat de Fundatia „Gerda Henkel”. Cercetările de teren în cele două localități au constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatorii sanitari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Cercetările de teren au fost urmate de un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Tulcea, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de romi de religie islamică din Tulcea. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum monografic care va fi publicat la o editură internațională, după încheierea acestui proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

Titlul: *Cercetare de teren în satele Cleja, Sohodor, Somușca, Valea Seacă, Răcăciuni.*

Țara: România

Localitatea: Cleja, Sohodor, Somușca, Valea Seacă, Răcăciuni etc.

Perioada: 10/08/2024 - 16/08/2024

Participant: Peti Lehel

Descriere: Întrebarea principală a cercetării a fost: ce rol joacă religia penticostală în formarea structurii sociale a comunităților de romi?

Cercetarea s-a desfășurat în două locații: Sohodor și Valea Seacă din județul Bacău. În funcție de istoria și particularitățile comunităților din cele două localități, cercetarea a urmat întrebări de cercetare ușor diferite.

Deoarece am desfășurat cercetări în Valea Seacă de mai mult timp, scopul actualei lucrări de teren a fost să colectez materiale etnografice suplimentare despre modul în care practica migrației romilor este legată de religia penticostală. Romii din Valea Seacă s-au convertit la penticostalism în anii 2000. Aproximativ în aceeași perioadă, în comunitatea de romi a început o migrație semnificativă către Europa de Vest și de Nord. Inițial, aceasta a fost o migrație sezonieră, axată pe cerșit. Ulterior, migrația a căpătat o formă al cărei obiectiv era stabilirea pe termen lung în străinătate. Romii penticostali din Valea Seacă, împreună cu rețelele lor de rudenie, au fondat noi congregații penticostale la Lille și Londra, care mențin legături strânse cu cele două congregații penticostale de acasă. Migrația și conversia la penticostalism au generat procese semnificative de modernizare în comunitate, explicate de romi prin ideologia penticostală: prin renașterea lor religioasă au devenit oameni mai buni, iar comunitatea trăiește în relații sociale mai ordonate, conform cerințelor eticii protestante. Membrii comunității susțin că, datorită penticostalismului, percepția comunității rome s-a îmbunătățit în rândul românilor ortodocși cu care conviețuiesc. Până acum, nu am investigat această chestiune printre românii din sat. Cu ocazia acestei cercetări pe teren, discutând cu câțiva locuitori români ortodocși, am primit opinii împărțite.

Obiectivul principal al cercetării din Sohodor a fost înțelegerea rolului pe care îl joacă penticostalismul în integrarea socială mai avansată a comunității (comparativ cu alte comunități de romi din zonă). Localitatea oferă imaginea unui sat în curs de modernizare, cu o dezvoltare economică dinamică.

Cercetarea mea în Sohodor se află într-o fază incipientă, iar scopul lucrării de teren actuale a fost colectarea de informații de bază despre comunitate. Am colectat materiale etnografice pe următoarele teme:

- istoria formării comunității;
- relațiile dintre comunitățile din diasporă și comunitățile locale;

- integrarea instituțională mai largă a comunității pentecostale din Sohodor în organizațiile naționale pentecostale;
- rolul pastorului în exercitarea controlului social și impactul acestuia asupra funcționării comunității (consolidarea eticii protestante prin pentecostalism);
- influența pentecostalismului asupra rolurilor femeilor.

Rezultatele cercetării includ:

1. Interviuuri: Înregistrate sau sub formă de note, interviurile oferă perspective detaliate despre experiențele individuale și colective ale membrilor comunităților studiate.
2. Descrierea evenimentelor ritualice: Observațiile și descrierile detaliate ale evenimentelor religioase, cum ar fi adunarea, ritualul căsătoriei.
3. Participarea la evenimente comunitare: Înregistrările sub formă de note de teren reflectă participarea cercetătorilor la diferite ocazii comunitare, oferind o perspectivă directă asupra dinamicii sociale și a interacțiunilor dintre membrii comunității.

Titlul: *Culte din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021*

Organizatori: ISPMN, Institutul pentru Studii Religioase

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 21/08/2024

Participant: Veress Ilka

Descriere: Joi, 21 august 2024, Ilka Veress (cercetător ISPMN) a participat la vernisajul expoziției de hărți denumită „Culte din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021”, expoziție organizată de ISPMN și Institutul pentru Studii Religioase din Cluj-Napoca, eveniment derulat în cadrul Zilelor Culturale Maghiare. Ilka Veress este cea care a elaborat hărțile expuse și a susținut prezentarea intitulată „Provocările cartografierii cultelor din România în lumina rezultatelor recensământului din 2021”. Expoziția organizată prezintă diversitatea religioasă din România prin intermediul hărților și a diagramelor. Materialele trilingve expuse (maghiară, română, engleză) oferă vizitatorilor o perspectivă asupra localizării geografice a cultelor religioase din România, a evoluției numărului de enoriași de-a lungul timpului, a distribuției cultelor religioase în funcție de tipul de așezare, a componenței etnice a membrilor acestora și a structurii lor de vârstă.

Titlul: *Zilele Culturale Maghiare din Cluj*

Organizator: Asociația „Kincses Kolozsvár”

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 24/08/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Sâmbătă, 24 august 2024, în cadrul Zilelor Culturale Maghiare din Cluj au fost prezentate două volume din seria „20. század” [Secolul 20] a Editurii Kriterion: „Egy kis figyelmesség. Informális hálózatok és gyakorlatok a Gyergyói medencében, 1970-1989” [O mică atenție. Rețele și practici informale în Depresiunea Giurgeului, 1970-1989] (autor Eszter Kovács) și „Függöben. A román kisebbség helyzete Észak-Erdélyben, 1940-1944” [În suspensie. Minoritatea română în Transilvania de Nord, 1940-1944] (autor Tamás Sárándi). Evenimentul a fost moderat de către Attila Gidó (cercetător ISPMN).

Titlul: *Conferința "Istoria femeilor"*

Organizator: Institutul de Istorie Maghiară UBB

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 25/08/2024

Participant: Bokor Zsuzsa

Descriere: Duminică, 25 august 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la miniconferința intitulată Istoria femeilor, eveniment organizat de Institutul de Istorie Maghiară al Universității „Babeș Bolyai”. În prezentarea sa cu titlul Csendes harcosok. Magyar nőszervezetek a két világháború közötti Romániában/Luptătoare tăcute. Organizații feminine maghiare în Transilvania interbelică, cercetătoarea a arătat cum s-a creat categoria feminității transilvănene maghiare în Transilvania interbelică. Prin analiza Secretariatului Central al Femeilor Maghiare din România a discutat, ce fel de spațiu public li s-a oferit activistelor feminine, sub ce fel de presiuni s-au organizat femeile într-un grup și cum se intersectează identitatea etnică cu cea de gen în această istorie.

Titlul: *Cea de-a 5-a Tabără de istorie (V. Erdélyi Történeész Tábor)*

Organizatori: Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Muzeul Județean Mureș, Asociația Gyergyói Szemle

Țara: România

Localitatea: Remetea, Jud. Harghita

Perioada: 05/09/2024 - 08/09/2024

Participant: Bokor Zsuzsa, Attila Gidó

Descriere: În perioada 5-8 septembrie 2024, Bokor Zsuzsa și Attila Gidó (cercetători ISPMN) au participat la Cea de-a 5-a Tabără de Istorie din Remeteta, jud. Harghita. Tabăra a fost organizată de către Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Muzeul Județean Mureș și Asociația Gyergyói Szemle. În cadrul taberei, Bokor Zsuzsa a susținut prezentarea cu titlul Sănătate publică minoritară și mișcările femeilor din perioada interbelică (Népegészségügy és nőmozgalom a két világháború közti Erdélyben). Ea a discutat modul în care s-a format - paralel cu organele statale sanitare și de asistență socială - o entitate ocrotitoare minoritară, proces în care asociațiile de femei și asociațiile medicale au avut un rol primordial. În prezentare au fost discutate cele două roluri feminine în acest proces de regenerare etnică interbelică: cel al femeii ca actor principal, activ în construirea comunității etnice, și cel al femeii ca susținător al comunității biologice. Attila Gidó a vorbit despre cele mai importante rezultate recente în domeniul istoriei minorităților. Au fost prezentate studii și cărți apărute în 2023-2024, respectiv proiectele de cercetare în derulare. Tot în cadrul programului, Attila Gidó a participat la o discuție pe marginea piesei de teatru „Az igazság gyertyái” [Lumânările dreptății] (autor Csaba Székely, regizor Aba Sebestyén, Teatrul Național TârguMureș, Compania Tompa Miklós) având ca temă istoria sabatarienilor din Transilvania.

Titlul: *Festivalul Artei Armenești din Gheorgheni, ediția XIV.*

Organizator: Asociația Armeano-Catolică din Gheorgheni

Țara: România

Localitatea: Gheorgheni

Perioada: 06/09/2024 - 08/09/2024

Participant: Veress Ilka

Descriere: Sâmbătă, 7 septembrie 2024, Veress Ilka (cercetător ISPMN) a participat la lansarea volumului Armenii din România, volum editat de C. Dărăban, L. Nastasă și I. Veress. Acesta a fost publicat în anul 2021 la Editura ISPMN și lansat în cadrul Festivalului Artei Armești din Gheorgheni, organizat de Asociația Armeano-Catolică din Gheorgheni. În prezentarea sa, Veress Ilka a subliniat aspectele relevante ale studiilor publicate în volum, din perspectiva istoriei comunității locale.

Titlul: *Conferința Pontica, a 57-a Sesiune Internațională (Constanța, 25-27 septembrie, 2024).*

Organizatori: ISPMN, Facultatea de Istorie Universitatea Ovidius Constanța

Țara: România

Localitatea: Constanța

Perioada: 25/09/2024 - 27/09/2024

Participant: Adriana Cupcea, Iulia Hossu, Ilka Veress, Kiss Agnes

Descriere: În perioada 25-27 septembrie 2024, s-a desfășurat la Constanța conferința internațională, ediția a 57-a, Pontica. În cadrul conferinței, ISPMN a fost co-organizatorul unui panel intitulat Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare. Conferința a fost organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Centru de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius”, Constanța.

Din partea ISPMN au participat cercetătoarele, Iulia Hossu, Ilka Veress, Kiss Agnes și Adriana Cupcea. În data de 25 septembrie, au prezentat în cadrul evenimentului, patru dintre volumele din Colecția Minorități a Editurii ISPMN, iar în cadrul panelului pe minorități, din 26 septembrie, au vorbit despre:

Agnes KISS, Reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu. Cazul maghiarilor.

Ilka VERESS, „Era și timpul ca o astfel de memorie lingvistică să fie creată”. Limbă și identitate în rândul armenilor transilvăneni.

Iulia-Elena HOSSU, Filmul documentar în România: Valea Plângerii (2013) – o privire din interior.

Adriana CUPCEA, Religia ca putere "soft", în politica Turciei față de comunitățile înrudite. O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România).

Titlul: *Cercetare în Arhivele Naționale Române Serviciul Județean Mureș*

Organizatori: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Târgu Mureș

Perioada: 01/10/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 1 octombrie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN), a efectuat un stagiu de cercetare la Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale Române. Au fost cercetate următoarele documente: Fond 9 (Primăria Târgu Mureș), inv. 119 (Conscripții și recensăminte), dosarele 127/1944, 128/1944 și 411/1944. Fond 54 (Primăria Orașului Reghin), inv. 258, dosarele 376-1944, 377/1944, 378/1944, 399/1944. Fond 1067 (Primăria Orașului Sovata), inv. 1278, dos. 194/1944.

Titlul: *Conferința finală Program cercetare EEA/Norway Grants*

Titlul prezentării: Evaluarea proiectului A support tool model for decision making to reduce the health risk associated with the uncontrolled water and food sources in rural Roma communities in Transylvania

Organizator: UEFISCDI

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 03/10/2024

Participant: Kozák Gyula

Descriere: Joi, 3 octombrie 2024, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la conferința de încheiere a celei mai recente etape a programului de finanțare din fondurile EEA și norvegiene. În cadrul unui panel dedicat proiectelor pe sănătate s-au prezentat rezultatele proiectului multianual „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală” (acronim: RHR), proiect la care ISPMN a fost partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia.

Titlul: *Conferință internațională: Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale*

Organizatori: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Institutul de Studii Religioase (Cluj-Napoca), Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filozofie, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Departamentul de Istorie în limba maghiară în cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 10/10/2024 - 11/10/2024

Descriere: În perioada 10-11 octombrie 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities/Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale, organizată de către Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Institutul de Studii Religioase, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filozofie, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filozofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Guvernul României – Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI).

Prezentarea lui Bokor Zsuzsa, Virgin Mary and her sisters. Gender, religion and ethnicity in the interwar Transylvania (Fecioara Maria și surorile ei. Gen, religie și etnicitate în Transilvania interbelică) și-a propus să investigheze dinamica socială a unui festival folcloric etnic din perioada interbelică, numit „Ziua celor o mie de fete secuience”. Prin analiza semnificației culturale și sociale a costumelor populare, a simbolului Fecioarei Maria, a emoțiilor legate de eveniment și a figurii femeilor minoritare, această lucrare își propune să exploreze diversele interpretări complexe legate de acest eveniment social-religios și cultural.

Titlul: *Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities*

Organizatori: ISPMN, Institutul de Studii Religioase (Cluj-Napoca), Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană - Universitatea Babeș-Bolyai, Departamentul pentru Relații Interetnice

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 10/10/2024 - 11/10/2024

Descriere: În perioada 10-11 octombrie 2024, Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Institutul de Studii Religioase, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie și Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României a organizat conferința cu titlul *Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities*. Conferința și-a propus abordarea subiectului minorităților naționale și a fenomenelor religioase dintr-o perspectivă multi- și interdisciplinară, care să cuprindă atât perspectivele clasice de cercetare, cât și perspective noi, concentrate pe schimbările observate, oferind o oportunitate pentru cercetătorii care lucrează în domeniile științelor umaniste și sociale – istorie și științe politice, antropologie, etnografie, sociologie, lingvistică – de a-și prezenta rezultatele cercetărilor lor recente asupra minorităților și fenomenelor religioase din România și din regiunea Europei de Est și de Sud-Est. Totodată, conferința și-a propus aprofundarea unui dialog profesional între sfera academică și reprezentanții cultelor recunoscute din România. Conferința a avut doi invitați, specialiști recunoscuți ai domeniului, ce au susținut prelegeri în plen. Prima prelegere a fost susținută de Ciprian Vasile Olinici, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, având ca titlu *Rolul politicii religioase și confesionale a statului în menținerea diversității etnice din România*. A doua prezentare a fost intitulată *Being at Odds – Ambiguities, Incompatibilities and the Problem of Religious Minorities – În dezacord - Ambiguități, incompatibilități și problema minorităților religioase* și a fost susținută de dr. James A. Kapaló, University College Cork, Irlanda. Aceste prezentări au beneficiat de traducere simultană în limbile engleză și română. Conferința a fost organizată către Róbert Bálint și Dénes Kiss (din partea Institutului de Studii Religioase) și Fosztó László, Peti Lehel, Székely István Gergő (din partea ISPMN). La conferință, din partea ISPMN, următorii cercetători au susținut prezentări: Lehel Peti (*Pentecostal Conversion and Migration in Roma Integration: Two Case Studies from Eastern Romania*), Bokor Zsuzsa (*Virgin Mary and her sisters. Gender, religion and ethnicity in the interwar Transylvania*), Plainer Zsuzsa (*The Role of Religious Communities in Educational Mobility of Roma in Romania*), Fosztó László (*Convertire religioasă: Este un model de schimbare socială?*). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: Anca Filipovici, Kiss Ágnes, Adriana Cupcea, Kozák Gyula, Gidó Attila, Toma Stefánia, Peti Lehel, Fosztó László, Székely István Gergő.

Titlul: *Appalachian/Carpathian International Mountain Conference*

Titlul prezentării: *Rural drift: Peri-Urbanisation and Social Inequalities in Transylvania*

Organizatori: Universitatea Harvard, Universitatea Babeş-Bolyai

Țara: România

Localitatea: Roşia Montană, Cluj-Napoca

Perioada: 15/10/2024 - 18/10/2024

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 15-18 octombrie 2024, a avut loc la Cluj-Napoca și Roşia Montana conferința internațională The Unquiet Earth: the natural resource extraction and cultural appropriation in mountain communities. Conferința a fost organizată de Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Litere, Universitatea Kentucky de Nord și Centrul pentru Studiul Modernității. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea cu titlul „Rural Drift: Peri-Urbanisation and Social Inequalities in Transylvania. The case of the Roma”.

Titlul: *Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI*

Organizatori: Institutul de Istorie „George Barițiu”, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca, Centrul de Studiere a Populației

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 18/10/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 17-19 octombrie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN), a participat la conferința internațională „Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI” în cadrul Zilelor Academice Clujene. El a susținut prezentarea cu titlul „Călătoria spre acasă: Repatrierea supraviețuitorilor lagărelor naziste în Transilvania de Nord”. În lunile mai și iunie 1944, autoritățile maghiare au deportat 135.000 de evrei din Transilvania de Nord la Auschwitz-Birkenau. Majoritatea lor au pierit în lagărele naziste. Dintre supraviețuitori, 20.000 s-au întors acasă în perioada 1945-1946. În cadrul prezentării Attila Gidó a explorat contextul istoric al deportărilor și al eliberărilor, precum și povestea reînțoarcerii.

Titlul: *Zilele Academice Clujene Ediția XXXVII: Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI*

Titlul prezentării: Rădăcini și moșteniri ale mobilității forțate: Segregarea, deportarea și genocidul romilor (Roots and Legacies of Forced Mobility: Segregation, Deportation, and the Genocide of the Roma)

Organizatori: Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj, Centrul de Studiere a Populației Universitatea Babeş-Bolyai

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 18/10/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Vineri 18 octombrie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la Zilele Academice Clujene Ediția XXXVII: Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI. Evenimentul a fost organizat de Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj și Centrul de Studiere a Populației, Universitatea Babeş-Bolyai. László Fosztó a susținut o prezentare intitulată Rădăcini și moșteniri ale mobilității forțate: Segregarea, deportarea și genocidul romilor, în cadrul secțiunii organizate de Manuela

Marin cu titlul: Discriminare rasială, marginalizare socială și rezistența în rândul romilor din Europa [Racial Discrimination, Social Marginalization, and Resistance among Roma People in Europe]. În cadrul panelului au vorbit: Tamás Hajnáczy, Alexander Mušinka – Lucia Segľová Mušinková, Cristina Teodora Stoica, Cătălina Olteanu și Manuela Marin.

Linkuri reacții presă: <https://actualdecluj.ro/momente-de-rasceuce-din-istoria-romaniei-analizate-la-cluj-de-cercetatorii-de-la-academia-romana-intr-o-conferinta-internationala/>

Titlul: *Örökség – tudás – termelés – a KJNT vándorkonferenciája [Patrimoniul - cunoaștere - producție. Conferința itinerantă a AEKJ]*

Titlul prezentării: Népi tudás – intézményi tudás – kutatói gyakorlat. Helyzetkép az erdélyi magyar néprajzi örökség mai helyzetéről [Cunoaștere populară - cunoaștere instituțională - practică de cercetare. Starea actuală a patrimoniului etnografic maghiar din Transilvania]

Organizatori: Asociația Etnografică Kriza János (Cluj-Napoca); Universitatea Sapiientia Facultatea din Târgu Mureș Departamentul de Științe Sociale Aplicate (Târgu Mureș); Fundația Kallós Zoltán (Răscruți)

Țara: România

Localitatea: Răscruți

Data: 25/10/2024

Participant: Jakab Albert Zsolt

Descriere: În data de 25 octombrie 2024, Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a participat la conferința intitulată Örökség – tudás – termelés – a KJNT vándorkonferenciája (Patrimoniul - cunoaștere - producție. Conferința itinerantă a AEKJ) organizată de Asociația Etnografică Kriza János, Universitatea Sapiientia Facultatea din Târgu Mureș Departamentul de Științe Sociale Aplicate și Fundația Kallós Zoltán în Răscruți. Etnologul a susținut o prelegere intitulată Népi tudás – intézményi tudás – kutatói gyakorlat. Helyzetkép az erdélyi magyar néprajzi örökség mai helyzetéről (Cunoaștere populară - cunoaștere instituțională - practică de cercetare. Starea actuală a patrimoniului etnografic maghiar din Transilvania). Sarcina de cercetare și conservare a culturii populare/tradiționale este îndeplinită de mai multe instituții, care au adesea abordări foarte diferite și perspective diferite față de sarcina de explorare, conservare și prezentare, adică patrimoniul etnografic și cunoștințele acumulate în aceste instituții sunt foarte diverse, la fel ca și modurile în care acestea sunt prezentate și/sau exploatate. Această prezentare va încerca să descrie aceste practici de patrimonizare.

Titlul: *Stagiu de documentare: Festivalul de Film Documentar ASTRA (Sibiu)*

Organizator: ASTRA Sibiu

Țara: România

Localitatea: Sibiu

Perioada: 26/10/2024 - 10/11/2024

Participant: Iulia-Elena Hossu

Descriere: În perioada 26 octombrie-10 noiembrie 2024, a avut loc online Festivalul de Film Documentar ASTRA. AFF 2024 Sibiu, ajuns la cea de-a 31-a ediție, este cel mai mare festival de film documentar din România și unul dintre cele mai importante din Europa. Anul acesta programul festivalului a cuprins o selecție de documentare proiectate la ediția desfășurată în sălile de cinema, în perioada 20-27 octombrie, cât și

o selecție de documentare incluse în ediția online a festivalului. Pe parcursul ediției online, Iulia-Elena Hossu (cercetător ISPMN) a publicat o cronică de film documentar pe portalul cultural LiterNet.

Mai multe detalii despre întregul eveniment puteți accesa pe pagina AFF 2024.

<https://agenda.liternet.ro/articol/29424/Iulia-Hossu/Pledoarie-impotriva-nationalismului-extrem-Bei-Uns-Heisst-Sie-Hanka-We-Call-Her-Hanka-Noi-ii-spunem-Hanka-la-Astra-2024-online.html>

<https://www.astrafilm.ro/ro/2024/astra-film-online?selected=A-Z>

Linkuri reacții presă: <https://bjastrasibiu.ro/conferinta-internationala-rolul-religiei-in-incluziunea-sociala-a-romilor-trecut-si-prezent-sibiu-13-15-martie-2024/>

Titlul: *Conferința anuală a Societății Sociologilor din România „Intersections. Structures and flows. Exploring multiplexity in contemporary sociology” (Intersecții. Structuri și fluxuri. Explorarea multiplicitatea în sociologia contemporană)*

Titlul prezentării: „Is the grass greener on the other side? Remittances, inequality, and changing labour regime in Romania’s agriculture” (Este viața mai bună în altă parte? Remiteri, inegalitate și schimbarea relațiilor de muncă în agricultura românească).

Organizator: Societatea Sociologilor din România

Țara: România

Localitatea: București

Data: 24/10/2024

Participant: Anghel Remus

Descriere: Joi, 24 octombrie 2024, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a prezentat articolul „Is the grass greener on the other side? Remittances, inequality, and changing labour regime in Romania’s agriculture” (Este viața mai bună în altă parte? Remiteri, inegalitate și schimbarea relațiilor de muncă în agricultura românească). Articolul a fost autorat împreună cu Lucian Vesalon (Universitatea de Vest din Timișoara) și a fost prezentat în cadrul conferinței SSR (Societatea sociologilor din România) intitulată „Intersections. Structures and flows. Exploring multiplexity in 6 contemporary sociology” (Intersecții. Structuri și fluxuri. Explorând multiplicitatea în sociologia contemporană), care a avut loc la București, în perioada 24-25 octombrie 2024.

Titlul: *Seminar GARD: Dezbateri despre filmul: “Chod, the Journey into Cutting the Self” („Chod, călătoria în tăierea sinelui”)*

Titlul prezentării: Seminar GARD: Dezbateri despre filmul: “Chod, the Journey into Cutting the Self” („Chod, călătoria în tăierea sinelui”)

Organizator: NEC - Colegiul Noua Europa

Țara: România

Localitatea: București

Data: 01/11/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Vineri, 1 noiembrie 2024, László Fosztó a participat la o dezbateri despre filmul: “Chod, the Journey into Cutting the Self” („Chod, călătoria în tăierea sinelui”) organizat la NEC - Colegiul Noua Europa din București. Evenimentul face parte din seria seminarelor GARD [Grupul de cercetări și dezbateri în antropologie] coordonat de Catalina Tesar, Giuseppe Tateo și László Fosztó, și gazduit de NEC.

Linkuri reacții presă: <https://nec.ro/events/film-screening-and-debate-chod-the-journey-into-cutting-the-self-eduard-vasile-2021/>

Titlul: *Curs de formare pentru jurnaliști, editori și prezentatori privind combaterea antisemitismului, rasismului, xenofobiei și discursului de ură în mass-media audiovizuală*

Organizator: Departamentul de Relații Interetnice

Țara: România

Localitatea: Sinaia

Perioada: 04/11/2024 - 07/11/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 4-7 noiembrie 2024, s-a desfășurat la Sinaia „Cursul de formare pentru jurnaliști, editori și prezentatori privind combaterea antisemitismului, rasismului, xenofobiei și discursului de ură în mass-media audiovizuală”. La evenimentul organizat de către Departamentul pentru Relații Interetnice a participat și Attila Gidó (cercetător ISPMN). El a vorbit despre „Cercetări și activități de diseminare despre Holocaust și antisemitism în cadrul Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale”.

Titlul: *ASER - Conferința anuală a Asociației Etnologilor din România*

Titlul prezentării: Masă rotundă: Discuții pe marginea cartii *Istoria mămăligii. Povestea globală a unui preparat național* - Alexander Drace-Francis

Organizator: Asociației Etnologilor din România

Țara: România

Localitatea: Timișoara

Perioada: 21/11/2024 - 23/11/2024

Participant: Iulia-Elena Hossu

Descriere: În perioada 21-23 noiembrie 2024, s-a desfășurat la Timișoara cea de-a XX-a ediție a Conferinței Anuale a Asociației de Științe Etnologice din România (ASER) cu titlul *Dinamica 2 tradiției. Realități culturale și reflecții teoretice*. Conferința a fost organizată de Asociația de Științe Etnologice din România, Universitatea de Vest din Timișoara. În cadrul conferinței s-a desfășurat masa rotundă intitulată *Discuții pe marginea cărții Istoria mămăligii. Povestea globală a unui preparat național* - Alexander Drace-Francis, volum apărut la Editura Humanitas, 2023. Volumul lui Alex Drace-Francis pleacă de la povestea unui produs „național”, mămăliga, și ne prezintă istoria sa, o istorie ce depășește granițele statului național, cu multiple ramificații socio-culturale și conotații identitare. Evenimentul a fost organizat și moderat de Elena Bărbulescu (Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca) iar participanții au fost: Constantin Bărbulescu (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca), Otilia Hedeșan (Universitatea de Vest, Timișoara), Diana Mihuț (Universitatea de Vest, Timișoara), Mircea Păduraru (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași), Filippo Zerilli (Universitatea din Cagliari) și Iulia-Elena Hossu (cercetător ISPMN). Discuțiile s-au conturat în jurul ideii că acest volum reprezintă un eveniment în peisajul istoriei spațiului românesc, cu un accent deosebit asupra faptului că prin demersul său contribuie la deconstruirea unei linii de istorie naționalizantă ce a monopolizat sfera științifică în ultimele decenii.

Titlul: *Conferința internațională „Perspective diacronice asupra condiției femeilor din spațiul european: imagine, reprezentare și realitate”*

Organizatori: IFSGen. Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în spațiul românesc, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Direcția Patrimoniu Cultural Universitar (Muzeul de Istorie a Universității Babeș-Bolyai) Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Geografie și Centrul de Cercetare pentru Identități Teritoriale și Dezvoltare Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca

Țara: România

Localitatea: online

Perioada: 05/12/2024 - 06/12/2024

Participant: Bokor Zsuzsa

Descriere: În perioada 5-6 decembrie 2024, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională „Perspective diacronice asupra condiției femeilor din spațiul european: imagine, reprezentare și realitate”, organizată de IFSGen. Rețeaua pentru cercetarea istoriei femeilor și promovarea studiilor de gen în spațiul românesc, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Direcția Patrimoniu Cultural Universitar (Muzeul de Istorie al Universității Babeș-Bolyai) Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Geografie și Centrul de Cercetare pentru Identități Teritoriale și Dezvoltare, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca. În prezentarea sa intitulată Nouă țară, noi roluri feminine, noi discursuri – Activitatea organizațiilor feminine maghiare în perioada interbelică, Bokor Zsuzsa a prezentat diverse tipuri de organizații de femei maghiare din perioada interbelică, de la mici asociații filantropice și religioase, până la cea mai mare organizație de acest gen: Secretariatul Central al Femeilor de Minoritate Maghiară din România.

Titlul: *Társadalomtudományi Seregszemle. Tisztelgés a Magyar Tudomány Ünnepe előtt [O trecere în revistă a cercetărilor sociale. Celebrarea Zilei Științei Maghiare]*

Titlul prezentării: A 2024-es szuperválasztási év néhány tanulsága az erdélyi magyarságra nézve [Câteve învățături din perspectiva maghiarilor din România ale anului super-electoral 2024]

Organizatori: Universitatea Sapientia, Facultatea din Miercurea Ciuc, Catedra de Științe Sociale, Filiala din Cluj a Academiei Maghiare de Științe

Țara: România

Localitatea: Miercurea Ciuc

Perioada: 06/12/2024

Participant: Székely István

Descriere: În data de 6 decembrie 2024, István Gergő Székely a participat la conferința Társadalomtudományi Seregszemle. Tisztelgés a Magyar Tudomány Ünnepe előtt [O trecere în revistă a cercetărilor sociale. Celebrarea Zilei Științei Maghiare], organizată la Facultatea din Miercurea Ciuc a Universității Sapientia în Miercurea Ciuc. István Székely a susținut o prezentare în plenul conferinței, intitulată A 2024-es szuperválasztási év néhány tanulsága az erdélyi magyarságra nézve [Câteve învățături din perspectiva maghiarilor din România ale anului super-electoral 2024]. Programul conferinței poate fi accesat aici:

<https://csik.sapientia.ro/content/2024-2025/h%C3%ADrek/SEREGSZEMLE.pdf>

Titlul: *Lansare de carte, Varietatea noiei dobrogeană: fonetică, morfologie, sintaxă, Editura ISPMN, 2024.*

Organizatori: Facultatea de Limbi Străine, UBB

Țara: România

Localitatea: București

Data: 09/12/2024

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În data de 9 decembrie 2024, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a participat la lansarea cărții, Varietatea noiei dobrogeană: fonetică, morfologie, sintaxă, Editura ISPMN, 2024. Adriana Cupcea a participat din partea Editurii ISPMN.

Titlul: *Lansare de carte Földes Mária, A séta / Plimbarea, Editura Kriterion, Cluj-Napoca, 2024*

Organizator: Idea Könyvtér [Spațiu de cărți „Idea”]

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Data: 12/12/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Joi, 12 decembrie 2024, în cadrul „Târgului de Carte din Advent din Cluj” a avut loc lansarea cărții bilingve a scriitoarei supraviețuitoare a Holocaustului Margit Földes. Cartea cu titlul „A séta” / „Plimbarea”, publicată la Editura Kriterion (2024), este un roman autoreflexiv despre lupta unei supraviețuitoare cu propriile traume cauzate de ororile suferite în lagărele naziste. Volumul a fost prezentat de către Zoltán Tibori Szabó (istoric, jurnalist, profesor universitar) și Attila Gidó (cercetător ISPMN).

Linkuri reacții presă:

<https://szabadsag.ro/article/seta-regeny-maganyrol-es-kiszolgaltatottsagrol>

<https://transtelex.ro/kultura/2024/12/14/foldes-maria-a-seta-konyvbemutato-adventi-konyvvasar>

2. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. internaționale

Titlul: *Panel online intitulată: Romii din Europa: dezvoltare și incluziune*

Titlul prezentării: Contribuția academică la crearea cunostințelor despre romi

Organizator: Universitatea din Pittsburgh

Țara: Statele Unite ale Americii

Localitatea: Pittsburgh

Data: 02/04/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Marți, 2 aprilie 2024, a avut loc o discuție în cadrul unui panel online intitulat Romii din Europa: dezvoltare și incluziune. Panelul a fost organizat de Centrul de Studii Ruse și Esteuropene și Eurasiatice, Universitatea din Pittsburgh, în colaborare cu ISPMN. Gazda panelul a fost profesorul Randall Halle, directorul Centrului de Studii Ruse și Est-europene. Moderatori au fost Angéla Kóczé, directorul Programului Romani Studies, Universitatea Central Europeană și Zsuzsánna Magdó, directorul adjunct al Centrului de Studii Ruse și Est-europene. Participanții: Adriana Helbig, prodecan și profesor la Undergraduate Studies (DSAS), și László Fosztó (cercetător ISPMN).

Linkuri reacții presă:

<https://www.ucis.pitt.edu/creees/events/roma-europe-development-and-inclusion>

Titlul: *Drumuri spre progres: abordarea discriminării romilor în Serbia, România și Republica Cehă*

Titlul prezentării: Drumuri spre progres: abordarea discriminării romilor în Serbia, România și Republica Cehă [Pathways to progress: Addressing the Discrimination of Roma in Serbia, Romania, and the Czech Republic]

Organizator: Institutul pentru Filozofie și Teorie Socială a Universității din Belgrade

Țara: Serbia

Localitatea: Belgrade

Data: 16/04/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Marți, 16 aprilie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la masa rotundă intitulată Drumuri spre progres: abordarea discriminării romilor în Serbia, România și Republica Cehă [Pathways to progress: Addressing the Discrimination of Roma in Serbia, Romania, and the Czech Republic]. Evenimentul a fost organizat de Institutul pentru Filozofie și Teorie Socială al Universității din Belgrad și a avut loc în format hibrid. Au participat activiști și specialiști din cele trei țări, iar discuțiile au fost moderate de Marija Mandić și Ivan Ejub Kostić, Institutul pentru Filozofie și Teorie Socială al Universității din Belgrade. Din România au participat: Norina Herki (The Peace Action, Training and Research Institute of România), László Fosztó (cercetător ISPMN) și Alexandru Zamfir (Roma Education Fund România).

Titlul: *Egy népirtás fázisai - gettók, táborok, áldozatok [Etapetele unui genocid - ghetouri, tabere de concentrare, victime]*

Titlul prezentării: Hazatérők és otthonkeresők: a náci táborok észak-erdélyi túlélői [Repatriati și doritori de cămin: supraviețuitorii originari din Transilvania de Nord ai taberelor naziste]

Organizatori: MAZSIHISZ

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Data: 17/04/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Miercuri, 17 aprilie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut la Budapesta o prezentare cu titlul „Hazatérők és otthonkeresők: a náci táborok észak-erdélyi túlélői” [Repatriati și doritori de cămin: supraviețuitorii originari din Transilvania de Nord ai taberelor naziste], în cadrul conferinței „Egy népirtás fázisai: gettók, táborok, áldozatok” [Etapetele unui genocid: ghetouri, tabere, victime]. Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului cu finanțare europeană „Digital Memorial Knowledge Infrastructure – the Holocaust in Hungary 80 Years Later” de către Uniunea Comunităților Evreiești din Ungaria și Muzeul și Arhivele Evreiești din Ungaria.

Titlul: *Holocaustul din Transilvania de Nord – 80 de ani de la ghetoizarea și deportarea evreilor*

Organizatori: ICR Tel Aviv

Țara: Israel

Localitatea: Tel Aviv

Perioada: 08/05/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: Miercuri, 17 aprilie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut la Budapesta o prezentare cu titlul „Hazatérők és otthonkeresők: a náci táborok észak-erdélyi”. În perioada 8–9 mai 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat la evenimentele de comemorare a Holocaustului din Transilvania de Nord organizate de către Institutul Cultural Român din Tel Aviv. Pe 8 mai 2024, în cadrul conferinței „The Holocaust in Northern Transylvania. 80 Years Since the Ghettoization and Deportation of the Jews” [Holocaustul din Transilvania de Nord – 80 de ani de la ghetoizarea și deportarea evreilor], Attila Gidó a susținut o prezentare cu titlul „The post-Holocaust period. Presentation of the volume 20 000 names. Records of the Deportees from Northern Transylvania who remained alive” [Perioada post-Holocaust. Prezentarea volumului 20.000 de nume. Evidența deportaților din Transilvania de Nord rămași în viață]. La eveniment au mai participat Martin Salamon, directorul ICR Tel Aviv; E.S. Radu Ioanid, Ambasadorul României în Statul Israel; Novák Csaba Zoltán, președintele Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale; Alexander Avram, directorul „Hall of Names and the Central Database of Shoah Victims’ Names”, Yad Vashem; Raphael Vago, Universitatea din Tel Aviv.

Linkuri reacții presă:

https://www.youtube.com/watch?v=L1oYsnUXne8&ab_channel=GuyDazin

<https://actualdecluj.ro/doi-cercetatori-din-cluj-sustin-conferinte-in-tel-aviv-pe-tema-holocaustului-din-transilvania-de-nord-la-80-de-ani-de-la-ghetoizarea-si-deportarea-evreilor-din-zona/>

<https://www.agerpres.ro/comunicate/2024/05/09/comunicat-de-presa-icr-tel-aviv--1292540>

<https://www.icr.ro/tel-aviv/conferinta-holocaustul-din-transilvania-de-nord-80-de-ani-de-la-ghetoizarea-si-deportarea-evreilor-la-icr-tel-aviv>

Titlul: *Expertise in medicine and the human sciences during the 20th century in Europe and beyond*

Organizatori: Czech Science Foundation EXPRO-Excellence in Basic Research

Țara: Republica Cehă

Localitatea: Praga

Perioada: 16/05/2024 - 18/05/2024

Participant: Anca Filipovici și Zsuzsa Bokor

Descriere: În perioada 16-18 mai 2024, a avut loc conferința internațională „Expertise in medicine and the human sciences during the 20th century in Europe and beyond”, la Praga. În cadrul conferinței Anca Filipovici și Zsuzsa Bokor (cercetători ISPMN) au ținut o prezentare cu titlul „Ethnicity and medicine. Minority health policies in interwar Transylvania”. Cercetătorii au analizat narațiunea medicală din România interbelică structurată în jurul a două perspective: 1) au prezentat discursul experților igienisti români, cu privire la modul în care sănătatea națiunii române trebuia să fie prioritară față de alte grupuri etnice; pe de altă parte, modul în care diferitele ierarhii și stereotipuri etnice au fost construite în domeniul eugeniei și al biopoliticii; 2) un studiu de caz privind dezvoltarea unică a unui sistem alternativ de sănătate publică a minorității maghiare. Conferința a fost organizată de echipa ExpertTurn, „Expertise in authoritarian societies. Human sciences in the socialist countries of East-Central Europe,” finanțată de Czech Science Foundation EXPRO-Excellence in Basic Research. Pentru mai multe informații accesați: Historický ústav AV ČR - Events - Expertise in medicine and the human sciences during the 20th century in Europe and beyond (cas.cz)

Titlul: *Challenging the Reproduction of Inequality Through Higher Education: Critical Approaches in Romani Studies and Beyond (Provocări în analiza reproducerii inegalităților prin educația terțiară. Abordări critice în studiile despre romi).*

Titlul prezentării: University places for Roma and Romany language teacher - training program in Romania. Acquisition of credentials or sources of educational and social mobility? (Locuri universitare speciale pentru romi și specializarea de profesor de limbă și cultură romani. Achiziție de diplome sau sursă a mobilității educaționale și sociale?)

Organizatori: CEU

Perioada: 16/05/2024 - 17/05/2024

Participant: Plainer Zsuzsa

Descriere: În perioada 16-17 mai 2024, Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat online la conferința internațională „Challenging the Reproduction of Inequality Through Higher Education: Critical Approaches in Romani Studies” (Provocări ale fenomenului de reproducere a inegalităților prin educația universitară: abordări critice în studiile despre romi), organizată de CEU Viena. La această conferință cercetătoarea a prezentat lucrarea intitulată „University places for Roma and Romany language teacher - training program in Romania. Acquisition of credentials or sources of educational and social mobility?” (Locurile speciale pentru candidații de etnie romă și specializarea de profesori de limba romani în România. Acumularea de diplome sau surse de mobilitate educațională și socială?). Lucrarea se

bazează pe rezultatele proiectului intitulat „Succesul educațional în rândul romilor din România”.

Titlul: *A magyar holokauszt 80 év távlatából. Jogfosztás – deportálás – emlékezés [Holocaustul maghiar la 80 de ani după. Excludere - deportare - memorie]*

Titlul prezentării: Keresztény egyházak, zsidó menedékkérők. A holokausztkutatások észak-erdélyi egyházi levéltári forrásai [Biserici creștine, solicitanți de refugiu evrei. Sursele arhivistice ecleziastice ale Holocaustului din Transilvania de Nord]

Organizator: Universitatea din Szeged

Țara: Ungaria

Localitatea: Szeged

Perioada: 06/06/2024 - 07/06/2024

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 6–7 iunie 2024, s-a desfășurat conferința internațională „A magyar holokauszt 80 év távlatából. Jogfosztás – deportálás – emlékezés” [Holocaustul maghiar după 80 de ani. Excludere – deportare – memorie] organizată de către Universitatea din Szeged, Uniunea Comunităților Evreiești din Ungaria, Comunitatea Evreilor din Szeged, Asociația de Prietenie Israel – Ungaria din Szeged și Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid din cadrul FSPAC al Universității „Babeș-Bolyai”. La evenimentul desfășurat la Szeged, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat cu o prezentare intitulată „Keresztény egyházak, zsidó menedékkérők. A holokausztkutatások észak-erdélyi egyházi levéltári forrásai” [Biserici creștine, solicitanți de refugiu evrei. Sursele arhivistice ecleziastice ale Holocaustului din Transilvania de Nord].

Titlul: *”Participation of Roma – good practices of European countries and the European Union” (Participarea romilor – bune practici în Europa și Uniunea Europeană)*

Titlul prezentării: Programul mediatorilor sanitari romi din România

Organizator: Universitatea Károli Gáspár

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Data: 11/06/2024

Participant: Toma Stefánia

Descriere: Marți, 11 iunie 2024, a avut loc online workshopul intitulat „Participation of Roma – good practices of European countries and the European Union” (Participarea romilor – bune practici în Europa și Uniunea Europeană), eveniment organizat de Centrul de Cercetare pentru Drept Public din cadrul Universității „Károli Gáspár” din Ungaria. Scopul acestei întâlniri a fost de a discuta exemple de bune practici în participarea romilor, în sensul cel mai larg. Pe lângă cercetători din Ungaria, Marea Britanie, Slovacia și România, au luat cuvântul și reprezentanți din sfera civilă. Stefánia Toma (cercetător ISPMN) a vorbit despre programul de mediere sanitară și mediatorii sanitari, evidențiind exemplele de bune practici pe baza unor cercetări – cantitative și calitative – ce au fost realizate în ultimii ani.

Titlul: *Conferința Internațională KISMIF2024*

Titlul prezentării: Organizare panel: Multidimensionality of social-spatial inequalities in contemporary times exclusion and belonging (Multidimensionalitatea inegalităților social-spatiale în societatea contemporană: excluziune și apartenență)

Organizator: Universitatea din Porto

Țara: Portugalia

Localitatea: Porto

Perioada: 09/07/2024 - 14/07/2024

Participant: Toma Stefânia

Descriere: În perioada 10-13 iulie 2024, a avut loc în Porto (Portugalia) conferința internațională KISMIF - Keep it simple, make it fast. Cea de-a 10-a ediție a conferinței desfășurate anul acesta a fost dedicată „Culturii, Democrației și Participării Creative DIY” fiind organizată de Institutul de Sociologie din cadrul Universității din Porto și Departamentul pentru Cultură - Comisia Municipală Porto. Stefânia Toma (cercetător ISPMN) împreună cu Maria Manuela Mendes (Universitatea din Lisabona și CIES-ISCTE) au organizat și coordonat secțiunea nr. 13 intitulată Multidimensionality of Socio-Spatial Inequalities in Contemporary Times: Exclusion and Belonging. Kai Viljami Aberg (Universitatea de Est Finlanda) a prezentat cercetarea lui situată între viața academică și viața de zi cu zi ce are ca tematică muzica romani. Florbela Samaigo Gandra (Institutul de Educație, Portugalia) a prezentat modul în care participarea activă a cetățenilor tineri și a celor vârstnici se construiește într-un context de excluziune socială. Maria Manuela Mendes (Universitatea din Lisabona și CIES-ISCTE) a subliniat dificultățile cu care se confruntă românii din Portugalia în ceea ce privește exercitarea drepturilor la oraș și la o locuire adecvată. Toma Stefânia a vorbit despre modul în care relațiile interetnice și relațiile de reciprocitate se schimbă în diferite contexte de vulnerabilitate.

Titlul: *MSA Conference Lima 2024*

Titlul prezentării: Epistemic injustice in Romania's immigration debate: The weaponization of collective memory through film representation

Țara: Peru

Localitatea: Lima

Perioada: 12/07/2024 - 21/07/2024

Participant: Kiss Tamás

Descriere: În perioada 17-21 iulie 2024, Kiss Tamas a participat la conferința MSA Conference Lima 2024, cu prezentarea Epistemic injustice in Romania's immigration debate: The weaponization of collective memory through film representation.

Titlul: *Workshop MIGRMUSIC: the interrelation between social, cultural and political identities, as well as the sense of belonging and democracies (MIGRMUSIC: relația dintre identitățile sociale, culturale și politice, și sensul de apartenență și democrație)*

Titlul prezentării: Moduri de integrare a minorităților, migranților și a refugiaților în societatea românească contemporană / Inegalități sociale și economice în perioada pandemiei COVID-19: minoritatea romă din România

Organizator: Universitatea din Porto

Țara: Portugalia

Localitatea: Porto

Perioada: 14/07/2024 - 21/07/2024

Participant: Toma Stefânia

Descriere: În perioada 14-21 iulie 2024, Toma Stefănia (cercetător ISPMN) a participat la o serie de ateliere de lucru cu scopul de a pregăti proiectul MIGRMUSIC: the interrelation between social, cultural and political identities, as well as the sense of belonging and democracies (MIGRMUSIC: relația dintre identitățile sociale, culturale și politice, și sensul de apartenență și democrație) în colaborare cu Universitatea din Porto, Universitatea din Lisabona, CIES-ISCTE și alți parteneri din Spania, Germania, Franța, Suedia și Ungaria. Deasemenea, au fost organizate întâlniri de lucru pe publicațiile în co-autorat cu Manuela Mendes (Universitatea din Lisabona) despre situația comunităților de romi din Europa în perioada pandemiei COVID-19.

Titlul: *EASA2024: Doing and Undoing with Anthropology. Panel: Doing with Dependence: Perspectives on the workings and the moralities of dependent relations in flexible capitalism [Lucrând prin dependență: perspective asupra modului de lucru și moralitatea relațiilor de dependență în capitalismul flexibil]*

Titlul prezentării: Doing with Dependence: Perspectives on the workings and the moralities of dependent relations in flexible capitalism [Lucrând prin dependență: perspective asupra modului de lucru și moralitatea relațiilor de dependență în capitalismul flexibil]

Organizatori: EASA (Asociația Europeană a Antropologilor Sociali)

Țara: Spania

Localitatea: Barcelona

Perioada: 21/07/2024 - 28/07/2024

Participant: Toma Stefănia

Descriere: În perioada 18-26 iulie 2024, a avut loc la Barcelona (Spania) conferința internațională EASA - Doing and Undoing with Anthropology, găzduită anul aceste de Universitatea din Barcelona. Stefănia Toma (cercetător ISPMN) împreună cu Judit Durst (Institutul pentru Studiarea Minorităților, Ungaria) și Gergely Pulay (Centrul pentru Științe Sociale, Ungaria) a organizat și coordonat panelul intitulat Doing with dependence perspectives on the workings and moralities of dependent relations in flexible capitalism. Panelul a avut două secțiuni la care au participat cercetători din Coreea de Sud, Italia, Germania, Marea Britanie, Ungaria, Elveția, Columbia. Toma Stefănia a vorbit în prezentarea ei despre modul în care relațiile de dependență pot fi reinterpretate în contextul relațiilor ierarhice prezentând exemple etnografice despre nașitul interetnic. Participarea Stefăniei Toma (cercetător ISPMN) a fost parțial acoperită printr-o bursă câștigată de la EASA și Wenner-Gren Foundation.

Titlul: *Conferință internațională InASEA*

Titlul prezentării: Between Two Hungarian Worlds - migration path of István Kelemen from Oradea to Debrecen in the 1970-ies (Între două lumi maghiare - migrația lui Kelemen István de la Oradea la Debrețin în anii 1970)

Organizator: InASEA (Asociația Internațională de Antropologie a Europei de Sud și Est)

Țara: Serbia

Localitatea: Priștina

Perioada: 19/09/2024 - 22/09/2024

Participant: Peti Lehel, Remus Anghel, Plainer Zsuzsa

Descriere: În perioada 19-22 septembrie 2024, s-a desfășurat cea de-a 11-a Conferință internațională InASEA (International Association for Southeast European Anthropology / Asociația Internațională a Antropologilor din Europa de Sud-Est) cu

titlul “In, out and in between”. “In, out and in between”. Transnational and internal migration in Southeast Europe (Migrația transnațională și internă în Europa de Sud-Est), organizată de Departamentul de Antropologie al Universității din Prieșina. În cadrul conferinței, Peti Lehel a susținut o prezentare cu titlul Transnational Migration and Integration Strategies: a Study of two Pentecostal Roma Communities from Eastern Romania (Migrația transnațională și strategiile de integrare: un studiu asupra a două comunități pentecostale de romi din estul României). Prezentarea a comparat două comunități de romi pentecostali, încercând să dezvăluie impactul pentecostalismului asupra mentalității și organizării comunităților, precum și legătura dintre religie și migrație. Remus Anghel (cercetător ISPMN) a prezentat articolul „Is the grass greener on the other side? Remittances, inequality, and changing labour regime in Romania’s agriculture” (Este viața mai bună în altă parte? Remiteri, inegalitate și schimbarea relațiilor de muncă în agricultura românească). Articolul a fost autorat împreună cu Lucian Vesalon (Universitatea de Vest din Timișoara) și analizează modurile în care se schimbă relațiile de muncă în urma migrației și a migrației de întoarcere. Zsuzsa Plainer a susținut prezentarea cu titlul Stories of Migration – Many Faces of Hungarian Ethnic Identity (Reconstructing the process of migration in case of István Kelemen, the former artistic director of the minority Hungaria theatre section in Oradea and his wife, from the 1970s to the present).

Titlul: *Atelierul "Schimbări în relații locale etnice și de clasă în Ungaria"*

Titlul prezentării: Referat la lucrarea prezentată de Fanni Puskas

Organizator: HUN-REN KRTK

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Data: 27/09/2024

Participant: Fosztó László

Descriere: Vineri, 27 septembrie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la atelierul științific organizat de Cecilia Kovai și András Vigvári, cercetători la Institutul de Cercetări Economice și Regionale (HUN-REN KRTK) la Budapesta. Atelierul a fost organizat în cadrul proiectului Mobilitate socială și ciclurile economice (FK 138422) găzduit de Rețeaua Națională de Cercetare Maghiară (Hungarian Research Network). Titlul atelierului a fost Schimbări în relațiile locale etnice și de clasă socială după 2015 în Ungaria rurală (A lokális etnikai- és osztályviszonyok változásai a 2015 utáni magyar vidéken). László Fosztó a fost referent la prezentarea făcută de Fanni Puskás, cu titlul Rolul cultelor mici în mobilitatea socială a romilor din orașele mici (Kisegyházak szerepe a romák társadalmi mobilitásában a kisvárosokban). Împreună cu Fanni Maszlag, László Fosztó a contribuit la deschiderea de noi perspective asupra datelor empirice prezentate de Fanni Puskás și a încurajat elaborarea unor studii aprofundate asupra fenomenelor descrise și analizate.

Titlul: *A kisebbségek parlamenti képviselőtének hatása Közép- és Kelet-Európában - lehetőségek és kihívások [Reprezentarea parlamentară a minorităților în Europa Centrală și de Est - oportunități și provocări]*

Titlul prezentării: A romániai 2024-es helyhatósági és európai parlamenti választások néhány tanulsága [Câtave învățături ale alegerilor locale și europarlamentare din România]

Organizatori: HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont - Kisebbségkutató Intézet [Institutul pentru Studierea Minorităților - Centrul de Studii Sociale HUN-REN]

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Data: 08/10/2024

Participant: Székely István

Descriere: Conferința a fost un eveniment organizat în cadrul proiectului finanțat de Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (Oficiul național pentru cercetare, dezvoltare și inovare), intitulat "Kisebbségek parlamenti képviselite nemzetközi összehasonlításban: deskriptív vagy szubsztantív képviselet?" [Reprezentarea parlamentară a minorităților în analiză comparată internațională: reprezentare descriptivă sau substanțială], nr. grant 143523. István Gergő Székely a susținut o prezentare online, oferind o analiză a rezultatelor alegerilor locale și europarlamentare din 2024 din România, în primul rând din perspectiva minorității maghiare, precum și o evaluare a campaniei electorale a UDMR.

Programul conferinței poate fi consultat la:

<https://kisebbsegkutato.tk.hu/esemeny/2024/09/a-kisebbsegek-parlamenti-kepviseletenek-hatasa>

Titlul: *18th Serbian Political Science Association (SPSA) International Annual Conference - Super Election Year 2024 [Ce de a 18-a conferință internațională anuală a Asociației Sârbe de Științe Politice - Anul super-electoral 2024]*

Titlul prezentării: (Still?) Maximizing the Gains from Both Sides in the Triadic Nexus - Some Implications of the Electoral Results of Romania's Hungarian Ethnic Parties at the 2024 Local and European Elections [(Încă e posibilă?) Maximalizarea beneficiilor obținute din ambele părți ale triumphiului lui R. Brubaker - Câteva implicații ale rezultatelor electorale obținute de partidele maghiare din România la alegerile locale și europarlamentare din iunie 2024]

Organizator: Asociația Sârbă de Științe Politice

Țara: Serbia

Localitatea: Belgrad

Perioada: 26/10/2024 - 27/10/2024

Participant: Székely István, Tamás Kiss

Descriere: În perioada 26-27 octombrie 2024, a avut loc cea de a 18-a ediție a Conferinței internaționale anuale a Asociației de Științe Politice din Serbia (Serbian Political Science Association (SPSA) International Annual Conference), intitulată "Super Election Year 2024" [Anul super-electoral 2024]. La evenimentul organizat la Belgrad, au participat din partea ISPMN Tamás Kiss și István Gergő Székely (cercetători ISPMN), ambii susținând prezentări în cadrul panelului cu titlul "Ethnic Mobilization in an Increasingly Strained Triadic Nexus. The Hungarians of Romania in the Super-Electoral Year of 2024" [Mobilizare etnică în contextul unor relații triadice din ce în ce mai încordate. Maghiarii din Transilvania în anul super-electoral 2024]. Prezentarea lui Tamás Kiss a avut titlul "The Multi-dimensional Strategies of Democratic Alliance of Hungarians in Romania and the Political Values of Transylvanian Hungarians" [Strategiile multidimensionale ale UDMR și valorile politice ale maghiarilor din Transilvania]. István Székely a susținut o prelegere cu titlul "(Still?) Maximizing the Gains from Both Sides in the Triadic Nexus. Some Implications of the Electoral Results of Romania's Hungarian Ethnic Parties at the

2024 local and European Elections” [(Este încă posibilă?) Maximizarea câștigurilor din ambele părți ale relațiilor triadice - Câteva implicații ale rezultatelor electorale ale partidelor maghiare din România la alegerile europene și locale din iunie 2024] și a asumat rolul de comentator pentru prezentările susținute într-un alt panel, intitulat “Dilemmas of Ethnopolitical Mobilization and Representation” [Dilemele mobilizării și reprezentării etnopolitice]. Programul conferinței poate fi descărcat de aici: http://www.upns.rs/sites/default/files/2024-10/SPSA2024_Agenda.pdf

Titlul: *Conferința anuală a Societății pentru Studii de Film din Ungaria*

Titlul prezentării: Magyar filmek és filmfesztiválok Romániában (Filme maghiare și festivaluri de film în România)

Organizatori: Societatea pentru Studii de Film din Ungaria, Universitatea din Pécs

Țara: Ungaria

Localitatea: Pécs

Perioada: 07/11/2024 - 09/11/2024

Participant: Virginás Péter

Descriere: În perioada 7-9 noiembrie 2024, Virginás Péter (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională organizată de Societatea pentru Studii de Film din Ungaria. Evenimentul a avut loc la Universitatea din Pécs, Ungaria. În cadrul conferinței Virginás Péter a susținut o prezentare în limba maghiară despre filmele maghiare și festivalurile de film din România.

Titlul: *Religious Groups and Ethnic Minorities in Eastern and South Eastern Europe in the Long 20th Century (Grupuri religioase și minorități etnice în Europa de Est și de Sud-Est în secolul XX)*

Titlul prezentării: Rebuilding life: Zionist youth movements’ revival in post-Holocaust Romania (Reconstruirea vieții: renașterea mișcărilor de tineret sioniste în România post-Holocaust)

Organizatori: IOS REGENSBURG & ORTHPOL WORKSHOP

Țara: Austria

Localitatea: Viena

Perioada: 15/11/2024 - 16/11/2024

Participant: Anca Filipovici

Descriere: În perioada 15-16 noiembrie 2024, a avut loc la Viena conferința Religious Groups and Ethnic Minorities in Eastern and Southeastern Europe in the long 20th century, organizată de către Academia de Științe a Austriei. În cadrul acestui eveniment, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a prezentat secțiunea finală a unui proiect de cercetare pe tema activismului politic al tineretului evreu în România secolului 20, cu prezentarea Rebuilding Life: Zionist Youth Movements’ Revival in Post-Holocaust Romania. Prezentarea s-a concentrat pe consecințele Holocaustului în România și a analizat reorganizarea mișcărilor de tineret sioniste după schimbarea regimului. Mișcărilor de tineret s-au regrupat, au sprijinit refugiații și supraviețuitorii și au înființat centre de pregătire (hachshara) pentru emigrarea în Palestina. Pe baza memoriilor și a mărturiilor orale, completate de materiale de arhivă din România (arhiva Securității), au fost abordate câteva teme esențiale: semnificația sionismului pentru evrei după tragedia Holocaustului; modul în care sionismul a influențat relația dintre statul român postbelic și minoritatea evreiască supraviețuitoare; rolul mișcărilor de tineret în reconstruirea vieții evreiești după Holocaust; ce relevă experiențele individuale de Aliyah despre proiectul național evreiesc.

Titlul: *2nd International Interdisciplinary Conference on the History and Culture of Bukovina for Early Career Researchers (A 2-a Conferință Internațională Interdisciplinară despre Istoria și Cultura Bucovinei pentru tineri cercetători)*

Titlul prezentării: The Fall from Innocence: Jewish Adolescents and Politics in Interwar Bukovina (Căderea din inocență: adolescenți evrei și politică în Bucovina interbelică)

Organizatori: Bukovina-Institute, University of Augsburg

Țara: Germania

Localitatea: Augsburg

Perioada: 20/11/2024 - 21/11/2024

Participant: Anca Filipovici

Descriere: În perioada 20-21 noiembrie 2024, a avut loc la Augsburg, Germania, 2nd International Interdisciplinary Conference on the History and Culture of Bukovina for Early Career Researchers, organizată de către Institutul Bukovina din cadrul Universității din Augsburg. În cadrul unui panel intitulat Jewish Experiences of Bukovina, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea The Fall from Innocence: Jewish Adolescents and Politics in Interwar Bukovina. Prezentarea a debutat prin examinarea reacțiilor adverse față de diversitate manifestate de adolescenți naționaliști români bucovineni afiliați Mișcării Legionare fasciste. Discuția a explorat apoi formele de implicare politică ale adolescenților evrei (participarea în mișcarea comunistă, Bund și diverse organizații sioniste), subliniind că mecanismele de mobilizare politică ale tinerilor evrei au evoluat de la reacții la antisemitism la o formă distinctă de acțiune în timpul Holocaustului în România. Analiza a urmărit să evidențieze dinamica și natura în schimbare a diverselor forme de mobilizare, precum și să contureze tipare distincte de implicare politică a tineretului evreiesc, evidențiind fluiditatea și complexitatea participării tinerilor în peisajul sociopolitic al Bucovinei interbelice.

Titlul: *„Kádár baloldali ellenzéke” [Opoziția de stânga a lui Kádár]*

Organizatori: Fundația de Istorie Politică (Budapesta), CEU Democracy Institute (Budapesta)

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Perioada: 29/11/2024

Participant: Kiss Ágnes

Descriere: Vineri, 29 noiembrie 2024, Kiss Ágnes (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Kétfrontos harc” Romániában [Lupta „pe două fronturi” în România] în cadrul conferinței „Kádár baloldali ellenzéke” [Opoziția de stânga a lui Kádár]. Evenimentul a fost coorganizat de Fundația de Istorie Politică (Budapesta) și CEU Democracy Institute (Budapesta). Mai multe informații găsiți aici.

<https://polhist.hu/programok2/kadar-baloldali-ellenzeke/>

Titlul: *The Yad Vashem Biennial International Conference Jewish Resistance during the Holocaust Revisited (Conferința Internațională Bienală Yad Vashem: Rezistența evreiască în timpul Holocaustului reconsiderată) - online*

Titlul prezentării: Histories of Jewish Youth Resistance during the Holocaust in Romania: A Case Study on the Gordonia and Dror Zionist Organizations (Istoriile ale

rezistenței tineretului evreiesc în timpul Holocaustului în România: Studiu de caz asupra organizațiilor sioniste Gordonia și Dror)

Organizator: Yad Vashem

Țara: Israel

Localitatea: Ierusalim

Perioada: 16/12/2024 - 18/12/2024

Participant: Anca Filipovici

Descriere: În perioada 16-18 decembrie 2024, a avut loc online conferința internațională bianuală a Yad Vashem, cu tema Jewish Resistance during the Holocaust Revisited (Reevaluarea rezistenței evreiești în timpul Holocaustului). În cadrul unui panel dedicat situației rezistenței în România, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a susținut prezentarea „Histories of Jewish Youth Resistance during the Holocaust in Romania: A Case Study on the Gordonia and Dror Zionist Organizations” (Istoriile ale rezistenței tineretului evreiesc în timpul Holocaustului în România: Studiu de caz asupra organizațiilor sioniste Gordonia și Dror). Mișcările de tineret sioniste și rezistența reprezintă două subiecte insuficient cercetate în istoria Holocaustului din România, întrucât majoritatea cercetărilor se concentrează pe făptași, victime și acțiunile liderelor evrei. Bazată pe arhivele Poliției Secrete Române (Siguranța) și pe mărturiile personale ale supraviețuitorilor, această prezentare a analizat acțiunile de rezistență subterană non-armată desfășurate de organizațiile de tineret sioniste în România între 1942-1944, cu sprijinul Comitetului de Salvare al Agenției Evreiești din Palestina și al delegaților evrei din Istanbul și Geneva.

Un caz distinct a fost cel al organizațiilor de tineret Gordonia și Dror, ai căror membri au fost condamnați de Curtea Marțială în 1944 pentru ajutorul acordat refugiaților evrei din Polonia și Transnistria în traversarea graniței României pentru a emigra în Palestina.

3. Evenimente în cadrul ISPMN, organizate în afara proiectelor anuale

Numele evenimentului: *Întâlnire și colocviu cu ocazia vizitei studenților de la Pittsburgh University la ISPMN*

Tip eveniment: Prezentare institut

Responsabil organizare ISPMN: Peti Lehel

Instituții partenere: Pittsburgh University (Statele Unite ale Americii)

Locația: Cluj-Napoca

Data: 07/06/2024

Descriere: Vineri, 7 iunie 2024, ISPMN a primit vizita unui grup de studenți de la Pittsburgh University, aflați în România în cadrul unui program universitar denumit Pitt in Romania. Identity and Global Politics, coordonat de Centrul de Studii Ruse și Est-europene din cadrul Universității, însoțiți de profesorul de științe politice Horia Michael Dijmărescu. Programul de vizită pentru studenți durează 5 săptămâni, pe parcursul cărora studenții vizitează mai multe orașe și au întâlniri cu reprezentanții diverselor instituții, universități și societatea civilă, cu scopul de a se familiariza cu procesele socio-politice din România și din Uniunea Europeană. Cu prilejul vizitei, cercetătorii ISPMN au susținut o serie de scurte prezentări despre regimul de protecție, situația și principalele obiective ale minorităților din România. Colocviul a cuprins următoarele prezentări (în ordinea susținerii), urmate de o sesiune de Q&A: István Gergő Székely: The Romanian minority rights regime – with special focus on political representation (Regimul de protecția a minorităților din România – cu un focus special pe reprezentarea politică) Tamás Kiss: Cultural recognition and minority strategies. The case of Hungarian speaking Roma of Székely Land (Recunoașterea culturală și strategii minoritare – cazul romilor vorbitori de maghiară din Ținutul Secuiesc) László Fosztó: Roma in the Multiethnic Transylvania within the EU (Romii din Transilvania multiethnică în cadrul UE) Stefánia Toma: The polymaths of the Romanian Roma communities - the Roma health mediators. Their needs and the institutional framework (Erudiții comunităților de romi din România – mediatorii de sănătate romi. Nevoile lor și cadrul instituțional) Zsuzsa Plainer: University Places for Roma and the Romany language teacher - training program in Romania. Acquisition of credentials or success of educational and social mobility?.

Cap VI. Prezențe în mass-media

Autor: Székely István

Data: 03/01/2024 - 19/01/2024

Numele organului de presă: Erdély TV

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Híradó (Jurnal), Metszet (Secțiune)

Tema dezbătută: Pe parcursul lunii ianuarie 2024, canalul de televiziune în limba maghiară din România Erdély TV a difuzat o serie de materiale cu participarea lui Székely István Gergő (politolog, cercetător ISPMN). Numitorul comun al acestor emisiuni a fost încercarea de a oferi o retrospectivă politică despre anul 2023, și de a schița un fel de avanpremieră privind cele mai importante evenimente și procese politice la care ne putem aștepta în cursul acestui an și care vor fi de o relevanță deosebită și pentru comunitatea maghiară din România. În mod evident, subiectul discutat cel mai pe larg în contribuțiile lui István Székely au fost cele patru tipuri de alegeri ce urmează să aibă loc în 2024, precum și așteptările referitoare la evoluția climatului interetnic în contextul acestui an super-electoral.

Emisiunile pot fi vizionate pe Youtube, la următoarele adrese:

- Híradó (Jurnal), 3 ianuarie 2024
- <https://www.youtube.com/watch?v=HsK31WYt89o>
- Híradó (Jurnal), 9 ianuarie 2024
- <https://www.youtube.com/watch?v=62CpQdSHBFs>
- Metszet (Secțiune), 16 ianuarie 2024
- <https://www.youtube.com/watch?v=SZPXRpgrLBI>
- Híradó (Jurnal), 19 ianuarie 2024
- <https://www.youtube.com/watch?v=OenYtDCrN-8>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SZPXRpgrLBI>

Autor: Fosztó László

Data: 08/01/2024

Numele organului de presă: Erdélyi TV

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: 24 Plusz

Tema dezbătută: Luni, 8 ianuarie 2024, în emisiunea 24 Plusz a postului Erdélyi TV Fosztó László (cercetător ISPMN) a participat ca invitat special împreună cu Timea Veres Nagy. Ei au vorbit despre perspectivele și obstacolele incluziunii romilor având ca punct de pornire situația romilor din județele Mureș, Covasna și Harghita. Gazda și moderatorul emisiunii a fost István Farkas.

Link: <https://www.facebook.com/erdelyitv>

URL: https://www.youtube.com/watch?v=SHJOHcJ_BWs

Autor: Fosztó László

Data: 14/01/2024

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: Duminică, 14 ianuarie 2024, László Fosztó a participat la emisiunea Info Etnic la TVR. Tema emisiunii a fost România multietnică, și

perspectivele pentru anul 2024, an care va fi cel puțin interesantă într-un an multielectoral. Dar până să ajungem acolo, aruncăm o privire către anul care tocmai s-a încheiat. Timișoara, capitală (multi)culturală europeană, tabăra de vară de la Tușnad, tensiunile interetnice de la Valea Uzului, Congresul Partidei Romilor sau rezultatele Recensământului Populației, au fost doar câteva dintre evenimentele anului 2023 care au adus în atenția noastră diversitatea multiculturală a țării noastre și dialogul interetnic specific României. În discuții au participat Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici gazdele emisiunii și invitați în dialog: Iulian Paraschiv, președinte ANR, Demeter András, actor, fost secretar de stat în Ministerul Culturii, Ciprian Mihali, filozof și Foszto Laszlo, sociolog.

URL: <https://tvrinfo.ro/info-etnic-retrospectiva-si-perspectiva-romania-multietnica-2023-2024-dezbaterea-este-duminica-la-ora-11-00-pe-tvr-info/>

Autor: Gidó Attila

Data: 18/01/2024

Numele organului de presă: Radio RomâniaTârgu-Mureș, redacția în limba maghiară

Numele participantului: Gidó Attila

Tema dezbătută: Joi, 18 ianuarie 2024, a fost difuzat un interviu cu Attila Gidó (cercetător ISPMN) la Radio RomâniaTârgu-Mureș, redacția în limba maghiară, cu ocazia lansării în Israel (Tel Aviv) a filmului documentar despre evreii din Odorheiu Secuiesc cu titlul „Ahogy az óra jár” [Cum bate ceasul].

Autor: Gidó Attila

Data: 29/01/2024

Numele organului de presă: Radio România Cluj, redacția în limba maghiară

Numele participantului: Gidó Attila

Titlul emisiunii: Terasa pe acoperiș (Tetőterasz)

Tema dezbătută: Luni, 29 ianuarie 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea Terasa pe acoperiș (Tetőterasz), Radio România Cluj, redacția în limba maghiară. Tema discuției a fost Ziua Internațională de Comemorare a Victimelor Holocaustului (27 ianuarie), respectiv predarea în școli a materiei „Istoria evreilor. Holocaustul”.

https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=715789390538574

Autor: Székely István

Data: 08/02/2024

Numele organului de presă: MiKözöd?

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: În data de 8 februarie 2024, Székely István Gergő (cercetător ISPMN) a fost invitatul podcastului Miközöd? (Te privește?) realizat de Kiss Anna, tema dezbătută fiind ascensiunea extremei drepte în România și Europa. Celălalt invitat al emisiunii a fost Szilágyi Botond (doctorand, Departamentului de Filosofie în Limba maghiară al Universității „Babeș-Bolyai”. Discuția (în limba maghiară) poate fi ascultată la următoarele link-uri:

Spotify: <https://shorturl.at/DGMZ6>

Apple Podcasts: <https://shorturl.at/erwL7>

Youtube: <https://youtu.be/0qiNjyTgE6Q>

URL: <https://youtu.be/0qiNjyTgE6Q>

Autor: Fosztó László

Data: 11/02/2024

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: Duminică, 11 februarie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la emisiunea Info Etnic la TVR. Tema emisiunii a fost Comasarea alegerilor și minoritățile naționale. La discuții au participat Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, gazdele emisiunii, invitați în dialog: Roxana Zamfirescu (jurnalist), Septimiu Pârvu (coordonator programe Expert Forum).

<https://www.tvrplus.ro/live/tvr-info>

URL: <https://tvrinfo.ro/comasarea-alegerilor-si-minoritatile-nationale-dezbaterea-este-duminica-la-info-etnic-de-la-ora-11-00-pe-tvr-info/>

Autor: Székely István

Data: 15/02/2024

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Erdélyi Figyelő (Observator Transilvan)

Tema dezbătută: În data de 15 februarie 2024 Székely István Gergő (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii Erdélyi Figyelő (Observator Transilvan) la TVR Cluj, studioul în limba maghiară, tema dezbătută fiind posibilele scenarii privind comasarea alegerilor din 2024 și consecințele acestora din perspectiva reprezentării maghiarilor din România.

URL: <https://www.facebook.com/tvrcluj/videos/910242027216943>

Autor: Fosztó László

Data: 16/02/2024

Numele organului de presă: Te privește? Podcast despre viața publică din Transilvania [Miközöd?! Erdélyi közéleti podcast]

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Ce se întâmplă în Ungaria? Perspectiva din Transilvania

Tema dezbătută: Vineri, 16 februarie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la o discuție cu titlul Ce se întâmplă în Ungaria? Perspectiva din Transilvania. Discuția a avut ca subiect criza politică din Ungaria în urma căreia Katalin Novák, președinta Ungariei, și-a dat demisia. A demisionat și Judit Varga, ex-ministru al justiției. Împreună cu Anna Kiss, gazda podcastului „Mi közöd?” [Te privește?], László Fosztó și sociologul Nándor László Magyarai au discutat consecințele evenimentelor din perspectiva politicii și a societății maghiare din Transilvania.

URL: https://www.youtube.com/watch?v=x_XqraaZ93s

Autor: Fosztó László

Data: 20/02/2024

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Actualitate

Tema dezbătută: Marți, 20 februarie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat în emisiunea în limba maghiară a Studioului teritorial Târgu Mureș, Radio România. Tema discuției a fost Ziua Dezrobirii Romilor. László Fosztó a vorbit

despre procesul dezrobirii ca parte a schimbărilor sociopolitice care au transformat modurile de excludere categorială în istoria Principatelor și despre continuitatea excluderii sociale care a înlocuit formele mai vechi de marginalizare a populației de romi. Din cauza persistenței excluderii sociale promisiunea emancipării romilor nu a fost îndeplinită nici după 168 de ani.

URL: <https://www.marosvasarhelyiradio.ro/>

Autor: Könczei Csongor

Data: 15/03/2024

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Könczei Csongor

Titlul emisiunii: Erdélyi Figyelő (Observator Transilvan)

Tema dezbătută: Vineri, 15 martie Csongor Könczei (cercetător ISPMN), a fost invitatul emisiunii Erdélyi Figyelő (Observator Transilvan) de la TVR Cluj, unde a vorbit despre impactul revoluției de la 1848 asupra culturii populare tradiționale din Transilvania.

URL: <https://www.facebook.com/100050001168484/videos/208812188977389/>

Autor: Fosztó László

Data: 31/03/2024

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: Duminică, 31 martie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la emisiunea Info Etnic la TVR. Tema emisiunii a fost Ștampila de vot multiethnică, votul cetățenilor români aparținând minorităților naționale. La discuții au participat reprezentanți ai diferitelor minorități, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, gazdele emisiunii, și Fosztó László (cercetător ISPMN).

URL: <https://www.tvrplus.ro/emisiuni/info-etnic-130-0>

Autor: Plainer Zsuzsa

Data: 04/04/2024

Numele organului de presă: Transtelex

Numele participantului: Plainer Zsuzsa

Titlul emisiunii: Erdélyimázs (Imaginea Transilvaniei)

Tema dezbătută: În data de 4 aprilie 2024 a apărut o publicistică semnată de Plainer Zsuzsa cu titlul: Erdélyimázs (Imajul Transilvaniei) despre problemele structurale ale societății minoritare maghiare.

URL: <https://transtelex.ro/velemeny/2024/04/09/erdelyimazs-velemeny-plainer-zsuzsa>

Autor: Fosztó László

Data: 10/04/2024

Numele organului de presă: RTV Cluj, Emisiunea în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Tetőterasz (Terasă pe acoperiș)

Tema dezbătută: 8 Aprilie - Ziua Internațională a Romilor. Seminificația zilei și situația culturală și socială a romilor din România.

Miercuri, 10 aprilie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat în redacția emisiunii în limba maghiară Radio Cluj, în cadrul emisiunii Terasa de pe acoperiș

(Tetőterasz). Gazda și redactorul emisiunii a fost István Rostát-Péter, iar discuția a fost prilejuită de serbarea zilei de 8 aprilie, Ziua Internațională a Romilor.

URL: kolozsvariradio.ro

Autor: Plainer Zsuzsa

Data: 18/04/2024

Numele organului de presă: Transtelex

Numele participantului: Plainer Zsuzsa

Titlul emisiunii: Transtelex Dialóg: a kultúrára csak akkor figyelünk, amikor elzárják a pénzsapokat (Seria Transtelex Dialog: cultura primește atenție doar atunci când se închid robinetele de bani)

Tema dezbătută: În data de 18 aprilie, Plainer Zsuzsa a participat ca invitat la seria de discuții Transtelex Dialog, care a avut ca temă modelele și politicile de finanțare a instituțiilor culturale minoritare maghiare din România în prezent.

URL: <https://transtelex.ro/kultura/2024/04/18/kultura-politika-erdely-dialog>

Autor: Székely István

Data: 25/04/2024

Numele organului de presă: MiKözöd?

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Joi, 25 aprilie 2024, Székely István Gergő (cercetător ISPMN) a fost invitatul podcastului Miközöd? (Te privește?) realizat de Kiss Anna. Tema dezbătută fiind așteptările actorilor politici ai minorității maghiare la alegerile locale și europene. Discuția (în limba maghiară) poate fi ascultată la următoarele link-uri: Spotify și Youtube.

Spotify:

<https://open.spotify.com/episode/2XgnufMyuZBFjVooavdNhS?si=ae01414340fe47ca>

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=cpLHaeqObu8>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cpLHaeqObu8>

Autor: Gidó Attila

Data: 13/05/2024

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Gidó Attila

Titlul emisiunii: „Erdélyi Figyelő” [Observator Transilvănean]

Tema dezbătută: Luni, 13 mai 2024, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii „Erdélyi Figyelő” [Observator Transilvan] la TVR Cluj. Cercetătorul a vorbit despre semnificația evenimentelor de comemorare a Holocaustului din România, Ungaria și Israel.

URL: <https://youtu.be/ZIwb0ugvkbk?si=d21f9mORZy8Y7n9e>

Autor: Székely István

Data: 01/06/2024 - 30/06/2024

Numele organului de presă: Nőileg

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Numărul din iunie al revistei Nőileg (revistă în limba maghiară pentru femei) a publicat un scurt interviu cu Székely István Gergő (cercetător ISPMN), despre aspectele care pot fi considerate specifice în comportamentul electoral al minorităților naționale, respectiv al femeilor. Interviul poate fi citit în numărul din 6/2024 al revistei (print).

Autor: Székely István

Data: 06/06/2024

Numele organului de presă: transtelex.ro

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Joi, 6 iunie 2024, a apărut un interviu pe portalul de știri Transtelex.ro, intitulat „Az RMDSZ leszakadt a román koalíciós pártok választási stratégiájáról, és a Fidesz-narratívával 10 kampányolt” [UDMR s-a desprins de strategia partidelor coaliției de guvernământ din România, și-a construit campania pe narative cunoscute de la Fidesz].

Tema dezbătută: interviu preelectoral, despre strategia electorală a UDMR

URL: <https://transtelex.ro/kozelet/2024/06/06/rmdsz-roman-koalicios-partok-valasztasi-strategia-fidesz>

Autor: Székely István

Data: 08/06/2024

Numele organului de presă: Erdély TV

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Sâmbătă, 8 iunie 2024, postul de televiziune Erdély TV a difuzat un scurt interviu despre mizele alegerilor pentru comunitatea maghiară din România.

URL: https://fb.watch/s_0wjJ9D42/

Autor: Székely István

Data: 10/06/2024

Numele organului de presă: MiKözöd?

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Luni, 10 iunie 2024, István Gergő Székely a fost invitatul podcast-ului Miközöd? (Te privește?) realizat de Kiss Anna, pentru o primă evaluare a rezultatelor alegerilor locale și europarlamentare.

Materialul este accesibil pe platformele

youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=PXLJvS5YkEI>)

și spotify (<https://open.spotify.com/episode/3vFi2kTUw4YWuK88RdUWN7>)

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PXLJvS5YkEI>

Autor: Székely István

Data: 11/06/2024

Numele organului de presă: Radio România Târgu Mureș

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Marți, 11 iunie 2024, Radio România Târgu-Mureș, emisiunea în limba maghiară, a difuzat un interviu în care cercetătorul ISPMN a evaluat rezultatele electorale obținute de AUR.

URL: <https://www.marosvasarhelyiradio.ro/hirek/31-ok-amiert-az-aur-a-varakozasokon-alul-teljesített/>

Autor: Székely István

Data: 12/06/2024

Numele organului de presă: Europa Liberă Budapesta

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Miercuri, 12 iunie 2024, Europa Liberă Budapesta a publicat un amplu material despre alegerile europarlamentare din țările cu populație minoritară

maghiară semnificativă, adică România și Slovacia, care a cuprins și elemente de interviu cu István Gergő Székely (cercetător ISPMN).

URL: <https://www.szabadeuropa.hu/a/hataron-tul-is-a-veszellyel-kampanyoltak-az-rmdsz-rekordot-dontott-a-szlovakiai-magyar-szovetseg-nem-szerzett-ep-mandatmot/32988442.html>

Autor: Adriana Cupcea

Data: 12/06/2024

Numele organului de presă: TVR

Numele participantului: Adriana Cupcea

Titlul emisiunii: Alte Minorități

Tema dezbătută: Adriana Cupcea a participat în data de 12 iunie, la emisiunea “Alte Minorități”, alături de domnul Dincer Geafer, subsecretar de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice și de dr. Laurențiu Tănase, cercetător ICCV, unde au discutat despre subiectele abordate în cadrul conferinței “Identitate de grup și simbioză comunitară: Minoritățile etnice și religioase”, organizată pe data de 3 iunie, de ICCV în parteneriat cu DRI și ISPMN: integrare socială și identitară în Dobrogea, pluralism religios, practicarea islamului în Dobrogea.

URL: https://www.tvrplus.ro/emisiuni/conviețuri-75-20301?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR1JHAND93M0oSizsxVlpn6OEZdWAD2sWDBZL59mlab8uLjwNCZ6MIR5XmI_aem_3hTcJk6rhwrLjD7PJBXzfA

Autor: Székely István

Data: 13/06/2024

Numele organului de presă: Átlátszó Erdély

Numele participantului: Székely István

Tema dezbătută: Joi, 13 iunie 2024, István Gergő Székely a analizat rezultatele alegerilor în cadrul podcast-ului realizat de portalul de jurnalism investigativ independent Átlátszó Erdély, alături de Endre Borbáth (Universitatea din Heidelberg).

URL: <https://atlatszo.ro/politika/rmdsz-sikere-aur-europai-parlamenti-valasztas/>

Autor: Székely István

Data: 14/06/2024

Numele organului de presă: transtelex.ro

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: „Az AUR-ra felépített félelemkampány jól tudna működni a parlamenti választásokon is [Campania de construită pe frica de AUR ar funcționa cu siguranță și la alegerile parlamentare]

Tema dezbătută: Vineri, 14 iunie 2024, portalul de știri Transtelex.ro a publicat un nou interviu cu István Gergő Székely, de data aceasta în context postelectoral, intitulat „Az AUR-ra felépített félelemkampány jól tudna működni a parlamenti választásokon is” [Campania construită pe frica de AUR ar funcționa cu siguranță și la alegerile parlamentare].

URL: <https://transtelex.ro/kozelet/2024/06/14/rmdsz-eredmenyek-kampany-valasztasok-elemzes>

Autor: Toma Stefánia

Data: 18/06/2024

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Toma Stefánia

Titlul emisiunii: Erdelyi Figyelo

Tema dezbătută: Vineri, 21 iunie 2024, a fost difuzat un reportaj în cadrul emisiunii în limba maghiară Erdélyi Figyelő (Observator transilvan) despre Expoziția Arta Observației. Au fost intervievați Maria-Rădan Papisima (Antropedia, curator expoziție), Stefănia Toma (coordonator proiect) și László Fosztó (cercetător ISPMN). Reportajul poate fi vizionat pe pagina:

<https://www.youtube.com/watch?v=Mhr13XhRX6g>

URL: Facebook Erdelyi Figyelo

Autor: Plainer Zsuzsa

Data: 16/07/2024

Numele organului de presă: Transtelex

Numele participantului: Plainer Zsuzsa

Titlul emisiunii: Immunválasz. Néhány gondolat a Méhes György-dosszié (utó)életéről (Reacție imunitară. Câteva gânduri despre viața de apoi al dosarului Méhes György

Tema dezbătută: În luna iulie Plainer Zsuzsa a fost invitat să participe la dezbateră publică despre dosarul CNSAS al scriitorului minoritar maghiar, Méhes György. Publicistica semnată de Plainer Zsuzsa cu titlul Immunválasz. Néhány gondolat a Méhes György-dosszié (utó)életéről (Reacție imunitară. Câteva gânduri despre viața de apoi al dosarului Méhes György, a analizat impactul în prezent al dosarului CNSAS al unui intelectual maghiar minoritar.

URL: <https://transtelex.ro/velemeny/2024/07/16/immunvalasz-nehany-gondolat-a-mehes-gyorgy-dosszie-uto-eleterol>

Autor: Székely István

Data: 18/10/2024

Numele organului de presă: Radio România Cluj

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Vineri, 18 octombrie 2024, István Gergő Székely (cercetător ISPMN) a acordat un interviu postului Radio România Cluj – Kolozsvári Rádió Románia, despre alegerile prezidențiale și parlamentare din noiembrie-decembrie 2024. Materialul intitulat „Ciolacu vs. Simionösszecsapás várható?” [Ne putem aștepta la o confruntare Ciolacu-Simion?]

Tema dezbătută: Alegerile prezidențiale din 2024

URL: <https://www.kolozsvariradio.ro/2024/10/18/ciolacu-vs-simion-osszecsapas-varhato/>

Autor: Székely István

Data: 21/10/2024

Numele organului de presă: transtelex.ro

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Politikai elemző: Megnőtt George Simion esélye a második fordulóra jutásra [Analist politic: au crescut șansele lui Simion de a intra în turul al doilea]

Tema dezbătută: Luni, 21 octombrie 2024, portalul transtelex.ro a publicat un interviu cu István Gergő Székely (cercetător ISPMN), referitor la alegerile parlamentare și prezidențiale din noiembrie-decembrie 2024. Interviul intitulat „Politikai elemző: Megnőtt George Simion esélye a második fordulóra jutásra” [Analist politic: Au crescut șansele lui George Simion de a intra în turul al doilea]

URL: <https://transtelex.ro/kozelet/2024/10/21/elemzo-george-simion-elnokvalasztas-parlamentivalasztasok>

Autor: Kiss Ágnes

Data: 31/10/2024

Numele organului de presă: Fötér

Numele participantului: Kiss Ágnes

Tema dezbătută: Joi, 31 octombrie 2024, ziarul clujean Fötér a publicat un interviu cu Ágnes Kiss (cercetător ISPMN) despre rezultatele cercetărilor sale axate pe reprezentarea informală a intereselor minoritare în România, în cea de-a doua parte a epocii Ceaușescu. Interviul are titlul „Így érdekérvényesítettek ők – kijárásos magyar politizálás az államszocialista Romániában” [Așa șiau reprezentat ei interesele – politica maghiarilor în România socialistă]

URL: <https://foter.ro/nagyitas/igy-erdekervenyesitettek-ok-n-kijarasos-magyar-politizalas-az-allamszocialista-romaniaban>

Autor: Székely István

Data: 05/11/2024

Numele organului de presă: transtelex.ro

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Transtelex dialóg

Tema dezbătută: Pe 5 noiembrie a avut loc la Cafeneaua Planetarium din Cluj o nouă ediție a seriei de evenimente Transtelex Dialóg, organizate de portalul de știri cu același nume, tema dezbătută fiind oferta programatică a principalilor candidați la alegerile prezidențiale din 2024. Invitații au fost István Gergő Székely (cercetător ISPMN), Anna Kiss (realizatoarea podcast-ului MiKözöd) și István Farkas (jurnalist, Radio România Târgu Mureș și Erdély TV).

Sinteza discuției este accesibilă la: <https://transtelex.ro/kozelet/2024/11/06/dialog-3-evad-allamelnokjeloltek>

Autor: Anca Filipovici

Data: 11/11/2024

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Anca Filipovici

Titlul emisiunii: Transilvania Policromă

Tema dezbătută: Luni, 11 noiembrie 2024, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a fost invitata emisiunii Transilvania Policromă de la TVR Cluj, unde a discutat cu gazda emisiunii, jurnalista Maria Cinar Jiga, despre prezența ISPMN în sfera publică prin proiectele, evenimentele recente și colecțiile editoriale ale institutului.

URL:

<https://www.facebook.com/transilvaniapolicromatvr/videos/1297941087899074>

Data: 25/11/2024

Numele organului de presă: maszol.ro

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Székely István Gergő: Szembejött a valóság – neofasiszta és neoliberalis jelölt méretkezik a második fordulóban [Din senin, a apărut realitatea - vom avea un neofascist și o neoliberală în turul al doilea]

Tema dezbătută: Primul tur al alegerilor prezidențiale

URL: <https://maszol.ro/belfold/Szekely-Istvan-Gergo-Szembejott-a-valosag-neofasiszta-es-neoliberalis-jelolt-meretkezik-a-masodik-forduloban>

Autor: Anghel Remus

Data: 30/11/2024

Numele organului de presă: New East Europe

Numele participantului: Anghel Remus

Titlul emisiunii: Romanian community establishes roots in rural France (Comunitatea românească se stabilește în Franța rurală)

Tema dezbătută: Migrația către zona rurală din Franța

URL: <https://neweasterneurope.eu/2024/11/22/issue-6-2024-age-of-uncertainty/>

Autor: Székely István

Data: 01/12/2024

Numele organului de presă: Szabad Európa (Europa Liberă - Ungaria)

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Mi jöhet Romániában az elnökválasztás furcsa előzmények után született bombameglepetése után? [Ce poate urma în România după surpriza majoră de la prezidențiale, care a venit după evenimente ciudate?]

Tema dezbătută: Primul tur al alegerilor prezidențiale, rezultatul surpriză obținut de C. Georgescu, posibilele explicații și scenarii referitor la ce ar putea urma.

URL: <https://www.szabadeuropa.hu/a/mit-johet-romaniaban-az-elnokvalasztas-bombameglepetese-utan-/33218927.html>

Autor: Székely István

Data: 02/12/2024

Numele organului de presă: Napunk (Denník N)

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Nagyon jó eredményt ért el az RMDSZ, de még nem látszik, milyen kormány lesz Romániában [UDMR a obținut un rezultat foarte bun, dar încă nu se vede ce guvern se va forma]

Tema dezbătută: În data de 2 decembrie 2024, varianta online a revistei Napunk (varianta în limba maghiară a revistei Denník N) din Slovacia a publicat un material despre alegerile parlamentare din România, cu în comentariu de Székely István Gergő (cercetător ISPMN).

URL: <https://napunk.dennikn.sk/hu/4339088/nagyon-jo-eredmenyt-ert-el-az-rmdsz-de-meg-nem-latszik-milyen-kormany-lesz-romaniaban/>

Autor: Székely István

Data: 05/12/2024

Numele organului de presă: Erdély TV

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Híradó (Jurnal)

Tema dezbătută: Situația de după primul tur al alegerilor prezidențiale.

URL:

https://www.youtube.com/watch?v=wHIS_ID6Ph0&ab_channel=Erd%C3%A9lyTVH%C3%ADrad%C3%B3

Autor: Székely István

Data: 08/12/2024

Numele organului de presă: Partizán

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Most menekült meg, vagy most bukott el a román demokrácia? - élő elemzés Kolozsvárról [Acum a fost salvată democrația din România, sau acum s-a prăbușit? - analiză live de la Cluj]

Tema dezbătută: În data de 8 decembrie 2024, podcastul Partizán din Ungaria a realizat o ediție specială dedicată turului al doilea al alegerilor prezidențiale din România, cu participarea unor politicieni și experți maghiari din România, aceștia fiind intervievați în direct în Cafeneaua Planetarium din Cluj. Fiind planificat inițial ca un eveniment media dedicat așteptării rezultatelor turului al doilea, acesta a fost dus la un sfârșit într-un format modificat în pofida anulării primului tur. Printre invitații emisiunii s-au numărat István Gergő Székely (cercetător ISPMN), care a oferit o analiză a crizei politice din România împreună cu Tibor Toró (conferențiar, Universitatea Sapientia), respectiv Tamás Kiss (cercetător ISPMN), care a vorbit despre problemele societale care au contribuit la rezultatul din primul tur, respectiv de la parlamentare. Emisiunea poate fi urmărită la

URL:

https://www.youtube.com/watch?v=PDCQnYUQyHI&ab_channel=Partiz%C3%A1n

Autor: Székely István

Data: 09/12/2024

Numele organului de presă: Radio România Târgu Mureș

Numele participantului: Székely István

Titlul emisiunii: Székely István Gergő: Utolsó pillanatban húzták be a vészféket [Au tras frâna de urgență în ultimul moment]

Tema dezbătută: Decizia CCR de a anula primul tur al alegerilor prezidențiale și posibile scenarii pentru ce va urma.

URL: <https://www.marosvasarhelyradio.ro/hirek/szekely-istvan-gergo-utolso-pillanatban-huztak-be-a-veszfeket/>

Autor: Fosztó László

Data: 11/12/2024

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Cluj

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Tetőterasz (Terasă pe acoperiș)

Tema dezbătută: Marți, 11 decembrie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la Radio România studioul teritorial Cluj, redacția în limba maghiară, emisiunea Terasa de pe acoperiș (Tetőterasz). Gazda și redactorul emisiunii a fost István Rostát-Péter, iar discuția a avut ca temă revenirea în spațiul public a curentelor neo-legionare și intensificarea tendințelor anti-minoritare și xenofobe.

URL: <https://www.kolozsvariradio.ro/2024/12/11/nem-eleg-a-tudast-a-dontnokoknek-atadni/>

Autor: Fosztó László

Data: 19/12/2024

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Lachobaht [Emisiunea comunității rome]

Tema dezbătută: Joi, 19 decembrie 2024, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat în emisiunea Lachobaht [Emisiunea comunității rome] la Radio România

studioul teritorial Târgu Mureș, redacția în limba maghiară, gazda și redactorul emisiunii fiind Edith Bódizs. Discuțiile s-au axat asupra evenimentelor curente de prezentare și cercetare a culturii rome din județul Cluj. Astfel, a fost amintită cea de-a doua ediție a Conferinței doctoranzilor și cercetătorilor rome ca exemplu al cercetărilor curente, precum și expoziția Muzeului Etnografic al Transilvaniei „Altera mundi. Vraji, farmece și credințe din Transilvania secolului al XIX-lea”, în cadrul căreia au fost prezentate elemente din colecția etnografului maghiar transilvănean Téglás István (1853-1915), o parte din materialul cules în comunitățile de rome în secolul al XIX-lea.

URL: https://www.marosvasarhelyradio.ro/musorok_kategoria/lachobaht/

Cap VII. Publicații în afara editurii

Titlul publicației: *Bergbauer, K., Kissling, N., Lehmann, B., Pilarczyk, U. & Ashkenazi, O. (eds.), Jüdische Jugend im Übergang – Jewish Youth in Transit: Selbstverständnis und Ideen in Zeiten des Wandels (Tineret evreiesc în tranziție)*

Titlul studiului: *Alternative identities at the periphery of a national state. Hashomer Hatzair and the Zionist youth from Romania (Identități alternative la periferie)*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://doi.org/10.1515/9783110774702-010>

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Abstract: Acest articol schițează imaginea amplă a organizațiilor de tineret evreiești din provinciile României interbelice (Vechiul Regat, Bucovina, Basarabia, Transilvania), relevând principalele lor caracteristici regionale. Analiza se concentrează apoi pe organizația socialistă sionistă Hashomer Hatzair, discutând despre ideologia, structura și instrumentele sale 1) în conexiune cu evoluția organizației de tineret naționale Straja Țării și 2) ca opțiune individuală a tinerilor în explorarea cauzei sioniste.

Titlul publicației: *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas (Anuar pentru istoria Europei de Est)*

Titlul articolului: *Health Care at the Periphery of the Nation: Ethnic Minorities and Social Diseases in Romania before the Second World War (Asistența medicală la periferia națiunii)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://doi.org/10.25162/jgo-2023-0014>

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Abstract: Textul oferă o viziune generică asupra bolilor sociale din România înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, focalizând asupra minorităților etnice pentru a discuta despre naționalism și acțiunile autorităților medicale în raport cu minoritățile. Folosind anchete sociale, rapoarte medicale și statistici de epocă, textul analizează discursurile medicale și sănătatea publică ca dimensiune a modernizării statului; politicile de integrare/asimilare și respingere a populațiilor neromânești; eugenia și imaginarul alterității din perspectiva sănătății publice.

Titlul publicației: *Yad Vashem Studies*

Titlul articolului: *„Survivors of the Northern Transylvanian Deportations: Liberation, Repatriation, Reckoning” [Supraviețuitori ai deportărilor din nordul Transilvaniei: Eliberare, repatriere, bilanț]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

Autor ISPMN: Gidó Attila

Abstract: Prezentul studiu este o reflectare a efortului de a aborda unele dintre deficiențele din literatura de specialitate prin utilizarea materialelor din arhivele românești, germane și israeliene pentru a descrie viața evreilor transilvăneni care au supraviețuit deportărilor, în special situația lor în anii 1944-1946.

Titlul publicației: *Szombat*

Titlul articolului: *„Zsidók nélküli zsidó- és holokauszt-émlékezet Székelyföldön” [Memoria evreilor și a Holocaustului în absența evreilor din Secuime]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

URL: <https://www.szombat.org/szombat-magazin/megjelent-a-szombat-februari-szama-11>

Autor ISPMN: Gidó Attila

Abstract: Acest articol se limitează exclusiv la regiunile mici din Ținutul Secuiesc, unde au trăit puțini evrei în perioada dinaintea Holocaustului și - tot din această cauză - comunitățile de supraviețuitori au fost dizolvate foarte curând după Holocaust.

Titlul publicației: *Hullóidő. Székely identitásépítés a 19–20. században [Construirea identității secuiești în secolele 19-20]*

Titlul studiului: *A székely Nagyasszony testőrei. Vallásosság és identitáskeresés a két világháború közötti Székelyföldön. [Gărzile Madonei secuiești. Religiozitatea și căutarea identității în Ținutul Secuiesc în perioada interbelică].*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Bokor Zsuzsa

Editor: Bárdi Nándor

Abstract: Studiul analizează modul în care religia, etnicitatea și identitatea regională se construiesc în cadrul unui festival etnic, numit „Ziua celor o mie de fete secuiene” și parcurge istoria festivalului și identifică principalele discursuri pe marginea cărora acest eveniment s-a construit.

Titlul publicației: *Hungarian Historical Review (Medical Authority in East Central Europe)*

Titlul articolului: *“Separation is Required in Our Special Situation”: Minority Public Health Programs in Interwar Transylvania [„Separarea este necesară în situația noastră specială”: Programe de sănătate publică minoritară în Transilvania interbelică]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://hunghist.org/archive/83-articles/870-2023-3-bokor>

Autor ISPMN: Bokor Zsuzsa

Abstract: Această lucrare prezintă modul distinctiv în care a fost construit sistemul maghiar de sănătate publică în Transilvania, în paralel cu structurile de stat din Transilvania, modul care tânăra elită medicală ale anilor '30 a construit baza comunității etnice pe o bază "biologică". Acest proces a fost prezentat de ei ca parte a supraviețuirii etnice și a făcut necesară prezența medicului. Lucrarea discută înființarea institutelor de sănătate pentru minorități și, de asemenea, discursurile din jurul formării acestora.

Titlul publicației: *„Migration und kulturelles Erbe. Das Beispiel der deutschen Minderheiten in und aus Rumänien” (Migrația și moștenirea culturală. Exemplul minorității germane în și din România).*

Titlul studiului: *„Transnationale Identitäten und Institutionen der ethnischen Minderheiten. Neue Perspektiven auf die Rumäniendeutschen” (Identități transnaționale și instituții ale minorităților etnice. Perspective noi asupra germanilor din România).*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: germană

Autor ISPMN: Anghel Remus

Coautor: Oltean Ovidiu

Editori: Mathias Beer, Sorin Radu

Abstract: Capitolul de carte analizează rolul și funcționarea instituțiilor în dezvoltarea afilierii etnice în cazul etnicilor germani din România în Germania și în cazul etnicilor români care activează în jurul comunității germane din România. În primul caz este analizat rolul rețelelor de migranți, în al doilea rolul instituțiilor comunitare.

Titlul publicației: *„Research Handbook on the Sociology of Migration” (Manual de sociologia migrației)*

Titlul studiului: *„Migration chains and migration networks: researching migration as a social process” (Lanțuri de migrație și rețele de migrație. Cercetând migrația ca proces social).*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

Autor ISPMN: Anghel Remus

Editori: Sciortino Giuseppe, Cvajner Martina, Peter Kivisto

Abstract: Capitolul de carte analizează rolul rețelelor de migrație și al capitalului social în migrație. Plecând de la cazul est-europenilor, articolul trece în revistă principalele premise teoretice și concepte utilizate în analiza rețelelor de migrație, analizate în contextul industriei migrației și a politicilor statelor de recepție.

Titlul publicației: *Inherent Attitudes or Misplaced Policies? Explaining COVID-19 Vaccine Hesitancy in Romania (Atitudini inerente sau politici publice greșite? Explicații pentru atitudinea ezitantă a românilor privind vaccinele Covid-19)*

Titlul articolului: *Inherent Attitudes or Misplaced Policies? Explaining COVID-19 Vaccine Hesitancy in Romania*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: engleză

URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/08883254231198886>

Autori: Toró Tibor, Geambașu Réka

Autori ISPMN : Székely István, Kiss Tamás

Abstract: La începutul campaniei de vaccinare, românii nu au fost deosebit de ezitanți în privința vaccinelor Covid-19. Totuși, în curând România a ajuns pe una dintre ultimele locuri din Europa în ceea ce privește rata de vaccinare. În articol încercăm să oferim explicații pentru acest fenomen pe baza unei anchete sociologice reprezentative pentru populația adultă a țării, desfășurate în noiembrie-decembrie 2021. Analizăm impactul unor factori precum experiențele personale privind boala, încrederea în anumite instituții, viziuni mai generale asupra lumii sau contactele cetățenilor cu anumite instituții (precum Biserica Ortodoxă Română, medicii de familie). Rezultatele indică importanța specială a trei factori cognitivi ce se refacă în mod specific la fenomenul de Covid, și anume: evaluarea măsurilor luate de instituțiile publice pentru a stopa răspândirea bolii, acceptarea teoriilor conspirației legate de Covid, respectiv teama de posibilele efecte negative ale vaccinelor. Puterea explicativă crescută a acestor trei factori indică faptul că ratele scăzute de vaccinare nu au fost o consecință inevitabilă ce a decurs din caracteristici inerente ale societății românești; chiar contrariul este adevărat, și anume faptul că atitudinea ezitantă s-a dezvoltat ca un efect secundar nefericit al managementului deficitar al crizei, deoarece guvernul și instituțiile relevante nu au fost în stare să folosească în mod corespunzător anumite resurse organizaționale (ex. rețeaua medicilor de familie), nu au reușit să demonteze teama cetățenilor și să prevină răspândirea teoriilor conspirației, iar măsurile de urgență nu au rezonat la publicul românesc.

Titlul publicației: *Romania, in "Yearbook of Muslims in Europe", editat de Ahmet Alibašić, Samim Akgönül, Stephanie Müssig, Jørgen S. Nielsen, Egdūnas Račius, vol. 15, 2024.*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: engleză

URL:

https://brill.com/edcollbook/title/65155?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2Ldchz9QXkMpEqBAPrkDnNqBHbA0m3N1w2ASFZOuZTvrsBhQsv6QTsTf4_aem_QtjqwdReTs2kx51uEWGnzw

Autor ISPMN: Adriana Cupcea

Abstract: Raportul pe România cuprinzând evoluțiile anului 2022, pentru "Yearbook of Muslims in Europe", editat de Ahmet Alibašić, Samim Akgönül, Stephanie Müssig, Jørgen S. Nielsen, Egdūnas Račius, vol. 15, 2024.

Volumul reprezintă o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din 46 de țări europene, rapoartele oferă date cumulate despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai recente informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbatere publică, a schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.

Titlul publicației: *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Rezistență, opoziție, disidență. Dicționar biografic. Vol. I: A-C (coord. Flori Bălănescu)*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria B

Limbă: română

URL:

https://totalitarism.ro/?p=6178&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR03DD8ihrFvWNwUVTOW-eQLrXH3V0i3vKT2w8IK--6JQRm-cA6_6FWy5_Y_aem_NDPX0r8thiGYq8yZag7--Q

Autor ISPMN: Adriana Cupcea

Coautor: Metin Omer

Abstract: Articolele biografice pentru membrii minorităților turcă și tătară, care au fost închiși în închisorile comuniste, au fost pregătite de Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) și de Metin Omer (cercetător la Universitatea Ovidius).

Volumul este rezultatul unui program de cercetare derulat de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului și face parte dintr-un efortul mai amplu al acestuia de a introduce în circuitul public lucrări fundamentale pentru cunoașterea trecutului traumatic al societății românești în secolul XX.

Titlul publicației: *S:I.M.O.N. – SHOAH: INTERVENTION. METHODS. DOCUMENTATION (S:I.M.O.N. – SHOAH: intervenție, metode, documentare)*

Titlul articolului: *Young and Restless. Political Activism and Resistance among Jewish Youth in Romania (Tânăr și neliniștit. Activism politic și rezistență în rândul tinerilor evrei din România)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: https://doi.org/10.23777/sn.0124/art_afil01

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Abstract: Bazându-se pe mărturiile din Arhiva Video Fortunoff și alte relatări personale, acest articol analizează opțiunile politice și mecanismele de mobilizare politică în rândul tinerilor evrei din România anilor 1930 și 1940. Implicați în principal în două forme distincte de activitate – în cadrul mișcărilor de tineret sioniste și al mișcării comuniste – angajamentul lor politic timpuriu a reprezentat o sfidare a antisemitismului și a autorității adulților. În același timp, a servit drept o insulă

alternativă de siguranță și stabilitate. Explorând diverse experiențe personale în contexte politice specifice, argumentez că implicarea politică a tinerilor trebuie analizată ca o manifestare a energiei juvenile și o formă unică de agenție pentru victimele persecuției antisemite.

Titlul publicației: *Etnologie, Antropologie, Studii culturale. Perspective interdisciplinare*

ISBN 978-606-37-2020-8

Titlul studiului: *Antropolog în pandemie. Provocări vechi și noi*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: română

URL: http://www.editura.ubbcluj.ro/www/ro/books/authors_d.php?ida=3391

Autor ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Editori: Alina Branda, Iulia Macaria

Abstract: Peisajul metodologic al cercetării sociale actuale se află într-o continuă schimbare. Aceasta este menită a face față noilor realități și procese ce au loc la nivelul societății. Transformările rapide de la nivelul societății ridică cercetătorilor noi provocări în a identifica instrumentele și metodele adecvate pentru a fi studiate. Provocările apariției și extinderii vieții din mediului online au atins cote ridicate în ultimii zece ani, accentuate în ultimii doi de pandemia Covid-19.

În anul 2015 autoarea studiului începea activitatea în cadrul unui proiect ce ținea utilizarea unei metodologii, oarecum inovatoare, ce avea să includă printre instrumentele sale interviurile de cuplu și interviurile online. Experiența de pe parcursul acestei cercetări va deveni pentru autoare inițierea în lumea terenului din lumea virtuală.

La sfârșitul anului 2019 s-a declanșat pandemia COVID-19 ce a afectat toate domeniile de activitate, indiferent de natura lor. Cercetarea de tip antropologic nu va fi nici ea scutită de provocările pe care un asemenea context global le produce.

Articolul de față prezintă principalele dileme cu care autoarea s-a confruntat pe parcursul timpului cu accent asupra acestor aproape doi ani de cercetare desfășurată preponderent în mediul online. În același timp, textul încearcă să creioneze câteva dintre răspunsurile pe care le-a găsit cercetătoarea acestor dileme, cu o centrare specială pe autoetnografie.

Titlul publicației: *[Identitatea națională în Transilvania de Sud. Structura de identitate contemporană a comunității maghiare din Teiuș (jud. Alba)] Nemzeti identitás Dél-Erdélyben. Tövis magyar közosságének jelenkori identitásstruktúrája*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: link://kjnt.ro/szovegtar/kotet/DET_2024_KorosiVD_Nemzeti-identitas-Del-Erdelyben

Autor: Kőrösi Viktor Dávid

Editor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: Kőrösi Viktor Dávid: [Identitatea națională în Transilvania de Sud. Structura de identitate contemporană a comunității maghiare din Teiuș (jud. Alba)] Nemzeti identitás Dél-Erdélyben. Tövis magyar közösségének jelenkori identitásstruktúrája. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 240 p.

Lucrarea abordează identitatea comunității maghiare din orașul Teiuș, întrebarea cea mai importantă fiind ce înseamnă a fi maghiar în Teiuș (în maghiară: Tövis) în secolul al XXI-lea. Autorul a cercetat identitatea prin autoimaginea comunității maghiare locale, prin caracteristici de a-și prezenta cultura celorlalte comunități, sau prin atitudinea comunitară privind folosirea limbi materne. Pentru a înțelege corect atitudinea generală a maghiarilor în legătură cu identitatea lor trebuie luată în considerație și importanța bisericilor maghiare prin slujbe dar și prin simbolismul încadrat în ideile și clădirile bisericesti. Moștenirea istoriei maghiaro-române are conotații atât pozitive cât și negative, afectând cultura și identitatea maghiarilor, dar și a românilor. Diferențele dintre percepțiile unor evenimente istorice, chiar dacă fenomenul nu este deloc preponderent, totuși duc la distincții sociale. Acestea și realitatea economică sunt cauzele principale ale migrației în străinătate, dar și ale asimilării etnice. Teza tratează problema reorganizării maghiarilor teiușeni pe plan social, religios și cultural. În această privință autorul a și propus o metodă pentru a revitaliza comunitatea maghiară din Teiuș.

Titlul publicației: *[Propriul teren. Căi și lecții de metodologie] Utak, módszertani tanulságok*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/DET_2024_Gagyij_Sajatterep

Autor: Gagyí József

Editor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: Gagyí József: [Propriul teren. Căi și lecții de metodologie] Utak, módszertani tanulságok. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 252 p.

Această carte este un rezumat al experienței autorului pe teren – dar nu este un ghid sau manual al muncii de teren, cu o structurare tradițională și logică, incluzând instrucțiuni practice. Scopul autorului era de a prezenta, într-un mod bine structurat și clar, concluziile metodologice și rezultatele căii pe care a parcurs-o de-a lungul a aproape cincizeci de ani, de la primele lui drumeții de culegere, prin terenul familiar până la terenul organizat în conversațiile lungi. A fost, este și se consideră un cercetător de teren, iar mai degrabă acest lucru a determinat munca lui decât faptul că teoriile pe care le-a citit și le-a folosit în cursul orientării și prelucrării materialelor ar fi revendicate de unul sau celălalt domeniu al științelor sociale (etnografie, antropologie, sociologie, istorie socială etc.)

Titlul publicației: *[Șvabi în situație de frontieră. Transformarea relațiilor dintre Csanálos și Vállaj după stabilirea graniței româno-maghiare în urma Primului Război Mondial până în prezent] Svábok határhelyzetben. Csanálos és Vállaj kapcsolatainak változása a trianoni magyar–román határ meghúzásától napjainkig*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/DET_2024_Szilagyil_Svabok-hatarhelyzetben

Autor: Szilágyi Levente

Editor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: Szilágyi Levente: [Șvabi în situație de frontieră. Transformarea relațiilor dintre Csanálos și Vállaj după stabilirea graniței româno-maghiare în urma Primului Război Mondial până în prezent] Svábok határhelyzetben. Csanálos és Vállaj kapcsolatainak változása a trianoni magyar–román határ meghúzásától napjainkig. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 184 p.

Volumul analizează istoria relațiilor dintre două localități șvabești – Csanálos (Urziceni, România) și Vállaj (Ungaria) – separate de granița româno-maghiară. Scopul autorului a fost să prezinte, descrie și interpreteze acele puncte definitorii care au apărut la intersecția dintre apariția și existența graniței, precum și modul de viață și trai al populației locale. A urmărit, de asemenea, schimbările sociale, economice, politice și de identitate cauzate de apariția graniței. În timpul analizei a reieșit că efectul a fost, de fapt, unul de interacțiune reciprocă, deoarece, deși într-o măsură mai mică, comunitățile locale au influențat și ele granița. Modificarea spațiului de trai al locuitorilor din această zonă a generat, pe de o parte, reacții sociale imediate, iar pe termen lung, în elaborarea strategiilor, intenția de acceptare și evitarea conflictelor au jucat un rol determinant.

Titlul publicației: *[Din viața mea. Autobiografie] Életemből. Önéletírás*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/KKonyvtar_2024_KolumbanM_Eletembol

Coeditor: Vajda András

Coeditor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: Kolumbán Mózes: [Din viața mea. Autobiografie] Életemből. Önéletírás. (Kriza Könyvtár.) Ediție îngrijită de Jakab Albert Zsolt și Vajda András. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 520 p.

Autorul acestei autobiografii este Mózes Kolumbán (1904–1973), profesor de medicină, autor de lucrări de medicină, traducător, muzicolog, lingvist. Autorul s-a născut în localitatea Racoșul de Sus, în regiunea Trei Scaune (jud. Covasna). Era un poliglot, vorbea unsprezece limbi străine. A fost interesat de limbile străine încă de când era școlar. A început să învețe singur rusa, engleza, germana, franceza și italiana. Mai târziu, pe lângă latină, a învățat limba spaniolă, turcă și suedeză. De asemenea, a învățat japoneza și a lucrat la un dicționar japonez–maghiar până la sfârșitul vieții. Începând cu anii 1950 a tradus opere ale scriitorilor ruși și sovietici, iar în 1962 a tradus din japoneză Poarta lui Sōseki Natsume pentru Editura Europa. Datorită acestei realizări a apărut și în evidențele Pen Clubului Japonez.

În 1968 a început să își scrie povestea vieții sau, mai exact, poveștile vieții sale. O intervenție chirurgicală este momentul care declanșează socoteala unei vieți trăite. Relatarea vieții, asemănătoare unui jurnal, începută în spital, a continuat până la moartea sa din 1973. Relatarea, scrisă în opt caiete, urmează o cronologie particulară:

pe lângă descrierea copilăriei și a istoriei familiei, este prezentat și mediul înconjurător (sat, peisaj, regiune). Descrierile sale sensibile oferă, de asemenea, o sursă bogată de istorie etnografică și socială: pe lângă un recensământ al societății locale (familie, vecinătate, conlocuitori, cunoștințe apropiate și îndepărtate), există o descriere plastică a obiceiurilor populare încă vii în acea perioadă, a activităților cotidiene, dar și a sărbătorilor. În același timp, prin detalierea minuțioasă a oamenilor și a locurilor, el introduce mai tot timpul și diverse povești din viața sa de mai târziu. În acest fel, pe lângă studiile și locurile sale de muncă, aflăm foarte multe despre contextul istoric și politic (războaiele mondiale, fuga din război, viața de zi cu zi în timpul războiului, reconstrucția postbelică etc.) A fost un cititor pasionat, un iubitor al naturii și al muzicii, iar experiențele sale de lectură, vizuale și auditive din copilărie dar și din perioada maturității sunt prezentate într-un mod viu și detaliat.

Titlul publicației: *[Patrimoniul muzeal și comunicarea muzeală] Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/KKonyvek_51_2024_JakabAZs-VajdaA_szerk_Muzeumi-orokseg

Coeditor: Vajda András

Coeditor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: [Patrimoniul muzeal și comunicarea muzeală] Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció. (Kriza Könyvek, 51.) Editat de Jakab Albert Zsolt și Vajda András. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 224 p.

În spațiul lingvistic maghiar, descoperirea culturii populare și începutul cercetării (culegerii) acesteia au coincis cu începutul utilizării sociale a acesteia, care a fost urmărită simultan pe două linii opuse: 1. pe de o parte, primii cercetători au identificat tradiția locală ca fiind națională, distanțând astfel cunoștințele și tradițiile populare pe care le-au descoperit de comunitatea care le-a creat și le-a folosit, 2. pe de altă parte, au localizat tradiția atribuind-o unei regiuni, unei etnii, unei comunități lingvistice, unui grup social și identificând diferențe de peisaj, etnice, culturale.

În Europa, cultura populară a început să fie considerată patrimoniu în anii 1970, în spațiul lingvistic maghiar acest lucru a avut loc mai ales în anii 2000, iar conservarea și accesibilitatea trebuie să fie garantate prin lege. Astfel, au apărut reglementări transnaționale, precum și reglementări specifice fiecărei națiuni pentru conservarea, transmiterea și utilizarea patrimoniului, care pot duce la schimbări și rearanjări nu numai în ceea ce privește conservarea și utilizarea, ci și interpretarea acestuia.

Studiile din volumul de față explorează aceste diferențe pentru a răspunde la întrebări privind natura patrimoniului etnografic, patrimoniului muzeal și comunicarea muzeală.

Titlul publicației: *[Patrimoniul muzeal și comunicarea muzeală] Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció*

Titlul studiului: *[Muzeu și comunicare. Straturi și abordări] Múzeum és kommunikáció. Rétegek és közelítések*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/pdf/KKonyvek_51_2024_JAZs-VA_szerk_Muzeumi-orokseg_01_JakabAZs-VajdaA

Coautor: Vajda András

Coautor ISPMN : Jakab Albert Zsolt

Abstract: Jakab Albert Zsolt – Vajda András: [Muzeu și comunicare. Straturi și abordări] Múzeum és kommunikáció. Rétegek és közelítések. In: Jakab Albert Zsolt – Vajda András (ed.): [Patrimoniu muzeal și comunicarea muzeală] Múzeumi örökség és múzeumi kommunikáció. (Kriza Könyvek, 51.) Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 7–21.

Studiul este conceput ca un experiment de gândire, în principal pentru a formula câteva probleme generale și pentru a oferi câteva puncte de vedere cu privire la relația complexă dintre muzee, patrimoniu și comunicare. Ea abordează problema rolului comunicării muzeale în crearea patrimoniului material și imaterial în mediul muzeal și, în al doilea rând, modul în care prezentarea patrimoniului material conservat și expus în muzee este legată de problemele digitalizării și mediatizării, precum și modul în care comunicarea online contribuie la prezentarea muzeului și a activității care are loc în muzeu, adică, din perspectiva patrimoniului, se reflectă asupra modului în care muzeul și comunicarea sunt legate la diferite niveluri ale practicii instituționale (evidențiere, conservare și prezentare/interpretare) și asupra modului în care acestea stimulează practica muzeală participativă și colaborativă și generează interpretări contemporane.

Titlul publicației: *Kolumbán Mózes: [Din viața mea. Autobiografie] Életemből. Önéletírás*

Titlul studiului: *[Viațile unui autobiograf] Kolumbán Mózes életei*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/pdf/KKonyvtar_2024_KM_Eletembol_01_JakabAZs

Autor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: [Viațile unui autobiograf] Kolumbán Mózes életei. In: Kolumbán Mózes: [Din viața mea. Autobiografie] Életemből. Önéletírás. (Kriza Könyvtár.) Ediție îngrijită de Jakab Albert Zsolt și Vajda András. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2024. 7–12.

Din moment ce trecutul nu mai este prezent, el trebuie reînviat, făcut accesibil prin spectacole și povești. Lumea ca ființă vie și individul care trăiește în ea sunt făcute existente, tangibile, reale prin povești. Tot ceea ce există este spus prin povești, din povești își dobândesc oamenii identitatea, prin povești sunt încorporați în memoria colectivă a culturii. Ceea ce nu are o poveste sau nu este lăsat să aibă o poveste nu există într-o anumită măsură. Prin urmare, producerea, distribuirea și perpetuarea poveștilor este o necesitate a vieții, iar a trăi cu povești este o componentă de bază a umanității noastre. Lucrarea de față se referă la analiza acestor povești.

Titlul publicației: *Sezonierii. Muncă și identități în mișcare*

Titlul studiului: *Despre sezonieri. Sau de ce dispare mâncarea locală când pleacă săracii*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: cotată CNCSIS

Limbă: română

Autor: Anghel Remus

Editori: Bogdan Iancu, Iuliana Dumitru

Abstract: Articolul analizează efectele neintenționate ale muncii sezoniere în Germania din vechea zonă săsească din sudul Transilvaniei. În contextul schimbărilor legate de relația sat-oraș și a celor legate de agricultura locală, migrația sezonieră către Germania produce efecte majore asupra utilizării pământului, atunci când agricultorii locali nu mai au la îndemână lucrători. Aceasta duce la o reorganizare a fermelor, proprietarii de pământ vânzând sau dând în arendă pământul către firme mai mari, care la rândul lor înlocuiesc agricultura de scală mică dar diversificată cu monocultură.

Titlul publicației: *Polis*

Titlul articolului: *Între bine și rău – recepția ideilor eugenice în cadrul elitei maghiare din perioada interbelică.*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: română

URL: <https://revistapolis.ro/numar-curent-2/>

Autor ISPMN: Bokor Zsuzsa

Abstract: Autorul propune o analiză conceptuală a textelor unor specialiști maghiari (medici, jurnaliști, biologi) din perioada interbelică și analizează modul în care problemele eugeniei, rasializării, eredității și biologiei rasiale au apărut între cele două războaie mondiale. Pornește de la premisa că o astfel de clarificare este necesară nu numai pentru că aceste file de istorie a maghiarilor din Transilvania lipsesc, dar și pentru că direcția aceasta de cercetare ne oferă acces la modurile de gândire și practicile discursive de după primul război mondial, după Trianon, prin analiza cărora putem înțelege mecanismele fine ale societății, care nu se văd totdeauna în studii de istorie politică. Totodată, prin înțelegerea ideilor eugenice pătrundem mai bine sensul concepțiilor despre etnicitate, percepțiile comunității etnice maghiare bazate pe principii biologice.

Titlul publicației: *Regio*

Titlul articolului: *Népegészségügy és etnicitás a két világháború közötti Erdélyben [Sănătate publică și etnicitate în Transilvania între cele două războaie mondiale]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: maghiară

URL: DOI: <https://doi.org/10.17355/rkkpt.v32i4.3>

Autor ISPMN: Bokor Zsuzsa

Abstract: Lucrarea analizează mișcările de sănătate publică inițiate de medicii maghiari din Transilvania între cele două războaie mondiale și politica de sănătate minoritară. Problema principală este modul în care elita medicală maghiară a imaginat o biopolitică minoritară care nu se integra în structurile statului, ci funcționa în mare parte paralel cu acestea. De asemenea, examinează modul în care această biopolitică

s-a conectat la mișcarea creștin-socială a tinerilor din Transilvania, mișcare care a îmbrățișat ideologia slujirii poporului. Deoarece controlul creșterii populației și al proceselor demografice a fost principala direcție a acestei politici de sănătate, și programele cele mai importante s-au concentrat asupra îngrijirii sănătății infantile și cele maternale, lucrarea abordează centrele pentru sănătatea nou-născuților și a mamelor, respectiv materiale de promovare a sănătății infantile și maternale.

Titlul publicației: *Raportul European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR)-Romania-2023*

Tipul publicației: Publicație electronică

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

Autor: Adriana Cupcea

Editori: Enes Bayraklı, Farid Hafez

Abstract: Chiar dacă în anul 2023 nu s-au înregistrat violențe și incidente motivate rasial, îndreptate împotriva musulmanilor, cercetarea empirică arată că izbucnirea conflictului din Gaza în octombrie 2023 a dus, în lunile următoare, la o creștere a nivelului de ură și islamofobie, reflectată în special în mesajele urbane. De asemenea, o tendință în presa românească, după izbucnirea conflictului din Gaza, a fost o creștere a raportării acțiunilor antisemite în țările vest-europene în urma conflictului. Deși unele ziare au relatat în paralel și fenomenul de creștere a incidentelor islamofobe, cele mai multe dintre ele s-au concentrat exclusiv pe cele antisemite. În martie-aprilie 2023, un episod care a atras atenția presei a fost construirea unei moschei la Timișoara de către un om de afaceri egiptean, stabilit în România din 1991. Cu această ocazie, Muftiul Cultului Musulman din România a ridicat problema funcționării unor lăcașuri de cult musulmane din marile orașe, care nu au statutul legal de moschei autorizate. Episodul a atras atenția asupra articulării, de pe poziții de autoritate instituțională, asupra prezenței noilor musulmani în mediul urban în cadrul conceptului de securitate, ca o potențială sursă de pericol pentru siguranța populației. Ultima manifestare islamofobă pe internet a fost petiția „No Muslim Invasion”, lansată în februarie 2023 pe o rețea de socializare, cu scopul de a opri imigrația musulmană în Europa. Petiția atrage atenția asupra pericolului de islamizare a Europei și a României, asupra barbariei culturii islamice și asupra pericolului pe care îl reprezintă pentru societatea românească curentul ideologic liberal-progresist, care încurajează imigrația musulmană.

Titlul publicației: *Korunk*

Titlul articolului: *A „magyar érdek” és informális érdekképviselő a Ceaușescu-korszak második felében [„Interesul maghiar” și reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria B

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Kiss Ágnes

Abstract: Pentru a compensa deficiențele sistemului instituțional formal în România anilor 1970 s-a dezvoltat o ordine informală pentru reprezentarea intereselor minorităților. Lucrarea de față își propune să caracterizeze acest model de reprezentare informală, detaliind componentele și funcționarea sa, precum normele

informale de implicare publică, relațiile și rețelele informale, comunicarea între lideri și membrii comunității și procesele decizionale. Întrucât cercetarea se axează pe funcționarea unei instituții informale, analiza se concentrează asupra indivizilor, opiniile acestora, activitățile zilnice și atitudinile exprimate în situații critice. Sursa principală

pentru acest studiu o reprezintă dosarele de Securitate ale lui Géza Domokos (1928-2007), o figură centrală a vieții culturale maghiare și a reprezentării intereselor minorităților în ultima parte a epocii Ceaușescu.

Titlul publicației: *REGIO*

Titlul articolului: *A szamizdat arcai [Fețele samizdatului]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

URL: <https://regio.tk.hu/kozlemeny/32-evf-2024-2-szam/a-szamizdat-arcai/>

Autor ISPMN: Kiss Ágnes

Abstract: Recenzia prezintă monografia literaturii samizdat din Ungaria (1956-1989), *Az írógép és az utazótáska. Szamizdat irodalom Magyarországon 1956–1989* (Pécs: Kronosz Kiadó, 2023, 618 p.), autor Gábor Danyi.

Titlul publicației: *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe (Jurnal de etnopolitică și probleme ale minorităților în Europa)*

Titlul articolului: *Fighting Antisemitism: Underground Resistance of the Zionist Youth During the Holocaust in Romania (Lupta împotriva antisemitismului: Rezistența subterană a tineretului sionist)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://doi.org/10.53779/ANFI1312>

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Abstract: Acest text a fost publicat în urma bursei postdoctorale acordate de Institutul Fritz Bauer (Frankfurt am Main), 2023-2024.

În România anilor 1930, organizațiile de tineret sioniste au cunoscut o renaștere pe fondul creșterii antisemitismului și al mobilizării politice globale a tinerilor. Aceste organizații au trecut prin etape specifice pe parcursul regimurilor totalitare din perioada celui de-al Doilea Război Mondial, incluzând o perioadă semi-legală la începutul represiunii, urmată de o fază subterană începând cu anul 1942. Această tranziție a avut loc odată cu înlocuirea Federației Evreiești cu Consiliul Evreiesc (Centrala), o entitate controlată de stat care reprezenta comunitatea evreiască.

Această lucrare analizează eforturile clandestine de rezistență non-armată desfășurate de organizațiile de tineret sioniste în România între 1942 și 1944, bazându-se pe arhivele Poliției Secrete Române (Siguranța). Punând accent pe sprijinul primit din partea rețelelor evreiești din străinătate, discuția evidențiază acțiunile organizațiilor de tineret Gordonian și Dror. Membrii acestor grupuri au fost condamnați de Curtea Marțială în 1944 pentru ajutorul acordat refugiaților evrei în traversarea graniței României în vederea pregătirii emigrării în Palestina.

Textul argumentează că aceste acte de sfidare au constituit o formă de rezistență evreiască. Demersul de cercetare urmărește să ofere o istorie cuprinzătoare a activismului tineretului evreiesc în perioada de persecuții – un aspect adesea neglijat în istoria Holocaustului din România.

Titlul publicației: *Örökség – identitás – emlékezet. A kulturális és szellemi örökség recepciója Erdélyben [Patrimoniu – identitate – memorie. Receptarea patrimoniului cultural și spiritual în Transilvania]*

Titlul studiului: *(Raport despre conferință) Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Autori ISPMN : Adriana Cupcea, Székely István, Peti Lehel

Editor: Fehér Andrea

Abstract: În luna februarie 2024, Adriana Cupcea, Peti Lehel și Székely István Gergő (cercetători ISPMN) au publicat un articol despre conferința organizată de ISPMN în parteneriat cu alte instituții în perioada 5-6 octombrie 2023 cu titlul, Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries. Articolul semnat de către organizatorii conferinței a apărut în anuarul publicat de Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, intitulat Örökség – identitás – emlékezet. A kulturális és szellemi örökség recepciója Erdélyben [Patrimoniu – identitate – memorie. Receptarea patrimoniului cultural și spiritual în Transilvania] Fehér Andrea (ed.), Egyetemi Műhely Kiadó, Cluj-Napoca, 2023.

Titlul publicației: *A szétszórátás útjain. Zsidó lojalitáshierarchiák változása [Pe căile împrăștierii. Modificări în ierarhiile de loialitate evreiești]*

Titlul studiului: *Az erdélyi zsidók és a lojalitás kérdése a két világháború között [Evreii din Transilvania interbelică și problema loialității]*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Autor: Gidó Attila

Editori: Katalin Fenyves, Norbert Glässer și András Zima

Abstract: Acest studiu încearcă să răspundă la întrebarea cum poate fi folosit conceptul de loialitate pentru a descrie relația evreilor transilvăneni cu statul român și cu minoritatea maghiară din Transilvania între 1918 și 1940. În același timp, se caută și un răspuns la întrebarea dacă tendința actuală din literatura de specialitate internațională, care propune loialitatea ca concept analitic în locul identității, poate fi aplicată evreilor din Transilvania.

Titlul publicației: *Ape adânci. Studii iudaice și israeliene: Cercetare, construcție, moștenire. In honorem Liviu Rotman*

Titlul studiului: *Options in self-identification in a multiethnic region. The case of Transylvanian Jews in the interwar years [Opțiuni de autoidentificare într-o regiune multiethnică. Cazul evreilor din Transilvania în anii interbelici]*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria B

Limbă: engleză

Autor ISPMN: Gidó Attila

Editori: Madeea Axinciuc, Ana Bărbulescu, Gabriela Myers, Raluca Bolocan

Abstract: Soarta evreilor din Transilvania s-a schimbat semnificativ după Primul Război Mondial. În primul rând, apariția unor probleme de identitate, a unui rezervor de noi identități alternative și a unor lumi de viață evreiești organizate în jurul acestora reprezintă doar un aspect sau o implicație a acestei schimbări. În acest studiu, descriu schimbările în auto-identificare între 1918 și 1940.

Titlul publicației: *S: I.M.O.N. Shoah: Intervention. Methods. Documentation*

Titlul articolului: *Ghettos and Collection Camps in Northern Transylvania: An Attempt to Reappraise the Use of Certain Terms [Ghetouri și tabere de internare în Transilvania de Nord]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://simon.vwi.ac.at/index.php/simon/article/view/278/203>

Autor ISPMN: Gidó Attila

Abstract: Scopul acestui studiu este de a clasifica ghetourile și taberele din Transilvania de Nord controlate de Ungaria în funcție de caracteristicile lor topografice și infrastructurale. Este o încercare de a determina măsura în care caracteristicile lor corespund tipologiilor maghiare și internaționale și măsura în care acestea diferă de lagărele din alte părți.

Cap VIII. Recenzii

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Máté István: Mit jelent ma református lelkésznek lenni Erdélyben? A lelkész szerepkörei és közösségi elvárások egy erdélyi egyházmegyében (Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata). Dissertationes Ethnograficae Transsylvanicæ. Asociația Etnografică Kriza János, Cluj-Napoca, 2023.*

Autor: Peti Lehel

Data apariției: 15/07/2024

Locul apariției: *Erdélyi Múzeum, vol., LXXXVI., nr. 2. 190–193. 2024.*

Titlul recenziei: Mit jelent ma református lelkésznek lenni Erdélyben? A lelkész szerepkörei és közösségi elvárások egy erdélyi egyházmegyében (Ce înseamnă să fii preot reformat în Transilvania astăzi? Rolurile preotului și așteptările comunității într-un protopopiat din Transilvania.

Limba: maghiară

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Claudia Septimia Sabău-Oana-Ramona Ilovan (ed.): Perspectives on gender in Romania. Presa Universitară Clujeană – University Press Târgu Mureș, 2022.*

Autor: Bokor Zsuzsa

Data apariției: 11/11/2024

Locul apariției: *Aspasia. The International Yearbook of Central, Eastern, and Southeastern European Women's and Gender History*

Titlul recenziei: Stańczak-Wiślicz, Katarzyna, Dorota Jarecka, Katarzyna Chmielewska, Jitka Gelnarová, Rasa Navickaitė, Ralitsa Muharska, Amelia Licheva, Sylwia Kuźma-Markowska, Daniela Koleva, Kristina Anđelova, and Zsuzsa Bokor: Book Reviews.

Limba: engleză

URL: <https://doi.org/10.3167/asp.2024.180111>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Svetlana Suveica, Post-imperial Encounters: Transnational Designs of Bessarabia in Paris and Elsewhere, 1917–1922 (Întâlniri post-imperiale: Proiecte transnaționale ale Basarabiei la Paris și în alte părți, 1917–1922), De Gruyter, 2022*

Autor: Anca Filipovici

Data apariției: 03/06/2024

Locul apariției: *CEU Review of Books*

Titlul recenziei: Bessarabia and the collapse of empires (Basarabia și prăbușirea imperiilor)

Limba: engleză

URL: <https://ceureviewofbooks.com/review/bessarabia-and-the-collapse-of-empires/?fbclid=IwY2xjawHQ6RBleHRuA2FlbQIxMAABHYTMHmej4wXlSXXn7>

[Da-8Z_97zAioUEzDvZi-
BnPnl4esDQdk7JdsDgZaw_aem_gjIK4EvtWERumyOGtHz3Ow](#)

Cap IX. Îndrumare practică în afara proiectelor ISPMN

Numele îndrumătorului: Toma Stefánia, Iulia-Elena Hossu, Fosztó László

Descriere: La începutul lunii februarie a luat sfârșit practica profesională din cadrul ISPMN a studenților de la programul de masterat de Cercetare Sociologică Avansată din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai. Masteranzii au avut ocazia de a-și dezvolta abilitățile de cercetare în cadrul proiectelor Pălinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări și Monitorizare presa centrală și locală cu privire la reprezentările despre romii din România sub îndrumarea cercetătorilor Iulia Hossu, Toma Stefánia și Fosztó László.

Numele îndrumătorului: Toma Stefánia

Descriere: În semestrul II al anului academic 2023/2024 studenții ai Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai au avut oportunitatea de a face parte din echipa de implementare a proiectului ISPMN "Expoziția Arta Observației". Expoziția a fost realizată în cadrul proiectului AnthroArt și a fost găzduită de ISPMN. Studenții, sub îndrumarea Stefaniei Toma, au luat parte la diferite activități din cadrul proiectului, totodată au realizat materiale promoționale și de diseminare.

Cap X. Consiliul Științific

Consiliul Științific a desfășurat în cursul anului 2024 o serie de activități prin care a contribuit la dezvoltarea, promovarea și valorificarea cercetării științifice din cadrul Institutului.

În cursul anului membrii CS au continuat organizarea seriei de seminarii de cercetare ISPMN, inițiată în aprilie 2021 ca spațiu de dezbateri academice pentru cercetătorii ISPMN asupra cercetărilor în curs sau a rezultatelor acestora.

În cursul anului 2024 au fost susținute următoarele prezentări în prezența cercetătorilor ISPMN: Péter Virginás a prezentat "Filme maghiare și cultura cinematografică românească în mediul festivalurilor de film" (25 martie 2024); Könczei Csongor a prezentat "A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale" (10 aprilie 2024); Jakab Albert Zsolt a prezentat "Structura culturii memoriei locale în secolele XIX-XXI"; Ilka Veress și Adriana Cupcea au prezentat concepția de bază și structura materialului informativ și educațional care va face parte din proiectul "Explorează Diversitatea" (22 mai 2024); Plainer Zsuzsa a prezentat "Mobilitatea educațională a romilor din România" (23 octombrie 2024); Anca Filipovici a prezentat "Zionist Youth: Revival and Migration in the Aftermath of the Holocaust [Tineretul sionist: Renaștere și migrație în urma Holocaustului]" (11 decembrie 2024); Kiss Ágnes a prezentat "The "Hungarian interest" and informal interest representation in the second half of the Ceaușescu era ["Interesul maghiar" și reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu]" (18 decembrie 2024).

Membrii Consiliului s-au întrunit periodic în vederea emiterii de propuneri sau a avizării diferitelor acțiuni conforme cu planul anual de activități și proiectele aflate în derulare. În calitate de organ consultativ, CS a îndeplinit atribuții, precum:

- avizarea Planului editorial anual al Editurii ISPMN, a propunerilor de tiraje etc.;
- revizuirea și modificarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Științific în conformitate cu Regulamentul de Organizare și Funcționare actualizat al ISPMN;
- revizuirea procedurii de evaluare (criterii și punctaje) a personalului de cercetare din cadrul ISPMN în conformitate cu noua lege privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare;
- suport pentru comisia de organizare a conferinței anuale ISPMN.

Cap XI. Serviciul economic, administrativ, contencios

1. Activitate economică financiară

Serviciul și-a desfășurat activitatea în conformitate cu dispozițiile legale privind activitatea financiar-contabilă.

În anul 2024 s-au realizat următoarele lucrări mai importante:

- Elaborarea proiectului de buget anual;
- Executarea operațiunilor financiare privind fondurile prevăzute în bugetul propriu;
- Repartizarea bugetului aprobat prin legea bugetară anuală pe trimester; s-au efectuat deschideri de credite bugetare, urmărind încadrarea în totalul creditelor aprobate prin Legea bugetului de stat și ordonanțele de rectificare a bugetului pe anul în curs;
- Analizarea și urmărirea execuției pe titluri, articole și alineate de cheltuieli a bugetului aprobat în vederea respectării disciplinei financiare;
- Analizarea fundamentărilor și propunerea spre aprobare către Secretarul General al Guvernului a documentației privind virările de credite între articolele bugetare;
- Întocmirea documentației necesare în vederea efectuării plăților către furnizori/prestatori, în baza deconturilor de cheltuieli și/sau a ordonanțelor întocmite de compartimentele de specialitate și aprobate de ordonator și efectuarea acestor plăți/viramente bugetare;
- Verificarea deconturilor aferente deplasărilor interne/externe și plata drepturilor cuvenite;
- Întocmirea și depunerea lunară a raportărilor, depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2024, pentru modificarea și completarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia, precum și pentru modificarea și completarea altor norme metodologice în domeniul contabilității publice;

Întocmirea pentru activitatea proprie a situațiilor financiare trimestriale care au necesitat efectuarea următoarelor operațiuni:

- Înregistrarea zilnică a documentelor justificative, anexate la extrasele de cont și registrele de casă pe capitolele bugetare existente la ISPMN pe structura bugetului aprobat: cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunuri și servicii, acțiuni cu caracter științific și socio-cultural;
- Întocmirea „fișelor pentru operații diverse” și a bilanțelor de verificare analitice și sintetice, lunar și trimestrial;
- Întocmirea documentației privind constituirea garanției pentru gestionari și înregistrarea în evidența contabilă a garanțiilor depuse de gestionarii instituției la BCR;
- Elaborarea unor situații privind activitatea instituției solicitate de conducerea SGG.

Pentru buna desfășurare a activităților structurilor organizatorice din cadrul I.S.P.M.N. a realizat, în principal, următoarele tipuri de activități:

- a administrat și gestionat bunurile de natura mijloacelor fixe, obiectelor de inventar și consumabilelor la nivelul ISPMN;

- a urmărit îndeplinirea de către ISPMN, dar și de către alți operatori economici, a obligațiilor prevăzute în contractele privind furnizarea de bunuri, lucrări și/sau servicii încheiate între aceștia și ISPMN, având ca obiect aspecte administrative;
- a verificat și validat facturile emise de către operatorii economici în vederea efectuării plăților către aceștia pentru bunurile achiziționate, respectiv serviciile prestate, în baza contractelor încheiate de ISPMN cu respectivii operatori economici, având ca obiect aspecte administrative;
- a propus și a inițiat achiziția de bunuri, lucrări și/sau servicii necesare funcționării instituției;
- a identificat și centralizat necesarul de bunuri și servicii în vederea desfășurării activităților structurilor organizatorice din cadrul ISPMN, în vederea realizării Planului Anual al Achizițiilor Publice pentru anul 2024.

Întocmirea și depunerea raportărilor în Punctul unic de acces – sistemul național de raportare Forexbug.

Activitatea realizată de către ISPMN este continuă iar obiectivul principal este asigurarea condițiilor optime de lucru. Propunerile privind îmbunătățirea activității au ținut cont de principiul general al economicității, eficienței și eficacității iar inițierile de achiziții publice au avut în vedere plafoanele stabilite de către ordonatorul principal de credite și prin Planul Anual de Achiziții Publice pentru anul 2024.

RAPORT FINANCIAR 2024

Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, este instituție publică, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca și funcționează în baza Hotărârii Guvernului nr. 893 din 2007 fiind subordonată Secretariatului General al Guvernului și în coordonarea D.R.I.

Bugetul Institutului, aprobat de către ordonatorul principal de credite, pentru anul 2024 se prezintă în felul următor:

000110	Total venituri	3.775.000
33.10.08/33.10.50	Venituri din prestări servicii	20.000
37.10.01	Donații	2.000
40.08.15	Sume utilizate din excedentul anului precedent pentru efectuarea de cheltuieli sursa D	98.000
40.10.15	Sume utilizate din excedentul anului precedent pentru efectuarea de cheltuieli sursa G	42.000
42.10	Subvenții de la bugetul de stat	3.595.000
42.10.38	Subvenții pentru instituții publice	3.595.000
48.08.75	F.E.N. sursa D cofinanțare	18.000
67.10/08	TOTAL CHELTUIELI	3.775.000
01.10	Cheltuieli de personal	3.100.000
01.20	Bunuri și servicii	352.000
01.58	Proiecte finanțate din fonduri externe sursa D	116.000
01.58	Proiecte finanțate din fonduri externe sursa G	42.000
01.59	Alte cheltuieli	165.000
01.70	Cheltuieli de capital	0

Total încasări realizate:

Din subvenție 3.346.314,97 lei, din prestări servicii 2.864,90 lei, donații 0 lei.

Proiecte FEN sursa G utilizat excedent 2023 41.450,14 lei.

Proiecte FEN sursa D Excedent 2023 Trezorerie 97.509,73 lei, încasat cofinanțare 2024 17.024,42 lei, consumat 2024 6.250,51 lei, rambursat lider proiect sume neconsumate/nedecontate 108.283,64 lei.

Notă explicativă la pozițiile din balanță:

- Mijloace de transport 119.945,20 lei, echipamente tehnologice 401.694,66 lei, mobilier și aparatură birotică 31.133,96 lei, clădiri 3.264.846,00 lei, terenuri 2.395.154,00 lei , alte active fixe necorporale (programe informatice) 470.445,14 lei; amortizarea totală aferentă (exclusiv clădire și teren) 1.006.744,08 lei,
- Stocuri 1.881.521,89: 283.707,56 lei reprezentând valoarea obiectelor de inventar din dotare, 1.013.807,51 lei cărțile și publicațiile, materialele documentare din biblioteca Institutului, 584.006,82 cărțile editurii, 0 lei combustibil nedecontat prin Foi de parcurs;
- Conturi la trezorerie, casa, alte valori: 0 lei disponibil în contul de trezorerie, conturi curente (contul 550) 32.155,46 lei (garanție gestionari), 0 lei în casă, 97.509,73 lei disponibil 0 lei din fonduri externe (sursa D) deficit 2024 97.509,73 lei, respectiv disponibil 0 lei (sursa G) deficit 2024 41.450,14 lei, avansuri de trezorerie 0 lei, alte valori 0 lei BVC;
- Datorii către bugetul de stat 16.181 lei reprezentând impozitul de salarii aferent lunii decembrie ,
- Salariile angajaților și contribuțiile aferente lunii decembrie: salarii nete 142.962 lei, obligații de întreținere/popriri/pensii private 3.581 lei, garanții gestionari contul 428 – 32.155,46 lei, contribuții sociale 93.241 lei, contul 461 3.106 lei sume de recuperat de la FNUASS (conform cererilor depuse), număr de angajați 28 din care 2 demnitari
- Clienți neîncasați 4.753,21 lei, facturi de întocmit 3.235,04 lei
- Furnizori neachitați – 0 lei.

Notă explicativă la Contul de execuție al instituțiilor publice:

Total plăți efectuate 3.396.880,52 lei din care:

- **Cheltuieli de personal 3.031.813,74 lei**

Salarii de bază	2.801.031,00 lei,
Îndemnizații delegare	41.857,74 lei,
Alte drepturi salariale	0,00 lei,
Indemnizația de hrană	88.438,00 lei,
Vouchere de vacanță	35.734,00 lei,
Contribuții	64.753,00 lei.

- **Bunuri și servicii 213.886,65 lei**

Furnituri de birou	7.587,70 lei,
Materiale curățenie	4.244,02 lei,
Încălzit iluminat	39.718,92 lei,
Apă canal salubritate	6.072,62 lei,
Carburanți	851,58 lei,
Piese de schimb	120,00 lei,
Telefon, internet poștă	23.110,01 lei,
Materiale și servicii caracter funcțional	48.200,84 lei,
Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare	42.537,20 lei,
Reparații curente	0,00 lei,
Obiecte de inventar	0,00 lei,
Deplasări interne	11.229,20 lei,
Deplasări externe	18.561,04 lei (participări conferințe),
Consultanță și expertiză	0,00 lei,

Pregătire profesională 0,00 lei,
 Protecția muncii 5.532,00 lei,
 Protocol 937,24 lei,
 Prime de asigurare 4.901,12 lei,
 Alte chelt. cu bunuri și serv. 283,16 lei.
 - Cărți, publicații (biblioteca I.S.P.M.N.) 0,00 lei
 - Burse de cercetare 7.600,00 lei
 - Acțiuni cu caracter științific 95.879,48 lei (tipar cărți – tipar, corectură lingvistică, servicii de traducere, tipar, servicii de tehnoredactare și corectură lingvistică, cesiune drepturi de autor, servicii organizare conferință etc.),
 - Cheltuieli de capital 0,00 lei.
 Plăți din fonduri externe nerambursabile:
 - sursa D RomaHealthRisk 58.31 – excedent 2023 , sold proiect 96.471,72/ excedent Trezorerie 97.509,73 lei, încasat cofinanțare 2024 17.024,42 lei, consumat 2024 6.250,51 lei/decontat 5.212,50 lei, rambursat lider proiect sume neconsumate/nedecontate 108.283,64 lei, sold proiect 0 lei, sold Trezorerie 0 lei (deficit 2024 97.509,73 lei).
 sursa G HUNGMEM 58.16 – 41.450,16 lei (salarii, servicii organizare conferință), excedent 2023 41.450,16 lei, dedus din prefinanțare/decontat 41.450,16 sold proiect 0, sold Trezorerie 0 lei (deficit 2024 41.450,14 lei).
 I.S.P.M.N. nu inregistreaza datorii contingente la data de 31.12.2024.
 Ultima reevaluare a cladirii si terenului s-a realizat in anul 2022.

2. Activitatea privind controlul financiar preventiv

Activitate privind Controlul financiar preventiv propriu în cadrul Serviciului Economic, Contencios și Administrativ a constat în verificarea și vizarea operațiunilor și transmiterii raportărilor către ordonatorul principal de credite. Pentru anul 2024 operațiunile vizate sunt prezentate în tabelul alăturat:

RAPORT privind activitatea de control financiar preventiv anul 2024

Cap.I - Operatiuni supuse vizei de control financiar preventiv

Nr. crt.	Operatiuni cu efect financiar asupra fondurilor publice sau a patrimoniului public	Correspondenta operatiunilor din col.1 cu codurile operatiunilor din anexa nr.1.1 la normele metodologice - Cadrul general	Total operatiuni supuse vizei de control financiar preventiv	
			Numar operatiuni	Valoare (mii LEI)
0	1	2	3	4
	Total (rd.1+rd.2+rd.3+rd.4+rd.5+rd.6+rd.7):		674	21463
1.	Deschideri, repartizari, retrageri si modificari ale creditelor - total (1.1+1.2+1.3+1.4), din care:		29	14195
1.1	Deschideri de credite	A1	18	7024
1.2	Repartizari de credite	A2	9	6983

1.3	Virari de credite	A4	0	0
1.4	Alte operatiuni	A3; A5	2	188
2.	Angajamente legale - total (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6), din care		316	3728
2.1	Acte administrative din care rezulta obligatii de plata	B13- B17	197	135
2.2	Contracte/Contracte subsecvente/Comenzi de achizitii publice/sectoriale, inclusiv actele aditionale la acestea	B1, B3-B5	119	3578
2.3	Angajamente legale (contract, decizie, ordin, acord, conventie etc.) de finantare	B2, B20, B 23	6	15
2.4	Contracte/Acorduri/Conventii de imprumut; garantie; prospecte de emisiune	B6-B8, B10, B11, B19	0	0
2.5	Conventii de garantare	B9	0	0
2.6	Contracte de inchiriere, concesiune, participare, parteneriat public-privat etc.	B12, B18, B 21, B 22	0	0
3.	Ordonantari de avansuri	C2; C11	0	0
4.	Ordonantari de plata - total (4.1+4.2+4.3+4.4+4.5+4.6+4.7), din care pentru:		291	3427
4.1	Drepturi de personal si obligatii fiscale aferente	C12	24	2995
4.2	Pensii, ajutoare, rente viagere si alte asemenea		0	0
4.3	Servicii prestate, bunuri livrate, lucrari executate	C1; C6; C7	262	417
4.4	Rambursari, dobanzi, comisioane si alte costuri aferente imprumuturilor	C4; C5	0	0
4.5	Ajutoare de stat/ de minimis, subventii, transferuri, rente, alte forme de sprijin	C9	0	0
4.6	Finantari/cofinantari	C3	0	0
4.7	Alte obligatii de plata	C8; C10	5	15
5.	Operatiuni financiare / de plasament	E18	0	0
6.	Operatiuni privind activele (vanzari, inchirieri, concesiuni, gajari, transferuri de bunuri etc.)	D1-D6; E9	0	0
7.	Alte operatiuni	E1-E8, E10-E17	38	113

Nu au existat operatiuni refuzate la viza.

3. Activitate privind achizitiile publice

Activitate privind achizitiile publice in cadrul Serviciului Economic, Contencios si Administrativ a constat din:

- s-a elaborat programul anual de achizitii publice pe baza necesitatilor si prioritatilor identificate la nivelul institutiei si actualizarile acestuia;
- s-a colaborat cu celelalte compartimente functionale din cadrul ISPMN la fundamentarea programului anual de achizitii publice;
- s-au efectuat proceduri de achizitii publice in SICAP;
- s-au intocmit notele estimative si justificative cu privire la procedurile de achizitie publica;
- s-au intocmit referatele de necesitate pentru aprobarea procedurilor de achizitie publica;
- s-a asigurat desfasurarea propriei zisa a procedurilor de achizitie publica de atribuirea contractelor de furnizare produse, servicii si lucrari;

- s-a urmărit respectarea contractelor de achiziții publice din punct de vedere al respectării valorilor și termenelor;
- s-a ținut evidența contractelor ce au ca obiect achizițiile publice de bunuri, servicii sau activități;
- s-a urmărit executarea contractelor de achiziții;
- s-a urmărit încheierea contractelor subsecvente aferente achizițiilor centralizate prin ONAC.

Toate achizițiile efectuate în anul 2024 sunt achiziții directe de produse și servicii, conform tabelului de mai jos:

Nr. crt.	CAPITOL BUGETAR	DENUMIRE ACHIZITIE	COD CPV	VALOARE		OFERTANT	MODALITATE ACHIZITIE
				Lei (cu TVA)	Lei (fara TVA)		
1	200105	Benzina fara plumb	09132100-4	851.58	715.62	OMV PETROM MARKETING SRL	ONLINE ONAC
2	203002	Produse de protocol; cafea	15800000-6; 15861000-1	937.23	855.43	SUPREMOFFICE SRL; FOUNTAIN SRL	ONLINE SICAP
3	200130	Aplicatia Autentic Monitor complet monopost	22212100-0	750	630.25	REGIA AUTONOMA MONITORUL OFICIAL	
4	200101	Articole de birou	30192000-1	6449.41	5,419.70	SUPREMOFFICE SRL	
5	200101	Hartie copiator ONAC	30192000-1	1061.18	891.75	AGRESSIONE GROUP SA	ONLINE ONAC
6	200101	Articole de birou-registru CFP	30192000-1	77.35	65.00	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
7	581602	Articole de birou	30192000-1	181.75	152.73	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
8	200106	Piese si accesorii pentru calculare -alimentator monitor SAMSUNG	31682530-4	120.01	100.85	Compart SRL	ONLINE SICAP
9	200102	Materiale pentru curatenie-ONAC CONTRACT SUBSECVENT	39830000-9	969.9	815.04	SC SIDE GRUP SRL	ONLINE ONAC
10	200102	Materiale pentru curatenie-ONAC CONTRACT SUBSECVENT	39830000-9	967.67	813.16	SC SIDE GRUP SRL	ONLINE ONAC
	200102	Materiale pentru curatenie	39830000-9	2306.46	1,938.20	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE ONAC
	5831	Produse de curatenie	39831240-0	2,080.06	1,747.95	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
11	200102; 5831	Materiale si pentru curatenie	39831240-0; 39830000-9	4,386.52	3,686.15	SUPREMOFFICE SRL	
12	200109	Servicii de reparare si de intretinere a automobilelor	50112000-3	606.55	509.71	TOYOTA	
13	200109	Servicii de intretinere echipament tehnica de calcul	50300000-8	23,419.20	19,991.60	Compart SRL	ONLINE SICAP
14	203030	Verificare si reincarcare stingatoare de incendiu	50413200-5	144.00	121.00	FOCSTING SRL	ONLINE SICAP
15	200130	Servicii de intretinere incalzire centrala	50720000-8	2,475.20	2,080.00	TOTAL TERM	ONLINE SICAP
16	200109	Servicii de reparare expresor	50800000-3	560.49	471.00	FOUNTAIN IMPORT SRL	ONLINE SICAP

17	200601	Transport rutier	60100000-9	4304.45	3,617.18	LIKOil; OMV; OMV PETROM; ROTU AUTO; MOL ROMANIA	OFFLINE
18	200602	Transport rutier	60100000-9	885.78	744.35	LUKOIL, MOL, OMV PETROM	
19	200602	Transport feroviar	60210000-3	5,514.46	4,685.09	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
20	200602	Transport aerian	60400000-2	17,166.59	16,978.30	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
21	203030	Taxa de drum	63712210-8	139.16	116.94	MOL ROMANIA	OFFLINE
22	200108	Servicii postale si de curierat	64100000-7	1155.57	971.08	TCE	OFFLINE
23	200108	Servicii de telefonie mobilă	64212000-5	21954.44	18,438.91		
24	200104	Distributie de apa	65100000-4	5,215.37	4,724.01	Comp De apa Somes	OFFLINE
25	200103	Distributie de gaz	65210000-8	25989.59	22,218.86	EON GAZ	OFFLINE
26	200103	Distributie energie electrica	65310000-9	13729.33	11,538.18	ELECTRICA SA	OFFLINE
27	203003	Servicii de asigurare-autovehicule	65513000-9	1,825.80	1,825.80	KUNDEN BROKER SRL	OFFLINE
28	203003	Asigurare cladire	66512220-0	3,075.32	3,075.32	GENERALI	OFFLINE
29	5922	Actualizare informatica	72540000-2	3272.5	2,750.00	E-nformation SRL	ONLINE SICAP
30	5922	Actualizare informatica	72540000-2	2072.95	1,742.00	Compart SRL	ONLINE SICAP
31	5922	Actualizare informatica	72540000-2	5345.45	4,492.00		ONLINE SICAP
32	200109	Servicii de actualizare informatica-soft pentru biblioteca	72540000-2	8734.6	7,340.00	SOFT LINK	ONLINE SICAP
33	200130	Actualizare informatica-LEGIS	72540000-2	2856	2,400.00	CTCE SA	ONLINE SICAP
34	200109	Servicii de asistenta informatica-contabilitate	72610000-9	14280	12,000.00	SOBIS SRL	ONLINE SICAP
35	200130	Diverse servicii de curatenie	74740000-8	33,600.00	33,600.00	DICTUM FACILITY INVEST SRL	ONLINE SICAP
36	5922	Elaborare studii-cronologii	79311000-7	17000	15,980.00	DREPTURI DE AUTORI	OFFLINE
37	5922	Servicii de traducere	79530000-8	17080	17,080.00	LECTORIA SRL	ONLINE SICAP
38	5922	Servicii de interpretariat	79540000-1	1050	1,050.00	SUPERSCRIP SRL	ONLINE SICAP
39	200130	Servicii de monitorizare a sistemelor de alarma	79711000-1	2856	2,400.00	MARUGUARD SRL	ONLINE SICAP
40	5922	Servicii de tiparire	79800000-2	7654.5	7,290.00	MEGA PRINT SRL	ONLINE SICAP
41	5922	Corectura text	79820000-8	670	670.00	STRIX ALUCO SRL	ONLINE SICAP
42	5922	Servicii de tehnoredactare	79820000-8	836	836.00	TIPOTEKA	ONLINE SICAP
43	5922	Servicii de corectura lingvistica	79820000-8	2140	2,140.00	STRIX ALUCO SRL	ONLINE SICAP
44	5922	Servicii conexe tiparirii-corectura volum in limba engleza	79820000-8	10360	10,360.00	VOICULESCU IOANA MIRUNA T.A.	ONLINE SICAP
45	5922	Servicii conexe tiparirii-corectura lingvistica	79820000-8	4690	4,690.00	TRIX ALUCO SRL	ONLINE SICAP
46	5922	Servicii de corectura lingvistica	79821100-6	2820	2,820.00	STRIX ALUCO SRL	ONLINE SICAP

47	5922	Servicii de corectura lingvistica	79821100-6	7510	7,510.00	STRIX ALUCO SRL	ONLINE SICAP
48	5922	Servicii de tehnoredactare	79821100-6	11020.49	9,260.92	IDEA PLUS SRL	ONLINE SICAP
49	5922	Proiectare grafica	79822500-7	416.5	350.00	IDEA PLUS SRL	
50	5922	Servicii de proiectare grafica	79822500-7	416.5	350.00	IDEA PLUS SRL	
51	5922	Servicii de proiectare grafica	79822500-7	833	700.00	IDEA PLUS SRL	ONLINE SICAP
52	5922	Servicii pentru evenimente-organizare conferinta-cazare	79952000-2	530	530.00	INST. FRANCEZ	OFFLINE
53	5922	Servicii pentru evenimente	79952000-2	1200	1,100.92	PLANETARIU M KIDS SRL	ONLINE SICAP
54	5922	Servicii pentru evenimente-organizare conferinta	79952000-2	10650	9,770.64	REFECTORIU M SRL	ONLINE SICAP
55	200601	Servicii pentru evenimente-taxa participare conferinta ASTRA FILM	79952000-2	250	250.00	ASTRA FILM	OFFLINE
56	200602	Taxa participare conferinta	79952000-2	1282.23	1,282.23	extras cont TOMA	OFFLINE
57	200602	Taxa participare conferinta	79952000-2	199.02	199.02	ASLA/20.09.24	OFFLINE
58	200602	Taxa participare conferinta	79952000-2	99.51	99.51	ASLA 19.09.24	OFFLINE
59	200602	Servicii pentru evenimente-taxa participare conferinta	79952000-2	88.2	88.20	MAGYAR FORADALMY TARSASAG	OFFLINE
60	581602	Servicii de organizare evenimente	79952000-2	2,400.00	2,201.83	PLANETRAIU M KIDS SRL	ONLINE SICAP
61	581602	Servicii de organizare evenimente-transport aerian extern	79952000-2	899.00	899.00	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
62	5922	Servicii de abonare-bibliotecii-ANELIS PLUS-2024	79980000-7	2000	2,000.00	ANELIS PLUS	OFFLINE
63	2014	Protectia muncii	80511000-9	4,032.00	4,032.00	MEDALIAT SRL	ONLINE SICAP
64	2014	Servicii de medicina muncii	85147000-1	1,500.00	1,500.00	MEDSTAR SRL	ONLINE SICAP
65	200104	Servicii privind deseurile menajere si deseurile	90500000-2	857.25	720.36	SUPERCOM SA	OFFLINE

4. Activitatea privind tehnologia informației

Activitatea privind tehnologia informației a constat în soluționarea solicitărilor angajaților, realizate de către firmele care asigură mentenanța sistemelor informatice sub supravegherea expertului de achiziții publice.

5. Activitatea juridică

Activitatea juridică în cadrul Serviciului Economic, Contencios și Administrativ a constat din:

- acordare asistență juridică compartimentelor ISPMN;
- urmărire și analiză actele normative și informare compartimente interesate;
- elaborare, respectiv vizare ordine emise de către președintele ISPMN;
- redactare, vizare contracte și alte acte juridice încheiate de ISPMN cu alte persoane fizice sau juridice;

- analiză și elaborare răspuns la solicitările de natură juridică primite de ISPMN de la persoane fizice sau juridice;
- vizare dosare achiziție publică;
- elaborare, respectiv vizare proceduri operaționale și de sistem;
- asigurarea secretariatului tehnic al Comisiei pentru control intern managerial;
- acordare consultanță în probleme de integritate în cadrul Grupului de Lucru pentru integritate;
- asigurare consultanță în vederea depunerii declarațiilor de avere și interese pentru personalul care are obligația depunerii declarațiilor de avere și interese, respectiv ținerea registrului declarațiilor de avere și interese;

6. Activitatea privind Resursele Umane

Activitatea de resurse umane se desfășoară în cadrul SECA prin contabilul care are atribuții de resurse umane, sub directa coordonare a șefului serviciului.

Au fost desfășurate următoarele activități:

- preluarea și verificarea seturilor de documente în vederea deplasărilor;
- întocmirea deconturilor estimative și deconturile pentru deplasările interne și externe;
- înregistrarea în condica de prezență a concediilor de odihnă, concediilor medicale, concediilor fără plată, concediilor de studii, concediilor pentru evenimente, CIC și delegații;
- întocmirea foii colective de prezență;
- întocmirea statului de plată și editarea documentelor în vederea acordării salariilor;
- întocmirea, lunar, a declarațiilor de impozite, taxe și contribuții aferente salariilor;
- arhivarea documentelor care stau la baza întocmirii salariilor și statele de plată;
- centralizarea datelor necesare întocmirii raportului statistic lunar și anual și ale altor raportări statistice solicitate;
- evidența lunară a fondului de salarii realizat și a numărului de salariați pe institut, categorii de personal, obiective;
- planificarea și evidența concediilor de odihnă, concediilor medicale, învoirilor, nemotivatele, concedii fără plată;
- evidența tuturor salariaților din institut, a angajărilor, a desfacerilor de contracte individuale de muncă conform prevederilor legale în vigoare, a pensionărilor, întocmirea și transmiterea on-line a Registrului de evidență a salariaților;
- transmiterea către șeful de serviciu a modificărilor ce apar la salarizare (reîncadrări, desfaceri de contracte individuale de munca etc.);
- întocmire adeverințe de vechime;
- participarea la discuții în legătură cu regulamentul intern, aplicarea corectă a codului muncii și a legislației în vigoare;
- întocmirea fișei postului pentru toți salariații din institut;
- întocmirea contractelor individuale de muncă, acte adiționale la CIM;
- întocmirea pe calculator și editare de adeverințe, actualizări norme, diverse formulare, tabele, adrese necesare în cadrul serviciului și a institutului;
- urmărirea legislației în vigoare cu privire la salarizarea personalului bugetar;

- întocmirea ordinelor de încadrare, reîncadrare, suspendare și încetare privind contractele individuale de muncă;
- întocmirea planului de formare profesională;
- evidența fișelor de evaluare anuală a performanțelor profesionale, procesul verbal de evaluare, comunicare evaluare, către toți salariații institutului;
- elaborarea capitolului bugetar, Cheltuieli de personal și urmărirea cheltuielilor pentru a nu se depăși limita trimestrială și anuală;
- întocmirea și transmiterea on-line, anual, a formularului “Raportare personal instituții publice”, conform Legii 153/2017;
- întocmirea situației transparenței veniturilor salariale lunare, trimestriale și afișarea pe site-ul oficial al institutului.

7. Comunicare și Relații Publice

În anul 2024, în cadrul Institutului au fost elaborate 45 de Buletine Interne de Informare. Acestea sunt documente interne care conțin Ordinele emise de președinte, Regulamente și Proceduri, Anunțuri referitoare la anumite activități, seminarii, Diseminare de materiale informative Convocatoare de sedințe etc. Acestea conțin informații care în mare parte sunt de interes pentru toți angajații instituției și sunt transmise, electronic angajaților. Toate regulamentele și procedurile de sistem sau procedurile operaționale și materialele informative au fost postate pe intranetul ISPMN, astfel încât toți angajații să aibă acces la aceste documente ori de câte ori este nevoie.

În perioada sus-menționată, s-a verificat în permanență adresa oficială de e-mail a Institutului precum și faxul și poșta și s-au transmis/repartizat mesajele primite către personalul specializat în domeniul/tematica corespondențelor, astfel încât fiecare solicitare să primească răspuns competent și în timp util. Răspunsurile au fost transmise către solicitanți. S-au înregistrat și s-au soluționat toate adresele intrate.

După consultarea permanentă cu angajații, a fost elaborat Raportul anual de activitate pe anul 2023 (care a fost postat și pe site-ul ISPMN), și Planul anual de activitate 2024. Raportul pe anul 2023 a fost transmis către SGG și DRI.

În vederea bunei funcționări a Editurii ISPMN, au fost transmise exemplare către autori, editori etc., precum și către biblioteci și instituții interesate de subiectul volumelor. Totodată au fost trimise și volumele cumpărate prin site-ul ISPMN. S-a ridicat corespondența de la Poșta Română ori de câte ori a fost necesar.

S-a colaborat cu toate departamentele, comisiile și grupurile de lucru, Editura din cadrul ISPMN, în vederea bunei desfășurări a activității acestora și în vederea transmiterii informațiilor către angajați și către exterior.

Cu ocazia controalelor și monitorizărilor avute, s-au pus la dispoziție toate documentele necesare, originale, copiate sau scanate după caz, în vederea bunei desfășurări a acestora.

Au fost organizate conferințe, seminarii de cercetare, workshopuri, ședințe de lucru etc.

8. Transparență și afișare a informațiilor de interes public

În anul 2024, la instituție au fost primite 4 solicitări de informație de interes public, care au fost rezolvate în termen legal.

Pe parcursul anului s-au încărcat permanent documentele referitoare la Achiziții sau Buget din toate sursele și veniturile, declarațiile de avere, Integritate instituțională, Transparență decizională, iar în semestrul II a fost verificat din nou conținutul.

În luna noiembrie a fost elaborat Buletinul informativ, care a fost afișat atât la sediul ISPMN cât și pe site. La sfârșitul anului a fost elaborat Raportul privind transparența decizională pe anul 2024, precum și Raportul de evaluare a implementării Legii nr 544/2001 pe anul 2024, ambele documente vor fi înregistrate, aprobate și postate pe site în luna ianuarie.

Cap XII. Activitatea comisiilor de specialitate și a grupurilor de lucru

1. Comisia de monitorizare cu atribuții privind monitorizarea, coordonarea și îndrumarea metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial

Activitatea comisiei CM s-a desfășurat prin activități individuale ale membrilor și întâlniri de lucru.

A fost elaborat Programul de dezvoltare al sistemului de control intern managerial ISPMN - anul 2024.

În anul 2024 s-au aprobat situațiile centralizatoare anuale privind sistemul de control intern managerial pentru anul 2023, raportările privind managementul riscului și monitorizarea performanțelor, inventarul procedurilor, toate pe baza reportărilor celor trei compartimente, respectiv s-a aprobat Planul privind continuitatea activității pe anul 2024 și lista funcțiilor sensibile la nivelul ISPMN pentru anul 2025.

Membrii comisiei au analizat proiectul Raportului misiune de audit public intern „Examinarea activității Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, inclusiv a sistemului de control intern managerial”, Obiectivul 1. Sistemul de control intern managerial, emis de Compartimentul Audit Public Intern, au participat la o ședință de analiză și formularea unor puncte de vedere privind proiectul acestui raport, urmând să propună măsuri de îmbunătățire în Programul de control intern anul 2025.

2. Grupul de lucru pentru integritate

Grupul de lucru pentru implementarea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție și pentru evaluarea incidentelor de integritate în cadrul Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, numit prin ordinul de președinte în anul 2022 (Ordinul președintelui ISPMN nr. 21/14.01.2022, potrivit prevederilor *Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție pe perioada 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia*), funcționează în baza *Hotărârii Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate.*

Componența grupului de lucru:

Hetea Estera Roxana, vicepreședinte ISPMN - șef al Grupului de Lucru

Bogdan Andrea, consilier juridic SEAC și consilier integritate - membru al grupului

Kozak Horațiu Iuliu, cercetător CSAC și consilier etica profesionala - membru al grupului Vladar Rozalia, economist, SEAC – membru al grupului

Hossu Iulia, cercetător, CD – membru al grupului

Fosztó Laszlo, cercetător CSAC – membru al grupului

Sebesi Claudia, expert PR – secretar al grupului

Membrii Grupului de Lucru au desfășurat activități și au elaborat documente specifice:

Activitatea grupului (GLERCEII) s-a desfășurat prin activități individuale ale membrilor și întâlniri de lucru. Astfel, s-a elaborat un Inventar privind potențiale riscuri de corupție și vulnerabilități în cadrul ISPMN și Analiza riscurilor: Probabilitate, Impact și Expunere. De asemenea, s-a elaborat Registrul riscurilor de corupție la nivelul ISPMN și s-au stabilit măsurile de intervenție.

Totodată, în anul 2024 au fost elaborate următoarele documente anuale:

- Raport privind evaluarea incidentelor de integritate la nivelul ISPMN pentru anul 2023
- Raport privind implementarea măsurilor prevăzute în Planul de integritate al ISPMN și Strategia Națională Anticorupție 2023
- Anexa nr. 3 SNA 2021-2025, H.G. nr.1269 /2021, Inventarul măsurilor preventive precum și indicatorii de evaluare

Consilierul de integritate a participat la elaborarea unui CHESTIONAR DE EVALUARE privind gradul de cunoaștere a normelor de conduită etică și integritate la nivelul personalului contractual din cadrul ISPMN.

3. Comisia de etică

În anul curent, Comisia de etică a funcționat conform noului Regulament de organizare și funcționare al Comisiei de etică, actualizat la finele anului 2023, care a impus schimbări privind componența comisiei. A fost modificat codul etic al ISPMN în conformitate cu legislația în vigoare.

În cursul anului 2024 nu au fost depuse sesizări cu privire la abateri de ordin etic în activitatea de cercetare a institutului, și nu au fost aplicate sancțiuni privind abaterile de la conduita morală și profesională în activitatea de cercetare științifică.

Cap XIII. Relații de colaborare. Proiecte. Planificare Strategică

1. Colaborări și parteneriate

1. Protocol de colaborare cu Casa Corpului Didactic „Apáczai Csere János” și Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Facultatea de Istorie și Filosofie, UBB în vederea implementării a două programe de formare avizate de către Ministerul Educației.
2. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Zaharia Ioana Cătălina privind efectuarea stagiului de practică.
3. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Ionașcă Maria Alexandra privind efectuarea stagiului de practică.
4. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Don Alexandra privind efectuarea stagiului de practică.
5. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Vari Mihaela privind efectuarea stagiului de practică.
6. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Ciolpan Anca-Maria privind efectuarea stagiului de practică.
7. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Anghel Anna privind efectuarea stagiului de practică.
8. Contract de colaborare cu Asociația Untold Stories în vederea promovării și proiecției filmului Bilet de iertare.
9. Protocol de colaborare cu Serviciul Public pentru Administrarea Obiectivelor Culturale, Cluj-Napoca, cu scopul punerii la dispoziție a spațiului multifuncțional al Centrului pentru Tineret, în vederea organizării unui seminar Dice Roma.
10. Convenție cadru cu Universitatea Sapientia în vederea efectuării stagiului de practică a unor masteranzi.
11. Protocol de colaborare cu Teatrul *Szigligeti Színház* în scopul realizării unei cercetări calitative despre modelele de consum cultural în cadrul societății maghiare minoritare din Oradea.
12. Protocol de colaborare cu Centrul pentru Formarea Continuă în Limba Maghiară în scopul organizării unei serii de prelegeri, mese rotunde, ateliere în domeniul cercetării minorităților naționale.
13. Acord Cadru de Cooperare cu Facultatea de Teatru și Film, UBB, în vederea stabilirii unor legături de cooperare academecă și culturală, precum și de cercetare.
14. Protocol de colaborare cu Facultatea de Științe Politice și Administrative și ale Comunicării (UBB) în vederea proiecțiilor de filme despre minoritățile din România.
15. Protocol de colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Cluj, în scopul organizării unei serii de prezentări privind minoritățile naționale pentru elevi, cadre didactice și formatori ai Casei Corpului Didactic.
16. Protocol de colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor în scopul organizării unor prelegeri pentru cadre didactice și liceeni privind probleme legate de minoritățile naționale din România, precum și realizarea unor cercetări.

17. Protocol de Colaborare cu Comunitatea Evreilor din Cluj în scopul organizării sesiunii științifice și evenimentelor conexe pentru comemorarea a 80 de ani de la Holocaustul din Transilvania de Nord.
18. Protocol de colaborare cu Asociația Balvanyos Egyesulet în scopul realizării unui sondaj privind instituțiile de învățământ minoritare.
19. Acord și Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Forro Bartho Akos privind efectuarea stagiului de practică.
20. Protocol cu Institutul de Cercetare a Calității Vieții în vederea dezvoltării unui parteneriat între cele două instituții.
21. Contract de colaborare cu Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru organizarea conferinței „Identitate de grup și simbioză comunitară: Minoritățile etnice și religioase”. Protocol de colaborare cu Colegiul Tehnic Traian Vuia din Oradea în scopul realizării unor cercetări despre mobilitatea educațională a tinerilor romi din cadrul școlii.
22. Protocol de colaborare cu Institutul Francez din România în vederea organizării Expoziției Arta Observației și a unor seminarii Dice Roma.
23. Protocol de colaborare cu Serviciul Public pentru Administrarea Obiectivelor Culturale, Cluj-Napoca, în vederea punerii la dispoziție a spațiului Centrului de Cultură Urbană Turnul Croitorilor în vederea organizării expoziției Arta Observației.
24. Protocoș de colaborare cu Muzeul Hațz Rezso în scopul organizării unor sesiuni științifice.
25. Protocol de colaborare cu Centrul de Cooperări Internaționale, UBB cluj, cu scopul primirii și găzduirii D-nei Rzoko Noro Sachi pentru desfășurarea unor activități de cercetare.
26. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Hagău Dănuță Delia privind efectuarea stagiului de practică.
27. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Ioniță Teodora Andreea privind efectuarea stagiului de practică.
28. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Drăgan Georgiana privind efectuarea stagiului de practică.
29. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Buzalic Alexandru Iuliu privind efectuarea stagiului de practică.
30. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și D-ra Horodincă Dumitrița privind efectuarea stagiului de practică.
30. Acord și Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dra. Kelemen Lilla Kornelia privind efectuarea stagiului de practică.
31. Protocol de colaborare cu Asociația Libertatea Religioasă + Vallaszabadsag Egyesulet în vederea elaborării de hărți
32. Declarație de parteneria cu Antropedia SRL în vederea realizării proiectului Cooperativa academic-artistică pentru o antropologie mai aproape de public.
33. Acord cu UBB Cluj, primire stagiul practică 20 studenți.

2. Proiecte cu finanțare externă în implementare

Titlul proiectului: *A support tool model for decision making to reduce the health risk associated with the uncontrolled water and food sources in rural Roma communities in Transylvania (Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania)*

Perioada: 01/01/2024 - 29/02/2024

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Instituții partenere: Institutul de Chimie UBB (România), UMF Cluj (România), INSP Cluj (România), Norwegian University of Life Sciences (Norway)

Tema proiectului: Obiectivul general al proiectului este crearea unui model de suport care poate fi utilizat de autoritățile locale și instituțiile publice pentru întărirea capacității acestora în evaluarea și managementul riscului în sensul reducerii riscurilor de sănătate asociate cu sursele de apă și alimente necontrolate în comunitățile de romi din mediul rural din Transilvania. Modelul poate fi aplicat și în alte comunități rurale și în concordanță cu Strategia Națională de Integrare a Romilor. Proiectul este unul interdisciplinar, care include specialiști în chimie analitică, biologie, sănătate publică, gastroenterologie, epidemiologie, informatică, statistică, rezultatele așteptate fiind un pas înainte important pentru reducerea inegalităților privind sănătatea între comunitățile de romi și non-romi, oferind totodată autorităților publice un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat dietei în comunitățile rome rurale, instrument care poate fi inclus și în strategia națională de integrare a romilor.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Accesul la apă și alimente controlate și la asistență medicală în comunitățile de romi din România. Datele anchetei sociologice**
Descriere: Capitol de carte redactat pentru volumul proiectului. Scopul articolului de față este să prezinte succint cele mai importante date obținute din ancheta sociologică desfășurată în cele 25 de comunități vulnerabile de romi din Transilvania rurală cuprinse în proiect. Intenția care stă la baza proiectării și derulării anchetei de față a fost descrierea comunităților vizate pentru a oferi date care să ne ajute să înțelegem relația dintre consumul de apă și alimente necontrolate pe de o parte și riscul de sănătate la care sunt expuse persoanele din comunitate și comunitatea ca întreg din cauza consumului de apă și alimente necontrolate, pe de altă parte.
  - **Accesul la apă și alimente controlate și la asistență medicală în comunitățile de romi din România. Datele anchetei sociologice**
Descriere: Capitol de carte în volumul Beldean-Galea, Simion și Virginia-Maria Coman (editori), 2024, Apa și alimentele necontrolate ca factori de risc pentru sănătate în comunitățile rome rurale din Transilvania, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, ISBN 978-60617-2321-8

- Cercetare de teren:
  - **Descriere:** În perioada 15-16 februarie 2024, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la diseminarea rezultatelor cercetării Roma Health Risk în localitățile Saschiz, Șaeș, județul Mureș, Bodoc și Boroșneu Mare, județul Covasna. Activitatea are ca scop prezentarea Ghidului de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă în clasele IV-VIII de la școala din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală”. ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia în implementarea acestui proiect.

Titlul proiectului: *Infrastructura digitală memorială a cunoașterii - Holocaustul din Ungaria - 80 de ani mai târziu [Digital Memorial Knowledge Infrastructure - the Holocaust in Hungary 80 years later]*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul programului CERV-2022. Proiect ID: 101091210 — HUNGMEM

Fiecare a zecea victimă a Holocaustului a fost maghiară. Între 500.000 și 600.000 de evrei și romi maghiari au fost uciși de naziștii maghiari și germani. Cele mai multe dintre numele lor sunt încă necunoscute. În 2024 se împlinesc 80 de ani de la deportările din Ungaria. Obiectivul principal al acestui proiect este de a explora, recupera și onora soarta victimelor maghiare (evrei și romi) prin colectarea unui număr cât mai mare de nume și povești ale acestora. De asemenea, își propune să cerceteze și să discute experiențele victimelor și supraviețuitorilor, precum și să disemineze rezultatele către un public cât mai larg posibil, sub forma unor conținuturi online accesibile gratuit și a unor evenimente publice care vor avea loc în patru țări. Proiectul este implementat în cooperare cu patru organizații academice, de patrimoniu și ale comunității evreiești. Principalele rezultate ale proiectelor includ: a) cercetări aprofundate privind soarta evreilor maghiari din patru regiuni: Ungaria Centrală, Transilvania de Nord, Slovacia de Sud și Germania de Nord, b) pe baza rezultatelor cercetării, va fi creată o infrastructură digitală de cunoaștere memorială (Digital Memorial Knowledge Infrastructure - DMKI). DMKI va fi o platformă online multilingvă care va include baze de date cu victime, materiale educaționale privind Holocaustul, instrumente de cercetare cu vizualizare de date, mărturii etc., c) opt evenimente în patru țări (conferințe, prelegeri, ateliere de lucru, evenimente comemorative) care implică sute de participanți direcți, în cadrul cărora partenerii diseminează rezultatul muncii lor. Proiectul speră să diminueze deficitul semnificativ de cunoștințe existent în societățile central și est-europene cu privire la faptele Holocaustului și, astfel, să combată negarea și denaturarea Holocaustului.

ISPMN, ca partener al proiectului, va fi responsabil pentru cercetările referitoare la evreii din Transilvania de Nord, respectiv de organizarea unei manifestări științifice în 2024.

Instituții partenere: Institut für die Geschichte der Deutschen Juden, Hamburg (Germania), Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet, Budapesta (Ungaria), Zidovska Nabozenska Obec V Komarne, Komarne (Slovacia)

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
  - **Raport anual**

Descriere: În cadrul proiectului au fost efectuate cercetări în unele servicii județene ale Arhivelor Naționale Române, respectiv în arhiva Comunității Evreiești din Cluj și Târgu Mureș. S-a continuat elaborarea bazei de date referitoare la victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord. În cadrul proiectului, Attila Gidó a participat la conferința „Hazatérők és otthonkeresők: a náci táborok északerdélyi túlélői” [Repatriați și doritori de cămin: supraviețuitorii originari din Transilvania de Nord ai taberelor naziste] și a organizat o conferință în 29 mai 2024 la Cluj-Napoca (În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord).
- Organizare eveniment ISPMN:
  - **Organizare conferință: „În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”**
    - **Perioada:** 29/05/2024
    - **Locul:** Cluj-Napoca
    - **Responsabil ISPMN:** Gidó Attila
    - **Număr participanți:** 54
    - **Linkuri în presă:**
<https://www.radiocluj.ro/2024/05/28/conferinta-despre-holocaust-la-centrul-cultural-evreiesc-din-cluj/>
    - **Coorganizatori:** Comunitatea Evreilor din Cluj
    - **Descriere:** În data de 29 mai 2024, ISPMN în colaborare cu Comunitatea Evreilor din Cluj a organizat o conferință cu titlul „În căutarea celor pierduți și rămași în viață. Baze de date, liste cu victimele și supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul proiectului internațional „Digital Memorial Knowledge Infrastructure – the Holocaust in Hungary 80 Years Later” finanțat de către Uniunea Europeană. ISPMN este partener în acest proiect alături de Institut für die Geschichte der Deutschen Juden, Hamburg (Germania); Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet, Budapesta (Ungaria); Zidovska Nabozenska Obec V Komarne, Komarne (Slovacia) (Descrierea proiectului: <https://ispmn.gov.ro/proiect/1/5657>). La conferința care a avut loc la Centrul Cultural Evreiesc din Cluj-Napoca, Attila Gidó a susținut o prezentare cu titlul „Supraviețuitorii Holocaustului din Transilvania de Nord”.

3. Planificare strategică

Activitatea instituției se desfășoară anual, în mod planificat, pe baza documentelor de Activitatea instituției se desfășoară, anual, pe baza documentelor de planificare strategică și operațională.

Astfel, Planul anual de activitate pentru anul 2024 a fost elaborat potrivit prevederilor și termenelor din Procedura de sistem a ISPMN privind planificarea anuală a activităților și resurselor. Activitățile și proiectele de cercetare științifică propuse în planul de activitate pentru anul 2024 au urmărit să contribuie la realizarea obiectivelor strategice și obiectivelor specifice ale Planului de dezvoltare instituțională a ISPMN, perioada 2021 – 2025.

Totodată, în procesul de planificare și descrierea a proiectelor de cercetare, conducerea instituției a avut în vedere asigurarea unui echilibru privind direcțiile de cercetare și minoritățile studiate, propunând în acest sens priorități și evenimente specifice.

Planul activităților de cercetare științifică a fost elaborat pe baza propunerilor individuale ale cercetătorilor și/sau ale unor echipe de cercetători, participanți interni și externi, colaboratori din afara instituției.

Proiectele de cercetare pentru anul 2024, au fost propuse și descrise în Platforma online a ISPMN, în perioada noiembrie – decembrie 2023, unele fiind actualizate, completate sau modificate, după caz.

Propunerile de proiecte de cercetare au fost discutate individual cu conducerea instituției, dar și în plen, după care a fost aprobat Planul de activitate pentru anul 2024 de către președintele instituției.

Conducerea a asigurat monitorizarea procesului de implementare a proiectelor de cercetare în cursul anului 2024 și a realizat evaluări privind rezultatele obținute.

